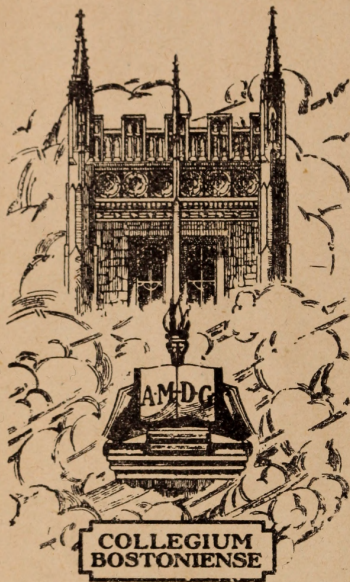

SCACC' mBUAIÒ
ATI CIRSE-AMAC

PLORAC O COPARE

THE PADRAIG UA CASAIDE
MEMORIAL COLLECTION

Радонатъ на Саратсе,
583 Spāts Meisōnāc,

Lowell, Mass.

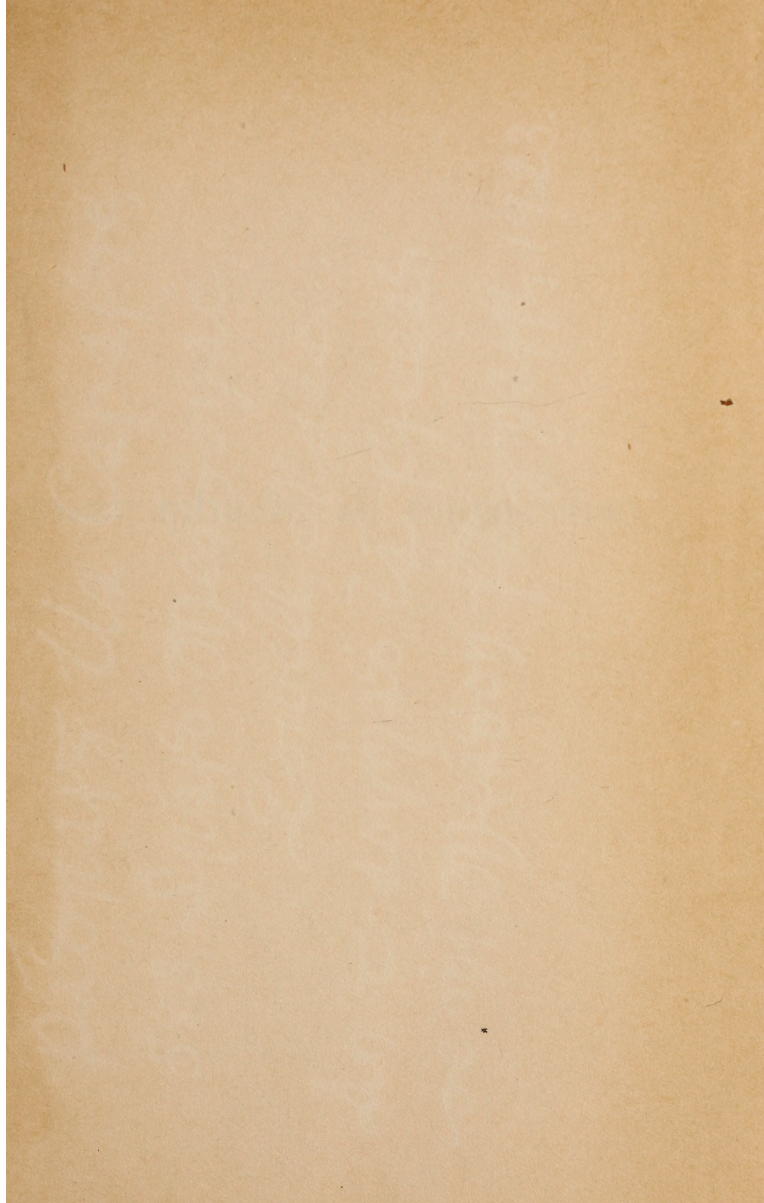
до т-догънасъ за Пфеас

се нѣтѣ Meisōnъ Fōzjijam, 1923.

Erstmalig
243 Terte. Abgabe
1851
Erstmalig
243 Terte. Abgabe
1851

Digitized by the Internet Archive
in 2013

<http://archive.org/details/seatmbuaieireama00ocon>

Σεὰς τὸ μῦθον ἀν εἰρη-ἀμας

First Edition 1918

Reprinted 1921

σε δ' ἄτ μβυδαιὸ
ἀη εἰρζε-ἀμδ' ἄ
ρὰ ὄρδαιε ὁ κοηδαιε

maunsel agus a com., teo.
baile áta cliaic agus lonndain 1918

PB1399

.04 54
54
1918

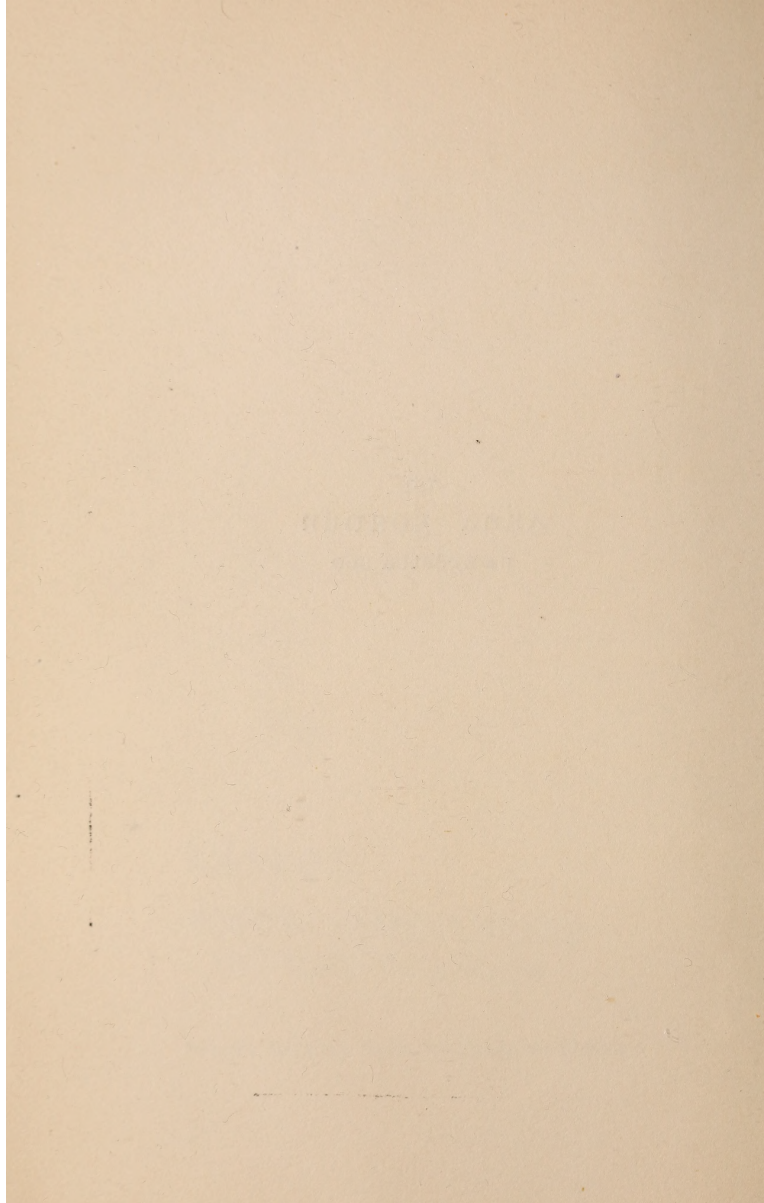
231605

BOSTON COLLEGE LIBRARY
CHESTNUT HILL, MASS.

Σειρήνη Ροβέρτη, Βαίτη Δέκα Κιλιάτ, το έλδουαίλ

το
anna ζορούη
να σγάλτα σο

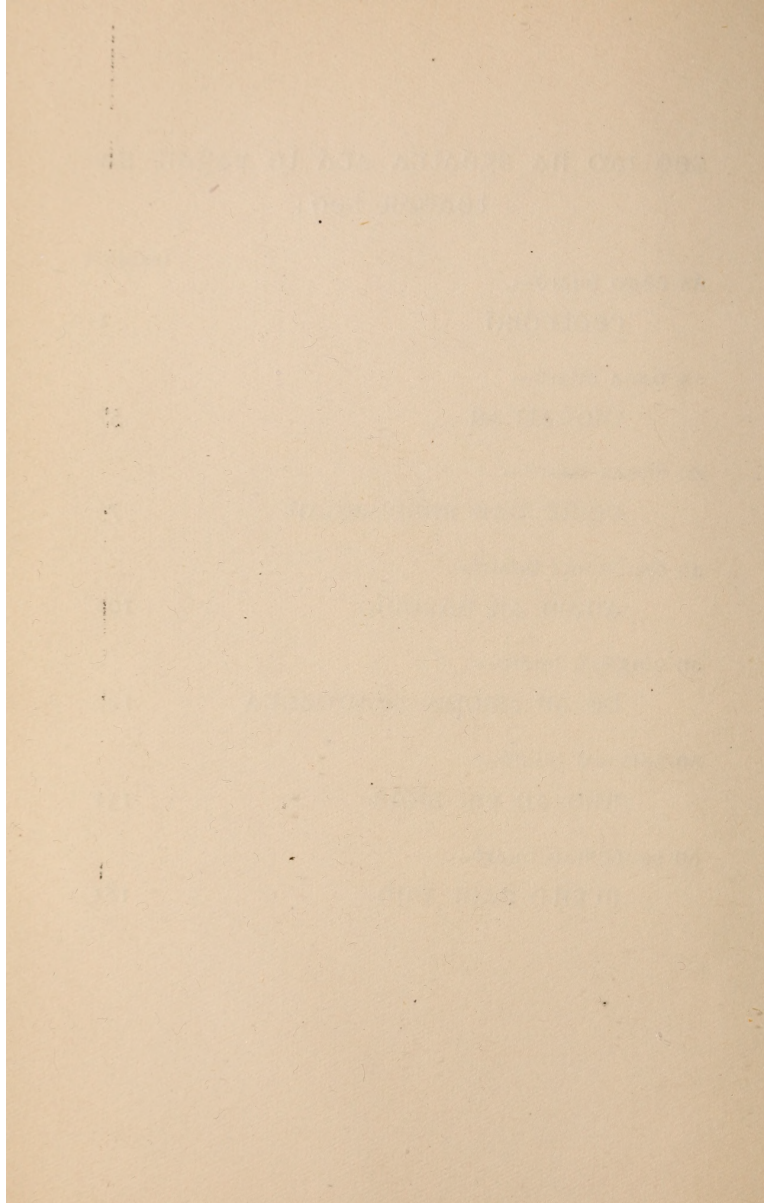

SEO IAD NA SGÉALTA ATÁ LE FÁGAIL SA
LEABAR SEO:

	leathanac
an céad buairt— ceóltóirí	1
an dara buairt— tíogaitas	57
an treas buairt— beirt ùan misneamhail	75
an ceathraim buairt— anam an easbuic	101
an cúigead buairt— bé an tsiora sean-daicta	127
an seisead buairt— rún an fíor mhóir	151
an seachtmhad buairt— m'fíle caol dub	181

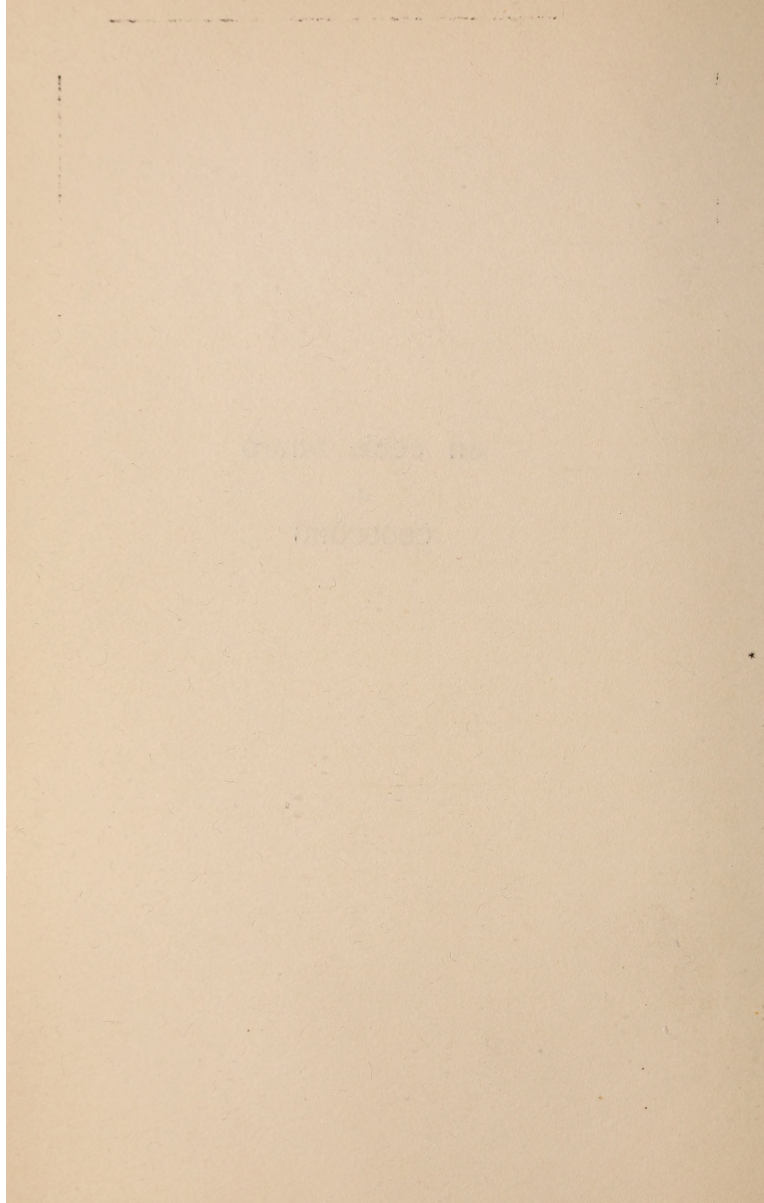

AN CÉAD BUAIRÉ

.1.

CEOLTÓIRÍ

CEÓLTÓIRÍ

I

Ba le pól Dub an Teac Mór agus a maib de talam tarrt air, agus má bí ruar le leit céad reómra ann, níor bac ré aet le don treómra amain mar ir ann bíod a cátaoirí móir íuaimhir féin, an bóro ar a leagtarde lón cuige, agus a seanberólin bíod ar crocáó i n-aice na cátaoiríeac nuair nac mbíod ré i ngraim ag fear an Tighe Móir.

Aet ní minic bíod an seanberólin ar crocáó. Ní maib de cáirtoib ag pól Dub aet a gléar ceoil, agus fear bíor ar don cáraio ra raogal áluinn reo ní maib leir don acar raóá cáiteam ar a cuideactain. Le cúig bliáona déag d'aimhir ní maib pól Dub agus a berólin míle bealaig ó n-a céile. Sac uile oirde ra mbliáóain, cloirtea ceoil ra Teac Mór. Dá deireannaiige íubalá an bealac cloirtea na ceólta breágtá ann; dá moice beoá do íuirde ar mairin beo ruamanna binne le clop agao. Agus ir iomóa rgeal agus rgeal rgeil bí ag gabail tarrt raoi ceoil an Tighe Móir. Dubraó—(Dia ioir rinn agus sac anaóain!) dubraó narb é fear an Tighe Móir bíod ag gabail an ceoil ann ar óor ar bit aet tairóbrí na noóine cuireo cun báir ann ran am bí tarrt! Bí dpeam eile ann a ópero gurab é an diaóal féin bíod ag ceolteóiríeact ann, so b' íin

cuid de'n márgad bí idir fear an Tige Móir agus an fear buacail—an diabhal beir n-a máigirtir ceoil aige le na beó! Cuirfeadh cuid eile 'n-a luige ort naó ceól bíodh ann ar dor ar bít áct caoineadán na marb—glórta mí-íuaimneada ó'n tríoaraidéact—mar ní raib don fear de bunad íóil Óuib le cúis glúin anuar naó ífuair an-bár éigin. . . .

Áct má éuala a lán an ceól, cá raib an t-é o'féadfad a maó go ífaca ré an ceóltóir? Ní raib ré ann. San oirdé nuair bíod íól Dub n-a íuide n-a átaoir móir íuaimnir agus an reanbeidín faoi n-a uét aige, bíod dallóga troma tuba ar na íuinneógaib, agus lampa áro n-a íearaí ar an uirlár le n-a air. Bíod na dallóga tuba troma céadna orra i lár an lae síl íréine, agus an lampa áro céadna ar lafad le n-a air, áct mo léan! Ní raib call leir an lampa rin de ló ná o'oirde—bí an ceóltóir iongantac n-a óall. . . .

Bí an ceóltóir, bí íól Dub n-a íuide oirdé n-a átaoir móir agus an reanbeidín i ngréim aige nuair bualaó chas beas ar an dorar. Bí íoir aige cé bí ann. Níor táinic don tuine irteac éar tairríg an treóma rin le cúis bliadna déas, áct Sean-Óporac an t-aon rearbóganaride amain bí ra Teac Mór. Áct b'éigin do Sean-Óporac péin foigíó a glacaó as an dorar gur íás a máigirtir an gléar ceoil uaid, gur óearaig ré na íréaclaí móra íorma ar a íróin leir na puill íránda bí 'n-a cloigeann a íoluíad. Níor íactar amain é ían na íréaclaí rin: ó dallad é ní leigfead an mórcúir óó a loit noctad do éinne.

Éainic an fear ainmíne irtead.

Tós póil Dub a ceann. D'éad i ttréad an tpoluir.
Leis aih féin go naid fearis aih.

"A Ciorais," ar reirean, "ir baogallaic go
scaitreao rgharad leat mara n'óanraio tú an
obair níor fearr."

"Ce'n obair a máigirtir?" aghur sílceá go naid
ionghad ar Sean-Ciorad.

"Ce'n obair an ead? Féad ar an lampa rin —"

D'éad Sean-Ciorad aih. Óearc ré faoi aghur ór
a éionn aghur éarair. Tós ré é. D'áruis ré an
buaicir. D'írleis arír í. D'fan acar beas dear
as féadaint ar an lampa aghur san fíor aise
céaro bí ar ceair leir. Ba óois leat aih nac
b'aca ré aruam lampa fáruis é ar síle ná ar
glaine ná ar óéanaim.

Bí ré ar tí a inolaó nuair éainic raet reirge
bréise ar a máigirtir.

"Tá gloine an lampa rin com' palad le do
feanróim," ar reirean de glóir mhóir, "glantar í go
beó!" aghur buail ré acmós ar an mbóro.

Rug Sean-Ciorad ar an lampa, le n-a glanad.
Bí ré g'a iomcar amad nuair rghrao a máigirtir
aih.

"Fan!"

D'fan Ciorad. Deata fearbógantairde toil a
máigirtir b'éoir.

"Sad anonn aghur cuimil do lór de'n bóro rin
éall."

Rinne an fear ainmíne é. Rug a máigirtir ar
laim aih, go naid an bóro a cuimligeao de'n bóro faoi

íolur geal an lampa aige. Sílteá go raib ré aς
 rgrúduḡad na boipe, go bḡaca ré a raib de ḡeanaḡ
 aip.

“Dúpta trí lá,” aς taḡairt bḡeiteamḡair aip bḡ
 ré, ḡeapḡad duine.

Ruḡ an ḡear aimpḡe ar ḡipteaḡ leip an mbóipḡ a
 ḡlanaḡ.

“Sḡuor! Ná ḡeiptear anḡeo arḡr anoḡt tú!”

“Aḡt an punch a máḡirtip —”

“Sḡuor aḡeipḡm nó —”

Ní ḡeáḡna Sean-ḡroḡaḡ aon mḡoll go raib ré ar
 an taḡb eile de'n ḡoḡar. Anḡipin ḡuḡ ré trí léim
 aḡur ní ḡior cé méaḡ triuplḡḡ le cup i n-iúl ḡó
 féin, aḡur ḡo pé ar biḡ taipre bḡ aς ḡeanaḡ aipneáin
 ran halla ḡaḡa ḡoḡaḡa ḡur amaḡán bḡ n-a máḡirtip
 aḡur a ḡeapḡad go ḡcupḡeaḡ ré i ḡcéill ḡóran—
 ḡonnaic de lá aḡur ḡ' oḡḡe é—go raib aḡaḡic na
 rúl aige. Aḡt má bḡ ḡior aς ḡroḡaḡa ḡur ḡá fúil
 ḡan beḡḡaḡt bḡ ar ḡúl na ḡḡeaḡláipí ḡoḡma, níor
 leig ré rún a máḡirtip le éinne eile : ip beaḡ duine
 ḡíḡeaḡ an ḡear áipḡ ḡuḡ aς ḡaḡail an bóḡar go mall
 cúrmaḡ le n-a máḡe tḡeḡip a ḡeapḡad go raib
 aon níḡ ba méaḡa ná ḡḡoḡtaḡa aς ḡaḡail ḡó. Náḡ
 ḡiubal ré an bóḡar ḡoḡ ḡíḡeaḡ le cáḡ? Ce'n ḡáḡ
 go ḡcaḡḡeaḡ ré ḡḡeaḡláipí maḡaḡ go raib ḡaḡaḡ
 aige leḡ? Aḡur cé'n ḡaḡaḡ beaḡ aς ḡall leḡ?
 Moille beaḡ ḡaḡaḡic aḡur na ḡḡoḡtaḡa—ḡin a raib
 aip de ḡéip na nḡaḡoḡne ḡaḡḡ; aḡur bḡeáḡḡ le ḡól
 ḡuḡ ná cuḡ máḡ ḡá máoḡin ḡaḡḡalta náḡ ceapḡad a
 málaḡḡ, naḡ ḡceapḡad an ḡear aimpḡe féin é.

An mḡóḡcúip b'éḡip, nó. . . .

Tós ról Dub an beirlín agus tóruig as ceól-
tóraeact óó féin. Ar éor do Éiriac an ceól
breáð meiraeac bí irtig, rtao ré de éiteam ná
tuirilóg, agus tóruig as dámpa ar fuo an halla
fada óora agus mallaeact a máigirtir, agus
mionn móir neamóitáanta áá éabairt aige i
n-ágaró gac coirceime—act ir ró-éinnite go bfuigeac
fear eile óeapac a leitéio tóoc-íoe ón beap
aimpae céana.

II

Níorb é Éiriac amain éuala ceól an Tighe Mór
an oirde rin. Bí rtaoac i n-aice na h-áite agus
bí ré as éirteact leir ó tóruig ré. Cuireac
ionganar air; cuireac doibneap air; cuireac
uacbar air mar cuireac go minic éana. Óá
breapac ré an ceoltóir tóraoieacta feiceál! Act
cé'n éaoi a breapac tóraoieact nó diaabalaieact
beic as bainc le n-a leitéio de ceól breáð doibinn
meiraeac? Bí an dánaact ra rtaoac ó óúteap,
agus an fíoraact, agus an dúil nime aige i gceól:
ní beac an ruaimneap i ndán do go bfeicreac ré le
n-a fúilic cinn an ceoltóir tóraoieacta agus an
ceól 'á gábal aige, bíoó ir gur bagfuigeac air go
minic gan a dúil i ngar do'n áit ar éor ar bic. Act
mará gabpac ré i n-aice na h-áite cé'n éaoi mbéac
ceól doibinn nu'ó aige le feinnt ar a beirlín féin?
Águr gan an ceól breáð ó' fógluim ré ó beic as
éirteact i ngan fíor gac oirde le ceoltóir an Tighe

Móir naé ionda lá bhóin béad air féin agus ar a mátaib boct?

Rug an fíorriacht agus an dúil bí aise i gceól agus i n-eadóirib contabhairteac' an buair ar ar euala ré ariam fíorí 'n gceóltóirí diaibalta. D'eirig leir éaluḡad leir irteac ra Teac móir agus Cíoraac ag daípra óó féin ran halla fada, go ndeaca ré irteac i réomra an ceóltóra.

Čáinic uamán air nuair fear ré i látair an ceóltóra—bí ná rreacláiri bainte de aisegean, an beirólin le n-a air ar an mbóir, a ceann duib deáḡcumta mongac fíorí, agus bhón čar don bhón dá bface an rtoacac ariam n-a éadan. . . .

Čáinic tačtaó éigin ar an rtoacac boct. Bí truaig aise do fear an bhóin. Bí fonn air labhairt leir, acť ní leigfead eagla óó é. Bí fonn air breic ar an beirólin agus croidé an ceóltóra čogbáil leir an gceól áluinn d'foḡluim ré uair féin i nḡan fíor, dá leigead eagla óó é. . . .

Čorruig ré. Mócuig an dail é, čog ré a ceann agus ir anhin čonnaic an rtoacac an t-uacbár čuirfead creacac ar croidé croida, čonnaic ré i gceadóir rúile millte an ceóltóra. . . .

Níor féad ré anál a čarraigť ar fead acáir big. Leir an uamán bí air níor féad ré corruigťe. Síl ré éaluḡad leir. Ní raib ann cor a bogad, acť é n-a čolumáin fíriteac anhin agus a dá fúil greamuigťe i n-éadan millte an dail.

D'eirig an ceóltóir n-a fearam. Céard bí fíorí a déanam? Cé'n oroc-íde čuibrad ré ar an t-é a raib ré de dánuigeadť ann cur irteac air? Čáinic

cneatað ball ar an ródcaé —bí an ceóltóir
 omdoideacta ag déanamh air! Úi an t-uachtár
 buailte leir! Dá bfeadófað ré imteact! Éus ré
 coirméas, aét má éus, éus an dall cor cooramáanta
 agus ioir eatorra leasáð agus bhuiread an lampa
 áro.

Ní maib fíor ag an ródcaé cé'n fáio cáiteadur
 beirt anhrin n-a uort pa uoréadur. Síil ré go
 scuata ré rshéac taob amuis—rshéad mar leigfead
 ainmíoe béad gabta—an gaoit i mbárraib na scrann
 guimáire b'féidir. . . .

III

Aét cé bí ag déanamh an ceóil? An amlaio go
 maib an reanberólin ag reinnt uairó féin ran
 uoréadur? Úi an ródcaé cinnte go maib an gléar
 ceóil anhrin ar an mbóro agus nár corruigead é;
 go maib an dall i n-aice na fuinneóige agus nár
 corruis ré—agus riúo é an ceól, an ceól diabalta
 ar ar tráctad go minic n-a éluarab!

Úi an ceól go mín réio i uortac ar nóir páirde
 béad ag clamrán 'n-a éoiaó. Táinic boiraó ann
 go maib ré coramail le dá gádar béad ag amartrais
 ar an ngealaig. D'eiris ré boib dána fíochmar go
 maib ré ag imteact éart ór a éionn n-a puille-
 buaille diabalta, gur leigead don rshéac amain
 agus bí an áit com rocair leir an uais. . . .

Leis an fear dall orna.

Uainead cneatað ar an ródcaé. . . .

An ceól arís! Cuala ré foḡar aḡ ḡabail tairt ra reómra mar béaḡ óa colúir aḡ molaḡ a céile aḡur aḡ véanam ḡráḡ le céile lá ḡréine earraiḡ. Táimic coramlact ḡlór ban ar ḡlór colúir oib; í aḡ caraoid aḡur aḡ ḡearán aḡur aḡ bagairt; í aḡ caoi aḡur aḡ impiḡe aḡur aḡ aḡcuinge; ḡlór rir le clor tḡíḡ an ḡceól, é aḡ plamáir aḡur aḡ blaḡar, ḡá meallaḡ aḡur ḡá bréaḡaḡ, le briaḡraib boḡa binne. . . .

Cear an rḡocaḡ ḡo bḡaca ré anrḡin ór comair a óa rúil iad. An fear n-a fearam aḡur an bean ar a ḡlúnab; ire ḡo h-impriḡeac, eirean ḡo ceannḡána; ire ḡo bagairḡac, eirean aḡ tabairt a toubḡlán— aḡt cearḡ rin? Déic uaḡbárac ón bḡear, rḡreao péine!

ḡeit an rḡocaḡ. Ói ré cinnte ḡur béic tuine cuala ré, ḡur eiriḡ timpirt éigin ḡón te bí í n-aonḡeacḡ leir ra reómra. Ói ré ar tí labairt, ar tí cabḡuḡaḡ leir an té ḡorḡuigeaḡ aḡt ḡur ḡoruiḡ an ceól arís. Ceól maḡamail bí ann an uair reo, ceól rḡigeamail, an ceól béaḡ aḡ diaḡal béaḡ tair éir oioḡaltar baint amac.

“Í n-aínm Dé cearḡ tá véanta aḡat?”

Ói an rḡocaḡ dearbḡa ḡur labair an ḡall, ḡo ḡcuala ré an ceól maḡamail, ḡo bḡaca ré an raḡaric connaic rḡ péin.

“Í n-aíin Dé cearḡ tá véanta aḡat,” arḡ an ḡlór arís ḡo ḡoiligearac, ar nóḡ tairḡ reanḡeóltóra béaḡ ḡo míḡuamíneac n-a uaiḡ ḡoríca ḡan a ḡléar ceóil. Aḡt rḡul má rḡuir pé rḡeasḡa, ḡoruiḡ an ceól arís. Ói boige ann anoir, boige aḡur binne

bainfeadh an t-olc ó éiríde daonna. Bí dubhíón
 agus éiríde-bhuíghad agus céaraíocht inntinne gá noctad
 ra gceól rin, peacaigí damanta as iarraidí maitea-
 mnair ar Óia, tiabail as magad fúta agus gá
 mbriortugad cun iarraidí eile gan cairde tábairt. . .

D'éaluisg orna ó'n dall. Sí an ríocac a teanga
 a bogad. Dá bfeadrad pé labairt leir an dall, dá
 bfeadrad pé iarraidí air coris a cun leir an gceól-
 tóirí oraoideadta bí as baint na meabrac de !

Ní raib call leir. Níor tóruig an ceól air. Dá
 mbéad solur ra reómra, d'feicfeadh an ríocac an
 fear dall n-a fúide n-a cátaoirí fuaimhir é gá luar-
 gad anonn agus anall le cumá agus le doiligeas agus
 le dubhíón; agus dá mbéad an solur nac mbriortar
 acé ar an mbeagán aise, tuisgeadh pé fac an cumá
 rin, noctócaide ód nac earbairí amairc, ná éadan
 millte bí as cun air, béad fíor aise gur minic
 agus ro-minic ran oíde le cúis bliadna déas gur
 buail taom brión dá fíor é i nghan fíor do'n
 traosal, agus nac raib fíor a adbair as neac acé as
 an dall boct féin amain. . . .

IV

“A Antoine!”

Ní éirídefeadh an ríocac a cluasa. Labrad leir.
 Luadad a ainm mar fíl pé—acé cé'n éaoi mbéad a
 fíor as an dall cé'n t-ainm bí air. Oraoidead na
 h-áite agus na h-uairc bí as baint na meabrac de.

Cun pé cluar air féin. Ní raib le cloirint aise

áct an tAll agus cainnt airtead do-tuischte ar riubal aige. Leir féin bí ré ag cainnt ríl an rtócaé —nó leir an diaibal nó an tairé bíod ag ceóltóir-eaéct dó. Uí ré ag bhrac ar éaluḡad ó'n áit malluischte, áct tiubhrac ré an leabair gur labhrac leir arís:

“A Antoine!”

ḡeit ré. Níor labhair. Ní deáirna ré áct dul anonn go dtí an áit a raiḡ an fear tAll n-a ruidé agus an taom bhóin air, agus lam a leasaint ar ḡualainn air le fóirctín air.

“Cé rin?” ar an tAll agus é rḡannruischte i nOá rírib. “Cé rin aDeirum?”

U'fuarar d'aitint air gur ceap ré go raiḡ ré leir féin ar fear an acair.

“Cé tura?”

“Mire Antoine—Antoine Deas ó ḡríobta—nár ḡlaod tú orm ar ball deas?”

Má bí ceaprac ag an tAll i ttorac gur rrioraito nó tairé oíóce nó clúracán éigin bí aige ann, tuis ré gan moill nár b'ead áct rtócaé óḡ.

“Agus céairt tuis ann tú?” ar reirean.

“An ceól.”

“Agus cé'n éaoi ar eirḡ leat teáct irtead?”

D'innir Antoine Deas rin dó. Uí rreim ag an tAll air ar eagla go n-imteócaó ré. Ní raca ceáctar aca a céile annrin ra tiorcaotar airtead ra Teac Mór. Níor éuala ríad áct a nḡlórta féin.

“Raiḡ tú i bhrac annreo gur labhair tú?” Sílteá go raiḡ inníde ar an tAll.

“Bí: ó tordais an ceól—an ceól thraoibheácta rin bíor anreos ’é uile oirdé—”

Cuir an dall irteac aih.

“Dúil ra sceól eus anreos tú: Úruil ceól aghat féin?”

“Tá beagán —”

Dubháó leir roir a feinnt. Bí Antoine beag n-a ceóltóir ó dúctar. Ir beag ceól dá scuata ré ariamh nac bfeadórad ré aiter d’éanam aih. Éros ré ruar roir ariac, ceól meirheac a bog croidé an dail. Car ré ar an bpoir go tóaimic boize aghur binne ann, ar nóir an ceól bí gá gabail tamall beag noihe rin.

Má bí rúile gan beodact gan léargur as fear an tige moir, bí cluara aize rinne obair cluar aghur rúl dó. An ceól dáir gab ré féin, aghur bí gá cleactad as an rtoacac éomctigeac reo, cuir ré i scuinne do’n dall eactraí n-a raogal féin pul ar buail an doréadar é. Zoil na reancuimní éom móir rin aih ’r go mb’éigin do coris a cur leir an sceóltóir óg. . . .

Bí ré amuis ran oirdé nuair rgar an beir ceóltóirí le céile. Bí fíor as an bfeair dall gur adbar maic ceóltóra bí ran ógánac, act bí iongantar aih go tuis ré cuiread do teact aih oirdé eile.

A ceóltóir dáill céaró a cuir do ceann a leicéio a d’éanam aghur cuiread tabairt do rtoacac óg nac bfacea tú ariamh ceana? Nac iongantac leat féin é a ceóltóir—fear mar tú nac maib duine do teac aghat le cúis bliadna déag? Aghur ó fil an rtoacac céadna gur luaduis tú a ainm, go maib cineál

aične opraoidheácta aḡac aip, nać maib ceapc aḡac
innpeáct oó nać amlaio bí an ipḡeal?

V

I ndiaio a céile o'eipic o'út-cáipceap ioip an
mbeipc—ioip pól Dub, fear an Tighe Móip, aḡur
Antoine Deaḡ ó ḡpíobta, nó Antoine Deaḡ an Céoil
maip tuḡaó aip. Ip corri-oioće nać mbioó Antoine
Deaḡ an Céoil ap cuapc ann, aḡur ip annam nać
o'ciuḡpaó pé poip nuao ábaile leip. Oá mbéao pé
ḡan teaćt bioó uaignear ap pól. Bioó pe mí-
papa cantalać. Deipeao pé ap a beioín aḡur
baineao ḡpeaoao ceoil ap. Cáiteao pé uao apip
é: cé'n maic beic aḡ ḡaóail ceoil ḡan lućt éipce
aḡac? ḡlaooao pé ap Sean-Ćpopać. Deipeao pé
leip ḡo mbéao aip ipḡapaó leip, nać maib pé aḡ
oéanam a ḡnóta maip ba coip, nać maib ann aćt
ipḡapape leipḡeamail ḡan maic. . . .

Oualao pé amac paoi'n ipéip annipin. Siuḡlaó pé
leip péin ap an mbán le n-a maioe tpeoip aḡur
cluar aip. Puamanna beaḡa aipteaća na h-oioće
ba bpeáḡta leip an oall. Ní bioó puaim oib nać
mbioó píoip aige cé ap a o'áinic pé aḡur céapc a
pinne é; oá leipḡeao bó ḡeim aipci béao píoip aige
cé'n t-aćaip uao 'maib pí. O'aitneóao pé 'c uile
ćpam na ḡcoill ap an ḡceól ḡníteaó an ḡaoic n-a
ćpaobaćaib—aḡur bioó leap-aipm aige ap ḡać ceól
oib—ceól na ḡuimape bioó aḡ píoipáoineao na
maip, ceól na puinnpeoige bioó com meiopeać le

bainneogain na ríde oirdce Dealtaine, ceól na zcruann
 tparac bíod zo maoroda asur zo rolumanta—ba binn
 le cluar an dail id uile. Tírdéad ré zo dtí eapac
 bí i ngar do'n Teac Mór asur áitead ré cuir
 máit de'n oirdce as éirteact le n-a glór. Dá
 mbéad bairteac ann dob amlaíob dob fearr leir é.
 Annrin bíod mabarta móri uirge dul le fanad ann
 asur d'fanad an dail as éirteact leir an toimán
 asur doibneap air.

Ir minic fuair Antoine Deas an Ceoil annrin le
 coir an eapac é, a bairéad bainte de aige, a ceann
 móri monzac dub i n-áirde, an gealaac as foillruigad
 anuar air, cluar air as éirteact le ceóltaiob oirdce
 na cruinne. . . .

Tírdéad an beirt eapac abaitle le céile annrin
 asur bíod ceóltla le clor ra Teac Mór zo páinne
 an lae zo minic.

Bí cáil an ceoil amuig ar Antoine Deas. Ir
 minic tugtaí cuiread dó dul ar an mbainir reo nó
 ar an zcéilíob rin. Asur tírdéad. Níorb fearr
 leir ruo ar bí ná a éirteact eapbaint. Bí ré
 tugta fuar dó nac raib fearr ceoil ra taob rin tíne
 act é féin. Sáruig ré uile zo léir id.

Act cá bfuair rá an ceól airteac iongantac bíod
 zá zabal aige? Ní raib ceapad as éinne zur ra
 Teac Mór tóg ré é: Bí d'roc-cáil ar an áit, móri-móri
 ran oirdce, asur níorb factar é dul ann nó as teact
 ar ariam: dá dteirdead féin nac beas an fáilte
 béad roime as an dail cruorta doirda? Sin é
 ceapad.

Fiarruigead dá mátair cá'ri fo gluim ré an ceól

—ón ceól t'raoiúdeácta mar tugadh air. Acht bí ríre dom d'all le cá. Ní raib fíor aici acht oireadh cá mbíod ré ag déanamh an airneáin. M'éaduig rin an t-ionganar. I leabaid a céile t'oruis daoine ag ceapadh na rúcaí r'aozalta bí i n-*Antoine* Deas an Céoil. Na mbíod ré ag imteacht leir de fíubal oirdce tar na bántaib ar nór tuine na raib "ceairt?" Cad éuige náir m'éaduig ré? Cad éuige na raib ré breágh móir ar nór rúcaig dá doir? Agus an t'ac bí air! Ar n'ooig níor factar ariam maíac bí dom t'náitte leir, dom bán rna ceannaícaib leir, dom caol rna suailnib leir, dom h-éadrom leir—ní féadfaid ré beic tar cúig cloca meadócaim agus ceit're bliadhna déas caitte aige! Mairt le n-a dá fúil—bí doimneacht agus ciall na reacht ruad ón Oirdear gá noctadh ionnta! Agus an éainnt airteac bíod aige go minic—ár n'ooig dá mba ógánac "ceairt" bí ann ní labrad ré ar an mbealach rin. . . .

Tuáiric bean le bean eile go raib fíor aice cá b'ruair *Antoine* Deas an ceól; go raib ré n-a rún agus náir maic léiti an r'géal a leatadh air—acht ó' ríre bí ann, náir m'irde léiti a innreacht, go raib fíor aice na n'gadhfaid an r'géal níor fuidhe, náir maic léiti dochar a déanamh go éinne beó, na n'oeárna ariam agus na n'oeanfadh coirdce . . . agus bí an-éogarnaic aca!

Tuáiric an bean eile leir an n'gaoit aniar go raib lam-irrig ag *Antoine* Deas an Céoil—agus ag a maíair—leir na daoine maice, gur uada o' f'ogluim ré an ceól; agus marac gur innir an

ḡaoid̃ aṃaṃ ṽo ṃṃaoid̃ cile é, ce'n̄ éaoid̃ a ṃbéal̃ f̃ioṽ aic̃i-ṽeaṃ ḡo ṃb̃ioṽ Antoine Deas an Céoid̃ aḡuṽ a ṃáṽaṃ aḡ ṃṽeaṽṽ ṽan oioṽe aḡ ṃaṽcaioṽeaṽṽ aṽ ṽá ṽḡuaib̃ aḡuṽ ceóil̃a ṽiaṽaṽa a ṃuṽḡl̃ócaṽ ṽo ṃaṃṽḡ ḡá ṽḡaṽaṽ aca?

Seac̃nuḡeaṽ an cl̃uṽaṽán b̃ioeaṽ ṽin Antoine Deas an Céoid̃. Ní ḡṽuḡeaṽ ṽé cuṽeaṽ ṽul aṽ ḡaṃṃ n̄a aṽ ṽáil̃, ṃá b̃i ceól̃ aoiṽbinñ ṽéiñ aḡe. Seac̃nuḡeaṽ a ṃáṽaṃ ṃaṽ an ḡc̃éaṽna. ṽá ḡṽeiceaṽ ṽeaṽ iaṽḡaṽeaṽṽa aṽ ṃaṽoiñ í, ṽ'ṽiṽṽeaṽ ṽé aṽaile. ṽá ḡṽeiceaṽ beaṽ í, ṽaṽ eṽ eṽḡe ṽi, éuṽṽeaṽ ṽí coṃaṽṽa na Cṽoṽe uṽṽi ṽéiñ. Íṽ beas ṽuine a ṽaṽḡ ṽé ṽe ṽánaioṽeaṽṽ aṽṽ cuṽaṽṽ éaṽaṽṽ aṽ a ṽeaṽ. ṽanaṽ aṃaṽ uṽioṽ ṃaṽ ṽanaṽ aṃaṽ ó'n̄ ṽeaṽ ṃóṽ ṽéiñ ṽan oioṽe. . . .

Aṽṽ ní aṃṽaioṽ b̃i an ṽḡéaṽ nuṽaṽ éáṃic̃ ṽí ṽan aṽṽ í ṽoṽaṽ, í ṽéiñ aḡuṽ a ṃac. Ní ṽaṽḡ f̃ioṽ cé aṽ a ṽṽánaḡaṽaṽ, nó cé ṽáṽ ṽiḡb̃ íaṽ, nó cé'n̄ cineál̃ ṽaoid̃ne íaṽ.

ṽuḡaṽ ṽaoid̃ ṽeaṽa ḡuṽ beaṽ ṽaoid̃ leṽṽ b̃i ṃṽṽi, ḡo ṽaṽḡ nóṽa ṽaoid̃ leṽṽ aic̃i, naṽ ṽaṽḡ ṽuṽil̃ aic̃i ṽul aṽ cuṽaṽṽ aṽṽṽeo n̄a aṽṽṽúṽo, n̄a caṽṽṽ a ṽéaṽnaṃ ṽaoid̃ aoñ ṽuṽo ḡaṽ leṽṽi ṽéiñ. ṽi ṽí óḡ—n-a baṽṽṽeaṽaḡḡ óḡ—aṽṽ ṃá b̃i ṽí óḡ ṽéiñ éaṽṽ ṽí éaṽaḡḡ ṽ'ṽeṽṽeaṽ ní ḡṽeaṽṽ ṽá ṃáṽaṽ. Seanaṽoṽṃán ḡṽaṽ-uṽaṽṽe caṽṽṽe aḡuṽ boṃéaṽ ṽe'n̄ éineál̃ ḡṽánaṽa caṽṽṽi leṽṽécaṽ b̃iaṽaṽaṽñ ó ṽoiñ íṽ ṃó b̃ioṽ uṽṽi. ṃá b̃i ṽí cúḡ b̃iaṽna ṽéaḡ aḡuṽ ṽice ḡ'ṽiñ a ṃéioṽ, aṽṽ ḡ ṽí aḡ eṽḡe ṽiaṽ, ḡo ṃóṽ-ṃóṽ óṽ c̃ioṽñ a ṽá cl̃uaṽ, aḡuṽ ṃá b̃i an̄ óḡe aḡuṽ an̄ ṃeioṽṽi le ṽeiceál̃ n-a ṽá ṽuṽil̃ ḡṽaṽ aṽ uṽaṽḡ, íṽ ṃiṽice n̄a

rin t'fheicfidhe an toiligeap agur an túbhóh ionnta. . . .

Ir corru-uair éiocrað meangsað gáiríð ar a béal ; nuair a éiocrað veirteá gur mó t'feil an meangsað rin dá béal ná don meangsað éainic ar béal mná le do éuinne. Sílteá go maib fúigto an meangsað éap éir a beócaint i gceadóir, náir éainic meangsað ar béal ariamh go t'éainic ar béal na mná rin.

Ní maib fíor an bean tuata nó bean uaral bí mnte : bí airgead aici—cuio máit ceapað ; bí foğluim uirru—cá b'fíor cé méad ?

Bí rí n-a hiongantap ag a lán—an óige i gceoc feanra, an meiríreacé bairíte ag an mbhóh, an béal bí meangsað gáiríeacé cainnteacé ó t'úttéap n-a béal daingean cmaid t'ortacé. Má éap luét na reafóro agur an aineólar go maib t'raoíreacé nó diablaíreacé ag baint léiti féin agur le n-a mac, agur má feacáin ríad an beirt ar an áóbar rin, bí daoine eile ann agur ceapara ar gur bean a maib rún a baint léiti í, agur éuibraoír a lán, aítne ceart éur uirru. Acé má'r t'raoíreacé bí ag baint léiti, nó má bí rún uacébaracé aici, ní b'ruair ceacéar t'e'n dá t'ream cuiread éun a t'ige ariamh.

VI

Ir beag a rinne rí náir éur t'ream éigin a éraiceann féin air.

Óuail rí amac ag riuclóio oi féin lá. Mairein iongantacé fáiríaró bí ann. An grian ag rúgíad le

blátaib íoldataca, an gaoit andear go meirdeac
 as iarraid cur-irteac ar a rpoirt. An toman mór
 go beoda gliondara.

Acé ní culait aépac fampaid éait pipe. Ní aitear
 bí n-a cpoide. An reanbolmán glar-uaitne bí
 uirri. An boineacoub ghránda ar a ceann. A
 dá beal buailte ar a céile. Uoir n-a dá rúil.
 Fuadar rúiti.

Gluisir léiti ear an adainn ruar rraio an baile
 bis go nveaca pí irteac pa scoill atá i bpozur do'n
 Teac Mór. Ní rior an túirre táinic uirri, nó an é
 an éaoi gur bog doibnear na h-áite asur na
 h-aimpipe a cpoide, acé ruid pí ar bainreois bí coir
 na rligé. Má'r coinne bí déanta aici le duine
 éigin ann, ní raib don fáitcior uirri nac otiocpad
 ré. O'fan pí ar a ruaimnear annrin as éirteact le
 glórtaiB éasraimla na coille. Táinic beac mór
 éronánac asur éait pí acar beas as feacaint air
 as dul ó blát go blát ar a raotar lae. Glaoó
 cuac i ngar oi asur lean dá ceól pápta féin. Uí
 rmól ar éraoib ór a cionn. Ní raib don ceól aige
 rean—b'féidir go mb'amlaio gur cuir gne éronac
 na mná bí rior paoi coris leir.

Uron bí uirri go cinnte, bron asur imuide. Acé
 bí pí go míparca mífoigveac freirin. O'aitneoctá
 rin uirri, ar an gcaoi fáiteacó pí a rscát feartainne
 rior pa talam go nimneac ó am go h-am. . . .

Seit pí. Tós pí a ceann. Táinic creataó uirri.
 Uí dat anbán ar a h-éadan. Maraó an féacaint
 bí n-a rúilib rílteá gur imeagla bí uirri.

Cuala pí torann. Uí fear as teact, maide treoir

n-a glaic aise, rreaccláirí zorna ar a fúilib ašur é aš imteac̃t ponne zo mall cúrmaac̃.

D'eiuš rí n-a rearañ. B́i rí corruig̃te zo mór. Má'r coinne b́i déanta aici le pól Dub, le rear an Tig̃e M̃óir, punne rí muo airteac̃. D'éaluis̃ léiti ašur éuaib̃ i bfolac̃ air ar éul r̃geice. Ba coramañ nac̃ raib̃ fíor aici nár call oi' éul i bfolac̃ air, nac̃ bfeicfeac̃ ré i pé ar bit̃ aic̃ a mbéac̃ rí.

Ac̃t má b́i raic̃cior uirri zo bfeicfeac̃ pól Dub i ba mó ná rin an fonn b́i uirri zac̃ uile cor̃ oá zcuirfeac̃ reirean de feiceál. Nuair a bainti trurplós ar ar an zcarán cloac̃, nuair buaileac̃ ré cor̃ i n-ašar̃ cloice, oá mbéac̃ ré aš útamáil zo no-minic le n-a máioe trefoir, žeiteac̃ rí, tiocac̃ corružac̃ croid̃e uirri, leizeac̃ rí orna beaš airteac̃ airti. . . .

Šear reirean úireac̃ ar a hašar̃ amac̃. Cuir ré cluar air fém. B́i pé aš éirteac̃t le muo éigin b́i i nšar̃ oó. P̃reab a croid̃e : an raib̃ fíor aise zo raib̃ tuine éigin n-a aice ?

B́i fonn uirri éalužac̃ léiti rul a bfeicr̃õe i. Déanraõ ffeirin marac̃ zo raib̃ fíor aici nac̃ bfeac̃raõ žan a éul amac̃ ar an réir̃ ór comair a fúl.

A bean, oá mbéac̃ fíor ašar̃ nac̃ raib̃ beõac̃t rna fúilib rin !

Uain reirean a bairéac̃ de. B́i pé aš éirteac̃t. B́i ceól éigin n-a cluarraib̃—ceól na beice b́i aš éul ó blac̃ zo blac̃ ar a raoc̃ar lae b'féioir—mar éáinic an feit̃ioe beõa rin amac̃ ar an tom ašur éuaib̃ i bfolac̃ i mbhoinn blac̃a cor̃ora b́i aš fár aš cor̃raib̃

an fíor. Cúaidé seircean ar a glúnaib le pé ar bit
riogzarnac bí aice irctiḡ ra mblát a élor. Cúit
na ppéacláirí zorna dá fúilib, aḡur annrin éonnaic
an bean bí i bpolac ar cúl na rḡeice an t-uacébar
céatna ip éonnaic a mac rḡacám roime rin, éonnaic
rí fáile millte an fíor bí ór a comair amac. . . .

Leis rí don béic uamain amain aḡur ḡreao léiti
rna bḡáirḡib.

Níor táinic iab uirri ḡur ríroic rí rḡáio an baile
bis.

Rinne rí nuḡ airteac annrin. Labraḡ rai zo
minic n-a diaḡo rin. Bual rí irteac i tteac an
pórta.

“Cé hé an fear mór ppéacláiriac bíor aḡ imteacḡ
leir ra scoill?” ar ríre le bean an pórtá. Acḡ ní
raib ra ḡceirt rin acḡ leit rḡéal le ceirt eile a
cup. Bí aicne aici ar pól Dub.

Bí ionḡnacḡ ar bean an pórtá: nac raib aicne aḡ
an raḡal foflac ar pól Dub? Dubairt rí rin.

“Bfuil ré dall?” ar an bean eile.

“Dall? céarḡo a beireacḡo dall é?”

“Cearḡá ar a ríubal zo raib,” arra bean an
tolmáin ḡlar-uaitne, aḡur éar rí ar a ráil, aḡur
o’imctiḡ léiti ḡan cuimneam ar íoc ar na rḡampaib
ruair rí.

Bí a mac roimpi nuair cúaidé rí abaille.

“A Antoine,” ar ríre, “bfuil aicne aḡar ar pól
Dub, fear an Tige Móir.

Cuireacḡo rḡannracḡo ar an rḡocac. Bí ré rai nún
ḡan innreacḡo do éinne beḡ zo raib ré mór le pól
Dub: cé’n airmear bí ar a mácar? Cé’n t-eólar

bí aici? Bí ré i tteannta. Níor innir ré bhréas léite ariamh; an mbéad air toruḡad anoir nó a ḡeara a bhréad?

“Cualar tráct air,” air reirean, “nac é rin an fear bíor as ḡabail ceoil ḡac uile oirdce?”

“Ar cuala tú ariamh ḡo raib ré dall?” ar ríre.

“Níor cualar,” arsa Antoine Deas an Céoil ḡo ríinnead, níor cualar ariamh é.”

Act ceap bean an porta, asur ceap Antoine Deas an Céoil ríreirin é, nac ḡlionodar bí uirri act a málarit nuair cuala rí ḡo raib na rúile as bóil Dub.

A bean atá ar do ḡlúnaib anhrin ran reómra leat réin, a bean nár éireo an deáḡrḡeal hinnrḡeado tuit raorí fear an Tíḡe Móir, cé'n fáct ḡo bfuil tú comh beannaictac rin rúile do comarran beit ḡan léarḡur?

VII

Má bí Antoine Deas an Céoil ḡan cuiréad cun bainre fáḡail comh minic ir ḡeiréad roime rin, má bí daoine ann a feadain é réin asur a málarir ir amlarib ir mó bí uain aise tuit ar cuairt as bóil Dub asur reoda nuada ceoil foḡluim. Tá mbéad ré oirdce ḡan a tuit ann bíod muiriam ar fear an Tíḡe Móir. Tá mbéad ré an dara oirdce ḡan cuairt tabairt air, ní raogal rona ruaimnead bíod as Cnora.

Bí fear an Tíḡe Móir tar éir íde na maod asur

na muc tábairt ar Ćproac boct oirċe, nuair ruċ ré ar a reanbeirċin. Ćoruiċ ré ar an ċeól le n-a anam corruigċte a ċiúnuċad. Ceól bog éatrom bain ré ar i ōtorac—an ċaoit andear aċ rúirige le lilib an loċa; aċt leir an aimirċ tainic borriac aċur bioċċad ra ċeól—anra mór ċeimriú aċ amarrtaig ċo bagarċac raoi ċonntaib ċlara; ō'eirig an ceól mífoigċdeac míárta—ċadair oic a rċiob-fairċe enám reola uair: arċ ionċnac an ceól beir mí foigċdeac aċur an moill bí ar Antoine Deaċ?

Ní raċa an t-acar ċo raib róel ōub ċan don ceól. Carac cantalac ōá ōuċ ré ōá boċa aċur réabaċ ruacóċ toraig an beirċin. Cuarruiċeac an teac. Bí ċac don ruacóċ le raċail aċt ruacóċ toraig. Ní raib don eólar aċ Ćproac ar ruacóċaib beirċin, ná ar beirċleatóiracċt, aċur nuair a rċineac ré ruacóċ eile reacar an ruacóċ toruiċ ċun a máigirċir, a ráċ ċo raib aigċe ra ōeirċe, nac eirean a leigċeac an rċreac nimneac air!

“An loċrann!”

Larac an loċrann. Bí ronn ar Ćproac riarruiċe ōá máigirċir ōall céarċo bí raoi ōéanam a leirċeio ō'oirċe. Níor leig eagla ōó é ōéanam.

“Mo cóta mór!”

Cuirċeac an cóta mór air. Síneac an maire tpeóir ċuigċe.

* “Ųá an oirċe ōorċa aċur an boċar ċairċ,” arċ róel ōub marċ beac ré aċ ċabail leirċrċeal le Ćproac, “ní ōoċar ōuit mé ċreóruċad píora ōe'n bealac.”

Amac leó raoi 'n rċéir.

“Ćroc ruar an loċrann.”

Rinne Ciorac ámlaíó.

“Níl na rúile go ró-maít mar rin anoct agham,”
 arf an maigirtir dall go truaighméalaí, ag leigint
 ari go maib beoúac n-a rúilib aghur léaraghur.

“Tá an oirdce dorca a maigirtir —”

“Fíor óuit —”

“Aghur b'féoir naé bpuil na rpeaclairí ró-ghlan
 a maigirtir —”

“Sin é tá orra.”

Thug pé cúl dá fear aimirie, dá tréoirairde aghur
 toruis ag glanaó na rpeaclairí le naipcín; acé ar
 noóis dá mbéaó pé gá nglanaó go maioin ní
 feicfead na rúile millte rin réalt ná pé triota
 ariú coirdce.

“Cíóiró tú an bótar níor feárr anoir a maigirtir,”
 arfa Ciorac go bpeagac.

An plamáiríde! Ir maít a bí a fíor aige naé
 maib don éaoi dob' feárr le deagéroite éur n-a
 maigirtir ná leigint ari go maib amárc aige.

Da iongantaí an oirdce í ag an t-é a mbéaó rúile
 n-a éann leir an áilneacé feiceál. Tar éir teacé
 amaé ar an scoill don beirt, d'eiruis leir an
 ngealaí éaluíad ó na rgamail bí ar a tóir ó
 torac na h-oirdce. Cuiruis an gaoit léiti. Cuirfead
 ruais ar na rgamail, aghur bíotar ag imceacé leó
 trearna na rpeirre, ar nóir airm ar a teitead,
 aghur an gealaí go maoró aghur go buaóac n-a
 noiaíó. . . .

“Támuio ag an gcorbótar anoir,” arfa Ciorac
 éac bí raicéoir ari riarruige úireac cá maib a
 otriáil.

Bualadh cor a máigirtir i n-aghaid cloíche bí ra trlige.

“Nac bfuil fíor agham féin go bfuilmio ag an gceorbhótar a feanamaoáin,” ar reirean go nimneac “éroc ruar an loémann rin aghur ná bíod an oiread rin cainnte aghat.”

“Ói a máigirtir anéantalaac go cinnte. Cainteod ré a bogad.”

Tráctmail go leor leis buodg bí i bpáirc le n-a n-air géim air.

“An bfeiceann tú an buodg rin a máigirtir?”

“Cím.”

“Óiolad inoé le buirtéir í. Fíche punnt—nac daor atá na beirtóig anoir?”

Níor tugad fheadra air acé ba léir úd go maib a máigirtir níor fáirta.

“I r’údca go bfuil fíor aghat cá ’l comhairde ar rtoacac beag daib ainm Antoine ó Šríobta tarc anpao?”

Óiread Óiorac. Dá bfiarphócaíde de cá maib an diaabal n-a comhairde ní bead níor mó iongantar air. Ní maib fíor aige acé an oiread le cac go mbíod an rtoacac óg ar cuairt go mionn minic ag an Teac Mór. Ré ar bit póirtin de feómra tobac aghur earghaine bí aige úd féin ran áruy rin, ní maib cead aige é fágaíl acé nuair a glaoad an máigirtir air. Aghur má euala ré glór a máigirtir ó am go h-am, ar noíg nac maib cead ag amaodán de máigirtir dall beic ag comrád leir féin.

“Teac Antoine uí Šríobta —” aghur iongantar náir féad ré ceilt air.

“Sead: nac duigeann tú mé? Tead Antoine uí Šríobda —” ašur bain ré fao ašur fuinneadh ar šad focal i šcluidir an šir aimirie, šur léim an duine rin le řšannrad.

Bí dúil aise a ráo le n-a máizirtir šan a dúl irtead n-a leitéid de tead, áit a mbíod an diahal féin ar cuairt de řiubal oirde; bí řonn air innreacť tó cé na cleara uatbáir bíod šá n-imirt aš muinntir an tige. Cuirreod ré comarća na Cpoire air féin marac šo raib a lam deap i nšreim 'n-a máizirtir.

“An tead—rin é é,” arra Cporac šo řaitead.

“Šreao leat abailte mar rin.”

Ní raib uair dact šaoite an řocail. D'imtiš leir n-a řodar, šur řroic ré an Tead Mór, šo nveada ré irtead n-a řeomra earšaine, šur čait ré cuir mór de'n oirde ann, aš ceapad ašur aš cleactad na mionn řuad.

Tós řól Dub an lairte ašur irtead leir řa šcéad tead tó nveada ré irtead ann le čuš bliadna deaš dact a tead féin amain.

VIII

Bí ceól šá šadail aš Antoine Deaš i řeomra ar čúl an tige. Čuala an dail é, ašur čeap i řoprac šur i n-don aipeašal leir féin bí an ceóltóir.

“Šé an čaoi šur řeabať řuadós toraiš an beirólin ořm—ašur čoruiš an dail aš bualad a máide řreoir i n-ašair an balla aš řarraiť dúl irtead.

Deiriš an bean bí n-a řurde léiti řéin coir teine,

D'eirigh sí agus d'at an bair n-a leicinn. Uí a rúile ar nór duine o'fheicead uabbar, a teanga ar nór cnáim éruaid do lúbtá do béal, fonn uirri r'fhead a leigint a'c gan innti focal féin a cúir de.

Níor mótuigh an dall ann í. Antoine Deas an Céoil bí aise dar leir.

"An maóds toraigh réadao orm, agus má tá ceann a'gorta —" ar feirean agus é n-a f'earaím i gceapclár an uirláir.

Cuala Antoine é. Táinig fé aniar, agus ir ari bí an t-átar go dtáinig a f'eanoide céoil ar cuairt aise.

Gléarad an dá beidlin, agus ní fada go raib ceól meirdeac as an mbeirt céoltóir. Cuireadar an céad p'ort oib i n-aonfead, agus anhin coruigh an dall leir féin. Uí coinneal ar laraó ar an mbóro le n-a aip, agus 'c uile uair bainead fé c'ra'ad ar a ceann móir mon'ac, agus ar na suailuib láirne, le brígh agus le fuinneam a baint ar an gceól, o'fheiride mar béad r'gá'c f'ataigh g'inn as daíra ar an mballa dol'geal ar a cúl. Uaireannta bíod rúile ma'ar an r'óc'ach g'reamuighe i r'gá'c an f'ataigh: uaireannta eile ní bíod le feiceál aici a'c an céoltóir móir dall agus a éroide o'á cúir ran gceól aise.

O'f'ur'ar o'aitint ar an mbeirt céoltóir nár mótuigeadar an bean ra lá'air ar cor ar bí, nár t'ugadar faoi deara com coruighe ir bí sí. O'á t'ugad féin ir cinnte go r'if'ide g'rab é an céol iongantac ba éionntac leir.

Labaí sí.

“A Antoine!”

Óuaiò an ríobac anonn éuici. Tóruig sí ag cogarnac leir, aét má tóruig níor féad sí na rúite éoinneál de'n ceóltóir d'áil.

Óualá reirean an glóir. Leas pé an beirólin éar. D'eirig de p'reib agur má bí uac'bár ar an mnaoi ar feiceál an daili oi, ba mó ná rin an t-uac'bár bí ar an dail nuair éualá pé glóir na mná. Tóruig pé ag riarruige cé hí, nó cé ar a t'áinic sí, nó an taróbre mná ó'n t'rean-aimp'ir í. D'airteac do-éuigce an reic ag Antoine Deas é: a má'cair agur r'ganntad c'oióde agur anma uirru roim' a feanócair; eirean éom h-eaglac léití, agur é ag iarraió d'éanam amac cé bí aige ann.

Óilteá go raib eagla ar an mnaoi an ceóltóir feiceál ra ríoc't rin. U' rin é síl Antoine bí uirru, agur nuair éuir sí cogar n-a éluair a ráó leir a óul ar loig doctúra, bí pé cinnte go raib a feanoide ceóil gan a beic ar fo'gnam agur g'nead leir.

Aét ní raib ra teactaireac't rin aét leic'rgéal. Ní le doctúir bí an gábad aét le. . . .

Bí an dail gá ceirtuigad agur gan eólar cinnte deap'óca aige go raib sí ann.

“Cé labair? Cé labair a'oirim?” D'eiread pé go himníóeac, aét ní b'ruair pé f'neag'ia uait'e go raib Antoine Deas glanta.

Ann'rin táinic a mirneac éuici.

“Tuirge ar táinic tú ann'reo?” D'eir sí, “nac raó f'ior a'ó nac fáilte béad romat ra teac' reo?”

“Ce túra i n-ainm 'Dé?” agur c'neac'ad n-a glóir.

“Cé mire an ead? Nac n-aic'ni'geann tú mé?”

“Cualar an glór rin céana aét ní féidir sup tú. . .

Bí an dall ag útamáil leir le na lámáib ag iarraidh dul go dtí an áit ar fíl pé an bean beir. Ní raib ann aét fíorómoé folur ó coinnil bí ar an mbóro. Tós ríre é. Cíoc ruar é go raib pé ar bíc folur bí ann ag rḡallaó anuar ar a h-éadan.

“Nac bḡeiceann tú anoir mé?” ar ríre, agur í n-a rearáin ór a cómáir amac go móroálad, “nac doig leat go bḡuit mé com̄ dactamáil ir bí nuair rḡar muid ó céile cúig bliána deas ó foin. . . .”

Stop reirean. Síin pé lám amac le gneim fáḡail uirri aét ó bí rí cúpla coirméig ró-fada uairó níor eirig leir.

“Nac bḡeiceann tú mé?” ar ríre agur an folur crocta aici.

“Ní feicim.”

“Nil na fuile ar fognaím agat mar rin.” ar ríre go rḡigeamáil. “Nil . . .”

Táinic truaig n-a glór.

“Nil beoáét na éireáét 'mo fuilib ó'n oiróce rin . . .
A Muiḡéio —”

Síl pé bḡeir ar lám uirri. Níor eirig leir.

“A Muiḡéio,” ar reirean go truaigméalac, aét nac raib an móroáil ró-fada ó'n méala n-a glór, “a Muiḡéio,” ar reirean, “o'fulaing mé uatbár irpinn de ríantáib cuirp agur anama ó foin. Úioó aicḡe oim de ló agur o'oiróce. Maitearí dom anoir. . . .”

Síin pé a lám amac. Níor rug ríre uirri. Cíoiró cloicé bí innti. . . .

. . . . .

Má bí tuine aca dall féin, bí an pictiúr céanna ór comhair rúl na beirte. Seómra beas glan i n-uachtar tiúge i gcaitair móir. Bean ós n-a fuide léiti féin. Í cráirte. A dá rúil as rileaó deór. Cnas beas ar an doras. Tis fear ós luépar daicéimail irteac. Fáiltiúgtear roime go deórac. Ceirtniúgtear í faoi áobair a bhoín. Inniúgtear rin do. Ir clor doib, ir clor do'n dall asur do'n mnaoi atá ór a comhair amac cuir de'n comrád a táirle cúis bliadna déas ó roin :

An fear ós—Asur veir an doctúir gur mar rin atá an rgeal asao ?

An bean ós—Sin é veir ré : tá ré cinnte de.

An fear ós—Asur cá bfiór doimra gur liom é ; cá bfiór dom gur mire an t-acair . . . ?

An bean ós—Iméig ! Asur ná feictear air coirde anreo tú !

Acé an rún díogaltair táinic n-a croidé ! An caoi ar fáir asur gur méaduis, gur boiruis asur go dtáinic fuinneamh ann ! Ní féadfaó acé an bean féin cur ríor air rin. Ní féadfaó ríre féin a ráó leat acé gur méaduis an fonn díogaltair n-a croidé go mb'éigin oi an fear a loirgáó, gur iméig léiti gá éuarpuáó ar fuo na caicé, go dtáinic rí air i nghan fíor, gur cáic rí nim ríóirta éigin roir an dá rúil air, gur iméig ré leir n-a geilt ríréacé mire. . . .

Cúis bliadna déas ó roin !

A múirgéio an croidé cloicé ! Náó cóir duit anoir maicéamnar tábairt do'n fear dall, do'n triaáán cráirte atá ór do comhair amac asur é gá

iarraib' ort? Cé'n aicne bí aige ort an uair
 rin aét aicne beas? Agus má éuala ré trocáil
 ort, agus má éireo ré rgealta fút naé raib
 fíon, ní iarrtar ort a ráo naé noéanna ré coir
 io' aghaio, ní iarrtar ort aét na rreacclairí zorma
 rin a baint óá fuilib, agus a fiarruige óioi réin,
 náir óioi ré ar a coir, naé bfuil maiteamnar
 tuillte aige. . . .

A múirgéro an éroide cloide, bíod truaig' asat
 óó, naé mberó anoir a múirgéro?

. . . . .

Bí an beirt aca n-a uoort zo ceann rgeatam.
 Ole i zoroide na mná. Luéghair uirri zur eirig
 léici iomlán a óioghaltair a baint ar, an oioche
 uatbarac rin cúig bliadhna óeas ó foim. Eirean
 agus iongantair air, agus alltaét air, agus uamán
 air, zo raib an bean rin a marluig ré, agus a éreig
 ré, agus a zráduig ré n-a óige tagta ar air, an
 bean rin a mill a rroghal air, agus bí lán ó'uróio
 agus ó'ole óó anoir réin. Náir éuala ré zo raib rí
 raoi 'n zereafóig bliadhnaib' raóa ó foim, náir éuala
 agus náir éireo? Náir cuir ré a tuairig' éall ir i
 bfuil zan tairbe?

"Agus . . . agus . . . agus tura maéair
 Antoine?" éuaio ré anéruaio air an éirt a éur.

"mé."

Óeirig' an dall rmaointeac. Síltea zur leir réin
 bí ré as cainnt nuair a duhairt:

"Agus ó'uir ré óom zo raib ré cáitne bliadhna
 óeas caitte. . . ."

“Cúis bliadhna déas i gceann míora —”

“Iz fáda, fáda an t-ácar é . . . áct dá mbeadó
fíor aghamra go raib tú beó—tú-féin aghur do mac
. . . tú féin aghur ár mac —”

“Cuir an bean irtead air go fíochmair.

“De réir do cúro cainnte cuir tú aithe air
céana, áct fósruigim anoir oir gan don baint beit
aghac leir fearca. Iz dóca gur innir tú dó cé'n
gaoil bí aghac leir —

“Níor innir. Ní raib fíor agham é. Ní raib fíor
agham go mba tura a mácair. Níor céapag áct go
mba garúir beas tuada é aghur dúil aige i gceól:
áct ó tá fíor agham anoir é —”

Ní raib ré d'uain aige innreáct oi céaró bí faoi
a déanaim. Táinic buile ar an mnaoi.

“Fósruigim oir,” ar ríre, “gan bacadó leir. Míre
mug é. Míre tós é—liom féinín féin amain; aghur
coinneócaó gheim air an fáo iz beó mé. A íóil
Duib, ní deada mé a córlaó don oiróce le cúis
bliadhna déas gan mo mállaáct móir a cup oir. Níor
cait mé lá ar fead an ácair fáda rin gan buideacáir
éabairt do Óia gur eirig liom cúro beas de mo
díoblar baint amac —”

Bí an dall ag iarraidé bealac a déanaim trearna
an úrláir aghur dá bualadó féin i n-aghair an triorzáin
bí ra trlige.

“A íóil Duib,” ar ríre, “níor céapag ze oí le
goirto go raib tú dall amac 'r amac. Dá mbéadó
fíor, ba móide mo íonar ar an raogal é. Áct an
luézáir táinic ar mo éiríde an lá céana! An
gliondar bí oim nuair connaicear ra scoill tú, aghur

tú aς bualaó na scór i n-ađairó ʒac cloicé tlocáó
roíat ra ʒconairé !”

Ćáinic fuinneam̃ móri n-a ʒlóri. ʒʒaittí bíóó ré
coram̃ail le ʒairrʒe ʒioc̃mar buile irriʒ i n-uair̃
óorca ; ʒʒaittí eile ar nóri ʒaoicé le talam̃ nó anra
rna ʒeilmeioib̃. Ćuala an dall an ʒlóri rin céana
aʒur an fuinneam̃ aʒur an ʒráin céatona ann ; ćuala
ré cúis bliadóna óeas ó ʒoin é—an ʒaib̃ an óac̃am̃lac̃t
aʒur an áilne céatona innri ir bí an uair rin? Ćiubraó
ré bliadónta ʒaóa óá ʒaoʒal an bean bí óri a cómar
amac a ʒeiceál. . . .

“A M̃uirʒéio,” ar ʒeirean, aʒur é aʒ iarriáó ʒreim
láime ʒaʒáil uirri, “a M̃uirʒéio, nac óóis leat ʒur
bain tú óo óioltar amac céana,” aʒur bain ré óe na
ʒpéacláiri móra ʒorma ʒo ʒaib̃ an óá ʒóll ʒránta
bí n-a cloicéann le ʒeiceál aici.

Sear ré óri a cómar amac, a céann móri i n-aéir
aige ʒo óána mar beáó ré a ʒáó—

“ʒéac obair óo lám̃.”

Ác̃t ré an ćaoi ʒo óáinic ʒeirbe n-a ʒlóri riúo.

“A ʒóil Óuib̃,” ar ʒire, aʒur má bí ʒeirbe n-a ʒlóri
bí ré bog ʒʒiceam̃ail ʒreirin, “a ʒóil Óuib̃, ó'
ʒéac̃ar irteac̃ rna rúil̃ rin i beaó ó ʒoin. Súile
ʒorma bí óo céann an uair rin ; rúile ʒorma
bréaʒac̃’ ; rúile ʒorma meallac̃’ blaóaraac̃’ ; rúile
ʒorma ʒeanaíla ćuirpeáó cluain ar aon m̃naoi—ir
minic aʒur ir ʒó-minic ó’ʒéac̃ mé irteac̃ ionnta—”

“A M̃uirʒéio,” ar an dall, “bí ceap̃ta aʒam
Antoine beas a ćur ar ʒóil aʒ ʒoʒluim ceóil tar
leair, bí ceap̃ta aʒam é óéanam̃ pul a ʒaib̃ ʒior aʒam
cé’r̃b̃ é ar córi ar bit—”

“Cuir an bean irteac air agus buile uirthi.

“Ní déanfadh tú é! Ní déanfadh tú é aoirim!”
ar ríre, “Náir fógair mé oir gan baint beic asat
leir feartha. Liomra é—liomra amáin. Agus má
innrigeann tú dó cé tú. . .”

“Sin fuad nac ndéanfadh gan an cead uaitre.”

Tógadh an lairte ar an doras.

“Sealladh uait—” rug sí air go himpídeac. Cuir
ré i n-iúl di go raib ré fáirta an sealladh tabairt
di.

“Sealladh uait nac n-innreócaid tú dó cé tú,” ar
ríre.

Fuair sí an sealladh.

Ogsluigeadh an doras. Táinig Antoine Deas an
ceoil irteac.

“Tá an taom tairt,” ar an bean go réid rocair,
“níl gabhad le doctúir anoir.”

“Beid céol asainn mar rin,” arsa Antoine go
lútgáirneac agus rug ré ar a beiróin féin. Rug an
dall ar an beiróin eile.

“Tá ré veirneannac ran oirde; tá ré tar am dul
a coisladh,” arsan bean.

“Cúpla porrt, a mácair.”

Bí an cúpla porrt aca. Bí agus dá ceann déas.
D’fán an mácair n-a fuide coir teine. Ní as
éirteact leir an gceol bí sí, act as féadaint ar an
mbeirt. Tus sí faoi deara gan móran moille com
mór ir bíodar le céile. Bí bróid ar a mac go
otáinic an ceoltóir breá, an dall iongantac, ar
cuairt éuca; bí lútgair choidé air go raib an
reandara dá otus ré sean as gabail ceoil dó coir

a teallais féin. Bí pé roiléir ag an mnaoi cé'n uiraim agur cé'n zráð bí ag a mac don dall, agur ba fáigeado i zcnoide aice zac don féadaint dá dtus an zarúr óó. Síil rí ppeirin zo maib an dall anmhóir-óálad; zo maib pé ag tabairt a duhb'lain; zo maib pé ag iarraidó innreacóó oi zo maib ceangal níor dlúite ioir é féin agur an zarúr ná an zaoil fola agur nac b'féadopaó pipe an ceangal rin a r'zaoileadó óoirdé ná zo b'ráad. . . .

Rinne rí a oit'ceall ó am zo ham an dáil céoil a r'zapaó. Téip uirri zac uair. U'éigin oi ra veireadó an leabairó tabairt uirri féin ar eagla zo mbur'peadó a zol uirri n-a ládair.

A Mhuirgéio, cé'n fáó zo maib tú zan coolaó an oirdé rin? A p'óil Duib, cé na ceóla millteada bí do ónoide ag dul abailte dúit le páinne an lae agur an ceóltóir óz rin dá dtus tú an dá zean oóó' éreóir?

IX

O' eirig maóair Antoine nuair o' iméiz na ceóltóirí agur amac léiti. Má bí an peanoolman zlapuaitne féin uirri agur an boinéad beag zránda, agur má bí a dá béal buailte ar a céile, agur éadon bán c'ráidte uirri béad fíor ag an t-é ba luza breiteam'nair nac maib innóí acóó bean óz—bean óz agur fuadair nimneac fúiti.

Ar an Teac Mór éuz rí a'zairó. Ní maib pé cinnce céaró bí fúiti óéanam ann; acóó ó o'iméiz a mac

múirneac leir an bfeap rin a míll a raogal uirri ní féadfað pí fanact níor fuioe ra mbaile. Acé céapto abfeáirí ói a óéanam? Innreacé dá mac cérb é an dall? Dá ndéintí é rin cé'n meap beaó ag a mac uirri féin? Náir beas an ráram ói go mba luğa ná rin an meap beaó aige ar an dall? An trnaótm aic bí ioir an mbeirt a rğaoileacó gan a rğéal brónacé féin a noctacó dá mac—b'rin í an aób. Da trom agur ba tuirreacé a curó rmaointe agur í ag sabail an trlige. An rğéal céap pí agur ó' innir pí dá mac raoi 'n gcáil bí ar múinntir a acap ra treanaimrir, an bfeadfað pí a bfeaghuğacó anoir? Agur com mórdálac ir bí an rtoacé ar an treib dáir díobta é! An bfeadfað pí innreacé óó nac raib rna rğéaltair ar fao acé bfeaga loma? Céapto a céapfað an rtoacé nuair a tuigfeacó pé nac raib n-a raogal iomlán le cúis bliatna óeas acé bfeas beó? Tuige an raib pí com beacé leir? Tuige ar earbáin pí uaiğ óó? Tuige ar óubairt pí leir gur ann bí cnáma a acap rinte? Agur an caoi téirdeacó an beirt aca ar cuairt ag an roilic an céac lá oe gac mí le paióir a ráó! Cúimniğ pí anoir ar a n-abruigeacó pí le n-a mac raoi a acap bí ran uaiğ; na óeagtréitne bí ann, an uairleacé bí ag baint leir, an fírinne bí n-a fúil agur ar a beal, cúimniğ pí anoir ar com minic ir óubairt pí le n-a mac, an feap reo—an feap reo náir máir ariam acé i n-intinn mná céapra—beic mar óeagrompla aige i gcomhairde. Ní féadfað pí innreacé óó cérb é an ceoltóir dall; acé dá ndéanfað an ceoltóir dall féin é, má bí pé gá óéanam anoir féin. . . .

Ói an bean bocht céarta. A rgeal mór féin a ceilt ar a mac an ruid ir mó bí uaiti ariam; dá mbéad an t-aon fear beo t'féarfaó i bpreasnuasáó gá óéanam le n-a mac anoir féin! Aét an geallamaint tús pé ói—ir iomda caoi béad as fear le dul tar geallamaint dá dtosrócaó pé é. . . .

Gluaip léiti. Sgamail n-a gne. Ippionn n-a croidé. Uirru féin bí an milleán aici go dtáinic pí ran áit ar óor ar bit. Dá bpanfaó pí ra scaóair móir ní feicfead a mac an dall coitóce. Ní béad pí anoir asur eagla anma uirru go noctócaíde óó a rgeal féin. Bain pí díoltar de póil Dub aét nárb féidir léiti a feiceál; asur díoltar nac bfeictear nil ann aét díoltar breise, móir-móir as mnaoi. Ó éuala pí cá raib comhairde air, níor bain ruaimnear intinne ói go bfeicfead pí cé'n raozal bí aise, go mbead eólar cinnte aici an raib pé n-a dall amac 'r amac. Asur nuair a dubraó leiti nac raib, nac uirru tuit an croidé! Aét nárb píú a lán as bean dá leitéir na rúile san beoáct feiceál i sceann an pí a t'reis asur a mill í. . . .

Shead léiti. Fuadaí píiti. Deo rmaointe airteaóa as eirge n-a ceann ar nóir na rúilíní feictear as eirge aníor go bárr uirge béad ar píucaó. Ní doibnear go díoltar. Ní díoltar go léarsur. Ói uirru teaóct anreo nuair éuala pí go raib póil Dub ann—bí uirru a teaóct pé ar bit céaró a tíocfaó ar. Aét go noctócaíde a raozal lom breasac náireac féin dá mac! Go rgiobfaíde asur go ngoitpíde uaiti an t-aon duine amain ar an raozal reo dá dtús pí

sean! So n-eipeócaó leir an t-é dá tucis pí fuat
 a cpoirde é úéanam! Nac raib a úioltar uatbárac
 féin dá baint amac as póil Dub?

Úi bpaonaca mópa alluir léiti. Méad cuileóige i
 nscac uile bpaon oib. A cpoirde n-a corpán. A
 h-anam n-a h-anpa.

Seit pí. Sílteá supab é an éaoi sup ráitead
 biofán te ipceac i mbeó a cluairé. Maraó earbairó
 anáta beit uirru leigreacó pí rgreacó. Leat na rúite
 uirru. Úog an beal cruairó. Labair pí. Úéaluis na
 rocla uaiti i nscan fíor oi féin mófán:

“An raoi ip eólaige máir amam, ní raib fíor aige i
 scoinnairde céaró bí n-a cpoirde féin; cá bfiór
 uopra céaró tá 'mo cpoirde-ra anoir? Cá bfiór
 uopra narb é an reangráó bí asam ar póil Dub tucis
 orp so diafáir teacó ran áit reo le n-a feiceál
 aríur put caillpíre pinn?”

A máirgéro! . . .

X

Úi an maioneacán ann raoi reo. Níor aipig
 Máirgéro so raib pí buailte leir an mbeirt
 beagnaó. Acó ó bí ríac n-a rearam ar túlac
 teacóab na rúige asur a noruim léite ní féarparóir
 i feiceál.

Úi an spian ar tí eirge. Úearpacó uaine a mbéacó
 rriúro na ríirdeacóta ann so raib coipe móir i bpolac
 ar cúl na maolénoc asur uatanna nuacóa náir
 racóar amam éana 'á mearfacó ran scoipe rin as

ṡpaoi de ṡaṡṡaṡoiri, áṡṡ ní ar an áilneáṡṡ rin bí an áirṡ aṡ an mnaoi, áṡṡ ar an mbeirt bí ar an tulaṡ. ṡá mbeaṡṡ fíor aici céarṡ bí ṡá ráṡ aṡ an ṡall ! ṡí ré aṡ cainnt ṡo ṡúpaṡṡaṡ leir an rṡoṡaṡ bí le n-air: an féirṡṡ ṡo raib ré aṡ innreáṡṡ ṡó rún a ṡcṡoirdṡ? An féirṡṡ ṡo raib ré aṡ ráṡ leir cé'n airtne bí aige uirri féin ran am bí ṡairṡ? ṡaṡ cor ṡá ṡcuireáṡṡ ré ṡe, ṡaṡ caraṡṡ beireáṡṡ ré ṡá laimáib, ṡaṡ creáṡṡaṡ beireáṡṡ ré ṡá ceann móp mongaṡṡ le brúṡ a ṡpáṡṡa ṡa méaṡṡuṡaṡ, éonnaic rí ṡo rṡoileir é i naṡaṡṡ na rṡpéire ioltairtṡṡ ṡoir, aṡur ṡain a ciall féin ar. Uaireannṡa ṡ'feiceáṡṡ rí a éaṡan aṡur an ṡúṡṡaṡṡ le tabairṡṡ rṡoi ṡearṡa ann; uair eile rí rí ṡur airtneṡṡ rí ar éaraṡṡ ṡá ṡtuṡṡ ré ṡá laim ṡo raib an rṡéal ar raṡ innriṡṡṡe aige aṡur tuit an cṡoirdṡ uirri. Táinic ṡroṡṡlar rṡarb n-a béal. ṡo liaṡ an raṡṡal áluinn órṡa reo uirri. . . .

ṡí rál rṡeirdṡ leaṡṡaṡṡ na rliṡe. Cúairṡ rí ar a éal réaṡaint a ṡpéaṡṡaṡ rí ṡpuidéaṡṡ leṡ le cuirṡ de'n cainnt a élor i nṡan fíor. Níor eirúṡ léití. Ní raib an ṡaoidṡ rṡabaraṡ, áṡṡ marar éuala rí an cainnt ní raib aṡpúṡaṡṡ ṡá laṡaṡṡ ṡá ṡtáinic i nṡné ceáṡṡar ṡíṡ naṡ raib le feiceál ṡo lán rṡoileir aici.

ṡí aṡaṡṡ a mic tuṡṡa ar an ṡall, áirṡ an rṡaṡṡail aige ar a éuirṡ cainnte, uraim an rṡaṡṡail aige ṡó. ṡós an ṡall a lám, éomniṡṡ i n-áirṡe í, aṡur é aṡ cur de.

Cúimniṡṡ an beaṡ bí i ṡpolaṡ ar lá eile. ṡí rí féin aṡur an ṡall óṡ an uair rin. ṡí ré aṡ cur ríor ar ṡaṡ áilne ṡá raib le feiceál—an rṡpéir aṡur an ṡpian

as toul faoi, an fáirge móir n-a coislaó faoi 'n an ngealaid, céadóbláta an earraid, lú bán as rnaíh go ruanmáir ar báir loca, meangadó gáiríó ar béal asur i rúil na mná ir anhra leat ar an raozal. . . .

An focal pileadóta tuidairt ré faoi 'n meangadó táinic ar a béal féin an lá rin, bí ré n-a cluairib anoir. Toraig reancuimní as brugaó irteac uirri dá buídeacár asur í i bpolac anhrin ar cúl na rgeac as féadaint ar a mac asur ar a dáir. Ní raib breiteamnar aici ar fead rgaatáin bis acé a breiteamnar ríú. Ní raib rúile aici acé a rúile-ran. Dá n-abrócáó reirean go raib don ruo dá bfacadóar análuinn bí ré amlaíó. Dá gceapadó ré go mb' ríú tóib toul anhréo nó anhríúo tob ríú é ar noóig.

Cuimníg rí anhrin sur ar ruoáib o'feicrío leir an trúil ir mó cuireadó ré ríor asur é as tráct ar áilne an traogail. Asur ní raib rúil aige anoir: an raib don áilneacé le peiceál aige ar an raozal acé an oiread léici féin?

Dá mbéadó ríor aici é! Dá bfeadóar rí a clor anoir! Bí ré as cur ríor go pileadóta ar eirge-geine, ar eirge-geine connaic ré n-a óige asur an bean bí ar cúl na rgeac le n-a táob. Gac uile acrugaó dá tóinic ar an rpeir ó'n gceáo gealáó ran oirtear go raib an rruan ór cionn talain, tráct ré air go bríoimáir asur go h-áluinn; an toub as toul i nguime, an goim as toul i ngile, an gileacé as iompugaó n-a airgead, an t-airgead as iompugaó go h-ór, asur gac mion-acrugaó tágaó ar gac oac tób rin, sur ceap an rtoacé go raib raóairc troidéacéta éigin as an dall asur go raib ré as

cup ríor ar an eirge gréine bí ór a scoimair
amae an maidin beannuigte úo.

“ . . . táinig fáinne óir ar bárr an máolénuic
annrín,” ar an dall; énoe pé ruar a dá laim le cup
i gcéill do'n rtoacae cé mar d'eirig an fáinne aníor
ar an talam, “ fáinne beas óir asur topais pé as dul
i méio asur i méio, asur sió so raió pé anéada uaim
ar rae corruig pé an croidé ionam. . . .”

“ féac! féac! féac!” ar an rtoacae, “ an
fáinne óir! féac é!”

Níor cuimníg pé sur dall bí le n-a air. Níor
cuimníg an dall féin air.

“ An fáinne óir asur é as eirge aníor ar an talam
so mall maoróa. . . .”

“ fáiltiúgar ríomh,” ar an dall.

Rug pé ar a beirlín. Rug an rtoacae ar a beirlín
féin asur topuis as sabail ceoil, so sceapá nae as
fáiltiúgar ríomh an ngréin bíodar ar cor ar bit aet
so raió an sruan leirgeamail maoróa as eirge aníor
le n-a scuid ceoil doibinn a élor.

Tógad croidé na mná bí ar cúl na rgeae. Aet
ní h-é an ceól tóg a croidé aet sur aicníg rí ar
iomcup na beirte nae raió aon díogbáil déanta so
róill, náir hinnrigead rór dá mac cé'n baint bí
eatorra trúir. Bí ceapá aici cup iraeae orra asur
a mac breit léiti sbailé pul a ndéanraide an doear
nae breáoraide a leigear. D'eirig rí amae ar an
mbótar. Óruio rí leir an mbeirt ceóltóir, aet
níor moúigeadar ann í so raió rí aeair beas deap
n-a rearaim le n-a otaob.

Seit an beirt. Bí ríre corruige so móir.

“Tá pé i n-am aḡat beic̄ do leabair̄, a Antoine,” ar rir̄e, “riubal uait abair̄e.”

“Ní beir̄o mé i b̄rao anoir, a mátair̄. Cair̄p̄r̄o mé póil a t̄reoir̄uḡaḡo abair̄e: níl na rúile ar foḡnam̄ aige.”

“Dá b̄reaoḡaḡo rí innreac̄t do cé'n pát! Níor̄ labair̄ rí focal beaḡ féin.

“Aḡur b' féioir̄,” ar̄r̄ an r̄tócac̄ ar̄ir̄, “aḡur b' féioir̄ a mátair̄,” ar̄ r̄eir̄ean, “ḡo ḡoḡiocḡá-ra linn; níl an bealac̄ ró-ḡaḡa mar̄ rin.”

“Cuair̄o. B' éis̄in t̄i é. Mara nḡab̄raḡo c̄ár̄ b̄fior̄ t̄i nac̄ n̄óeanḡair̄o an t̄ioḡb̄ail r̄ul a pilleaḡo a mac?”

ḡluair̄ leo t̄riúr̄ aḡur̄ doḡ aic̄ an t̄riúr̄ iad. B̄i c̄p̄oir̄o l̄án aḡ Antoine beaḡ an Céoil. Nac̄ r̄aib̄ aic̄ne cur̄ta aḡ a r̄eanc̄air̄o doḡl doḡraic̄ ar̄ a mátair̄! Nac̄ mbeir̄oír̄ m̄oír̄ le céile r̄ear̄ta! Le c̄om̄ ḡlionḡaraḡo iḡ b̄i pé féin níor̄ t̄uḡ pé r̄aoi doara a beir̄t c̄om̄luadaḡ. Ní ḡaca pé c̄om̄ c̄om̄p̄uiḡte iḡ b̄i póil Dub. An ḡr̄áin c̄p̄oir̄o b̄i i r̄úil̄ib̄ a mátair̄ t̄r̄ac̄ doaraḡo rí ar̄ an doḡl—níor̄ léir̄ doḡ rin ac̄t an oir̄eaḡo. Aḡur̄ an c̄ainn̄t b̄i aige! An r̄tócac̄ boct̄ aineólaiḡ! Níor̄ t̄uiḡ pé ḡo r̄aib̄ ḡac̄ focal t̄ainic̄ amaḡ ar̄ a béal ar̄ n̄oír̄ r̄aḡair̄o i ḡc̄p̄oir̄o na beir̄te b' anḡra leir̄ ar̄ biḡ—an beir̄t t̄uḡ ar̄ an r̄aoḡal é.

Ní r̄aib̄ an ḡr̄ian t̄ar̄ a t̄r̄i ḡaḡo féin ó t̄alam̄ aḡur̄ i n-a luiḡe ḡo r̄uanm̄ar̄ ar̄ leabair̄o néalta ór̄oḡa. B̄i leir̄ḡ uir̄ri r̄íl̄c̄eá eir̄ḡe ar̄ an leabair̄o álunn̄ rin aḡur̄ aḡair̄o t̄abair̄t ar̄ na r̄p̄ear̄t̄aib̄ r̄uara uac̄taraḡa. Ear̄bair̄o ceóil b' éioir̄—ac̄t níor̄b̄ eaḡo. B̄i r̄uir̄eóḡ aḡur̄ ceóil c̄om̄ b̄reáḡ aic̄i iḡ t̄ainic̄ ar̄iam̄ ó beir̄ólin ḡá meallaḡo i n-áir̄oḡe r̄na r̄p̄ear̄t̄aib̄. . . .

“A mácair,” arís an rtócaé, “nac mbeirò tú mór le póil fearra? Sé tá i n-ann an ceól a gabail! Sé tá i n-ann cur ríor ar puoab!”

Asur ríú ar ašarò é as molaò an daill.

Connaic pé an žmian leirgeamail n-a leabairò néalta.

“Asur an éaoi éuir pé ríor ar ball beas ar éirge na žréine! Má tá moille raòairc péin air ní raib oac oá oáimic ran rpeir éoir ó o’ fásamair an teac nár innir pé oom: nár innir a póil?”

Níor tugarò freasra air. Ní ar a éuir cainnte bí áirò as an mbeirt. Ní air bíodar as cuimneam aét ár máirín eile asur an beirt aca ós. An máirín rin connaic an beirt aca an žmian as eirge so maoròa. Ire amain o’féararò í feicéal anoir. . . .

“Asur máirín leat-ra a póil, ní raib ceart asat žan teac ar cuairt asainn roime reo. Nac minic o’ iarr mé ort teac? Na rúile b’féirín—rearò rin leirgeal; aét tiocfarò tú ó am so h-am, nac otiocfarò anoir?”

“Corruair fásaim an teac.”

“Tá fíor asam rin aét tiocfarò tú oiròce Dia Doimnais asur beirò oiròce ceoil asainn. Beirò mire mo éreoir asat. Nac otiocfarò tú anoir a póil?” arís an rtócaé so h-impròeac, aét níor labair an daill.

“Abair leir a teac a mácair. Déan.”

Níor labair ríre aét oiréar leir an daill. Óearc an rtócaé ar an mbeirt. An raib ríar as éirteac leir ar éor ar bí? Bí féacaint airteac i rúilib a mácar. Bí rí as féacaint uairi ar puo éigin nár

léir óó féin. Agus an t-áil—bí reirean go neamh-
airead ffeirim. Ceól nuad áluinn gá ceapad aige
b'féidir. . . .

D'eirig an rtoad n-a tórt. Ní raib don ceart
aige beic ag cur irtead ar an mbeirt b'annra le n-a
cnoide, acé cead tabairt d'ionganar na h-uair
agus na h-áite an cnoide a tógáil ionnta.

Acé níorb í an uair láitnead reo, ná an áit
láitnead bí ag baint na cainnte oib, acé ionganar
uair agus áite eile, cuimhacé na talman ann, ceól
éanlaicé ann, an grian ag eirge ann, an beirt aca féin
ann taob le taob, agus beal ar beal. . . .

“ A hóil ! ”

Óiois an t-áil ar an airtling rin. Ar labrad
leir? An ó'n mnaoi bí ra laicair anoir nó ó'n mnaoi
bí leir cúig bliadna déas ó foin táinic an cainnt?

Ire—an bean bí ra laicair anoir adubairt an
focal. Agus leir an mac bí le n-a taob a meallad
tóruiis rí ag cainnt faoi fuadib beasa ruaraca leir
an t-áil. Ní déanrad ré cúir dá gceapad an mac
céadna go raib aicne aca ar a céile ran am bí éart
agus go raib oic aca dá céile dá bárr. Bí a mac
gárcúiread. Caitnead rí beic ar a h-uair. An
rnatóm cáirtoir ceangluigead ioir a mac agus a
ceólcara a rgaiolead, b'rin í an obair móir bí ríompri
amad. . . .

Spoiceadar tórar an Tighe móir. Ní raib Antoine
deas rára imteacé go n-orghlócaide é. Duadad
air. Dúirigead SeanCnora n-a pluar cotalta
agus earaine acé níor eirig ré. Duadad arir ar an
tórar. Leas ré cor ar an urlár. Tug ré mionn.

Thualadh arís ar an doimhne. D'éirigh sé amach ar an uirlár. Cuir a ceann amach thíos an bhruinneois. Nuair a chonaic sé an beirt bí i n-donfeacht le n-a máizirtir éad sé trí rmuzaire le taobh tair de le ceann iongantair agus duabairt :

“I n-ainm an Aitir agus an Míic agus an Spioraid Naoim, bfuil deireadh an doimhne ann?”

XI

Nuair bí Antoine Deas an Ceoil agus a máair ar as toul abailte an máirín rín, síl sí an rnaóm cáirtoir a rgaileadh ar bealach eile.

Faoi 'n am seo bí Antoine as toruadh ar éirio beas de rtaír na tíre a léigeadh; agus corri-oióce nuair nac mbíod fonn móir ceóltóiríeáca air bíod sé as inníeáct dá máair cé'n droc-íde beiríeáct sé do'n rghioradóir seo nó do'n rioraire úo dá mbeadh sé beo le n-a linn.

Cuirínis an máair ar an oic bíod ar an rtoacá doib ríúo rinne rlad agus ceac ar éirinn.

Bí foctrac reantige le hair na rlige.

“Muirntir Nualláin bíod annrín a Antoine,” ar ríre, “caiteadh amach iad ríce bliadóin ó ríoin. Fuar an treanbean agus beirt de na ráiríob báir leir an oimhne . . . . díreac annreo,” agus fear sí as féacaint ar an reanteac.

Cuir a mac i rscéill oi cé'n rgráin bí aige do'n droc-tigeairna rinne an rgníom.

“Aitir ríoil Duib éad amach iad. . . .”

Níor labhair Antoine Deas focal. Bí ré ag feadaint go rmaointeac ar na fothacaib.

“Innreócaíó don tuine tuit é,” ar rípe, “le n-a laim féin cuir ré an áit trí teine. . . .”

Bí Antoine Deas an Céoil ag ceapad nac ndéanfad póil Dub a leitéio. Bíodar beirt ar mullaac an áirto. Bí maóaire breáó leacáan rínte ór a gcomáir amaac. Óruió an mátair ag comáiream sup comáirim rí ríce fothac timceall oíra.

“Átair póil Dub díbir na dooine agur a leas na tígte rin uile go léir,” ar rípe, “mionnuig ré agur móioiú ré nac bfaófad ré teac fan doigead ioir an dá loc Riabaac. . . .”

Bí an rtoaac ar buile leir. Dá mbéad ré féin ann an uair rin nac é déanfad gníom!

“Óruió ré ar an rghuor a déanaím,” arf an mátair, “áct ir doca sup eirú ré tuirreac ói; ruair ré téad enáibe ar an úrlár oioce. Da láioir agur ba teann an téad é. Cuir an reantiaabal duó rpeir an traoóail ann. Rug ré air. Méad ré agur comáir ré é. Trí feag go leit bí ann . . . . táimic rmaoinead éigin n-a ceann. Cáit ré an téad uairó mar cáitea nátair agur ruar leir an rtaighe com taparó ir bí ann. Áct níor féad ré ruaimnear a ólacad annrin. Anuar leir. Bí an téad ar an úrlár. Bí rghannfad air poime. Duail ré cic ann. Táimic rghannfad air—bí oiaabalaoeact ag baint leir an téad rin—b'éigin do breic aríar air. Bí mallaact ar an téad. Níor féad ré imteact uairó. Bí ceann leir agur lúb ann. Cuir ré an lúb faoi n-a muineal . . . cáit ré an ceann eile tar pail . . .

ar maidin bí luca an Tíge Mór ag veanam pleide ar a cúlairn, agus bí a anam. . . .”

Bí uachtár ar Antoine beas an Céoil an bár rug ar a dtair a cásad.

“Agus maidin le n-a dtair riú—riorcal cuir veiread leir an mbeiteamnac rin. O’féad ré irtead ró-íada n-a béal . . . . rriocad cnam ar a cloigeann fice flat ó’n áit minne ré an gníom. . . .”

Šoil an rgeal rin go mór ar Antoine. Triaid amain bead aige do’n fear a caitead, marac sur innir a matair do cur beas dá tpeitrib.

“Agus a dtair riú arir,” ar rpe, “ran loe Riabac a baitad e. Marac sur bait ré e fein, da toil fein, ce’n pat go dtainic fuarloe ran abainn sur carcuigead a uais, sur tugad a conra le rruic . . . agus nuair adlacad arir ran talam coirneagan e, nar tugad le rruic arir e an oide ceada?”

Agus coruig ri ag innreacit da mac faoi eactraib muinntir’ p’oil Dub. Da mb’fior di e ba mór an peacad don duine aca a leigint a teacit i n-aoir fir.

“An fear adá ann anoir. . . .”

Bí ruiti an cámead ba meara fuair don fear ariam tabairt do. Deare Antoine beas uirri. Ní faca ré ariam ceana an coramlaet rin i n-éadan a matar. An gráin agus an fuac n-a ruitib. Fonn uirri labairt acit eagla uirri go noctócaide a rgeal fein tpió an gcainnt nimneac bí ar bárr a teangán.

“Siubal leat,” ar rpe go tobann agus an gráin agus an faitcior ag comlint le céile n-a gnúir.

Šluair leo timceall fice flat gan focal a ráo. Stad ri go tobann.

“A Antoine,” ar ríre, “a Antoine a croidé iriú,” ar ríre agus tú sí bairíos dó gan don tréil aise le n-a léiteo, “a Antoine a cúro,” ar ríre, agus í ar a dá gluin, “a Antoine, abair liom naé ngabfaió tú ann feara, impigim oir gan don baint beit agus leir feara. Tá malláct ar an bfeair rin, malláct mná a millead . . . abair liom anoir naé ngabfaió tú ar cuairt ann feara go reáctnócaio tú é mar reáchnuigítear an diahal. . . .”

Bí Antoine n-a tórt ar fead tamail bhig. Bí ré as féadaint uairé tar an maóaire go doiligeaí.

“Áct an ceól a mácair! an ceól doibinn!” ar reirean.

D’eirig an bean dá glúnaib. Tuig sí naé faib ré n-a cumar an rnaóm bí ioir an mbeirt ceóltóirí a rgaioleá ar an dóig rin.

XII

An inniúe bíó uirri! Dá mbéad Antoine Deas gan teáct abaille i n-am d’fanaó sí n-a ruidé as ranaáct leir agus an croidé dá cíaó inni go faib ré ra Teáct Mór agus go scloirfead ré an rgeal ó íol. Agus nuair a tíocraó ré abaille bíó cineál rgaí uirri noime. Dá bfeáíraó ré uirri go rmaointeáct—nór bí aise—ríleáó sí go faib veire leir an scáirdear bí eatorra arír go brátaáct, sur h-innrigeáó gac uile íórt dó ar oic léiti féin. Bí sí dá céaraó aise agus é léiti ra teáct; bí sí dá céaraó aise agus é ó baile. . . .

Suirdeadh sí ag cniotáil coir teine san oirthé go dtiocfaid ré abairte. Uíod an bóird faoi péir aici; an tualán ar fuaireadh ór cionn na teine; cíte gá fuairadh ar lic na fuinneoige.

Cuirfeadh sí an rgeall trí céile n-a h-intinn féin. Tugadh sí gealladh uí—adct nac iomda caoi le gealladh a bfuairfeadh feadair é féadadh ó céile i n-aon tuar? Adct an mbéadh fonn ar síod an rgeall innfeadct? Uí sí cinnte go mbéadh an fonn rin air 'r com mór le céile ir bí an beirt. Adct nac mbeadh easla air go dtuairfeadh Antoine Deas le n-a maithair agus go mbeadh ré féin fásca san caraid ar an raogal? Nac faib an rgeall níor náirige aige féin? Adct nac iomda craiceann o'feadair ré cuir air?

An dtiocfaid bain sí amac i bpaod ó foin—marac é rin, ní dtiocfaid sí san áit mallairge reo go deo, marac é rin ní béadh a mac mór le síod Dub, marac é rin ní béadh sí ciarta ciarta cearta anoir: ar nois, ní féadair sí san mallact beir uirri agus a leicéir a déanam? Agus ba uisge léiri go mba cuir de'n mallact go faib sean a h-aon mic gá cailleadh aici. An dtiocfaid rin bain sí amac—tuairfeadh sí ag maithair air go dtiocfaid an pictúir go foiléir ór comair a síl, go mbíod uaman uirri foimpe féin, foim an ngráin bí n-a ciorte féin. . . .

Síl sí tráit go faib an gráin rin múcta. Sí sí é rin nuair bain sí a dtiocfaid de síod Dub. Ir ar éigin leis sí uirri féin nuair táinig sí san áit i dtiocfaid le tuair a sím dtiocfaid a feiceál, go mb'é an fuair ba

riocair le n-a tuar. Aét aitébeódaó an reanfuat bí n-a croidé ó túr. Méaduigeat é. Faduigeat é. Naó raib a mac múirneac, an mac éog rí le tuat agur le raotar, níor zeanamla ar póil Dub ná uirru féin? Agur com mórdalac ir bíod póil Dub! An t-aon ruo ar an raogal dá tuar rí zráó ó croidé a fuatad uaiti! Úi a díoltar féin zá bainc amac aige i noirne na dála. . . .

Buailat rí amac i n-aon tuar le póil Dub feiceál ag útamail leir n-a dáil, agur ag buat a cor i n-agair na zcloc ra trlige. Cuireat rí a díoltar féin i zcomórtar leir an noíoltar bain reirean amac agur bíod rí leatfápta. Aét tíocfat raóarta feirge uirru dá mbéat a mac féin i bfoair an dáil zá treóruzat agur ag éirteat le n-a cómraó mait. Aét níor táinic zníom mar torat ar an bfeirz. Níor táinic ve blac ariam ar an bfeirz rin aét bpireat croidé. . . .

XIII

Agur o'imtíz na bliadanta ar an doíz rin zo raib Antoine Deag oét mbliadna deag o'aoir, zo raib ré n-a ózánac mearaóda ar zo gan móran toirce ann; rúile lonnraó n-a éatán bán ar nór dá liaóro marmaid tumpaidé i n-uirge; polt cacac ve mín-zruaiz ríodamail ar a ceann, aét nac bfeatfat a díteall é ceanruzat ná é cóirruzat; zlor bog tuctatad aige—ceartá agur é ag labairc leat nári duairc ré an cainnt ceatna rin ariam aét

leatpa amáin; é beó bíúgmáil ar a éoir agus n-a
iomcúir; ógánaic naic nsgabpaó éaric ar an ttráio
zan daoine beic ag féadaint air.

Níor átruis na trí bliana an rgeal ar an triúr
mórán. Ní aicneóicá ar póil Dub zo maib an
aimpír ag pleamnuagáó éaric; bí mácair an fír óic
beagáinín beag níor caicce, beagán níor nímhúic ná
arimá. Acé ní fíilpeaó don duine uirru zo maib
fúicéi gníom mór eile a déanaim, leir an bfeair rin a
míll a raogal uirru agus a mac a cúir ó céile zo
deó na ndéir . . . .

Acé bí. Ní féadpaó rí an raogal bí aicé a fcearaó
níor fuice. Cúibpaó rí póil Dub agus a mac le
céile. D'innreócaó rí a rgeal féin d'Antoine i
lácair póil Dub. Cúirpeaó rí a craiceann féin
air. Noicécaó rí óó i mbriacraib toicca zac ar
fulaing rí ó caraó póil Dub léicé an céao lá. Ní
céilpeaó rí don puo air; com mór le céile ir
bíopa i otopac; zo mb'é an céao fceair é dá otug
rí sean; an róic duine bí ann an uair rin; an
teangá blaopaic méalltaic bí n-a ceann; com hóic
ir bí rí féin agus com neaméolaraic ar an raogal ir
bí rí; an imnóe bí uirru; an fonn bí uirru i féin a
bácaó nuair cúic rí zo maib an anaicain déanta; an
cainnt aubairc póil Dub nuair d'innir rí an rgeal
óó; an buile bí uirru; an caoi fíil rí oíolcar baic
oe póil; an t-uacáir bí uirru nuair a bain—cúirpeaó
rí ríor zo zlan foiléir oirra uile zo léir i lácair na
beirce . . . .

Acé an beirce éabairc le céile—n-a teac féin dá
mb'féioir é—ní béaó ré rin ró-éarfcaó. Ní maib póil

Dub áct don uair aithin ann, an uair éainic pé ar éoir muadóige torais beirólin—an dtiubrao pé cuirpeao óo teact? An dtiocrao pé dá bfuigeao pé cuirpeao péin agur éom minic cartairde Antoine leir ar a malairt de éaoi? Céar pé go mb'féair fanact go dtiocrao pé uair péin . . . .

Bí an rgeal bí le hinnreact ceapra aici. Tog pí gac focal go cúramac. Cuir pí i noiaro éile go healaóanta iao. Labair pí ór áro iao agur í léiti péin. Bain pí cuir de'n min ar an gcuir reo de'n rgeal. Cuir pí bpiú agur fuinneam i gcuir eile. An triuairgéal i n-uactar anreao ra rgeal. Bpéit-torairdeact i gcuir eile. Agur éleactuis pí an éainnt leir na tréire reo éabairt amac n-a n-iomlán, gur céar pí nac bfeaoao don duine éirteact le n-a rtair gan a ráo gurab é póil Dub ba éionntac . . . .

Ní raao an t-ácar go bfuair pí fail ar an rgeal innreact. Deireannac ran oirde cé buail irteac ar an úrlár éuici, agur a feanbeirólin raoi n-a argal áct póil Dub péin.

Agur reo é an fáct bí aige leir an gcuirt a éabairt:

Máirt Cárga bí ann agur bí coinne déanta aige le Antoine leir an oirde a éaiream ag ceóltóirdeact ra Teac Mór. Bí gac uile fóirt raoi péir aige—teine máit ran ngráca, na daillóga trioma ar na fuinneogairb, an lampa áro ar lapaó le n-a air óirdeact mar bí an éao oirde carao Antoine leir i ttorac, na rreacláirí céatna gorma ar a fúilb . . . .

Áct céaro bí ar an bfeair óg nac raib pé ag

teac̃t? B́i ré tar a h-oc̃t a c̃log, a sur g̃eall ré beic̃ ann ar a reac̃t. D̃'eirig̃ ré a sur coruig̃ ré a s riubal anonn 'r anall go mífoig̃teac̃. Da léir ó'n g̃caoi a maib̃ an b̃raic̃-úrláir caic̃te faoi n-a coruib̃ sur iom̃da míle míle uair riubal ré an carán céadna rin. Uairneanta d̃'fanaõ ré tamall n-a f̃earaib̃ a sur cluar air go g̃cloirfeaõ ré torann cor a caraõ óig̃ ar an ñg̃ainiú taob̃ amuig̃. Ac̃t níor c̃uala ré an torann rin, a sur lean ré dã riubl̃óio ar nó r̃ reanleom̃ain faoi g̃lar.

Buataõ an naoi. B́i ré tuirfeaõ a s f̃anaõt leir. An otioc̃raõ ré c̃oir̃ce?

Rug̃ ré ar an reanbeic̃ólin go mí-f̃árta. Bain r̃g̃reac̃g̃ail ar. Beic̃reac̃ aic̃ta i g̃cruaõc̃ár b́i ann, f̃ilteá.

Anrin leir an b̃ruinneam̃ a c̃uir ré ann reab̃ ré an maob̃óg̃ toraig̃ . . . .

B́i ré gan ceól gan cara anrin. C̃ug̃ ré reac̃t mionn deas, a sur g̃ac̃ mionn aca ní b̃'airt̃ige ná a c̃éile, go ñdeac̃a ré go pluair earg̃aine Sean-C̃roraig̃, sur d̃úirig̃ ré ar a f̃ám̃fuan é le teann na mionn, sur c̃uir iallac̃ air an lócrann 'f̃ag̃ail a sur é c̃reorug̃aõ go teac̃ an f̃ir óig̃ . . . .

"An céad̃ maob̃óg̃ b̃ruireaõ or̃m," an focal adubairt ré nuair c̃óg̃ ré an lair̃de.

Níor c̃uir bean an t̃ige don f̃áilte poim̃e. C̃uim̃nig̃ r̃i ar oic̃ce eile nuair c̃áimic̃ ré a sur an r̃g̃eal céadna aig̃e. Ó'n oic̃ce rin amac̃ ní maib̃ don truaim̃near aic̃i. An oic̃ce rin c̃ug̃ r̃i faoi deara i otopac̃ c̃om̃ mór ir b̃íodar le c̃éile. An oic̃ce rin c̃uig̃ r̃i cé'n ceangal do-r̃g̃aoilte b́i eatorra—ac̃t

anocht béadó fáil aici a rḡéal féin a nochtadó ar a bealaḡ féin i láthair a mic, anocht rḡaoileadó rí an rnaḡm bí ag a ceangal le n-a bliadóntaib . . . .

“Duirfeadó an rnaḡóḡs torraig orm,” ar an tOall.

An leitrḡéal céanna bí aige anocht ir bí an oirḡce rin. Aḡt ní bfuigeadó ré rnaḡóḡs nuadó ó n-a mac anocht; ní béadó oirḡce ceóil aca le céile mar bí an oirḡce úto. Ní béadó oirḡce ceóil aca arir coirḡce . . . .

“Níl Antoine ra mbaile.”

ḡeir ré. Nac é t’airnig an ḡlór!

“A Muirḡéio,” ar reirean, “nac bfuil ré tar am agat maiteadó dom?”

“Ní maiteadó coirḡce ná ḡo t’eo.”

Ní amáin nár maite rí t’eo aḡt bí lúḡḡáir crioirde uirri ḡo ḡuirfeadó a mac rnaig air ar an teac nuair a t’iofraḡ ré agur nuair cloirfeadó ré an rḡéal ó n-a béal féin.

Ir beag nac raib rí láḡac muinntearḡda leir!

“Tá rúil agam nac mbéirḡ Antoine i b’raḡ,” ar reirean.

Ní ceapfaiḡe aḡt ḡo mba feanlánaíamain ór cionn na teime iad, agur nárḡ eadó reirrin ar t’oig? Níor labraḡ mórán; bí an iomarca aca le ráḡ t’á t’oipnócairí. Eirean ar t’aoḡ na láime clé; ire ar t’aoḡ na láime deire; an bóirḡ eatorra agur an lampa ar laraḡ air; clog beag ar an macal agur ḡac don tic-tic uairḡ ḡo mírára mífoig’deac car cantalac. Sílteá ḡo mbíóḡ ról Dub ag féacaint ar an ḡclog rin ḡo b’reirfeadó ré cé’n t-am é—a ceól míbinn bí ḡá boḡraḡ. Nuair a t’féacraḡ ré ar an ḡclog ar an nóir rin, deirfeadó ríre:

“Ní beiró ré i b'fao anoir. Tá ré luat ran oirde fós.”

Ác't nac uirru bí an r'gannraó nac b'ranraó ré! Nac i bí raiteac nac o'ciofraó a mac i n-am leir an r'géal rin bí ceap'ta aici a élor! Mara o'ciofraó ní r'gaoilfirde an r'naom an oirde rin . . . .

Ásur o'fan an beirt, an bean a raib an s'raín n-a c'poidé, ásur an fear oá o'cus rí s'ráó trát ásur éus s'ráó oá mac anoir, coir teine ar fearó i b'fao 'r i b'fao so o'ciofraó an fear ós éusadair ar an r'aozal o'c m'biaona o'éas ó roin ab'ailé éuca . . . .

XIV

Nuair o'fás Antoine an teac i o'úr na hoirde bí faoi o'ul o'ireac so o'c'í an Teac Mór. Ác't nuair f'poidé ré an baile beas atá roir an oá áit bí a lán o'e fearraib ósa na tuata bailig'te ann. O'io'adair co'p'puidé so mór. Bí r'géal mór éigin aca. Rit fear ós o'ib amaé éuige. Bí r'iaóántar n-a fúil ásur f'p'p'oidéac't ar a teangain.

“Ío'obairt fola!” ar r'eirean, “ío'obairt fola ar ron na béite nac s'caill'feari coirde!”

Níor éuig Antoine i s'ceap't é. S'luair leir so Mullac an áiró, áit a raib cuio maic o'aoine bailig'te. O'ion'gantaé an raóair bí le r'eiceál annrin. Maig life r'io'p faoi. An ab'ainn ar nó'p r'eirte móine a'ir'geada as s'luairéac't léití faoi coilltib tuig'ta ásur éar b'ántaib ásur cup'raigib

míne. Sluaḡ mór ar an Mullac. Sgéal mór as
sac éinne asur san don beirt ar don rḡéal.

“Díodar uile go léir as féadaint i ttréó baile
áta Cliaé.

Cluinead pléarḡad mór.

Rug fear aró ar Láim ar Antoine. Bí creataó
n-a ḡlór.

“An reanáat ḡá tabairt arír!” ar reirean,
“an reanáat nac rtopparó go mbéiró éire as
éireannaisib.”

Níor tabair Antoine. Bí ré n-a fearam leir féin
amác ó'n rluas as éirteact le pléarḡad na ḡsunnaí
móra.

Tóḡad a éiríde. Múrḡluigead a mírneac. Táinic
cineál meirḡe air . . . .

Níor féad ré aḡairó tabairt ar an Teac Mór.
A-baile éairó ré asur a éiríde asur a anam
corruiḡte ar nór náir corruiḡead le ceól ariam iad.

Meirḡe na náiriúntact' bí air, nuair buail ré
irteac n-a teac féin.

“Ó féac ré ar a máair. Ó féac ré ar póil Dub.

“Ir rada sur táinic tú,” arra póil go caraoideac,
“tá mé annreo le dá uair a éluis as ranaact leat.”

Táinic ḡráin i ḡeiríde an rír óis to'n dall. De
bunaó ḡall b'ead é, asur nac raió a éinnead ríú as
tríó i n-aḡairó a éinniró féin le n-a ciantaib? Náir
tarbáin an dall féin óó clairdeam bí as a reanaair
lé'r bain ré an ceann de taoireac ra mbliadóin
1798? Cé'n rác go raió ré féin mór le n-a leitéiró
de duine ariam? Ar noóis níor b'éiríoir ḡráó tíre
asur ḡráó ceóil a éur i ḡcomórtar le éite?

“Tabair muid ós torais dom,” ar an Dall, “asur beir gear asainn le céile ar an dá beirlín.”

“Ní beir.”

Dubairt ré an focal com borb dána rin sur geit an Dall. Scannuis an mádar com corruigte ir bí a mac.

“Ní beir don ceól asainn le céile feara,” ar Antoine, “ní beir don bainc asainn le céile feara. Imtí ag baile asur ná feictear annreo arís coitche tú!”

Síl an Dall i stopac sur ar buile bí an fear ós. É díbir ar an teac! A máó nac mbéad don ceól aca le céile feara! Tuig ré gan móran moille sur i ndá ríuib bí ré.

“Imtí!” ar Antoine.

Rug an Dall ar a hata, ar a maide treoir asur ar a beirlín, asur amac leir faoi rpeiréib neime, asur gan fior aise cé'n fáé sur díbrigead é . . . .

. . . . .

“Ar éuala tú an rgeal, an rgeal móir?” ar Antoine a mádar i scothar faitead. A rgeal réin ar ndóig bí i sceirt aici.

“Éualar asur táim ag imtead . . . .”

“Ag imtead! Ag imtead, a Antoine!” asur bí rghannad n-a glór, “ar ndóig níl tú ag imtead uaim mar geall ar rin, bfuil anoir?” asur síl rí a dá láim a caiteam timceall ar muineál a mic. Nac uirri bí an mí-áó nár innir an rgeal dó pul ar éuala ré ó duine eile é!

“Tá mé ag imtead anoir, a mádar,”

Έτσι ρέ πός τί σο τίλ. Έτσι ρέ πρε αγ εαοιναό.

“Α Αντοινε! Α Αντοινε! Νά ηιμτίς υαιμ! νά ηιμτίς ό το ηάταιρ ασηραιε!”

Αέτ ο'έαλις ρέ υαιτι αγυρ ζαν πιορ ρζέιλ ηόιη Α ηάταιρ αιγε, ο'ιμτίς ρέ λειρ αι εαγλα σο λαγοόόαιθε Α ηιηρνεό, σο οτιοεραό λαγαό αι Α αναμ . . . .

Έτσι ρέ αγαιό αι Όαιλε άτα ελιατ αγυρ να φλαιτιρ η-Α έροιθε . . . .

AN DARA BUAIÓ

.1.

ÓIOĞALCAS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

Ḑíogálar

An reanóeóltóir, íól Dub, ag cainnt:—

Mait' dom, a Múirgéro; maitimír dá céile ó tá ár mac Antoine Deas an Céoil ar lár . . . .

Cuirtear fíor oirt, a Múirgéro, nuair a éualar an rgeál móir rin, aét níor táinic tú. Ní móide go bfuair tú an teadtaireadé ariam: bí tú ar baile éualar ó íoin—má cuirtear ceirt oirt cá raió tú nó cé'n gnoéa bí agat ann ní call duit freasra a éadairt—adé rílim go bfuil fíor agam féin é. Molaim tú má'r fíor mo baramáil . . . .

Cuir Antoine marladó oim an oióce óeireadó leasar rúil air; ní fíor dam anoir cé'n fáé gur cuir fé ar an tead mé, agus com' móir ir bíomar le céile. Mearbáil intinne éigin táinic air éeapar; ní béadó fé ró-fada go dtiocfaó fé éugam agus máitfínn óó. Óeadó gíear agáinn ar an reanbeiólín, agus ní éuimneóeáó ceadéar agáinn ar an míre táinic air an oióce rin. Adé d'iméig lá, agus d'iméig dá lá, agus d'iméig trí lá, agus níor táinic fé. Ní raió a tárg ná a éuairg le fágal éall ná i bfuir. D'eirg mé an-uaigneacó gan é. Níor ían cíoide ná míreacó agam. Gac uile éoirméas dá gcloirfínn, b'é Antoine bí ann éeapáinn; cé'n éaó a b'éadófaó fé fanadé uaim agus an gean bí agáinn dá céile? Ar innir fé duit ariam cé'n éaó ar

feól Dia irtead é an céad uair? An noctuis ré tuit ariam cé'n gráó bí aige orm? Snadóm na reáct rnaóm bí eadraimn . . . . Tá mbéad a fíor agham sup fíoi'n gce' bí tú an fead an adair, a Antoine Úig an Céoil!

Trí reáctmáiní cúirear éarim fíoi céadad aghur fíoi éradó gan an tead fágail go dtáinig an fear aimpire irtead ra reómra égham maidin.

Cualar ag imteadé éarim é aghur leirg air imteadé. Bí rúil agham go nglanfad ré leir, aghur go brághfad ré liom féin mé le mo rmaointe duaidreáca a déanam. Adé ní raib badoal air. Síil ré cainnt a cupr orm cúpla uair adé cúirear corg leir.

"A máigiréir," an reirean.

Ní bfuair ré fneagra uaim.

"An fear óg rin bíod ag teadé an cuairt anreo . . . ."

Seit mé.

"Seól irtead anreo go beó é, a amadain," arfa mire, aghur d'eirig mo éroide go raib ré tagta fíoi deiread. Nac maic a bí fíor agham nac bfeadfad ré fanadé uaim!

Adé níor corruig an fear aimpire. Motuigear é 'mo aice aghur fonn cainnte air. Tá mbéad raóaric na rúil agham, d'feicfínn an truaig bí aige dom n-a feadéadan rocad.

"Déan deirir aghur feól irtead é," arfa mire go borb, "deirir!"

"Adé nil ré ann, a máigiréir —"

"Cé'n cainnt rin ort mar rin? Iméig!"

"Adé tá rgeala agham fíoi —"

Bí fíor aSAM air nárb é an veáσ-rσéal bí aige. Tóruigeap aS cur caoi ar an teinib, ionnór nac bfeicfead an fear ainne a corruigte ir bí mé.

“Céap a cuala tú?” arfa mipe, aSuir ní fílim so mbéad. fíor aS don duine dá tuigrionaige é an innib bí orm.

“Ar deir Dé so maó ré,” arfa an fear ainne so diaóanta aSuir tuaiσ aige dom. Bí fíor aige com mór ir bíomar le céile—dá mbéad fíor aige so mb’é mo mac féin é!

Deirigeap ’mo fearam. Níor féad mé ceirt cur air.

“Tá ré faoi’n bpo le veic lá,” ar feirean; táinic toct air—“má’r póc adá or a éionn, aSuir ní fílim suib ead aót gaimm aSuir dol . . . .”

Ní ceapáa orma so maib rpeir ar bit aSAM n-a curó cainnte: lean ré dá rσéal—

“Marbuiσeáó veic lá ó foim é i mBaile Áta Cliaó . . . . reanpáipear fuairap ar maoin aSuir bí a ainm ann . . . . luót an ainm a marbuiσ é . . . . dá mbéad fíor aSatra é, a maigirir, b’féoir so bfeapóa corσ a cur leó: bí tú féin ran arm uair, nac maib?”

Níor leigeap orm so maib mé aS eirteáct leir ar cor ar bit. So veimín, an uair rin, ir ar éigin a tuigeap céapó bí gá maó aige aSuir an toct táinic orm. Bí bárr na fuinneóige forσailte aSAM. Bí cumnaót túir an traímaríó aS eirge aníor ar an itir. Fuireós aS sabail ceóil so cpoideamail i n-áirde rna rpeirib . . . . ní éloirfead Antoine veaσ an ceól rin arir coiróce . . . . táinic fonn orm a óul

σο ὅτι το τελεῶ, ἃ μὴ γέρο, ἄστυρ κομῆρόν ἃ
 ὀέανάμ λεατ . . . .

Ὅι Σεαν-Ἐροαδ, ἄν φεαρ ἀιμριε, ἄσ κυρ ὀε.
 Λειρ ἄν ἔφειρεῶις ὅιορ φέιν ἄσ εἴρτελεῶτ ; φίλτεᾶ ριν
 ἄρ ἔαοι ἄρ βιῶ.

“Ὅι ελαμπαρ εἴσιν ἃ μὲν ἄτ’ Ἐλιαῶ ?” ἄρρα μιρε.

“Ὅι—κοζαῶ μὲρ. Λορζαῶ . . . .”

“Κοζαῶ μὲρ ?”

“Σεαῶ μ’ ἄναμ. Ὅι κυνταρ φαοι ραν ἔραίρεαρ.”

“Κυρ διαλλαῖο ἄρ ἄν ζεαπαλλ ἄστυρ φάις ἢα
 ράιρείρ υιλίς ὀομ. ἴαο ριν κύρ ἄν τροίο ἄρ βυν,
 ἔυιλ ριαῶ ἃ ἔφυαιρ ριαῶ. Ὅέαν ὀειφίρ.”

Ὅι φιορ ἄστυρ σο ραιῶ ἄν φεαρ ἀιμριε ἄσ φέλεῶντ
 ορμ, ζυρ ἔεαρ φέ σο ραιῶ μέ ζαν εραιοῶ, σο μβα
 ἔμα λιομ ἔεαρ ὀ’ εἴρις ὀ’ ἢ ἔαται ὅς ὅιοῶ ἄρ
 κυαιρτ ἄστυρ. ἄτ ἢ ἄμλαῖο βί. Ὅ’ εἴρις φεαν-
 μίρνεᾶ ἢα ἢοίσε ἰοῖναμ. Ζεἴνεᾶ ὀιαῶα ἰοῖναμ.
 Ἐορμίς φέ ὀομ’ ἔραιοᾶ. ἄν μαρ ριν ὀᾶ ὀτυζαρ
 ζεαν μο εραιοῶ ὀύνμαρβυίσεᾶ ἔ. ἄν φεαρ ὅι
 ἰοῖναμ ? ἄν ραιῶ φέ ὀε μίρνεᾶ ἄστυρ ὀιοΐαταρ
 ἃ βαιρτ ἀμαῶ ?

ἄν ὀιαῶα βί ἰρτις ’μο εραιοῶ ἢορ ἔᾶνιτ κοῖναιῶ
 ἄρ ἄτ ἔ ἄσ ταρμῖντ ορμ, ἄσ καίτεᾶμ ταρκυρνε
 ορμ ἢαῶ ραιῶ ἰοῖναμ ἄτ φεανἔαρἢἢ φεῶλα ὀ
 ἔαίλλεαρ ραῶαρτ ἢα ρύλ. Μύρζλυίσεᾶ ἄν ροῖν
 ἔυν ὀιοΐαταρ. Ὅᾶ μβέᾶ ἄν φεαρ ὅι κιοῖνταῶ ραν
 ὀύνμαρβᾶ ἄστυρ ρταρφαῖν ἄν φεῶιλ ὀᾶ ἔᾶμᾶιῶ
 μαρᾶ μβέᾶ ἄον ἔαοι εἴτε ἢε ἢ-ἃ κύρ ὀᾶ ἔρεῶιρ.
 ἄτ ἢορ ἢορ ὀομ βεῖτ ἄρ μ’ ἄιρε. ἢι ὀέαρᾶ ὀε
 κύρ ὀᾶ ζεαπαραιοῶ σο ραιῶ μέ ἢιῖνεᾶ. Ὅι
 λυῗζᾶιρ ορμ ἢαῶ ραιῶ φιορ ἄσ ἢεᾶ ἄτ ἔᾶ φέιν, ἃ

Μυηγήτο, cé'n γαοι βί αγαν λε Αντοινε θεαγ.
 Cuipeap τεαδταιρεαδτ εγυαθ. Σίλεαρ γο βρέαθραθ
 αν βειρτ αγαινη ριζε είγιν α έεαπαθ λε ΔιοΪαλταρ
 α βαινε αμαδ . . . .

Αδτ cé βί cιονηταδ? Cé τιλλ αν βάρ υαιμ?
 Ρί Σαρανα? Α Πρίομ-ρεαδταιρε? Α Ψεαρ-ιοηαιθ?
 Ψεαρ αν αιμ? Αδτ ιρ θεαγ ιρ πέιθιρ λε ψεαρ α
 θέαναμ ζαν αμιαρ να ρύλ. Μο έρμυαίγ αγυρ μο
 ρεαδτ γεάθ τρμυαίγ γο βφυλιμ 'μο θάλλ ινθιυ, α
 Αντοινε θιγ αν έεοίλ . . . .

Τάιμc Sean-έροραδ αρ αιρ. θεαρτ μόρ παίρειρί
 αιγε. Τορμυίγ ρέ ζά λείγεαθ θομ, αδτ νίορ λειγ
 μιρε ορμ γο ραιθ μόράν ρπέιρε αγαν ιοηητα. Λε
 θαλλόγ α έυρ αιρ, τορμυίγεαρ αγ μολαθ λυέτ αν αιρμ,
 αγυρ νάιρε ραοζαλτα ορμ γο ραιθ βαινε αγαν λεθ
 τράτ θομ' ραοζαλ.

Λυαθ ρέ αινημ ριρ.

"Cé'n τ-αινημ αδυθαίρτ tú?" αρρα μιρε.

Θυθαίρτ ρέ ι η-αέ-υαιρ έ.

"Sin έ ατά η-α ψεαρ-εινη αρ αν αιρμ ραοι λάταιρ,"
 αρ ρειρεαν.

"Τά μέ τμυιρεαδ θίβ υιλιγ," αδειρμυρε. "Σγμιορ
 αγυρ ná ρειρτεαρ ανηρεο αρίρ ινθιυ tú," αγυρ ρίλτεά
 ορμ γο ραιθ λειγ αν τρμυαίλ ορμ.

Αδτ ηί ραιθ. Θί ρεαναιθνε αγαν αρ αν βρεαρ α
 λυαθάθ. Θί ρέ η-α οιριγεαδ όγ 'η-αον έιρε λιμρμ
 τράτ α ραιθ μέ ρέιν ραν αιρμ ραθό. Θίορ cineál
 μόρ λειρ. Sé βί cιονηταδ ραν θύνμιαρβαθ . . . .

Cυιρ μέ λιτιρ αγ τρμυαίλ αιρ. Cυιρ μέ ράιλτε ροιμε
 γο ηέιρμνη. Μολαρ έ γυρ έυιρ ρέ αν θειργε-αμαδ
 ραοι έοιρ . . . .

“Nuair a cualar gur tú cuirteá éugainn,” arsa mairé ra luir, “bíor ríméadac mar bí fíor agham nac ngeillreá de boise, ná de fearóio, acé go scoimh-lionfá do dualgar cruaid. An bár bí tuillte ag an tpeam rin i mbaile áta Cliaí fuaíri ríad é. Má bíonn lá raoire ar bit aghat, b’féidir go dtiubhrá cuairt orm anseo. Tá iarghaireacé tar bárrí ann, agus beid caint againn faoi’n tpeanaimrín doibinn bí aghainn le céile faó ran Aifric Céar.”

Nuair bí an luir rghíobta agham, agus ír mór an rtróm cuir pé orm a rghíobad, acé tis le dall féin rghíobnóireacé a déanam acé an gléar feileamnac beic aise cuise, nuair bí an luir curá cun bealaié agham bainead meadócan mór de mo ériode. Bíor cainte go dtiocfaó pé dá bfeadófaó pé é ar éor ar bit. Agus annrin . . . .

Ní fíor dom cé’n éaoi ar cáitear an dá lá bí éugam. Bí trác an díogaltair ag tmuidead liom agus tá fíor aghara, a mhuirgéio, cé’n blas atá ar an díogaltair. Aimirí an earraié bí ann, óise na bliadna, cumraacé bláé agus ítir ran aéir éarí orm, agus mo ériode féin com héadrom ír bí pul ar bualaó dall mé. Nac mbéad an namairí, an fearí bain mo mac díóm, ar mo comairle gan don acáir?

Buailear amac. Nac agham atá an cuimne ar an oíóce rin! D’fan mé tamall ra scoill big giurairé atá le hair na haibne. Aimirí gaoite anoir ír gnáac ceól doibinn beic ra scoill rin. Bí an ceól ann, cainte go leór—na mílte deamán díomáoin ag cáiteam raoire fílceá. Cuirteá aitear orm. Cuirteá doibnear orm. Níor bainead a leicéio de

ceól ar don gléar dar ceap fear ariam. Rinneap deapmat ar an bfeap cinn aihim agur ar na coirib bí déanta aige. Ní maib ra raozal aét mé féin agur an ceól diabalta rin—agur Antoine Deas. Samluiséaló dom go maib peirean ann, go maib pé le mo taobh ann ag éirteaét leir an gceól uatbárad.

. . . . Labrap leir. Sgreapdar aih. Síin mé mo lám amac uaim le breit aih, aét ní maib pé ann. Nac éarzaio do duine éaluzaó ó duine eile ran oioce? Agur nac bpuil pé n-a oioce i gcomnairde agampa?

Aét tuigear go roileir anhrin céapó bí déanta. Sead, agur tuigear ppeirín céapó bí le déanam . . . .

Aét cé'n éaoi? Úiof 'mo óall agur níl pé éarzaio ag óall gniom de'n tpoit bí ceapta agampa a déanam gan cabair. Síleap cuairt a éabairt oipra, a Muirgéio. Ó míll tú na rúile oim an oioce uatbárad úo, nac otiubpá iaíacé do óá rúil féin dom fead cúpla lá? Bí oic agur ghráin agat oim; ní maib don nio ar an raozal nac ndéanpá le marlaó éabairt dom, aét biof lán-cinnnte go gcuirpéá an puac ar cáipoe nuair éloirpéá cé'n gnó bí agam oiof.

Tá eólar maic ar an rtaip agam. Topuigear ag macénam ar ain-bár na otiopánaé ba mó cliú óá maibh ann ó túr. An bfeapópaínn don báp aca imipt ar an t-é peo bain Antoine úinn?

Nim? O'féapópaó óall nim a cúp i gcupán com maic le duine, aét níof éaiéniç pé liom. Pileap? O'féapáir liom rin go móp, aét nuair nac maib amharc na rúil agam cé'n éaoi o'amróéainn é? Ní maib pé an-peio ar éop ar bit . . . .

Cúaidé mé go dtí do tead. Ruzar ar an lairde.
 Tá déanaí airtead neamhoitcianaanta ar an lairde
 céadna mar is eol duit féin. Na méara na rúile is
 géime bíor as dall. Cúir an lairde rin muo éigin
 i zcuimne dom. Ní maib fíor asgam cé'n muo é.
 D'fan mé annsin rzaatá deap as an doiar, leir an
 reancuimne a aicbeoúcaint. Ní maib lúb ná caraó,
 alp ná cnap air nár cúimil mé na méara de pice
 uair, asur eadtraí mo faozail as zluairdeat ór
 comair mo fúl zan beoúat ar nór tonnta na mara.

Connaipear, reat zio dall mé, connaipear bozán
 beas i lár maóaire ran airne teap. Lá buide
 brotallaó bí ann, asur bí an beirt fear ar an
 bforzad ón nzein—fear aca zonta asur an fear
 eile as cuiozad leir. Asur nac é bí buideat do'n
 fear leonta? Ní maib don muo aize nac otiubraó
 ré do'n té tárratáil é. Da mire an fear zonta;
 an fear eile bí as cuiozad liom, b'é ríúo an fear
 bí ór cionn an airn anoir . . . .

Zeit mo éroide. Bí asgam. Cúir do lairde-re
 i zcuimne dom an airge o'iarrair air. Ní zlacrainn
 don muo uaidé at reanpiorat bí aize, reanpiorat
 minnat ran eadail céad bliadain ó foim. D'féat-
 fairó an zníom a déanaí leir. Ní déanraó don muo
 eile cúir. Ní beaó aimpear ar bit air nuair a
 tarbáinfinn óó é. Ní cúirreat an reanzléap triota
 rin faitcior ar éinne. Asur ní ceappairde at zup
 timpirt bí ann . . . .

Ní deaca mé irtead cúgao an oirde rin. Zluair
 liom adaire. Ní maib don ceol le clop asgam ra
 scoill ziumaire atá le hair na haibne. Ní maib

ceól ar an raozal com haoibinn le ceól an
óioгалтаир бi иртиг 'mo éroidé féin . . . .

Bí ré n-a lá nuair a írhoicear mo teac. Acé nac
cuma lá tar oidee ag dall de mo íóirt? An
cuairtuğad a pinnear go bfuairhear an reangléar
troda! B'i íor agam go maib ré agam i n-ait éigin
ra teac, acé cé'n ait? Ní féadofainn cabair iarrad.
Níor eirig liom é fágail tal ná i bfuir. Óa
mbéadótá-ra le m'air, a Muiргéto! Cuirhear íor
oir ra veire. Acé ní maib an teacáirre acé imtigéte
nuair éuimniğear ar éúpla borca tairoil b'i agam
ar áiléir. I otóin borca oib fuairhear an cara b'i le
cuiriuğad liom . . . .

Síor liom an rcaighe go maib mé 'mo feómra féin,
go maib mé 'mo cátaoir móir íuaimniр féin agur an
reanpiorcal agam. Ní bfuair mo berólin ariam
an cuimilt agur an banaltracé caoin ip fuair an
piorcal. Sílteá oim zur ceapar zur ruo beó b'i
agam ann. Labrar leir. Molar é ar na gniómair-
taib pinne ré ó múnluiğead i otoraé é. Cuirhear
i gceill óó go mbéad a gnióm veireannac raoi éliú
go veiread aimpire. Agur béad, a Muiргéto,
marac tura . . . .

B'i an piorcal i ngrheim agam nuair a táinig Sean-
Époraé agur litir aige le m'agaid. Ní minic dom
litir fágail. Ní féoir liom ceann a léiğead,
faraoir, agur b'i dearmad déanta ag an raozal
oim le ríce bliadan. Léig an fear aimpire an
litir. Óa ó'n bfeair cinn airm i.

Níorb féoir leir teacé. Tuic an éroidé oim.
Timpirt beag o'eirig óó. Tuillead de'n tubuirde

cuige! Acht ní raib ré an-ḡada uaim; an bḡeado-
raimn cuairt ḡabairt air? Tóḡad mo éroide arí. Tead beas bí aige rna rleibtib zo ḡtiocrao bḡead
air, zo bḡeadoḡad ré críoc a cuir le n-a cuio oibre
i nḡimn . . . .

“ḡléarta an cóirde zo beo,” arfa mire leir an
bḡear aimirie.

“An cóirde?” ar reirean aḡur ionḡnad air.

“Sead, a diaḡail. Ná cuala tú mé? An cóirde
aḡeirim,” arfa mire.

Ní éreioḡeá acht an t-ionḡnad ḡáinic ar ḡear-
ḡroaḡ. Níor ḡás an reancóirde an tead ó cuiread
m’adair, acht rleiar zo bḡeilḡeado ré do’n ocáio reo,
aḡur ar bealaḡ naḡ bḡeilḡeado don ḡléar ioncúir
eile. Bí maorḡaacht na reanaimirie aḡ baint leir;
bí maorḡaacht aḡ baint leir an nḡiom bí le ḡéanaḡ
aḡampa rreirin . . . .

Sibre a bḡuil amáie na rúl aḡaib tá an rólur
aḡur an ḡorḡaḡar aḡaib, tá an lá aḡur an oirde
aḡaib mar cloca mile buir mbeata; acht ní amlaio
ḡúinn-ne a comnuigeann i raogal ḡub ḡe ríor.
Níl aḡainn-ne mar cloca mile na beata acht ḡníom-
arḡa zur ríú cuiḡneado orra. Ba ceann oib rin an
tumar oirde ḡugar ’mo reancóirde aḡarḡa le
marḡad a ḡéanaḡ. Ba raiḡeado rólur i noaḡad mo
ḡorḡaḡair é. An reancóirde maorḡa aḡarḡa rin
ḡom’ ioncúir ḡar bóirre ḡarḡa clocaḡa aḡur ḡan
ionam réin acht oirnéir díogaltair. Ní ar rón mo
níc amáin bí mé le díogaltaar a baint amaḡ, acht ar
rón na mílte mac eile ruar anḡar i nḡimn leir
na ceadoḡaib bliadan . . . .

Βί an peanteac̄ aγur an peanpaoγal ā cāit mē
 p̄em̄ aγur mō muinnt̄ir̄ p̄om̄am̄ p̄as̄tā 'mō θ̄iāiθ̄
 aγam̄; bā laoc̄, bā γ̄air̄γ̄iθ̄eac̄ mē aγ̄ γ̄luaipeac̄t̄
 liom̄ lē γ̄h̄iom̄ ā θ̄eanām̄ ar̄ ron̄ nā t̄ipē rin̄ n̄ar̄
 γ̄r̄āθ̄ūnḡ mō p̄inn̄r̄ir̄. Ac̄t̄ n̄ī t̄is̄ liom̄ cur̄-p̄ior̄ ar̄ an̄
 ac̄r̄uγaθ̄ t̄ainic̄ ōr̄m̄ lē γ̄ōir̄uθ̄. Tur̄ar̄ uaipē ām̄ain̄
 b̄ī ōr̄m̄, ac̄t̄ nac̄ iom̄θ̄ā θ̄uinē eilē cāit̄ p̄aoγal̄ nā
 p̄aoγal̄ ī n-aon̄ uair̄ ām̄ain̄?

Cuir̄eac̄ p̄ail̄tē p̄om̄am̄ ran̄ teac̄ b̄ī p̄aoī c̄ior̄ aγ̄
 an̄ b̄pear̄ cinn̄ air̄m̄ p̄nā p̄l̄ēiθ̄tē. Rinnē Sean-C̄ior̄ac̄
 obair̄ p̄ul̄ θ̄om̄. Dubair̄t̄ p̄ē nac̄ p̄aib̄ ann̄ ac̄t̄ teac̄
 beaγ̄ cor̄am̄ail̄ lē teac̄ p̄eil̄m̄ēarā.

Tpēr̄p̄ūiḡeac̄θ̄ ir̄teac̄ ī p̄eom̄rā mē. Βί an̄ p̄ear̄
 ā p̄aib̄ mē ar̄ ā t̄ōir̄ ann̄ p̄om̄am̄. C̄rāit̄ p̄ē l̄am̄
 liom̄.

“T̄ā p̄ail̄tē p̄om̄at̄, ā p̄ōil̄,” ar̄ p̄eirean̄. “Sūiθ̄.”

Βί teinē m̄āit̄ ann̄ aγur̄ an̄ b̄eirt̄ aγ̄ainn̄ n-ār̄
 p̄ūiθ̄ē lē n-ā hair̄.

“T̄is̄ linn̄ cainnt̄ ā θ̄eanām̄ γ̄an̄ p̄olur̄,” ar̄
 p̄eirean̄, “t̄ā θ̄eoc̄ aγur̄ eilē ar̄ an̄ mb̄ōr̄ō ann̄r̄in̄ lē
 t'air̄.”

Βί eaγ̄lā ōr̄m̄ γ̄ō b̄peic̄p̄eac̄θ̄ p̄ē c̄om̄ cor̄p̄ūiḡtē ir̄
 b̄ior̄. T̄us̄ p̄ē mīp̄neac̄ θ̄om̄ nac̄ p̄aib̄ p̄olur̄ āiγ̄ē p̄ā
 p̄eom̄rā. An̄ γ̄r̄ain̄ b̄ī aγam̄ θ̄ō, b̄ī p̄ior̄ aγam̄ nac̄
 p̄aib̄ ionnam̄ ī ā c̄eilt̄ ar̄ āit̄ nā mbonn̄. Ōā γ̄c̄uir̄p̄r̄iθ̄ē
 mōill̄ beaγ̄ ar̄ an̄ b̄pear̄ āim̄p̄ipē, ōā mb̄eac̄θ̄ eār̄p̄āiθ̄
 p̄olur̄ ar̄ γ̄ō ceann̄ tam̄āil̄ b̄is̄, b̄eac̄θ̄ liom̄. B̄eac̄θ̄
 an̄ p̄eac̄aint̄ nim̄neac̄ bā l̄ēir̄ θ̄om̄ b̄ēit̄ im̄' aγ̄āiθ̄
 p̄aoī p̄olāc̄ aγam̄.

“Ir̄ p̄aθ̄ā an̄ t-āc̄ar̄ ō cap̄aθ̄ lē c̄ēilē c̄eanā p̄inn̄,”
 ar̄ p̄eirean̄, “c̄ē m̄eac̄θ̄ bliac̄θ̄an̄ ē?”

“Ùpuil ré fíce bliadán?”

“Tá agur ór a éionn.”

An pioréal Iodálas árra bponn ré orim an uair rin bí ré i tairge agam 'mo póca. Bí an teine bpeáð mór. Bí ríáé orim go bpeáðpáð ré m'éadán corpuigéte feiceál leir na larríaca zeala bí ag eirge ar. Leas mé lám an an bpioréal. Bí ré faoi péir; an t-uráar agur eile ann . . . . Bí mé ag maáctnam an an zeaoi agur an an tráé a bpeárr an piléar éur irteacé ann. Rugar an toiteós ar an mborca bí le m'air. D'eirigé liom an toiteós a dearríad. Éuir mé cúpla zeal i n-áirde uaim. Cúalar ag cainnt é. Ní raibé ruim agam n-a bmaátraib. Náé bpeáðpáinn cipín a laráð le n-a toiteós a dearríad, agur an fáo ir véadó ré zá déanam é cáiteam? An bpeárr óom é déanam anoir díreacé, nó fanacé go n-inn-reocáinn dó cé'n fáé bí agam leir?

“Nuair bíomar fan áirre Céar le céile . . . .”

Dá marbócainn an an toirt é nárbé amlaió a bpeárr óúinn beirt. Síu ré na cora amac uaró. Téangmaigé cor díob le mo éoir féin. Táimic cineál creacáð orim . . . .

“Fíce bliadán! Támaoio ag túl i n-aoir a póil. Ùpuil coramlaacé na haoire ag teacé orim?”

Ní raibé fíor aige náé bpeáðpáinn é feiceál. Níor éuala ré aríam zup bmaeáð maðaric na rúl díom. Dubrar ruo éigin faoi'n doréadar.

“An doctúir . . . .”

Níor éirt mé le n-a éuro cainnte. I bpóca mo éaróige bí an pioréal agam. Bíor zá cuimic go

λάζαδ le m'ορτοδίζ. Αν λαιρθε αιρτεαδ ριν ατά αρ το δοραρ-ρα, α μμυιγέιο, βί αζαμ 'μο λάμ φίλεαρ. λεαζαρ μέαρ αρ βéal αν ριορται. Τρίτο αν bpoll beaz ριν α έιορφαρ αν λυαιò α έυιρεαρ δειρεαò le έιορánaδ, αρρα μιρε λιομ ρέιν. Όί poll beaz eile αρ líneál αζυρ αρ έαοαδ na capóize, le βéal αν ριορται α ράιτεαò αμαδ ρρίτο beazán, leip αν υπέαρ α έαιτεαò. Έυιμιλ μέ capúr αν ριορται. Τά αλτ αρ αν λαιρθε τά αρ αν θέαναμ έέαονα leip αν ζαapúr ριν. Νυαιρ α τόζφαίνν αν capúr αζυρ νυαιρ α ρζαοιλφίνν ανυαρ αρίρ έ βέαò αναμ ι λάταιρ α έρυτευίστεόρα . . . . *

“Δειρ αν τοέτύρ λιομ . . . .”

Όί ρέ αζ κυρ θε, αέτ ní ραιβ φίορ αζαμ ραοι νεαμ έέαο βί ρέ α ράò. Έυιρφίνν ροαλ beaz νεαμ-υπέοίοεαδ ιρτεαδ ρα ζααίνντ ó αμ ζο ham; αν ριορται, αζυρ αν έοραμλαέτ βί αιζε leip αν λαιρθε ριν ατά αρ δοραρ το έιζε, α μμυιγέιο, αν τ-αον νιò αμáιν βί im' αιζνε. Ό'ορζλόέαò αν λαιρθε δοραρ το έιζε òομ; αν η-ορζλόέαò αν ριορται δοραρ το έρποίθε ?

“Τοιτεόζ eile ?”

Ϊλααρ υαιò ι. Ό'ειρμζεαρ 'μο ρεαραμ. Όίορ le ταοò α έαταοιρεαδ. Όί m'uille έλέ builte leip. Αν τοιτεόζ 'μο λάμ έλέ. Αν λάμ òεαρ 'μο ροα αζυρ ζρεim αζαμ αρ αν bριορται. Σεάραμα ορτολαιζ òά βéal ράιτε αμαδ αζαμ τρίτο αν bpoll βί ραν έαοαδ. Αν capúr τόζτα. Έορμίζ ελοζ α' buλαò. Έομαρμζεαρ ζαδ buille. Όί φίορ αζαμ ζο ραιβ ρέ α δειò: νυαιρ βέαò αν δειέαò buille ζά buλαò, έλοιρφιθε τορann eile ρα ρεòμρα . . . .”

“ . . . a trí . . . .” arís an clog.

Mótuigear an luét aimsirre as iú írtead orainn.
Nac orra beaó an ríad?

“ . . . a ceatar . . . .”

Deirfidhe orim asur an piorcal 'mo glaic. Acé
nac bfeadpáinn a éruéuáó ór comair coirde ar
bí zó mba leir féin an piorcal?

“ . . . a cúig . . . .”

Ár noóig deirfead an coirte crónaire sur timpirt
bí ann, nac raib fíor as ceáctar asainn zó raib
urcar ann.

“ . . . a ré . . . .”

Dá zproctairde féin mé, an raib doóar mór
annrin? Nac raib ré mo máiteara taré ceana féin?

“ . . . a reáct . . . .”

An lúéáir beaó ar an raógal fóola! An bróio
beaó orpra, a múirgéio! An tógbáil coirde beaó
ort sur díol fear marbta ár mic ar a cúro oibre,
asur sur mire pinne an zníom!

“ . . . a h-óct . . . .”

Óloirfidhe an t-urcar reo ar fuo an tíge; óloir-
fidhe a mac alla ar fuo an doóain móir; tógaó ré
zad deázéoirde.

Cualar cainnt an fíri a bí le caiteam asam.
Sítear zó raib ré an-áda uaim—na mílte míle.
Buail na focla ra zcluar mé, acé níor cúinear
i noiaró a céile íad im' intinn. Níor bainear don
cúall ceart arca. Nuair buail an clog an reáctad
buille, cualar é as ráó fuo éigin raoi doóctúir asur
zó raib eagla air nac bfeadpáirde a leigear cóirde.
Bí cúall a cúro cainnte as dul írtead 'mo ceann

“Ο ρέρι α δέιλε. Ξεϊτεαρ ας αν ναομάο̃ ουιλλε. Τυϊγεαρ δέαρτο α βί αιρ.

“Αςυρ αν βρεϊκεανν τύ ανοιρ μέ?” αιρρα μιρε.

“Νί ϕεϊκίμ. Τά ϕαιττίορ ορμ ναδ βρεϊκρτὸ μέ δον δέο̃ αιρίρ δοιτόδε.”

“Σέ’ν έαοι α βρεϊκτέά ζαν ϕολυρ?” αιρρα μιρε.

“Βί έαοαδ έαρτα τιμδέαλλ αιρ α δέανν. Μοτυϊγεαρ έ ζά̃ βαιντ δε,

“Ναδ υαδβάραδ αν ϕεϊκ μέ, α ρόιι,” αιρ ϕεϊρεαν. “Ό’ειρις ϕέ η-α ϕεαραμ̃. Όι ϕέ βεαζναδ̃ ουαιλτε λιομ.

“Ναδ ζηάντα αν ϕαδαιρ μέ,” αιρ ϕεϊρεαν ζο βρόναδ̃, “Αςυρ ουβραδ̃ υαιρ ζο ϕαιβ μέ ανθαδ-αμ̃αιλ.”

“Βεϊρτ̃ όαλλ ι ϕεόμρα̃ όορτά! βεϊρτ̃ όαλλ αςυρ ουινε ασα αιρ τί αν ουινε ειλε α δαιτεαμ̃!

“Δέτ̃ νίλ μέ̃ ταταμ̃αιλ ανοιρ, αςυρ νί̃ βειτό̃ αιρίρ δοιτόδε. ϕέαδ̃ αν τ-έαοαν̃ μιλλτε ϕιν——”

“Νί̃ ϕαιβ̃ ϕιορ̃ αιζε̃ δέ’ν̃ βαιλ̃ βί̃ ορμ̃ ϕέιν. Νιορ̃ λειζεαρ̃ ορμ̃ ναδ̃ βρασα̃ μέ̃ αν̃ ϕζηιορ̃ βί̃ δέαντα.

“Νί̃ δβροδ̃αιρ̃ αιρίρ̃ δοιτόδε̃ ζυρ̃ ϕεαρ̃ βρεαζ̃ ταταμ̃αιλ μέ̃.”

“Όιομαρ̃ ταοβ̃ λε̃ ταοβ̃ ανηρ̃ιν, αςυρ̃ ζυαλα̃ λε̃ ζυαλαινν, αςυρ̃ ζαν̃ ϕαδαιρ̃ να̃ ϕύλ̃ ας̃ έεαδ̃ταρ̃ αςαινν . . . .

“Συιρεαρ̃̃ έεϊρτ̃̃ αιρ̃.

“Σεαδ̃, βεαν̃ α̃ ϕιννε̃ αν̃ οβαϊρ̃ ϕεο . . . . ό, κά̃ βϕιορ̃ όομ̃? Όλα̃ έϊζιν̃ λορζαδ̃̃ έαιτ̃̃ ϕί̃ λιομ̃ . . . .”

. . . . .

Níor féadar é cáiteam. Ba uatbáirige an bail cuireadh air ná don bair. Cuimnígear ar ar fúlainn mé féin. Is beas nac maid truaigh agam dó . . . .

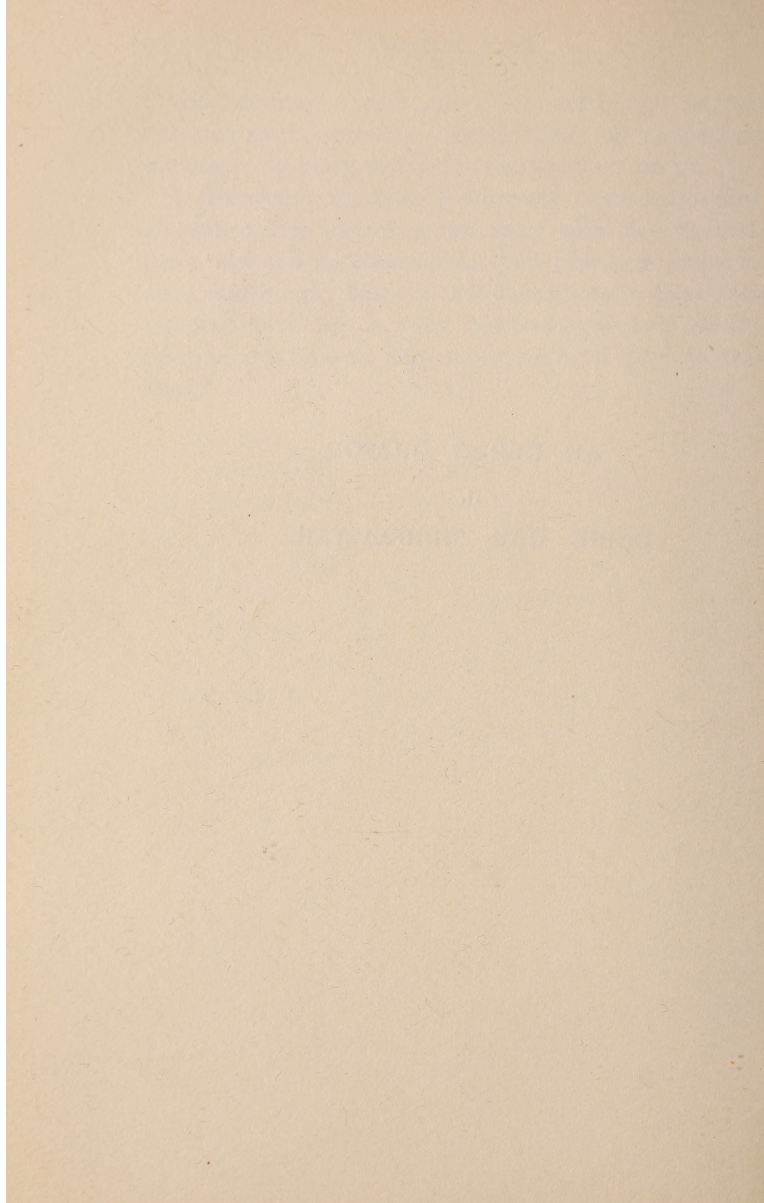
A Mhuirgíto, tig leat é innreacht domra faoi rún: an amhlaid sup págadh bhaon beas de'n ola bain na rúile arampa ra mbuidéal, agus sup leir pinne tú an gníom? Ar bain tú díogalta de'n fear bain do mac díot ar an dóig céadna agus leir an ola céadna is a bain tú díogalta de'n té agus an mac duic?

AN TREAS BUAIÓ

.i.

BEIRT DÁN MISNEAMAIL

Beirt Bán mírnedáil

Do hínnpigeadó an rígeál reo dom le goimio :—

Tá aítne agam ar feanmnaoi atá dall le bliadóntaib fada. Baintreabac atá inni, agus ní heól dom go raib aici ariam aét an t-aon mac amáin.

Baintreabac agus í dall—fíltea ó'n gcainnt rin gur bean boét béad inni; fíleap féin i dtorac é nuair fuairéar a tuairis. Aét bí dul-amuða oim agus dul-amuða móir. Bean fáiróbir í; dá mbéad an céadmaó cuio dá maoin agamra o'féadórainn gan raic a déanam le mo beó.

Cuireap aítne uirri i dtorac na Dealtaine atá imtígíte éar. Cuireadó ann mé ar éadtairead; aét nuair éonnaiceap an t-áir maoró, agus an éoraíalac bí ar an uile ruo éar ann, fíleap ár n-óig ná raib mé ran áit ar cuireadó mé—rearbóganatáite agus 'é don tróir éar oim gac uile éoiméas a fiubairinn! Agus duibrad liom cuairt éadair ar feanbean dáil bí n-a comairde rna pléibte i gCill Mannain!

Seólad irteac ra reóma mé.

Bí ríre ann ríomam: bean éal éaíte, agair bán leigíte uirri agus coraíalac ar an uile ball oi go raib rí mórcuireac mórbálad. Ir maic ir cuinneac liom an éad amairc rin: bí gúna duib ríosa uirri,

caṭaoir mōr fuaimhir fūiti, a cora i n-áirde ar rṑól, a cuir cniotála ar bóirṑ beas le n-a taob—bí rí ar nōr deilb̄ òuib̄ ran reómra mōr galánta rin san cora airṑi go labrainn féin i ṑoraḁ.

“Cuirṑḁ anreṑo mé le teáctaireáct,” arṑa mire.

“Seáḁ.”

“Le teáctaireáct ó ṑo mác.”

Ṗeit rí.

“Ṑubairṑ ré liom a ráḁ leat . . . .”

Ní raib̄ ré ṑe mīreáḁ aṑam an teáctaireáct ṑabairṑ ṑi lom ṑireáḁ nuair̄ ṑuṑar faoi ṑeara cé'n imníḁ ṑáinic uirṑi nuair̄ luáḁḁ a ainm.

Cé'n ḁaoi a bṑéarṑainn aṑur san aṑam áct an ṑroḁ-rṑéal ṑi? Cé'n ḁaoi a bṑéarṑainn innreáct ṑo'n tṑeanṑean ṑáill rin go raib̄ rí san mac anoir; go raib̄ cnám̄a a haon-mic faoi'n bṑóirḁ le mí?

Ḃearṑar bṑéas innreáct ṑi.

“Tá ṑo mác beḁ rlan̄ ṑall i Sarana,” arṑa mire, “bí ré ran eirṑe-ámac; ṑabaḁ é, cuirṑḁ ṑar ráile é . . . .”

“Ní raib̄ a ainm rna ráirṑeir,” arṑi rirṑe, “léirṑeáḁ ainmneáḁ na nḁaoine cuirṑḁ ṑar ráile ḁom.”

“Ainm bṑéirṑe bí air . . . .”

Cairṑear bṑéasa a ḁoṑuṑáḁ le bṑéasaib̄ eile. Áct cé'n neairṑ bí aṑam air? An bṑéarṑára an fírinne innreáct ṑo'n tṑeanṑean ṑáill rin? Cáir bṑior ḁuit nac marbḁḁairḁe í ṑá n-innreḁḁṑá an fírinne ṑi marṑeṑo:—

A ṑean uaral, irṑ tṑuaiḡ liom ṑú. Tá ṑú san mac anoir. Innreḁḁḁṑḁ ḁuit cé'n ḁaoi ar ḁuirṑear airṑe

air i ttorac. D'ream fear armta cuaid irteac i
 bráire bis i lár na caérac i m'baile áta Cliaic leir
 an áit a gabáil le troid a déanam le n-a rean-
 naimhe. Óibir ríad an pobul uile ar an bráire.
 Síleadar go maib ré fúta féin ar fad, nac maib don
 duine ann acé a muinntir féin. Acé bí toul-amudá
 orra. As cuairtugad na háite domra, táinic mé
 ar fear n-a luige ar fuidéalán n-a érom-córlaó
 meirge. Fear meadon-dorta bí ann; fear raióbir
 de réir coramalaéta, acé ba léir ó'n bfuil bí ar a
 baidir, agus ó'n gclabar bí ar a cuio éadaiḡ go maib
 ré ar a fáoiré ó'n tualic agus nac ar a lear bí ré
 gá caiteam.

Óuirigear é.

"Amac leat ar an bráire go beó," arsa mire.

D'féac ré ioir an dá fúil go míceadac orra.

Bí fonn troida air.

"Amac leat tú féin . . ."

Rugar ar gualainn air.

"Seo, corruig," arsa mire. Níor máit liom beirt
 ró-borb leir go gcuirfead ré a céad dúireacé de.

Síl ré mé leagad, tuirleós tabairt dom.
 D'éigin dom bárr na báignéide tabairt air.

"Marbáirḡ ort," ar reirean, "tá gléar troida
 agus caéta agam féin," agus bain ré pioral ar a
 póca pul a maib fíor agam céard bí faoi a déanam.

"Anoir, má'r fear tú," ar reirean; d'féac ré ar
 mo eulaid éadaiḡ, ar m'éide caéta, ar mo érior agus
 na piléir bí ann, ar an nguna agus ar an mbáignéio.
 Sgríob ré a ceann. Cuimil ré na fúile. Bí a céad
 dúireacé agus a deiread meirge gá gcur de aige.

“Δεσφ cé tú féin le do toil?” ar reirean δεσφ iongnadh móf aif.

“Σαιξτοιúif mé,” arfa mife ζά επρόμυζαδ ζο οτί αν ζεατα, “ραιξτοιúif i n-afim p'obalaét' na hÉifreann . . . .”

“An δεσφ bhuonglóioidis atá mé?” ar reirean. “p'obalaét na hÉifreann?”

“Dubairt fé na foela fin trí nó ceatar o'uaifub δεσφ é δεσφ iaφφαιδ αν p'zéal a tuisφint. Oá n-abpód-afinn ζο φαιβ μέ 'mo φαιξτοιúif Rómánac δεσφ ζο φαιβ iúl Caeraφ μαφ éannaifre ofim ní béadh níof mó iongnadh ar αν b'eraφ boét.

φαιο úeifreadh dubairt fé :

“Coζaφ μέ leat, a φif ois,” ar reirean, “cé'n oáta é?”

“Luain Cáφζa.”

“Seadh, φeadh, áct αν βλιαδαιν?”

“IφIb.”

Oá b'φeicteá annifin é δεσφ iaφφαιδ o'éannaφ amac céaφo bí ar ceafif leif αν φaoζal! Cuiφφeadh a φéaéafint ζáifφoδ ar Naomh p'ól.

Cuiφoifeaφ leif.

“Tá Eifζε-Δμαé ann,” arfa mife.

“Eifζε-Δμαé?”

“Seadh, Eifζε-Δμαé i n-afaiδ na Saφanaé?”

Oifφif φé é féin. Cuiφ φé copamalaét m'leata aif φéin.

“An nglacφaifd φιβ liomφa μαφ φαιξτοιúif?”

Bí φé i noá φifφub p'ife. Ní φαιβ φioφ δεσφam céaφo a b'eraφφ a o'éannaφ. φeaf φeaf—δεσφφ bí φif δεσφ ceafφoáil uafinn ζο ζéaφ. Tuzaf i látaif mo éaifφín é.

“Ófuil uréar maid agat?” ar reirean le mo òuine.

“Cóm maid le don fear eile i nÉirinn,” ar mo òuine.

“Agur tuigeann tú céard tá fúinn a óéanam?”

“Go ráir-maid áct níor síleap go mbéad an fáil againn go deó.”

Agur glacadó leir. Rinne ré troio, troio cóm maid le don fear eile dá maib ann. Cuirfear aithe tar bárr air i gcaiteam na reáctimaine. Úi mé féin agur é féin le céile ar bárr tiúe ag pléaragad ar fead móran de'n ácar. Ní maib comraide ba éiríde-amla ag don fear ariam. Coinnigead ré ag gáirid tú ó mairin go hoirdce le rgealtuib agur le greann. Úi rgeal aige faoi bean a maib cor ádmuir aici—ní call dom é innreáct anoir—uair éigin eile b'féirir . . . .

Áct ba móir an fear ban é; ba móir an fear óil é—áct ba mó ná rin an fear troia é . . . .

Níor labair ré liom ariam faoi n-a máctair go maib ré ag faóáil báir: fead—piléar, piléar reáctáim . . . .

D'innir ré dom anhrin gur baintreabac bí innri, nac maib don élann uirri áct é féin, go maib rí dall.

“Agur má eirigeann leat imteáct,” ar reirean, agur é ag réalugad uainn, “má eirigeann leat imteáct tiubraid tú cuairt uirri agur innreócaid tú ói cé'n áoi go bfuair mé báp.”

Seall mé rin do.

Áct nuair éonnaic mé an treanbean donraic dall rin, n-a fuide anhrin léiti féin ra reómpa móir galánta, nuair tuigear ó'n ngeit bainead airri nuair

luad̄ar ainm a mic go raib̄ zean millteac̄ aici air, n̄
raib̄ r̄e de m̄irneac̄ a sam anhin mo z̄eall a c̄oim-
lionađ a s̄ur an f̄irinne a rađ l̄eiti. Ir m̄or an
mirneac̄ b̄eac̄ a s̄ fear a b̄irreac̄ c̄roide m̄ac̄ar . . . .

. . . . .

“D̄fan m̄e cur̄ m̄ait̄ de'n tram̄raic̄ ran ait. Ūi
m̄e ar mo c̄oimeac̄ a s̄ur n̄ior b̄rearin̄ dom ait a
mb̄einn go mb̄eac̄ an t̄oir̄ t̄air̄.

N̄i raib̄ m̄e d̄a l̄a go t̄uiz̄ m̄e cuair̄ ar an r̄asair̄
go n̄glac̄raim̄ com̄air̄le leir̄ faoi'n n̄geall t̄usar
do'n fear̄ b̄i faoi'n z̄c̄r̄e.

M̄ol r̄e an r̄ud̄ a rinnear̄.

“D̄a n-innređc̄t̄a go tobann mar̄ rin̄ t̄i ē b̄'f̄eoir̄
go mb̄irreide a c̄roide. Deir̄ na doct̄uir̄i go b̄ruil̄
a c̄roide la s̄ ceana r̄ein,” ar r̄eir̄ean.

“Ac̄t c̄air̄fear̄ an r̄z̄eal innreac̄t̄ t̄i uair̄ eic̄int̄,”
arr̄a m̄ire.

“Ir̄ doca ē,” ar r̄eir̄ean, “ac̄t mar̄b̄oc̄air̄ r̄e ī.”

T̄ainic̄ bean̄ o s̄ ir̄teac̄ leir̄ an t̄ae a s̄ur r̄inn a s̄
c̄ainnt̄.

“Eir̄t liom̄ noim̄eac̄, a āine,” arr̄ an r̄asair̄.

C̄uir̄ r̄e ī n-aic̄ne dom̄ ī. In z̄ean deair̄b̄r̄ura d̄o
b̄'eac̄ ī. Dubair̄t̄ an r̄asair̄t̄ liom̄ mo r̄z̄eal a aic̄-
innreac̄t̄.

Rinnear̄ am̄l̄air̄.

D̄eir̄iz̄ an bean̄ o s̄. Labair̄ r̄i go h̄uz̄oair̄ar̄ac̄.

“C̄air̄fear̄ r̄z̄eal an b̄air̄ rin̄ a c̄eilt̄ uir̄ri go dođ,”
ar r̄ire, “ba ād̄bar̄ b̄air̄ t̄i r̄ein ē c̄lor̄.”

“Ac̄t c̄air̄fear̄ ē innreac̄t̄ t̄i uair̄ eic̄int̄,” arr̄ an
r̄asair̄t̄.

BEIRT BĀN MISNEAMĀI

“Ní caitfear ašur ní innreócar,” o’féac sí ar an mbeirt ašainn, “reo,” ar rípe, “oéanamáir triúr cumann an ršéal a cōinneál uaiči fad ’r máirear sí.”

“Deiró sí aš rúil le litreacáib uaičō,” arpa mípe.

“Ašur žeibidó sí iad,” ar rípe, “mar ršrióbfaid mé féin iad. Ó cail sí an t-amāre ip mípe ip mó ršrióbann ašur léižeann litreaca ói nuair biočō a mac ar baile.”

Rinneamar triúr cumann le céile ar an lácair, dailós a cūr ar an mácair donraic faoi bār a mic . . . .

Ršrióbacó an céad litir an oirōce rin. Aš áine bí an peann; bí mípe ar a lámh élé ašur an ršaric ar a lámh oeir. Níor labračō ar feacó ršacáim bíg. Ói cineál ršacó orainn—aš cumacó litre ó’n raogal éall . . . .

“A mácair óilir ionmūin,” arpa mípe le túr a cūr ar an obair.

“Ní heacó,” arpa áine, “ní abrócacó fé mar rin é. Ní abrócacó fé acé ‘a mácair.’”

Ršriób sí ríor an dá focal rin.

Ršrúdaižeap žo žéar í ašur í aš ršrióbacó. Čužar faoi deapra cōm teann trom ip bí a žiall, cōm deāžcumča leigče ip bí na malaí, an éaoi cōrruižeacó sí na pupa ó am žo ham . . . .

“Tā an trlāinte čar bárr ašam ó o’féžar an teacó,” arpa mípe le toul ar ašaró leir an litir.

“Ní abrócacó fé focal faoi n-a ršlāinte,” ar rípe, ašur ršlčecā žo maib sí le amacān a čabairic orim nac maib aične níor feárr ašam ar an bfeap bí marb.

“An trpoio reo bí i mbaile áca Clacé,” ar rípe,

AGUR TÓRUIG RÍ AG RSHÍOBAD, “BÍ LÁM AGAMPRA RA TROIRO RIN—TÁ FÍOR AGAD FÉIN NAC BFEADPAINN TROIRO FEICEAL ZAN MO LAÐAR FÉIN CUP IRTEAC ANN . . . .”

“BÍ AITNE MHAIC AGATRA AIR,” AIRA MIRE LÉICI.

SÉ AN RAGART A LABAIR.

“DA CEART ZO MBÉAD,” AIR PEIREAN ZO RMAOINTEAC.

BÍ AN BEAN ÓG AG OIBHUGAD AN PEANNA AIR A TÓICÉALL.

“ . . . . ZABAD MÉ I NDEIREAD NA DÁLA, ACÉ NÍL MO FÁIC DE’N TROIRO NÁ DE’N COMHAC FÁZTA AGAM ZO FÓILL . . . .”

SÍLEAR ZO MB’AIRTEAC AN LITIR I LE MAC BÍ ZABTA CUP CUIS A MÁTAR, ACÉ BÍ RZÁC OIRM AON CEÓ A RÁD BÍ AN BEAN ÓG ZÁ RSHÍOBAD COM HUGDARPARAC RIN. NÍ CEARTÁ ACÉ ZUPAB É AN FEAR MARB FÉIN BÍ LE N-A TAOB ZÁ RÁD LÉICI . . . .

ZSHÍOB RÍ A LÁN EILE BÍ NÍOR AIRTIGE FÓR DE FÉIR MO BAPAINLA-RA. O’FÉACAINN AIR AN RAGART Ó AM ZO HAM, ACÉ NÍ DÉANFAD PEIREAN ACÉ COMARCA DÉANAM LIOM BEIT ’MO TÓRT, ZO MAIB RÍ AG DÉANAM AIR FEADAR. CUIREAD I ZCÉILL DOM ZO MAIB AITNE NÍOR FEAIR AG AN MHADAI BÍ A’ CEAPAD NA LITRE AIR AN BFEAR BÍ MARB, NÁ MAR BÍ AG AON DUINE EILE AIR AN RAOZAL. NÍOR CUIR MÉ IRTEAC UIRRI NÍOR MÓ.

LEAG RÍ AN PEANN UAIÇI. O’FÉAC AMAÇ RÓIMPI AGUR A DÁ LÁM RAOI N-A CEANN MAR BÉAD RÍ AG CUIMNEAM AIR RZÉAL BRÓNAC ÉIZIN RAN AM BÍ TART. BÍ AN RAGART LEIGTE RIAR N-A CATAOIR AGUR A DÁ FÚIL AIR DÚNAD AIGE. BÍ AN AIT AN-TROCARI: ÉLUNTEÁ MALL-BUILLI TROMA AN ÉLUIZ AGUR ANÁL NA MNÁ ÓIGE BÍ ÉALUIZTE LÉICI RNA PEANCUIMNIÓB . . . NÍOR

féadar na rúile baint oí: dá mba go maib an fear
marb anhrin le n-a hair as labhairt léiti ó'n raogal
eile, i zcanamaint nac' tuisgead' éinne ac't an
beirt aca, ní féadar' féadaint níor airtige beit n-a
rúilib . . . .

Seit mé.

" . . . . asur a má'air a éroide, tabair aine máit
o'áine go zcarrar le céile ar' muid," ré an ragar
adubairt an éaint go mall' doilgearad.

Rug an bean óz ar an bpeann ar' ar, ac't ní túirze
rug ná éit rí uaití é. Táimic creata' uirri. Síil
rí eirge. Pléar' rí as caoinead'.

"A Riocáir! a Riocáir! a Riocáir!" ar riré,
asur o'imtíz léiti amac' an doirar . . . .

O'féad' mé ar an ragar.

"An maib éior aici," ar' riré, "go maib ré marb
zur innir riré oí é?"

Leat' a béal ar an ragar.

"Níor éuimníz mé ar riré," ar riréan.

"As iarrai' an rgeal a céilt ar an má'air . . . ."

Éir ré irtead' oim.

"Asur z'á innreac't go mírtuam'ó má'ócairead'
do imnai eile tuz zean a éroide o'ó!"

O'eiruz ré n-a fearam' asur é corruiz'te go móir.

"Beirt amadán muid," ar riréan.

O'adontuz' mé leir . . . .

. . . . .

Ar maoin go mo'c bíor i oitíz na baintreab'áige
daille.

Bí áine ann rómam asur í as léiz'teóireac't' do'n

creannmhaoi. Ní fílteá uirthi go n-éirína sí go
 ariamh : bí sí comh croidemhail beo rin.

“Ó readó,” ar rífe, “éainic uirthi an-éar ar mairim
 ó Riocáir.”

“Léig dó í,” ar an tcreanbean.

Ar an mbán ór comhair an tige níodir bíomar. An
 tcreanbean n-a fuide i gcliaib-éadaoir a g zlacadó an
 aeth ói féin ; an bean ós ar éadaoir eile le n-a
 taob. Crait a lámh ríúo nuair rug sí ar an uirthi le
 n-a léigeadó dom. O’féad sí go zéar oim. Bí fíor
 a gham go raib sí a g iarraid ó éanamh amac ar
 m’iomcúir cé méadó dá rzeal a gbur de rzeal Riocáir
 o’innrigeadó dom. Bí céadó ceirt faoi n-a rúil : an
 raib fíor a gham go raib sí féin a gbur Riocáir luaidte
 le céile ? Ar toubaid go mbéidir póirta i bpad ó
 foim marac an timpírte o’eirig dá mátar ? Fear a
 mill rúile a mátar go timpírteac le rúoair a gbur é
 a g iarraid é éiomužad—cé’n éaoi a bfeadópad
 reirean bean a pórad a gbur an aipe éairt éabairt
 oi ? Nac mbéadó ré de óualgar aige an raogal a
 ó éanamh mín réid doibinn do’n mátar rin go
 bfuigeadó sí bap ?

Torais mé a g macétnam ar an zcainnt adubairt
 an ragarit nuair o’iméig an bean ós : toubairt ré
 gur éar ré náir rugadó mac ariamh éus zean níor
 oiltre dá mátar ná an zean éus Riocáir do’n
 tcreannmhaoi máoróda bí ór mo comhair amac. A gbur
 mairim léiti ríúo, bí sí ró-mórdálad, ró-rúnmair,
 cur-ríor air, ná ar an ngráó bí n-a croidé óó, í
 féin ; acé dá zcluinthead sí taine eile zá mólad go
 clirde, a gbur ór íreal mar tceirteá, éiofad loinne

n-a reanǵruaó áaitte aǵur béaó rí n-a ríoráraitó aǵ an té rin go deó . . . .

“A máctair,” úúiríǵ na foela ar an macnám mé. B'i áine aǵ léigeaó na litreacá b'reige ór íreal, de ǵlóir b'os, aǵur aǵ cur b'íǵ aǵur éiréacá airtéacá i nǵac ábairt.

Cuimníǵim anoir ar an uile ruo tárla an máirtin rin. Cuimníǵim ar an áit, ar an ǵcruann móir cró-áparaill faoi úrúuilleabair bí ór ár ǵcionn, ar an mbán, ar an móirféar ríor uainn—bí traóna ran b'féar i b'poirǵeaó leitcéaó rlat úúinn aǵur é aǵ cur irteacá ar an léigíteóiréacá le n-a p'ort airtéacá féin; acá an ruo ir mó atá ǵeárrta irteacá 'mo cuimne an féacáint bí i n-éadan na reanmhá aǵur cluar uirru aǵ éirteacá leir an litir b'reaǵaíǵ rin táimic ó n-a mac mar ó'eaó. Cuir an féacáint rin i ǵcéill óom go b'éaóta áitne aǵur áitne máit beit aǵaó uirru acá go mbéaó raoǵal rúnda aici nac noctócairde úuit go deó . . . .

Cuir áine corǵ leir an léigíteóiréacá.

“Léig an ǵiota rǵríob ré fút féin, a áine,” ar an treanbean.

B'i leirǵ uirru é úéanam acá rinne.

“ . . . aǵur, a máctair a éróide, tabair aipe máit ó'áine . . . .”

Níor féaó rí níor mó a ráó. Táimic toct uirru. B'i ríor aǵam go maib rí aǵ cuimneam ar an b'fear rin óá ótus rí ǵean aǵur nac b'reicreacá rí arír cóirde.

“Aǵur tiubraió mé aipe máit úuitre, a áine, go ótiocparó ré cúgáinn arír,” ar an treanbean.

Sil mé go mburfeacá an ǵol ar áine. Níorb

baogal uí, sió go maib' deor' faoi n-a rúil ašur a hanál aš teac't go t'iom.

"A má'tair," ar r'ipe—rin é an t-ainm t'us rí ar an t'reanbean i gcoinnai'óe—"A má'tair," ar r'ipe, "ní fílim šur' fao'da go b'feicfíó t'ú é."

Ní fíor' dom cé'n cíall bain an t'reanbean ar na roclai'b rin; bain m'ipe mo cíall féin ar'ta nuair' óeapc mé ar an t'reanbean máor'óda rin bí le mo t'ao'b—í laš lúbac' doh'raic ašur i b'p'oir'geac't, cé méad mí, do'n b'ár? . . . .

Mólar an fear' bí faoi'n' šur'c: cúipear' fíor' ar a éró'dac't, ar a é'roi'óe, ar an m'ir'neac' cúir' fé ar an uile óuine bí i n-aice leir.

Le linn mo cúir' cainnte f'leam'naig' lám' roca'd caitte na má'tair' ir'teac' 'mo lám' féin. Ac't an buir'óeac'ar' bí aš an m'naoi' óig' óom—bí a rúile lán' ó'ait'ear' ašur' óe mó'ró'dail' go maib' an mólar'ó rin' šá' f'ášáil' aš rún' a é'roi'óe.

Labair' f'uireóš' i n-áir'óe r'na r'p'éir'c'ib' . . . .

Bí an t'reanbean' co'rruig'c'e ašur' níor' máit' léit'i go b'feicfíóe í.

"Im'ti'g'íó lib' anoir' go ceann' r'šac'áim'," ar r'ipe, "ba b'p'eáš' liom' beit' liom' féin' tamall."

Cúair'ó mé féin' ašur' áine' aš r'p'air'óeó'ipeac't.

"Mear' t'ú b'f'uil' aon' aím'p'ear' uir'ru' nac' b'f'uil' fé' i Šar'ra'naib'?" ar'ra' áine.

"Ní fílim' go b'f'uil'."

"Ac't tá' léar'šur' aici' nac' mb'ionn' aš mó'rá'n," ar'ra' áine.

"Ac't leir' an' šcaoi' r'šr'íó'b' t'ú an' l'ic'ir'," a'óe'ir'um'p'e, "cúir' t'ú' óall'óg' uir'ru'."

“Dá mbéad fíor aici é bhriffríde a croidé. Caidreap, caidreap, caidreap an rgeal fíor a ceilt uirru go zcarrap le céile iad rna bflaitir. An zrád diaimair bí ag an mbeirt rin dá céile . . . .”

“Díomar ag riublóio ar bhuac rrucláin faoi reo. Sear Áine. Bí rí ag féadaint amac ríompi. Síleap féin zur ag féadaint ar rgeic zil bí ar an mbhuac bí rí. Acet níorb ead. Toct táinic uirru.

“A Óia,” ar ríre, agur ’ré an éaoi zur rziorn na focla uaiti dá buideacap, “a Óia,” ar ríre, “tá mo croidé bhríre.”

Díarr mé maiteamnar uirru faoi’n zcaoí do hinnrigead rgeal an báir oi féin.

“Ní hé rin é,” ar ríre, agur bí an toct éart, “ní hé rin é, acet caidríd mé cur i zcéill dom féin de lo agur o’oirde go bfuil ré beo beacuirdeac, go mbíonn ré ag rziobad litreaca éuzam, go bfeicfead arír zan moill é . . . .”

Stop rí. Bí fúm fiarriuge oi cé’n fáct go mbéad uirru i féin a érad ar an doig rin.

“Marra ndéanfaró mé é,” ar ríre léiti féin, “rziornfaró focal beag uaim uair éigin, agur tuizríd an máctair anhrin go rabamar ag innreacé na mbreag ar fead an adair.”

Ruz rí ar zualainn orm.

“Caidríd tura cuiriužad liom,” ar ríre.

“Cé éaoi?”

“Caidríd tú leizint ort féin liomra i zcomnairde go bfuil ré beo. Caidríd m’oncal é déanam fheirin.”

Socruižad é rin. Níor labair mé féin ná Áine ná an razarit faoi báir mic na reamná: éaramar an

ċainnt ar ōóig̃ zo zceap̃p̃aḃ aon tuine b̃ealḃ aḡ
 éirteac̃t linn zo maib̃ an fear̃ b̃i i zceirt aḡainn n-a
 p̃p̃iorúnaḃ ḃall i Sapanais̃. Ir beaḡ ñar̃ ḃeapamaḡ
 t̃p̃iúr̃ é zan mórán aḃair̃ . . . .

An beirt b̃an misneam̃ail rin! Cuir̃ r̃iaḃ ionḡnaḃ
 oim̃ pul a maib̃ cur̃o m̃ór̃ de'n t̃raim̃p̃aḃ ḃair̃t.

. . . . .

Aḡur ñar̃b̃ ionḡantaḃ an raim̃p̃aḃ aḡampa é!
 Ñior̃ r̃ilear̃ zo b̃r̃eap̃rainn aic̃ne c̃ur̃ ar beirt b̃an
 zo deḃ mar̃ an aic̃ne c̃uirear̃ ar an mbeirt rin aḡur
 cumann deanta aḡam le tuine aca an tuine eile a
 meallaḃ!

Ir mimic ḃaḡaḃ ḃine ar c̃uair̃t aḡam pul a b̃ioḃ
 an c̃ealḃ p̃p̃oinn r̃ein c̃air̃te aḡam: p̃ocal beaḡ
 ruaraḃ éigin deir̃ealḃ an t̃reanb̃ean léici c̃uirealḃ aḡ
 maḃt̃naim̃ í zo mb̃ioḃ r̃i leaḃc̃inñte zo maib̃ éior̃ aḡ an
 maḃair̃ zo maḃamaḡ aḡ inñreac̃t na mb̃r̃eas̃ oi faoi
 n-a mac, aḡur zo maib̃ r̃i aḡ dul i ñoonaḃt i n-aḡair̃
 an lae d̃á b̃árr̃.

Nac̃ ar ḃine b̃ioḃ an im̃ñiḃe! C̃uirealḃ an beirt
 aḡainn an r̃ḡeal̃ t̃r̃i n-a c̃éile; c̃uireir̃de r̃ior̃ zo
 t̃úḃraḃtaḃ ar an t̃reanb̃ean, ar a m̃ionc̃ainnt̃ nuair̃
 luad̃p̃air̃de ainm̃ a mic, ar na zoḃair̃b̃ c̃uirealḃ r̃i uir̃ri
 r̃ein, ar na ceir̃teannaib̃ c̃uirealḃ r̃i oir̃ainn nuair̃
 ḃaḡaḃ an lic̃ir̃ r̃eaḃt̃m̃aineam̃ail—aḡur b̃ioḃ an
 ċainnt ar r̃iubal eap̃rainn zo zc̃uireim̃ir̃ n-a luḡe
 ar a c̃éile, ní am̃áin zo maib̃ an maḃair̃ ar an ain-
 eól̃ar, aḃt̃ nac̃ maib̃ a mac mar̃b̃ ar c̃or̃ ar b̃iḃ . . . .

S̃il̃tea ar ċainnt̃ ḃine z̃ur̃ c̃p̃ero r̃i r̃ein zo maib̃
 an fear̃ d̃á ot̃us̃ r̃i z̃ean beḃ. Ir mimic b̃ain r̃i z̃eit

arab nuair t'fíarfhuigeadh sí díom an raiib don tuairim agham cé'n uair a t'ioctadh ré abaille. An bean boct! Ar uairib, éireo sí n-a croidhe féin an rgeal b'éasgac éarabair do'n má'chair; agus ba b'éasg an lón anma ói an croidheamh rin beit aici.

Shac doine r'ghíobfai'de an uirir b'éasgac do'n má'chair dáil: as áine bíod an peann, agus ip i're éaradh an éuro ip mó de'n éainnt; béinn féin le n-a taob as cur léiti ó am go ham, ac't ba beas an gábadó bí leir. Tuig sí croidhe agus meóin an fíir bí faoi'n gceíe, agus ip corrr-uair éireadh an focal feileamhac uirru. Tíubrí'á an leabair go mbíod a tairle le n-a taob as t'reóru'gadh a peanna agus a rmaointe . . . .

Bí sí lá agus an peann i n'ghieim aici. Leas sí uairi é agus t'oraig sí as féadaint róimpi go rmaointeac. Níor éuirear ip'eac uirru ar feadh i b'fad. I ndeireadh na dála, tóg mé na rúile agus dearc mé ip'eac n-a rúilib ríúo—nár feicid mé an doiligeap céadna i rúilib don mná eile aríir éoir'ce . . . .

Níor leis sí uirru gur t'ug sí faoi dearia an éaoi t'féac mé uirru. Ní dearia sí ac't orna beas a r'gaoileadh uairi agus b'reit ar an bpeann aríir. Éuir sí ríor go cruinn ar an r'ao'gal bí as na buacaili i b'fhongac; labair sí faoi'n gcampa t'uar' agus éuir sí i gcomórtar leir an gcampa t'ear é; r'ghíob sí gíota magamhail faoi na gá'raib; éuir sí cur de na fearaib bí faoi g'lar i n-aicne do'n má'chair ar óoig lérad r'róir'ceamhail.

Léig sí amac an gíota deireadh r'ghíob sí:—

“Dá mbéadh barabóir an'neo,” ar r'ire, “d'éanrad

ré a fairséar, nó béad ré ag imteacht n-a geilt n-a
peilt i gceann feachtmáine. Tá féaróg trí thois
ar gac duine agáinn! An ceól ip mó taitneigeann
linn —”

“D’féad sí oimpra agur táinic meangad ar a béal.
Tosais sí ag léigead arí: ”

“Seo é an t-abrán ip mó cluintear agáinn—

“Ní bainfid mé an féaróg reo díompra

So bfarraid sí trí thois ar a fad,

So mbeid neart ’r téagar ’r bhíis innti

Tar mar factar ar don fear dár máir.”

. . . . .

Mairtin Lá’r na bárad cuir an litir reo doibnear
ar éiríde na mátar. Lar ruar a reanéadan caitte
uairal.

“Dí Áine go ghliondara . . . . .

“Sé an fear ceannan céadna é, a mátar,” ar
rire. “Ní cuirfead don níd ar an raogal ar dó.
D’éanfad ré gáirid agur gheann dá mbéad ré i
mbéal an báir.”

“Fíor rin, a cúro,” ar an t-reanbean, “ní bíonn
gheann dót mara mbíonn reirean; gile a gáirid
agur éadromacht a éiríde—ip leigear ar an t-rioc-
fláinte iad. Ip fada liom an lá agur ip fuide liom
an oirde go bfeicfid mé arí é . . . . .”

Níor éualar an oiread rin molta uairi ó táinic
mé ran áit: bean de na mnáib mórdálacla rin nac
noctuireann a gceirde dót go fíor-annam b’eod an
t-reanbean.

Connaic mé rúile Áine. Bíodar ag dár n-a

ceann le aitear. Ua míre ná míl beac léiti an molaó rin tús an tseanbhean donraic do'n fear dá dtugadar beirt gráó.

Míolar féin é; buideadár rúl Áine an tuac raotair bí uaim . . . .

Ćáinic maon na reanmhá, agus fear ós n-a cuideadain irteac, agus míre as cainnt.

"Seo fear ós," arsan maon, "agus bí pé ran eirge-amaó freirin. Sabad é; cuiread tar lear é; rgaiolead raon cúpla lá ó foim é. Ćáinic pé ar cuairt annreo le rgealaib duitre —"

Síleat go raib deiread leir an mbreag; bead pírinne an rgeil as an rtráinreara. O'innreóac pé é ar bealac tuatac míortuamda. Uirpíde croidé na mátar boicte bí as rúil le n-a mac fillad.

O'féac mé ar Áine. Ní raib don coramalat imníde uirri ríúo, agus níor tuisgear rin.

Toraig an rtráinreara ar a rgeal.

"Ceitne lá ó foim o'fágar fionsoó," ar reirean, "dubrad liom teacó annreo ar cuairt. O'eirig mé móir le do mac Riocáiró ann . . . ."

Seit mé. Cé'n mearbail bí orim? Arb ionann an fear ruair báir le mo taob ar báir an tige rin i mbaile Áta Cliaó agus mac na mná bí n-a ruide annrin ar nóir deilb cloide?

Lean an rtráinreara leir an rgeal.

"B'é croidé na cuideadain é; b'é túr agus deiread grinn é; b'é an sa gréine i n-uacair órca é . . . ."

Lean pé do'n cainnt agus do'n molaó agus an mátar as eirteac leir san cor a éur oi.

“D’fásamar triúr plán as an tseanbhean san móráin acair, aét seall an rtráinréara so otiocrad pé aríir.

“Aríir asur aríir eile, a bean uarail,” ar peirean, “ní béinn tuirreac as cur ríor ar an bfeair cróda rin, ar Riocáirto an éiríde móir—mar tuasá air ran seampa, ní béinn tuirreac as cur ríor air so lá mo báir . . . .”

“Bí an triúr asainn as imteacét ó’n teacé móir.

“Cá maib tura as troid?” arsa mire leir an rtráinréara.

“Ní deáirna mé troid ariam aét ar rtaíte amair-clainne,” ar peirean, “asur ní deáirad má’r féirir liom é.”

“Aét nac ndeir tú so maib tú tar éir teacé ar ffrongac?”

“Ffrongac!” ar peirean, asur caic pé a dá láim amac uairó díreac ir dá mbéad pé ar rtaíte, “Ffrongac! ní ail liom tú! Déir curair na pleibte tarc ann—ní féiróirgeann pé le mo rgaicmógaib! Uodair-déir an losáin—ir sráin liom é!”

“Aét cé’n fáo ar caic tú ann?” arsa mire.

“Ní maib mo éolann ann ariam aét bí m’anam as pollamain ór cionn an éampa ó cuiread ar reardairí calma ann i otopac,” asur cuir pé sochá air féin amail ir dá mbéad pé leir an bpríce oiréad a ráo marac sur cuir áine irteac air.

“Mire tus annreo é,” ar mire so féiró. “Bí faitcior oim so maib aimreair as teacé ar an tseanmnaoi. Dá nearduirgead an t-airreair n-a éiríde, ní oíbreocad an raogal é asur réabfairó a reanéiríde.”

D'féadair uirthi . . . . bfuil don nór ar an raogal iongantac reo níor airtige ná bean?

. . . . .

Ar éairt tú móran ádair i scoilteadair na noll amair? An tuine bíor dall ó dútair, nó ó túr na hóige féin, ní ionpuitheann ré an t-éadan leat agus é as caint; áct an té d'eiritg dall agus doir aige, bíonn ré as iarrair beit as féadaint ort nuair bíor imnide nó corruagad croidé ar bit air. Ní bíonn an cleadad ná an t-eólar ceart aige ar míogadair na noll; ní 'feiceann' ré na foillre thairdeadta, ná na hiongantair; bíonn leatcor leir n-ár raogal-ne agus an leatcor eile tall, agus ir triair Muipe an té atá idir an dá raogal . . . .

Ní amair bí an rgeal as an treanbean. Bí an féadaint dall aici i ceart. Cuma ceart beadta a rad léiti, cuma ceart bead ré féin a rad leat, riltea uirthi go raib an t-eólar ceart aici ar bealair aithreirig míogadta na noll, go 'braca' ré na foillre thairdeadta nac leir d'inn-ne, go raib clairde n-a timdeall nac beadairde a trearnuagad.

Agur de réir mar bí ré as dul i laige agus i n-irle-britg, de réir mar bí an fógmar as pleamnuagad uainn agus airthir an treaca agus an fuadta as thairdead linn, ir amair ir mó bí an clairde reo a dul i n-doirde idir í féin agus an raogal gnadac bí n-a timdeall. Síil Áine go raib nún aici agus bí ré imnideac fairdeac gurad é nún ár mbreag é. Ceair féin nárb é:

"Bean innti féin í," adairimre, "níorb féidir le

uaine tūl ró-ḡar ariam do'n de nó do'n anam atá innti; níl uirri anoir aet go bfuil sí as eirḡe cleactac eolac ar faogal diamarac na noall."

Aet pé ar bit é, bí an trláinte as tūl i ndonact uirri. Faoi Samain, níor féad sí an teac fásail. Sa leabairé caitéaló sí an cuio ip mó de'n ló. Ip minic ra trláctnóna go mbuailfínn féin irteac ann le comhráó déanam léiti. Carraidé Áine liom ann, asur caitéaló an beirt asainn cuio de túr na hoirdé as cainnt léiti go dtuitfeadó sí n-a coolláó éadrom bióḡac.

D'éaluigeadó an beirt asainn linn annsin asur airmear orainn céaró bí i ḡcoirdé na reannná. Bí mo baramail féin asampa—nár fáit sí lám Áine irteac 'mo lám féin uair? Asur nár coinnig sí féin ḡreim ar ár dá lám feadó rḡadaim bḡ?

"Cé'n ciall bí aici leir rin má céarann sí go bfuil Riocáro beó?" arfa Áine, asur an beirt asainn as gabail an bótar abailé an oirdé rin.

"Cé'n ciall béadó aici leir," arfa mire, "aet go mbéadó cumann caradair eadrainn trímḡ go bfillió Riocáro?"

D'féac Áine orim. Níor doncuig sí leir an miniuḡadó rin céarar. Táinic luirne n-a ḡruadó. Bí méala uirri ḡur labair sí . . . .

. . . . .

Asur d'éaluig an airmirí tarc ar an doig rin.

Léigear ar an bpáiréar maroin go rabtar leir na ppiorúnaiḡ bí i bḡronḡac a rḡaoileadó abailé.

D'eirigh mo croidhe. D'feicfinn curt de mo sean-
cáirdib arís.

Rinnear deirigh leir an deágrgeal innreacht d'Áine.
Imhíde bí uirthi ríúo nuair léig sí é.

"Beiré fíor aici anoir é," ar ríre, "beiré fíor aici
anoir go bhfuil sí gan mac agus go maibamar féin
as innreacht na mbreáas ói ó ainmhir an traimhaid.
Maibó'aidhe ré rin í."

"Déanamaoir deirigh," arsa ríre, "go n-abró'aidhe
muir le líon an tige gan an rgeal innreacht ói."

Rinneamar rin.

Tugamar cuairt ar an tcreanbean féin anhirin.

Ní maib fíor asainn ar a hiomcúir ar éuala sí an
rgeal nó nár éuala; bí sí anlas, anlas de'n traoḡal
—acht mar rin féin féin bí fuinneamh airteac neamh-
traoḡalta innici.

"Bí ríúil asam lib," ar sí, "mar tá deágrgeal
asam óib."

Seit an beirt asainn. Bí fíor aici go maib na
ppíorúnaig le teacht abailte—béad ríúil aici le n-a
mac óilir i gceann cúpla lá; nuair nac otioctad
ré, béad fíor aici cé'n feall—d'imprigead uirthi.
Uirthíde a croidhe . . . .

"Tá an deágrgeal asam óib," ar an tcreanbean,
"i gceann cúpla lá feicfid mé mo mac múirneac
féin arís."

D'féac mé féin agus Áine ar a céile: céard ab
féarr a déanamh?

"A Áine," ar an tcreanbean, "gáb amac agus
abair leir an maor gac uile ruo beir ullamh n-a
comair nuair otioctar mo mac . . . ."

D'imtigi Āine. An féadaint tpuaisiméalac tuḡ rí
 òom aḡ imtēac̄t òi!

Rug an tpeanbean ar ḡualainn oim.

"Coḡar! Coḡar!" ar ríre, aḡur ír ar éigin
 o'aitneóctá a ḡlór.

Cuir mé mo cluar le n-a béal.

"Feicirò mé mo mác ḡan moill, i ḡceann cúpla
 lá b'féidir . . . ."

Cuir rí corḡ léiti féin. Earbairò anála b́i uirri.

"Feicirò mé é," ar ríre, "ac̄t ní ar an raogal
 reo é. Tá mé aḡ faḡáil báir. ḡairio uaim é, ḡairio
 uaim mo mác . . . ."

Níor féad rí níor mó a ríad leir an toct̄t táinic
 uirri. I noiairò tamail dubairt rí—

"Ói fíor aḡam ḡur marbuisgead̄ é ar fead̄ an
 ac̄air . . . . b́i fíor aḡam é . . . . ac̄t ní innreócainn
 o'āine é . . . . marbócaò ré í . . . . b́urpíde a
 cpoirde . . . . an ḡean b́i aḡ an mbeirt rin oá
 céile . . . ."

An beirt bān rin! ḡac̄ uaine aca aḡ isirriarò
 oallós cur ar a céile ar eagla ḡo mburpfead̄ rḡéal
 báir an té oá oḡus ríad beirt ḡean cpoirde an uaine
 eile!

Níor innir mé òi ḡo ríad̄ fíor aḡ Āine rreirin é.

"Nuair béar mire imtigiḡe," arir an tpeanbean
 oall, "cis leat an rḡéal innreac̄t òi . . . . cis leat
 innreac̄t òi ḡo b́ruair mo mác b́ar—ḡo b́ruair mo
 mác b́ar ar ron na héireann . . . ."

Aḡur ní fáca mé ariam̄ féadaint níor mórcúirige
 i n-éad̄an uaine . . . .

. . . . .

“Dá lá n-a d'iaid rin fuair an tseanbean mórthálad
mírneamail rin b'ar. D'í áine a'gur mé féin ar an
troscraoio.”

“Dean mírneamail,” arsa áine liom a'gur an beirt
a'gairn a'g imtead'c' abairle.

“Ar nór t'ú féin,” arsa mire léiti.

“Ar nór a mic,” arsa áine.

Tá mé cinnte go maib mírnead' a'g an t'riúr aca :
tá mírnead' a'gam féin p'p'p'rin—cineál mírneig : a'c'
ní maib fé de mírnead' a'gam f'ór innreac'c' d'áine
cé'n seán a'c' a'gam uirri.

Céard a m'olrá d'om a d'eanam?

THE HISTORY OF THE
REIGN OF CHARLES THE FIRST
BY JOHN BURNET
IN TWO VOLUMES.
LONDON, Printed by J. Sturges, at the Black-Swan in St. Dunstons Church-yard, in the Strand, 1724.

THE SECOND VOLUME.
LONDON, Printed by J. Sturges, at the Black-Swan in St. Dunstons Church-yard, in the Strand, 1724.

AN CEATHRÁNA BUAIÓ

.1.

ANAM AN EASBUIC

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

ΔΙΑΜ ΑΝ ΕΑΡΒΟΥ

Ὅτι ἀν τ-εαρβουοc η-α ὀουλαῶ. Νί παῖθ λε φειρεάτ ἀττ ἀ ῥῥόν, ἀ βέαλ, ἀ ῥμῖς, ἀγυρ λεατῥύιλ λεῖρ, νυαῖρ ὀῥέαῶ ἀν φεαρ ἀμῖρρε, τιομάνυρε ἀν γλυαιρτεάιν, ἰρτεαῶ ἔρῖο να φυννεῶσαιῶ ἀῖρ. Ὅτι φαι ἰννεαῶτ ὀό γο γσαιτῥεαῶ ῥέ μοῖλλ ἀ ἔυρ ἀῖρ, γο παῖθ ῥυῶ εῖγῖν ἀρ ἔεαρῖρ λε ἰννεαῖλλ ἀν ἔαῖρῖρ, ἀττ νυαῖρ ἔυγ ῥέ φαι ὀεαῖρα ῥα γῥυῖννε ἔ, ἀγυρ ἀ παῖθ ὀε ἔῶταῖθ μόρῖα ἀγυρ εῖλε βῖ ἀῖγε τῖμ῔εαῖλλ ἀῖρ, ῥῖλ ῥέ γο μῖφ῔εάῖρ ὀό ῥεῖν γαν βαῶῶ λεῖρ γο γῥυῖρρεαῶ ῥέ ἔαι ἁρ ἀν ἰννεαῖλλ ὀιαῶαῖτα ῥῖν γαν μαῖτ.

Σγαι ῥέ ἀ ἔῶτα μόρ ῥεῖν ἀρ ἀν μῖῶταῖρ φαιῖν γῥάῖρ, ἀγυρ ἰρτεαῶ λεῖρ φαι, ἀγ ῥηάμῖγαι ἁρ ἀ ὀολγ, ἀρ ἡῶρ ῥεῖρτε. Ὅτι ῥολυρ ὀεαρ ὀ η-α ῥεαῖταῖθ, ἀττ ὀῥεάῖρῖρ ἡά ῥῖν ἀν ῥολυρ βῖ ἀῖγε ὀ ὀά λαμπα ἔῖνν ἀν γλυαιρτεάιν. Νυαῖρ ἀ ἔῖνναῖε ῥέ ἔῖν ὀβαῖρ ἡῶρ βῖ ῥοῖνε, ἀγυρ ὀεῖρ ἀ ἔυρ ἀρ ἀν ἰννεαῖλλ, ἔυγ ῥέ τῥῖ ἡῖονν ἀγυρ ὀῥῖαν ἀῶαρ ὀεαγ ἀρ ἀ λεαῖυῖλῖνν ἀγ ῥεαῶαῖντ ῥυαρ υαῖῶ ἀρ τ῔ῖν ἀν γλυαιρτεάιν ἀγυρ ἀρ ἡα ῥ῔αῖθ ἀῖμῖρρεῖραῶα βῖ ἰρτῖς ἡ μῖολγ ἀν ἰννῖλλ.

ἡαῶ ἀρ ἀν εαρβουοc ὀῖ ἀν τυῖυῖρτε ἀγυρ ἀ λεῖτέρο ὀε γλυαιρτεάιν ἀ ἔεανναῶτ! ῥυαῖρ ῥέ ἀν γλυαιρτεάιν ῥαιρ γο μαῖτ—ἀττ ἔῖν ἡαῖτ ὀῖ ἡ γλυαιρτεάιν ῥαιρ ἡαῖρα ἡγλυαιρρεαῶ ῥέ? ἡαῶ ἔ ὀῖ ἔεανῥ῔άνα ἡῖρ ἡγλαῶ ῥέ ἔῖμῖρρε λεῖρ ῥεῖν—ἀττ ἀρ ἡῖ῔ῖς, ἡῖ ἀρ ἀν εαρβουοc βεαῶ ἀν τ-ἰννεαῖλλ γαν μαῖτ ῥῖν ἀ λεῖγ῔αρ!

D'féadfaid an t-earboc fanaid ar a fáimín roga iriú sa cáir, agus é féin ar a bols ar an mbótar fuar fluic agus iarraid caoi éir ar an diabhal rin d'inneall!

Rug fé ar a éir óirneir. Bain fé rlabra beag amac ar an inneall. Bain roca beag cruic ar áit éigin eile. Cnoc fé fuar ceann de na lampair móra, gur dearc fé irtead i ndiamaraid na hinnealladta. Tus fé trí míonn eile annsin, agus basair fé a d'oir ar an earboc, nó ar an áit ar síl fé an t-earboc beid n-a coidad iriú sa cáir.

Ir ionda rin earboc ar éir fé aithe air ó éirid fé ar aimirín agus an scléir i dtorad, adt diabhal earboc sca bí com ceannodána leir an earboc bí n-a coidad ór a éionn. Cé'n meaf d'féadfaid beid ar duine ceannuis gluarthead de'n déanam rin? Bí fonn air an t-inneall baint ó céile ar fad: san bior bairna ná bír fágal ann—céar d'oirthead an t-earboc annsin nuair bead air iad a éir n-a n-ionad ceart féin arir? Céar an tiománaid de mba mór an rporit beid agus féadaint ar an earboc n-a luige ar an mbótar fluic agus é agus iarraid an t-inneall braidad diabaldta a éir le céile arir!

Ní hé rin a rinne fé. Toruis fé agus obair ar a d'itceall. Toruis fé agus earaine ar a d'itceall. Agus earaine ar an earboc bí iriú sa cáir bí fé, agus ar gac uile earboc eile bí com ceannodána ir nac nglacfaid comairle faoi gluarthead. A leitéro de giorgan agus d'earaine ir bí le clor iriú faoi'n scáir!

Duiris an rúille-búille bí aige an t-earboc. Cá

παιθ πέ? Νί πέαοραθ πέ βειτ ι mθυ' άτα Cιιατ; νί παιθ le peiceál αιγε άτ μαάριε μόρι leατάν. άτ cέαρo βί αρ αν ζcάρη—νί παιθ πέ αζ imτεαάτ αρ άορ αρ βιτ? άζυρ αν ζιορζάν άζυρ αν τορμάν βί ήιορ φαοι! άν τ-inneall tubuirτεαά ριν αρήρ! Μαριαά ζυρ earboc βί ann όέανραθ πέ αν οηεαο earzaine leip αν τιομάναιθε ρέιν. Όα μόρι αν μιάο é αν μοιλλ ρεο άυρ αιρ, άζυρ αν οειρην βί αιρ ζο Όαίε άτα Cιιατ.

Όορζαιλ πέ τοραρ αν ζλυαιρτεάιν άζυρ αμαά leip αρ αν mbόταρ.

Όί αν τιομάναιθε ιρτιζ φαοι'η ζcάρη άζυρ é αζ ταθαίρτ na mionn. Μά βί αν τ-earboc mirneamail ρέιν, νί παιθ πέ οε mirneac άιγε άυρ ιρτεαά αρ cέάρoαιθε oά ρόρτ. άζυρ βί αιτνε άιγε αρ αν τιομάναιθε ρεο.

Άιτ αν τ-earboc cότα μόρι άαρ α ζυαιλνιθ, άζυρ τοραιζ αζ ρραιρoεοίρeάτ oό ρέιν ζο μίφοιζoεαά. Όιυθραθ πέ ρεατα βeαζ άζυρ άύπλα léim ó am ζο ham le η-α άοραιθ α τέιθ, άζυρ ι ηοιαιθ ζαά άύπλα léim o'πέαάο ι οτρεó α ζλυαιρτεάιν. άτ νί παιθ άον άοραμλαάτ αρ αν τιομάναιθε βειτ ήέιθ.

Άιτ πέ leaτ-uaiρ eile αζ ρραιρoεοίρeάτ oό ρέιν. άηηρην o'πέαά πέ αρ αν uaiρeαoόρι. Όί πέ αν οειά α άλοζ, άζυρ βί ζeallta άιγε βειτ ι mθυ' άτα Cιιατ αζ αν άταίρ άntoine αρ α ηαοι. άζυρ ó λυιζε na talman βί ήιορ άιγε ηαά όπέαοραθ πέ βειτ ι όφοιρ-ζεαάτ ρίce μίλε οe'η άαταίρ. Cέαρo οειρρεαθ αν ρεανραζαρτ oιαoαητα ηιαζαλτα ριν leip?

άτ νί παιθ πέ οε oάηαάτ ann άυρ ιρτεαά αρ αν τιομάναιθε.

Siubal² ré céad rlat riar an bótar. Bí na cora te aise faoi reo, agus tóraisé ré as maétnam ar éirte bí as déanam buartha dó le tamall faoa—an éirte rin bí gá tabairt go Daile Áta Cliaé le comairle a glacaó le n-a feanóaraio an t-Átar Antoine faoi.

Feap deagmóirdeac cóir bí ran earboc. Bí croidé ann, agus mírneac aise, acé bí rmaéct aise ar a éroidé agus ar a mírneac ó túr a óise. An puo cóir a déanam i gcomhairde—rin maéail leas ré amac dó féin; agus minne ré an puo cóir, de féir a léirgair féin, sac uile éiré ba cuma céaró táinic ar. Dítmeap an pobuil nó mícáirdeap na n-uacétarán, ba cuma leir iad; níor éuir ceacétar de'n dá nio rin irteac ariam air ó minneac earboc de. Bí daoine ann doubarit go raib ré ró-mór le daoine uairle, le tigeapnaib agus le luéct maéaltair agus leir an tpeam rin uile; go ngéilleac ré dóib go ró-mínic; gur céap ré go mba luacémarie anam tigeapna ná don anam eile cruéuigeac. . . . Dubraó gur beas an áiró béac as an earboc ar an té ba diaóanta rugaó ariam dá mbéac feap mór uaral nó tigeapna raibbir talman i n-don treómpa leir.

Bí fíor as an earboc go raib an cáil rin amuis air. Bí fíor aise go n-abrócáide aríer agus aríer eile é dá gcuirfeac ré an rmaéct cóir ar an Átar Ó Domhnaill. Bí ceapra aise an rmaéct rin a éur ar an ragarit ós dána rin gan céill, dá tairneócaó ré éirte uile anuar ar a mullaé. Ní raib ré as glacaó comairle leir ar feananaméara bí aise

i mbu' áta Cliaé aét ar eagla go faib' dearmad
 déanta aige féin ar don pónc. Ua cuma leir an tír
 uile go léir beic anuar air, ba cuma leir cé'n oit-
 méar béad' ag an bprobul air, cuirfead' ré rmaét ar
 an átair Ó Domnáill mara faib' a anaméara i n-ann
 don nió tábaétaé a ráó i b'rábar an trasaire rin,
 mara faib' ré i n-ann taob' eile de'n rgeal a noétaó
 tó . . . .

Oiróce b'ead' earrai'g' bí ann, agus o'fan an
 t-earboc n-a fearaí ar áro bí ra mbótar ag féac-
 aint riar agus riar-noear uairé ar máig' life . . . .

Ua móir an imirde tó an tátair Ó Domnáill.
 Maraé go faib' ré n-a r'asairt máic' óiaóanta ba
 geárr a ré n-a óeóigre; aét má bí ré óiaóanta
 féin, ba óoraíla é le raig'oiúir ná le r'asairt. Nac
 faib' ré ag caiteam' zac uile pígin' dá faib' aige
 ariam' ar gunnaib' agus ar lón cogairé agus dá roinnt
 ar na fearaib' óga? Cárb' rior' do'n earboc céaro
 a óiocraó ar? Bí an r'asairt óg' reo, an réiplíneac'
 dána reo, ag toul' ó rmaét ar raó. O'rógar' ré
 féin air gan bacad' fearra le don o'ream' milead'ra
 bí i n-ágaré an r'asairtair agus cé'n r'eadra' tús ré
 air aét go faib' ré n-a éireannaé com' maic' le beic'
 n-a r'asairt. N-a raig'oiúir com' maic' le beic' n-a
 r'asairt—rin é ba óora' tó a ráó, óear an t-earboc;
 an óúicéar—fuil' borb' áerannaé na n'Domnáillac'
 agus ríl' an t-earboc go b'raca' ré an tátair Ó
 Domnáill' raó' óulaic' gairge, clairéam' móir' roluir'
 n-a glaic', rluag' tréan ar a r'ailib' agus iad' ag
 gluarfeac' rómpa' tar an macáire' áluinn' bí ór' a
 óomair' amac' . . . .

Bog a éiríde roinnt. Múrghuigeadó ruo éigin i ndoimneacht a anma. An reanóútear atá níor tréire ná an oileamaint, an fonn éun trioda bí ra bfuil aige—rin é an ruo bí gá zhuiradó. Níorb fáda go raib ré ag zabáil amháin, agus amháin nac dtaitneodadó le n-a éaraid, an fear mór mađalair i mbl' áta Cliač. Cuir ré rmačt air féin. Múc ré an ruo beas rin bí ag iarraid eirge ar doimneacht a anma . . . .

Seafóid! reafóid agus oitcéillíde bí ann uile go léir. Ní féadfaíde an oream bí i zceannar a bogadó. Síleadó é déanam go minic agus céaró bí ann de bárr na n-iarračt uile?

Bí ré níor cinnte ná amam go raib an t-áair Ó Doimnail agus na hóganais bí leir ar amleair na tíre. Áčt cuirfeadó ré féin rmačt air!

Zhuair leir go ieró mall agus go bionac i otreo an éair.

. . . . .

Ré ar bit cé'n galair bí ag zabáil do'n zhuairteán o'eirig leir an tiománaiđe a leigear. O'eirig ré amac ar a lár irtig, agus é rmeairta le ola agus le palacair. Síú i n-áirde ar a fuirdeán féin é, car ré an roča, agus ar go brátač leir an ngluairteán agus gan don céaradó ag an tiománaiđe cóir áčt go raib an t-earhoc n-a córladó irtig ann.

Níor cuir ré ear dá míle bóair de, zur torais an preabadó agus an torimán air—ran inneall. Túirling ré. Síl ré é leigear. Dá mbéadó roinnt

ráiréir aige b'féidir go b'éadófaó ré a déanam. Cúairé ré go dtí doimh an sluaireadain go b'ruigeadó ré reanráiréar nuairéadta ó'n earboc.

Nuair ó'orgail ré an doimh leat a béal air. Ní maib an t-earboc ann!

Óun ré an doimh arís agus ó'fan ríadain beas as rmaoineadó. Bí ré n-a baileainair. Cé'n áoi ar áill ré an t-earboc? Ar fás ré n-a óiáir é i oteac rígarit paráirde an Cíllín? Nó ar fás ré an cáir nuair bí ré féin as cur deir air leatuir ó foim? Cé'n fonn coirídeact bí air reatár don earboc dá maib ar a airé arim? Nac maib a bóctain le déanam aige san beit as iarriáir beit as coinneál earbuic ó beit as imteact leir féin de riubal oirde!

Leis ré fead, act má áuala an t-earboc é níoir tús ré freasra air. Ní amáin go maib fonn ar an earboc céadna beit as coirídeact leir féin de riubal oirde, act bí ré com bódar le rluarait. Leis mo óuine fead eile ar an earboc. Dá mbéadó ré i b'oirígeact trí míle bó áluineadó an t-earboc an fead rin. Act ní b'ruair an tiománairde ríoirde freasra ar an b'fead.

Sluair leir riar an bóctair cúpla céad rlat as féadaint a b'feicfeadó ré an t-earboc i n-don áit. Sladó ré air i n-áir a ríota ó am go ham, act rin a maib de máit bó ann.

Earboc ar ruairíeam agus a ríolla ar a óir!

Carad fear leir an ríolla, leir an tiománairde. Deannuis ré bó.

"féad," ar an tiománairde leir, "féad," ar

πειραν, “ ní móide zo ḅpaca tú earhoc tapt i n-don áit anpéo ? ”

“ Ο’φέαδ αν κοιμήτίζεαδ αρ αν τιομάναιθε. Νί παιθ don cōpamlaēt óil αιρ. Δετ cé’n μαγαθó βί αιρ zo παιθ πέ αρ τóιρ earbuic paoi mēadon-oiθce αρ ḅόταρ uaigneac pá’n otyait ? Saranaē βί pa rcpáinrēip reo capath leip αν τιομάναιθε ; ní eólar ró-ḅeacēt βί αιγε αρ ḅέαραιθ na típe ná αρ nóραιθ na n-earhoc Δετ oipeath ; cárb fíor θó nac pabathar tuzta θo ríublóro paoi mēadon-oiθce ? ”

“ Seo, αν ḅpaca tú earhoc tapt i n-don áit ? ” αρ αν τιομάναιθε αρίρ, αζυρ cantal αιρ náρ tuz αν θuine eile ppeazra αιρ pór.

“ Earhoc ? ” αρ αν Saranaē.

“ Seath, earhoc—nac zcluin’ tú mé ? ” αρ αν τιομάναιθε zo bazartac.

“ Níl mé pa tíρ reo Δετ θá lá,” αρ αν Saranaē zo paitac ; cárb fíor θó nac θuine θe na “ hēipeann-aiθib pīathāine ” é reo βί óρ a cōmaiρ amac ? cárb fíor θó céapo a θéanpaithe leip ran áit iargcúlta reo, θá mbéath fíor zo παιθ πέ zan αιρm teiníθ ? ”

“ Δ’ ḅpaca tú earhoc tapt anpéo adēipim ? ” αρ αν τιομάναιθε, “ abair zo ḅpaca nó nac ḅpaca αζυρ leiz dom a θul αρ a τóιρ.”

“ Ní paca mé earhoc amāim,” αρ αν Saranaē.

“ Óeamān αρ pēáiri θuic fēiceál,” αρ αν τιομάναιθε, “ bíonn cuíθ Δca anépopta. Δn t-earhoc rin azamra . . . .”

“ Cá’r cáill tú é ? ” αρ αν Saranaē.

“ Δρ αν mbótar i n-áit éigin,” αρ αν τιομάναιθε, “ nac é αν θiabal é ? ”

“Sábfairé míre ar a tóir i n-donntis leat má toghuigeann tú?” ar an Sáranaó, lágáó go leóir; b'é reo an t-eacúra ba mó buail n-a t'reó ó táinic ré go hÉirinn.

“Téanam,” ar an tiománairé.

Siubar leó beirt ar tóir an earbuic. Siubar ríad míle san tuine ná deóiré feiceál. Bí ceó beag ag eirge aníor ar an macáire go raib buin na scann b'fósur dóib i bfoláó oirra, agus a mbáir ar nór na scéadta oileán coiltead iris i lár loca airisio.

“Tír áluinn í reo,” ar an Sáranaó, ag féadaint anonn uairé ar an macáire, “rílteá sur sail airisio atá ag eirge aníor ar an talam . . . .”

“Airgead,” ar an tiománairé, “tí punnt an t-aca tugtar ar an talam rin.”

“Deairé ré píopa.

“Preadáir an fear boct,” ar ré, “cé'n míad bí air sur iméis ré mar rin?”

“An iméigeann ré go minic?” ar an Sáranaó.

“Corri-uair. Úfuir cipín eile agat?”

“Tá . . . . a bean b'féidir——”

“Ó féad an tiománairé ar an Sáranaó. Rus ré ar sualainn air.

“Ná habair é rin air,” ar reiréan go basairéad.

“Ní abróad,” ar an Sáranaó, “ár nois níl aithe ar bí agam uirri. Ní fíor dom nac bean deair lágáó í . . . .”

“Stop!” ar an tiománairé.

“Nac minic ó'fás fear maic sioiré a bean, agus ó'fíll air?”

“Stop!” ar an tiománairé.

“Ór a’ cainnt atámuir,” arf an Sapanac, “tis liom a fáð leat go bfilltú mé féin agur beir fáilte aici róimam fheirin.”

“Stop!” arf an tiománairde, “nó ——,” agur cuir pé go ta troda air féin.

Níor tuis an Sapanac an rgeal. Úi pé ar tí labhairt arif, acé cuir an fear eile a úorin le n-a béal.

“Níl don bean aige,” arf an tiománairde, “nár úubairt mé leat gur earboc atá ann?”

“Úubairt, acé ——”

“Seo,” arf an tiománairde go mífoigtheac, “reo, téirímif ar a úoir.”

Úair.

Úi an oirde ag eirge anfuair. Ú’éigin úoir coirúeacé máit a úéanam nó preeacairde iao. Úi teal beag úrta leatúob na rúige. Úiú úr go maib pé anveireannac ran oirde úi rour le feiceál ann.

“Má tá úoir aige ar an úl úr irúis anhin atá pé,” arf an Sapanac.

“Ní úlann pé don úraon,” arf an tiománairde, “agur níor úl ariam. N-a úgair go móir atá pé.”

Acé ó úi an oirde úoir fuair úráirde rin, buail riao féin beir irteac le n-a mbéal a flúeac le “úraon beag te.”

. . . . .

Nuair a úoir an t-earboc an áit ar fás pé an glúairteán, ní maib pé le feiceál aige ar nóúis. Ní maib pé cinnte go maib pé ran áit úéanna ar úoir ar úir; úr beag úir úi aige air agur an imúirde úi

air faoi'n dtair Ó Domhnaill. Gluair leir rḡatam eile aḡur leat-baramail aige go bfeicfeadh pé an gluairteán gan moill.

Acht ní hé an gluairteán ir mó bí aḡ cup air acht ceirt an dtair Ó Domhnaill. Dá mbéadh ceadh a gcinn aḡ a leitéirídh de rḡairt óḡa millírdé an tír. An méadh d'eiríḡ le daoine rḡairdearaídh baint amach do'n tír le gliocar aḡur le bladar aḡur le lám-irḡíḡ beit aca leir an maḡaltar, cáillírdé aríḡ é. Talam gan cíor—níor tairníḡ rin leir ariam; bí an eaglaír n-a aḡair aḡur ní gan fáct é—"beró na boict aḡairídh cóirídhé" ar pé leir féin. Acht tá daoine ann, ra tír reo féin, atá aḡ cup i n-aḡair an dlíḡe feandá rin. An tdtair Ó Domhnaill, tubairt pé uair . . . . Acht dlíḡte gan cam—d'féadairídh iad rin a cup i bfeírdm i ndíairídh a céile—glíocar, rḡuam, rḡairdear—rin é an éad le dlíḡte córa baint amach . . . . Acht ní maídh pé tar leatfárta leir féin, ná le n-a leíḡear. Bí an cáin an-tríom ar an tír aḡur ar boictaídh; acht nac maídh an cáin dlíḡteanaídh? "Tabair do Caerair . . . ." Acht b'féairíḡ leir go móir nac mbéadh Caerair cóim ḡéar rin oppa.

Cuimníḡ pé annrin ar an ḡcomrádh deirdeannaídh bí aige leir an dtair Ó Domhnaill: bí pé féin aḡur an rḡairt óḡ rin n-a leabarlainn; eiríean críona ciallmair rḡairdearaídh aḡ iarrairídh an rḡairt cup ar a lear gan é rḡaídhéadh go ró-móir; an tdtair Ó Domhnaill ar a aḡairídh amach, lán de d'ócáir aḡur de mírnedá aḡur de d'ánaídh aḡur de ḡrádh-tíne. Cuala pé an dá ḡlór anoir féin aḡur é aḡ imteadh níme go mall péirídh aḡur go brónaídh:

“MÁ TÁ NAMHAIÓ I N-ÁR MEARƷ FÉIN, AƷUR NÍ ƷÉILLIM ƷO ƷFUIL, NAĆ FÉIOIR COOLAÓ ĆUR AIR AƷUR AN ĆEALƷ BAINŦ AR AN NAMHAIÓ ANNHIN?”

AƷUR AN ĆAOI A ĆRAIT AN TĀŦAIR Ó DOMNAILL A ĆEANN AƷUR ADOUBAIRŦ ƷO BHIÓƷMÁR:

“A ĆIƷEAPINA, NÍL LEIƷEAR I NÓÁN DO’N ĆIR ĆRAIÓŦE REO, AĆŦ PÍOPÁI BEAƷA LUAIÓE ĆUR RAN ÁIT IR FEILEAMNAIƷE DÓIB . . . .”

Ćuir rin veineadó leir an Ʒcainnt. Ćuis an t-eapdoc cé’n áit ar máit leir na “píopái beaƷa luaióe” a Ćur. Níor Ćuir an raƷarŦ óƷ don ĆorƷ ó Ŧoin leir an Ʒcleadó airm. Níor Ʒéill ré dó féin. Bí cion aige féin ar an raƷarŦ óƷ; Ćuaró ré air Ʒo mór Ʒo Ʒcaitfeadó ré é rmaćtaó Ʒo Ʒéar aƷur Ʒo tnom; aĆŦ céarŦ eile d’féarŦaó ré a d’éanam?

Ʒear ré ar an mbóŦar aƷur d’féac n-a Ćimćeall. Nać é bí fuar? AƷur an ceó bí aƷ eirƷe aníor ar an macaire, ar maig life! Bí aicméala air nár Ćus ré cóta mór níor tnuime leir; an tnoćflaƷóán bí air ar feadó an Ʒeimrió nać mór, bí easla air Ʒo otioćfaó ré arir.

AĆŦ cé’n roluir airteac é rin bí le feiceál aige ra rpreir toir-otuaió uaió? Bí na néalta móra lompaća bí ór cionn an mácaire, toir-otuaió uaió, an-dearƷ. Toiteán i n-áit éigin . . . . arur mór i mbu’ áŦa CiaŦ Ćrí teimíó b’féioir . . . .

Bí an bóŦar roinnt fluc aƷur Ćus ré rian Ćairr faoi deara ra ruiteac. ÓearƷ ré níor Ʒéire ar na luirƷ. Rian Ʒluairteáin—bí ré cinnte de. A Ʒluairteán féin b’féioir—aĆŦ cé’n tubuirŦe béadó ar an tiománaióe Ʒur imćiƷ ré leir Ʒan é?

Lean ré do na tuirg.

Éáinic ré ar an teac beag órta n-a raið an tiománairde agur an Saranac carad leir. Mhoctais ré an folur ann. Cuiarò a éáiri féin tar an teac—ba léir rin ó na tuirg—acé cárb fíor 'óo naé mbéad tuairg an gluarceáin ag duine éigin de muinntir an tige?

Buail ré cnas beag ar an dorar agur o'fan go foigheac go n-orslócairde 'óó é.

. . . . .

Cuata an tream bí ag ól ra teac órta cnas an earbuic ar an dorar, agur ar iompugad 'oo boire bí an áit com rocair leir an uais. Ní raið riolla ó don duine acé iad uile go léir ag féacaint ar a céile go ríáctmar.

Ní raið ceat ag éinne beic ag ól i tteac órta an trác rin o'oirde, agur com luac ir o'féat rí é, cuir bean an tige na gloimí agur eile ar amarc.

Bí fear aró tuaithe ann agur rúil leir ar poll na heócraic ag iarraið 'óéanam amac cé bí amuis.

"Fear agur culait 'óub air," ar reirean i scozar le bean an tige.

"Conrtáblaí!" ar ríre go ríáctmar.

Múcað na foillre gan don acar. Síil a raið ann o'fearaið éaluðad leó pul a mbeirride oppa, agur toruis an puaille-buaille annrin agur an t-acrann.

I 'óóim an tige bí an ríléir agur níor cuata an t-earboc é. Féacaint 'óá 'ótus ré ar an teac arir, agur ní faca ré don trolur ann. Bí iongantar air.

Buail ré cnas eile ar an dorar.

“Bí bean an tige órta le hair na heochnac agus cluar uirthi.

“Cé tá annsin?” ar ríre agus í leisint uirthi go maib fearis uirthi.

“Míre,” ar an t-earboc.

“Agus cé tura le do toil?”

Níor cúinnis an t-earboc go sguiprídhe ceirt de'n tróirt rin air. Níor máit leir innreadt cé hé, nó céard tuis ann é. Earboc ag iarraidh dul irthead i rthead órta an trát rin d'oiríde! Ní déanrad ré cuir ar cor ar bit.

“Cé tá annsin adeirim?” arra bean an tige go huđodarárac.

“Míre,” ar an t-earboc arís go cútalac; rílfeadh don duine ar an scaoil a ndubairt ré an focal sup fear béad ag iarraidh óil trát nár óleaghtac é.

Cuir an fear árd tuaithe bí ar an doras i rthead focal i sgluair mná an tige.

“Nár dubairt mé leat ceana anoct,” ar ríre agus fearis uirthi, “nac bfuig' tú braon eile annseo go n-íocraib tú do cúnntar.”

“An cúnntar!” ar an t-earboc agus ionghad air.

“Sead, an cúnntar,” arra bean an tige tríd an doras dúnta.

“Ac ní don cúnntar . . . .”

“Sgrior adeirim nó cuirfid mé na sádaib 'do diaib!”

Níor fearad fáilte de'n tróirt rin poim an earboc ariam poime. Tuis ré sup ceard sup duine éigin eile bí ann. Fear sriinn agus rírdirt bí ann, ar a bealac focair féin; nac aige béad an sriann ag

innreac̄t d̄a c̄airtoib̄ c̄e'n p̄ailte cuir̄eas̄t roim̄e. C̄ainic meangas̄t ar̄ a b̄eal—c̄onnaic r̄e an ḡairīo c̄roideam̄ail t̄iocras̄t ar̄ an 'Doct̄uir̄ r̄e 'Diāda Sēan Pluinc̄eas̄t nuair̄ a c̄loir̄feas̄t r̄e an r̄ḡeal . . . .

Laras̄t roluṛ ip̄tiḡ. Nuair̄ r̄rioc̄as̄t amac̄ n̄air̄b̄ ias̄t Conr̄t̄ablaí R̄ioḡda na h̄eireann̄ b̄i as̄ an 'Doras̄t o'f̄ill an com̄luas̄tar̄ asur̄ t̄oras̄is̄ an t-ól̄ asur̄ an r̄gl̄eip̄ air̄.

O'im̄tiḡ an t-earboc̄ ó'n 'Doras̄t le t̄ul ar̄ t̄oir̄ a ḡiolla, ac̄t ní d̄eac̄a r̄e t̄ar̄ r̄ice r̄lac̄ ḡur̄ t̄oras̄is̄ ḡas̄dar̄ as̄ t̄ar̄aint̄ air̄. Dub̄ras̄t c̄eana ḡo r̄aib̄ an-m̄ir̄neac̄ as̄ an earboc̄. Ói—ac̄t am̄ain roim̄ ḡas̄dar̄ r̄tr̄áinr̄eas̄ac̄ ran oir̄c̄e; reas̄t, ḡas̄dar̄ r̄tr̄áinr̄eas̄ac̄ ran oir̄c̄e asur̄ míolt̄oḡa beas̄a na coille an d̄a n̄īo ar̄ an r̄aoḡal reo c̄uir̄feas̄t r̄uair̄s̄ ar̄ an earboc̄ . . . .

O'f̄ill r̄e ar̄ air̄ c̄uir̄s̄ an t̄eac̄ ór̄ta asur̄ d̄eir̄ip̄ m̄óir̄ asur̄ r̄ḡac̄ air̄.

Duine ar̄ b̄ic̄ a b̄ruil̄ aithe aise ar̄ na b̄óit̄re i b̄roir̄ḡeac̄t r̄ice mile do 'Daile Áta Cliāc̄ aitheócair̄o r̄e an t̄eac̄ ór̄ta reo. Ní̄l ar̄ 'duine ac̄t c̄nas̄ a b̄ualas̄t ar̄ an 'Doras̄t, ar̄ 'óoiḡ r̄aoi leir̄, asur̄ or̄ḡl̄ócair̄ an 'Doras̄t 'ó.

T̄árla ḡur̄ buail̄ an t-earboc̄ an 'Doras̄t ar̄ an 'óoiḡ reo i nḡan f̄ior̄ 'ó r̄eín an 'dara uair̄, asur̄ leir̄ḡeas̄t ip̄teac̄ é ḡan moill.

"ḡiolla liom, t̄iom̄anair̄ōe liom o'f̄as̄ ar̄ an mb̄ócair̄ mé —," air̄ an t-earboc̄ ar̄ 't̄ul ip̄teac̄ 'ó.

Ac̄t c̄uir̄ bean an t̄iḡe ip̄teac̄ air̄.

"Ó reas̄t," ar̄ r̄ire, ac̄t ní̄or̄ c̄reio r̄i é.

Ir̄ beas̄ roluṛ b̄i ran áit, ac̄t d̄a mb̄eas̄t roluṛ na ḡr̄eine r̄eín ann ní r̄ilr̄eá ḡur̄ earboc̄ an r̄tr̄áinr̄eas̄ar̄

reo buail irteac fa teac órta. Ní nór earbocamail
túil n-a leitíro d'áit ar an tó a clog ran oirde!

"Saranaac bí ran nsiolla d'fás ar an mbótar tú
an ead?" arfa bean an tige, agus d'féac sí go
zéar agus go haimhearac air.

Ní faib an t-eárboc amam i n-don áit i n-éiminn
nár tugad ómór tó acé annreo; acé ár n-dóig ní
faib bóna ná carabat air, acé cirtac faoi n-a
muineál agus reanóirín tabóirde anuar ar a fúilí
áit a faib fé n-a córlaó fa ngluairteán pul ar fás
fé é le na coraib a téiró.

Cé'n áoi a n-aitneócaróe gur earboc bí ann, go
mór-mór agus an reanóta mór liatglar bí caite
tar na suailní aige?

"An siolla," arfa bean an tige, "an siolla rin
d'fás ar an mbótar tú, nac Saranaac bí ann?"

"Ní head."

"Ói Saranaac agus comáirde leir annreo ar ball,"
ar rife; "rílim go faib ríad beirt leat-óirca, acé
má bí ní annreo fuair ríad é. Acé céar tá uair
féin? An bmaoinín cruair?"

"Ní blaraim de . . . ."

Níorb féarri leir an earboc ruo a tárlóac ná é
reo. Is minic bí túil aige imteacé trío an tír leir
féin agus san don eulac air acé eulac fir oibre
go breicreacó fé an raogal mar bí i n-dá ríuib san
daoine beic ag gléaraó agus ag mairiuáó raogal
cruairó gránda na mboét roime.

Nuair aoubairt fé le bean an óil nár blar fé
amam de, ceap rife nac faib fé i n-dá ríuib, nac faib
ann acé leitíreac, go faib fé cútalac, nó go faib

raitcíos air mar gheall ar comh veimeannaic ir bí ré, agus comhluadar nár aithníz ré ra látair.

“Draon beas cruaidh,” arsa bean an oit, “tá an oirdce fuar”—“D’féad sí tairc ar an gcomhluadar fear bí as éirteadct—“cáirde muid uilig annreo,” ar ríre.

“Bí buidéal uirge beata n-a glaic aici agus an corp bainte ar.

“Má tá cupán tae asat,” arsa an t-earboc.

“Cupán tae!” “Bí iongnadh ar bean an tige. Fear a taeact an tgráct rin d’oirdce as iarraidh cupáin tae!

“Nó gloine bainne féin ——”

“Gloine bainne!” Ir beas nár cúir sí comarcta na cpoire uirri féin.

“Bainne te,” arsa an t-earboc.

“Bainne te!” arsa bean an órta, agus ir ar éigin bí sí i n-ann é ráth leir an iongnadh bí uirri.

“Bí veicneabhar nó d’áireas fear ra látair. Ir iontda céad uair cáiteadar ra taeact órta reo, agus le cuimne an té ba ríne ann, níor táimic don fear ariam irteadct ann ar tóir bainne. An té a raib an gloine n-a glaic aige ní raib ré n-a cúmar é cúir le n-a béal le teann alltaact’.

“Bí an t-earboc n-a ríuid ar cátaoir i n-aice an dorair, áit nac raib act an tpoictolur. D’féad bean an tige go géar air.

“Seo,” ar ríre, “ná bíod a tuillead de’n másgad ann;” éroc sí fuar an lampa beasán agus d’féad arsa air, “rílim go bfuil do ráit ólta asat ceana,” ar ríre; d’iompuiz sí ar an bfeair áro tuaithe bí as

an t-*torár* i t-*torác*, “nác meap’ tú go bfuil beagán beag éar an iomarca irtiḡ aige, a *Tomár*?”

“Marác go bfuil, ár n-*oóig*, ní béad ré aḡ iarrmaid bainne,” arfa *Tomár*.

“Aḡur rílim rreirin,” arfa bean an t-*ige*, “go bfuil baint éigint leir an *Saranác* buide rin caitead amac ar ball.”

“Cé’n *Saranác*?” arfa *Tomár*.

“Ó read, ní maid tú irtiḡ an uair rin,” arfa bean an t-*ige*, “ac̄t *Saranác* éainic irteac̄ anreuo uair ó roin aḡur nuair o’ól ré gloine—é féin aḡur fear beag eile bí i n-*donotiḡ* leir—nuair o’ól ré gloine ní maid don éainnt aige ac̄t reapóio éigint faoi earboc a cáill ré ar an mbótar . . . .”

“Earboc cáill ré ar an mbótar,” aḡur leat na rúile ar *Tomár* boct.

“Sead, rin é t-*ubairt* ré,” arfa bean an t-*ige*, “ḡur cáill ré earboc aḡur ḡur fáḡ ré a bean n-*oiaid* . . . .”

“*Óar* ’iúl iorta rriorta!” *Buail* *Tomár* a t-*á* boir ar a céile. Níor tuis ré ac̄t an oiread le cac ḡurab í a bean féin bí i ḡceirt aḡ an *Saranác*!

“M’anam ḡur maid a rinne rib aḡur an t-*oiaid* a cáiteam amac,” ar reirean; o’ól plus ar gloine; buail boir ar a céatramain, aḡur t-*ubairt*:

“Earboc a t-*reig* a bean! ar éuala rib ariam a leitéro!”

Bí an gloine bainne fáigte aḡ an earboc faoi reo aḡur é ḡá ól; ac̄t cé’n éainnt bí aca faoi féin? Aḡur an bean! Aḡur an *Saranác* bí ar a t-*oir*! *Tá* mba ḡur ól ré an gloine de’n b-*raon* éruaid

taimh bean an tige óó ceapfaó ré go nbeada ré ra
 sceann air. Aóó gloine glan bainne! Má veirfeair
 go maib iongnadó ar an earboc ní beiró éar leat na
 síunne ann.

Ói an comluadar uile i tóóin an treóimha as
 comráó ór íreal le bean an tige. Corri-uair
 o'féadaó fear n-a éreó asur aímfeair n-a síul.
 Ói síméad ar an earboc sur fáas ré a óóna asur a
 éarabat asur eile ra ngluairteán.

Ói ré tamall deair as ól an bainne ar a síuaimneair.
 Ní maib ré ariam n-a leicéiró o'áit, aóó ní abrócairó
 ré leat anoir féin náir taicnió ré leir. Óá mbéad
 an tiománairó aige le n-a éabairt ar a airteair
 nuair a óogrócaó ré!

Éáinic fonn air óul i bprocair na bfeair—cainnt a
 óéanam leó, rgléir a óéanam leó, ól a óéanam
 leó . . . . Níor géill ré do'n fonn rin, asur ir céad
 triuair leir an rgealairó reo náir géill—ba maic
 leir beir i n-ann cur-ríor a óéanam ar an rpoiric
 béad aca! Aóó mara nbeada ré as riampair leir na
 fearmaib, corruigeadó é ar bealac náir tuis ré féin.
 An oiróce airteac éair ré b'féiróir, nó baoir na hóige
 aríir . . . .

Éáinic bean an tige le labairt leir.

"A' maib aon baint asatra leir an Saranaó bí ar
 tóóin earbuic?" ar ríre.

"Ní maib."

B'fíor óó, aóó bí baint aige leir an bfeair bí i
 n-donóitig leir an Saranaó; aóó óá n-abrócaó ré é
 ir cinnce go scaicéiró é féin amac rreirín. Óá
 n-abrócaó ré sur earboc bí ann féin, ní móiró go

ḡceiriḡriḡe é aḡur an feirtear bí ari. An ḡroḡ-ḡoe fuair an Sapanac cúir rin i ḡcéill ḡó ḡo mb'feáirḡe a íláinte ḡan ḡreann a ḡéanam íaoi earboc. Bí fé cḡionna; ḡ'fan fé ar a íuaimnear aḡur an ḡloine bainne n-a ḡlaic aḡe.

“Aḡt an beiteamnac rin ḡe ḡiománaiḡe, cá maib fé?”

“Bí an rḡléir íaoi lántreól nuair ḡáinic fear eile irteac. Labair fé le bean an tḡe ór íreal. Labair an beirt aca leir an ḡcomluadar. Ní íaca an t-earboc ariam don aḡruḡaḡ mar an t-aḡruḡaḡ ḡáinic ar an ḡcuirdeactain. Cuirteḡ corḡ leir an nḡreann aḡur leir an ól. ḡáinic ionḡnaḡ oíra uile. Cuir aca a cḡeir an rḡéal móir bí aḡ an bḡear íáinic irteac, cuir eile náir cḡeir, aḡt ḡ'imḡeḡ leḡ uile ḡo léir amac ar an mbḡtar.

Íáḡaḡ an t-earboc aḡur bean an tḡe leḡ féin.

“Sin rḡéal uaḡbárac,” ar ríre.

“Cé'n rḡéal?”

“An t-eirḡe-amac reo, aḡur anoir tá baile áḡa Cliaḡ cḡí ḡeine aḡ na Sapanaiḡib . . .”

“An t-eirḡe-amac?”

Níoir cḡeir fé a ḡá cluair. Ó ḡóimnac Cáḡa éair fé cúpla lá le reanḡarair i mainirḡir i n-aice le íorcláirḡe. Ní íaca fé páiréar; níoir éuala rḡéal ná íáíla, aḡur nuair a éuala níoir cḡeir.

“Eirḡe-amac! Baile áḡa Cliaḡ cḡí ḡeine!” aḡur buail fé amac ar an mbḡtar mar a maib na reara eile.

“Í'm'anam ḡo bḡuil,” arra fear bí le n-a ḡaob,
“féac an rḡéir.”

Cinnte bí an rpeír ór cionn ionaid na caépac
deais.

“Éirt!” arsa fear.

Ćuireadar uile cluar orra féin. Táinig toimán
tróm éuca ar an ngeoié.

“Sunnaí móra as millead na caépac!” arsa fear.

“Feicfidé rib na larraca féin má téideann rib so
mullaé Ćnuic na heaglaire tall,” arsa fear eile.

Ķluair leo uile asur a nún féin i gceoiée sac fir
rib . . . .

. . . . .

Tá fíor as an raogal cá bfuil Cnoc na heaglaire,
asur tá fíor as sac duine fil òul ruar ar a mullaé
cóm aimpéid ip tá an trlige. Cloca móra, cloca
beasa rgiormfad uait, rgailpeanna contađairteaá,
bogais báiréte, fpaoc so bápta—rin a naid foinm an
earhoc.

Deirfidé ré féin leat nac rpiocfead ré an mullaé
so deó marac sur carad an tiománairé leir leat-
bealaig. Nuair bíor ré féin as cur ríor ar eadtraib
na hoiréce rin, asur ar an eirge-amaé bí n-a Ćroiéde
féin dá mbárr, cuireann ré irteaé ar an rgeal
le hinnreaéct céaró ò'eirig dá tiománairé nuair
caitead é féin asur an Saranaé amaé ar an teaé
órta. Aét gíó nac òocair aitéur óéanam ar earhoc
tráé ar bit fágrar an rgeal rin aige féin . . . .
Nár ba fada so bfeicfeair paol éló é.

Aét as iarrair òul ruar an cnoc òó, éuala ré
caoinead caol cruair asur eirime loma loirneaá

ríor uairé ra mbogad n-a raió pé féin ag tuit go glúnaib.

“A tígearna!” arsa glóir.

Níor éug an t-earboc freasra air.

“A tígearna! 'é uile díabhal cnám 'mo corp bhuígte bhuirte ag an gcládhair cam, ag an Sapanac bhradac brian rin!”

‘D’aitníg an t-earboc glóir a tiománairde, aét níor aiténiḡ an tiománairde an t-earboc.

“Agur san mé aét ag iarrmaró a ráó nac raió bean ag earboc ariam! Ué, táim maró!”

Éug an t-earboc lám cónḡanta úó. Nuair éuis an fear boét cé bí aige ann, ḡoill pé níor mó air ná an leathrad ruair pé ó'n Sapanac.

Ní raió pé com ḡortuigte ir ríl pé agur éuroig an beirt aca le céile go raió ríad ar mullaé an énuic.

‘D’ionḡantaé an raóairc bí ag an earboc annrin. I bpad uairé ra talam íreal cónnaic pé toiteán mór. Larraca ag eirḡe ar agur ag veasgá na néalta. Bí rluas mór éairt air, agur a rún féin agur a rḡéal mór féin ag ḡac tuine aca . . . .

Cluinead pléarḡad mór. ḡeit a lán. Bí ḡac uile tuine ró-corruiḡte le focal a ráó . . . .

pléarḡad mór eile!

‘Buir ruó éicint i ḡeoirde an earbuic. Líonad a éoirde agur a anam le folur mór. ‘Dá mbéad an tAdair Ó Domnaill ann . . . .

‘Dá pléarḡad i ndiaró céile!

Óḡánac bí le n-a éaó agur a dá rúil lán ve folur nac bfeictear aét go hannam, cuir pé lám leir irteac i lám an earbuic.

“Dá mbéad sunnaí ašainn —,” arís an t-ógánac.

“Dá mbéad —,” arís an t-earboc ašur éiom pé a céann . . . .

Cuir an t-earboc fíor ar an ádair Ó Domnaill nuair cuairt pé abairte. Bí brón ašur doiligeas i n-éadan an earbuic nuair táinig an rásart ós irteac cúige sa leabarlainn. Acé má bí, bí mírteac ašur meanma ašur tógbáil croidé ann freisin.

Sín pé páiréar cúig an rásart ós san focal a ráó. Léig feirean é. Ó luét an airm táinig an páiréar ašur iad aš iarrtaíó ar an earboc rmaéc a cúir ar an rásart ós . . . .

D’féac an rásart ós ašur an t-earboc ar a céile.

“Ašur peo é an freasra atá mé le cur cúca,” arís an t-earboc.

Sín pé páiréar eile cúig an rásart ós. Léig feirean na focla peo:

Earboc míre; ná ríltear sup oirigeac rtáit mé.

“Acé, ár ndóig, cuirfíó mé veir eile air;” ašur d’féac an t-earboc so tuigrionac ar an rásart ós.

D’eirig an rásart ós so tobann le lám a éraiteac leir an earboc. Bí pé dul tar maol . . . .

“Paráirde maic, paráirde na Cille Móire,” arís an t-earboc, “an céad paráirde bí ašam féin . . . . tá rúil ašam so staitneócaíó pé leat . . . .”

Bí an rásart ós ar tí buirdeas ar a šabáil leir. Cuir an t-earboc corš leir le n-a lám.

“Tá croidé ašur mírteac na hóige ionnam arís —,” acé cúir an t-earboc rmaéc ar a téangain.

Uí an bheirt fear n-a fearaí a gsur gheim láime
aca ar a céile. Uí deórí raol rúil an traidir.

"Suiré anghin, a dtair Seán, a gsur innreóca
rgeal maic óuit," a gsur o'innir an t-earboc an rgeal
reo óó, aet nár bac ré le ráó leir go bfuair ré a
anam ar mullaé an énuic a gsur é a g rēácaint anuar
ar bairle áta Cliaé a gsur é rre teine . . . .

Aet b'féoiri gur tuig an tdtair Ó Doimnaill réin
é rin.

Δη κύζεαὸ βυαίῶ

.1.

ὅε Δη τσιῶρα σεανῶαῶτα

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Ḃé an tSiopa SeanḂadḂta

Nuair a b'i pḂadḂar Ó Domhnaill (go ndéanaid' Dia trócaire air) i mḂaile áda CliaḂ anuair, bíod' reómra lom aige i Spáio na Uipe le uair nó úó a caitéam' ann tríd' a mbíod' an traoire beas aige. Ní ann a cōdluigeaḂ ré, aḂt b'i ré an-áireamail aige áit dá fóirt beit' aige le litreáda a rḂríobaḂ ann, nó ríopa tobac féin a caitéam' i b'rocair reanḂarao. I' minic a cúireaḂ ré aḂar maic' de as an b'ruinneóis as féadaint anuair uair ar na daoine as sabáil tair ar an trráio, asur cúir ré aicne rúl ar a lán oib'. AḂt ní maib' ríor aige go ceann i b'rao go maib' beirt ann cúir aicne rúl air féin, asur a cúir r'péir móir n-a imteádaib'. Ní hé an fáḂ céadna b'i as an mbeirt reo an oiread rin' áirḂ beit' aca ar pḂadḂar— aḂt c'rófear rin' ó'n rḂéal.

Óiread' ar aḂair an tige a maib' an reómra as pḂadḂar ann, b'i ríopa beas reanḂadḂta. Sílteá go maib' reaneairmaide asur iairmaí na caḂraḂ bailigḂte ann. Uí an f'ruinneóis lán oib' : reangunnaí de'n uile déanam' náir cait' urcair le céad bliadain ; claidmte meirgeada ó aimir na r'airliméire ; leabair do rḂríobaḂ asur do bualaḂ aḂt náir léigead' ariam' ; picciúirí asur r'rafaí roir ole, maic' asur dona ; r'péit'ne asur r'loiní ar ar ólaḂ aimir na mboc asur na r'rafaíirí ; íomaiḂ, roir íomaiḂ r'ráir asur éruaid'

aSúr luaithe; iodaíl gogaitheaca bolgimóira ó tíoréaib
 an Oirthir; an t-é nac bfeadofaó ruo éigin a togaó
 ar an bfuinneóis rin, ná tráctao ré coitúce ar fean-
 aimpireact. Act ip ran dealb móir bí i lár na
 fuinneóise ip mó cuireao feadair Ó Domhnaill rpeír
 aSúr é ar a fuidimnear as a fuinneóis féin; dealb
 do'n Bútoa bí anrreo, aSúr ainm Víctoria bain-
 ríogain Sárana faoi.

Act eus feadair faoi deara san móran ácair nac
 ran mBútoa rin ip mó cuireao rpeír, act i mnaoi
 óis a bíoó as obair ó máioin go hoitúce ar cúl an
 brait glair bí ar an bfuinneóis. Ní bíoó le feiceál
 ó fuinneóis feadair act nullac a cinn de gnátaó—
 folc ciarúub duatac aimpéio. Uaireanta, tarr-
 aingneao rí an brait glar ar leactaoó aSúr o'féacaó
 amaó, aSúr anrpin o'feiceao an fear ós tal an dá
 rúil rógaire as breactnucaó air. Na rúile aSúr an
 folc ciarúub ip mó eus feadair faoi deara i toiraó,
 act i ndiaio tamail o'féadofaó ré innreacó tuic,
 dá tozrócaó ré, go raib éadon faoa bán aSúr
 ríón úireac aSúr dá rúir ar dá an áora caoiteainn
 uirri. Lá breáx gréine ra treanrriáo feóraithe,
 aSúr áaoó ré rúil uirri; rinne rí gáirio aSúr
 tarrainx an brait glar go tobann—cé'n fáx go raib
 aitméala ar an bfeair ós go raib mannt i noiraó an
 úrbláic beóda o'fár i ríopa na feantacta?

Bí dá buaio as feadair nac mbroinntar act ar
 beagán de'n cineao daonna. Níoir caraó deáxfeair
 oílir ariam air náir eus sean choitúce oó, cuma cé'n
 oirreacó beao eatorra i meóin; i oteannta na
 oútráctaca foillreaca reo, bí áreacó nó buaio

όιγε ας βαινε λειρ ετις αν αν μβαντραάτ ρπέιρ
 ρό-μόρ α ετιρ ανν. ετιρ βέ αν τριοπα σεανδαάτα
 αν-ρπέιρ ανν; νί ραιβ ρέ ι βρατ ραν αιτ ζυρ ετις ρί
 ραοι δεαρη ζο μβιόθ ρί ας ρμαοιναθ αιρ νίορ
 μινιце ná ba εόιρ, αζυρ ζο μβιόθ cantal υιρρι αν λά
 ναε βφειεφεαθ ρί ας αν βφυννεόις é. μνοτις ρί
 λυιρνε n-a ζηύιρ λά θα βραα ρί ας αν βφυννεόις é
 αζυρ ζαν ρύιλ αιει λειρ; αν οιόε ριν ζεάιρ ρί poll
 βεαζ ραν μβιατ ζλαρ le ρειορύιρ ιοννόρ ζο βφέατφαθ
 ρί é φειεάλ ι ηζανφιορ . . . .

Αάτ cé'n ζηό βί αιγε ανν? Cé'n ρόρτ ουινε βί ανν?
 Νίορ φέαθ ρί α αοιρθε ná α τοιρτ α μεαρ μαρ νί
 φαα ρί αμαμ αν αν τρράιθ é. Ο'φειεαθ ρί ας αν
 βφυννεόις é ζο μινιc μεαθον λαε, τράτ ιρ ζηάταε
 le θαοινε βειτ ας οβαιρ; κορρ-υαιρ βιόθ ρέ ανν
 νυαιρ ο'ορζλυιζεαθ ρί αν ριοπα αν μαιθιν; νυαιρ α
 ετιρφεαθ αν οιόε εαρρηνυιζεαθ ρέ ανυαρ βρατ να
 φυννεόιγε ι ζκομναιθε, αάτ βιόθ α φιορ αιει ο'η
 ρολυρ ιρτις ζο ραιβ ρέ n-a ρεόμρα. Νυαιρ βί να
 λαεε φαθα ραμραιθ ανν, ο'φειεαθ ρί ζο ηανμινιc
 ας αν βφυννεόις τράτηόνα é; βιόθ αιτμέαλα υιρρι
 νυαιρ εορυις να λαεε ας ουλ ι ηζιορραάτ—νί βιόθ
 ρέ le φειεάλ αιει ο ετιρτιμ να ηοιόε . . . .

Εάιιc δειρεαθ ρόζμαιρ αζυρ τύρ αν ζειμριθ
 βιόθ οβαιρ μόρ αν βεαθαρ, οβαιρ εοιταβαιρτεαε
 ιμνιθεαε, αζυρ ζαν ραιλ αιγε αον αεαρ α εαιεαμ
 n-a "ρλυαιρην ροζα" μαρ ετις ρέ αν αν ρεόμρα lom
 ι Σρράιθ να λυε. Ιρ μινιc α εαιε βέ αν τριοπα
 σεανδαάτα ρεαάτμαιν ζαν ρύιλ φάζαιλ αιρ. Αζυρ
 νυαιρ ο'φειεαθ ρί é ιρ ιονουίλ κοραμλαάτ ιμνιθεαε
 βειτ αιρ. Αάτ νυαιρ ο'φειεαθ ρί ας αν βφυννεόις

é, agus a éadan uasal rmaointeac faoi néaltaib, tarraingneadó rí an bpat glar ar leatcaob, agus o'fanao' ag féadaint amac go mbio'ó fíor aici go raib feirean ag deapcao' uirru. Annrin, beannuig-eao' rí do'n feap ós imnídeac le meangao' doibinn agus le uimlu'ao' cinn. Agus nuair a tíocaó meangao' ar a béal ríúo' gá ffeagairt, bio'ó doib-neap uirru: nac raib rí ag cuiriu'ao' leir i pé ar bit obair bí gá déanam' aige?

Ói. Oá mbéao' peapar Ó Domnaill péin agaimn inoiu, o'adomócaó pé oúit gur móp an congnaim' ruair pé n-a fáo'ar contabairteac imnídeac ó bé an tríopa seantao'ceta . . . .

. . . . .

Tar éir na nootag, tug bé an tríopa seantao'ceta faoi deapra go mbio'ó an feap ós n-a feómra gac tráctóna beagnaó. Tóruig' oaoine ag teac' ar cuairt aige. Fír óga a bfuimhóir, agus o'feiceao' rí peapar agus iao' péin ag cainnt go oílir oúctra'ceta. Ói pé foiléir ag an t-é a raib rúile gára aige go raib uraim móp aca uilig' óó. Faoi'n am peo ffeirín tug rí faoi deapra nac í péin amáin bio'ó ag fairne ar an feómra éall, agus ar lu'ct a áitig'ce. Fír, fír óga eile agus culta'ca nuao'á ar a bfuimhóir, agus o'féadairóir go gára ar gac uile oúine cuaró irteac' ir amac ann. Leanairóir cuir oib' nuair fágairóir an teac' éall. Cuir an obair peo iongnao' ar bé an tríopa seantao'ceta. Céap'ó bí ar riubal ag an bfeap ós rin n-ar cuir rí an iomarca rpeire?

Uuail óisfeap' áro' donn plucaó irteac' cuici lá.

Bí ré gléarta go mait, go ró-mait b'féidir, agus coramláct an traidóir ar. Bí saé uile fóirt bí ar ar an bfairiún b'úire. Ó bairéad anuar, deirteá naé raió rnácta ar a caitead ariamí poime.

Tóruig ré as cuartuzad imearú na reamarrmai táll ir i bpur. Bí carn móri leabhar i gcúinne. Deirtead ré ar céann oib. Léigead curó de. D'fásgad ar leactaob é. Cuirtead ré gocta ar féin go raió rpeir móri aise ionnta. Adt marac go mbíod bé an tsíopa sean-daқта com gnóctac rin as fairie ar an bfeair ós ra reómra táll, béad fiór aici naé ar na leabhair ir mó bí a aise adt ar an reómra táll rpeirin. Tuisgead rí, dá mbéad an gurtal ceart innti, go bfeadpáide saé uile cor a cuirtead feair de ra reómra táll feiceál ó carnán na leabhar, agus naé bfeicpíde an t-é béad as deanamí na fairie. Adt cé'n éaoi a bfeadpáó bpuinneall a tús sean d'feair nári labhair rí leir ariamí punndar a tábairt do ruoaió de'n tróirt rin?

Táimic feair an feirtir nuair irteac cúici go mion mimic. I dtórac, ní tásgad ré adt nuair a bíod daoine ra reómra táll, adt leir an aimpri tóruig ré as teact go dtí an síopa trác naé mbíod feadair Ó Donnaiil ná a cáirde le feiceál táll fead mórián laete. Saé uile uair gabad ré an trpáio bualaó ré irteac. Caitead ré leatuar b'féoiri agus comráó le bé na sean-daқта. Labraó ré raoi na comarrain —ir beas eólar bí as an mbé opra; trác ré ar an teac táll, agus a mbíod as teact agus as imteact ann, adt ní mórián eólar puair ré uairi púcta, ná raoi'n rún bí irtig n-a cpóide féin . . . .

Lón anma aḡ mnaoi molaḡ clirḡe. Mol a háilne i nḡanfior ḡuit féin mar ḡ'eaḡ; leis ort ḡo ḡfuil cútal ort faoi ḡur labair tḡ ar éor ar bíḡ; cuir i ḡtuigrint oi, ḡan ḡriaḡra béil, nac ḡtiocraḡ cainnt ḡá rórt ar ḡo béal maraḡ ḡur bain an áilne bí or ḡo éomair amaḡ arat í ḡan buiḡeaḡar ḡuit. ḡéan é rin, aḡur beirḡ leat.

Áct faimic! ḡéan ḡo clirḡe é. ḡéan ḡo ḡear-béalaḡ é. ḡéan ḡo héaḡtḡom é. Ní móir ḡuit caitiḡe máit beirḡ aḡaḡ ar an obair; áct má ceap-tar ort ḡo nḡeáirna tḡ a leitḡeirḡe ḡe cainnt le bean éana beirḡ tḡ ar múllaḡ ḡo éinn i n-omar na haimléire ḡan ácar.

Ní ḡeáirna an rḡráirḡear óḡ a éaḡaḡ éom minic rin aḡ féaḡaint ar na reanairḡmaid i riopa na reanḡaḡta an molaḡ áct ḡo coḡramánta. Ní maib ḡoḡaḡ na rḡirinne ná na oílreáḡta air. Níor tuḡaḡ áirḡ air. Áct bí bé an tḡriopa reanḡaḡta clirḡe; leis rí uirri ḡur mil beaḡ aici an uile focal ḡá ḡtaḡaḡ ar a béal. ḡuis rí ar a nóir banda féin nac ar máite leir an ḡreap óḡ tall ḡá ḡtus rí ḡean bíoḡ rḡráirḡeir an feirḡir nuairḡ aḡ teáct ar an tḡráio; cá'r ḡrior oi nac ḡreáḡraḡ rí caḡair éigin éabairḡ ḡó-ran áct an t-amaḡán reo a méallaḡ?

Aḡur éear an rḡráirḡear ḡo maib aḡ eirḡe leir ḡo toḡḡta. Áct bí rḡáḡ air ḡo maib rí aḡ cuir irḡeaḡ ar a cuir oibre ḡo rḡ-móir. Cúpla uair leis ré a ḡnó cun failiḡe le cuairḡ a éabairḡ uirḡi. Áct nac maib rí anḡear ar faḡ? Aḡur an ḡá rḡil bí aici! Aḡur a béal—rḡiorcuirḡeaḡ cun róige an béal rin! con-tabairḡ ḡo fearmaid óḡa veirḡe an béil rin! Cá'r

briop cé'n tíoḡbáil a ḡnícead béal caorúearḡ
 bíodḡamáil dá róirt mara a bprófrad fear maic éigin
 an bean ar léiti é ḡan moill! Róḡ a tabairt oi ar
 an mbéal rin . . . .

ḡeit mo úine. N-a fearam aḡ an ḡcoirnéal
 annrin ioir Spáio Uí Conaill aḡur Spáio an Iarla bí
 ré. Cúaidḡ Peardar Ó Domnaill tar. Ir beaḡ nac
 ndeada ré tar i nḡanḡior do mo úine bí ré
 aḡ rmaoinead comḡ doimhin rin ar bÉ an triopa
 reantacta. Ní deapad ré rin cúir aḡur é ar a
 loḡḡ . . . .

Act má bí ré ar a loḡḡ féin níor labair ré leir.
 Suar Spáio Uí Conaill cúaidḡ Peardar. Lean mo
 úine é. Nuair a fearad Peardar le cainnt a
 déanam le tuine dá luct aithe, fearad mo úine.
 Act o'fanad ré tamall beaḡ ar a ḡcúl. Aḡ
 féadaint ar na rpréitib bíodḡ ré fílteá, nó ar na
 tigḡte tall uaidḡ, nó ar bpróḡaib na ndoaine bí aḡ
 ḡabáil tar—act bíodḡ tiorball na rúile aise ar
 Peardar i ḡcomnaide. Nuair a ḡluairad reirean,
 leanaḡ mo úine é; nuair a fearad ré, ceapḡá ar
 mo úine nac maib don ruo ar an raoḡal reo comḡ
 hionḡantaḡ leir na tigḡte i Spáio Uaḡtarac Uí
 Conaill!

Cúaidḡ Peardar irtead i riopa tobac aḡ ceann na
 rriáide. O'fan ré leaḡuair ann. Bí báirtead mór
 ann an lá céadna, act má bí féin níor imtiḡ mo
 úine. Cúir ré rḡad-fearḡainne i n-áirde, aḡur
 o'fan ḡo foigḡeac aḡ bun Columan Parnell. Bí an
 rḡriobnóirtead atá ar an ḡColumain rin léigḡte
 aise react n-uair, aḡur an céad cúro de de

méadbair aise, nuair táinig Peardar amac ar an ríopa tobac.

Bí pian-éarri as gabáil éarri. Irteac le Peardar ann. I n-áirde air éuair mo úine; acé nuair túirling Peardar as an t-íocéad, túirling mo úine freirin. Siar bealac na sCéib tús Peardar aghair. Irteac leir i n-oiris clódóra. O'fan mo úine taob éall de'n Céib—as féadaint a bpeicfead ré bratán i n-abainn na life b'féidir! Cúit ré dá uair annrin, acé má cúit níor táinig Peardar amac ar an oiris . . .

O'imtíng mo úine san é, ar éacé na hoirdé. I n-áit iariscúlta, bain ré leabair ar a póca asur éorais as rshíobad ann. Níor innir ré acé an glanfirinne nuair adubairt ré le bé an ríopa seantacta so maib porra aise faoi'n maíaltar; acé má éar luét an maíaltair ná an bleactaire so maib fíor aca céar a minne Peardar an lá rin ir móir an toul-amudá bí orra.

. . . . .

An tráctóna rin bí bé an ríopa seantacta as an bfuinneóis asur cúna uirri. Ní fáca rí an fear ós éall ar fear trí lá; céar a bí air náir táinig ré? Bí baraimail nó rmaoinead aici so maib obair con-tabairteac éigin ar riubal aise, acé ní maib fíor aici fá'n mbit céar é. Dá b'éarad rí curiugad leir ar don tóig!

Bí searsharóio buiró aici ar a glúnaib asur í ar a tóicéall as iarriad an shéar-obair bí air a learuad, acé ir minic asur ir ró-minic a túitead an t-éadac uairi ar an úrlár bí a rmaointe com

mór rin ar fuairteam. Cuirtear sí rúil léite leir an bpoll bí aici ar an mbriat glar, áct ní bíod le feiceál aici áct an tpeanriáir bhrónac feóraithe agur an báirteac mór ag teact anuar. Bí gráin aici ar an áit, ar na reantighe gránna bí tall uaiti, ar na daoine rraoilleaca marbánta bíod ag dul irteac ir amac ionnta, ar an rean-dáct bí timdeall uirri, ar a raogal ionlán. Úrbláct beo mar í ráicte irteac i lár domáin big máirb!

Bí fear céirde léite ag obair irtig i reómra ar cúl an triopa. Bí an lá com dorca rin ir go mb'éigin dó rofur beic aige irtig n-a pluar; cuir an ceól béil bí aige múiriam uirri. Cé'n ceart bí aige beic com meirdeac rin? D'eirig sí n-a rearam cúpla uair le cora a cur le n-a cur ceoil, áct níor cur. Bí croidhe éadrom aérac aige—tuise a' gcuirtear sí irteac air?

Sé lá de'n tpeactmain ó'n naoi a élog ar maidin go dtí an pé tráctóna a caiteam ra pluar rin agur tairí na reanairre n-a timdeall! Baintear pé an croidhe ar ógmhaoi ar bit. Táiníc ceactar uirri. An raib pé i ndán oi a raogal ar raó a cur oi ar a leitíro de áoi? Bí reanrgeatán ar a cúl. D'féac sí irteac ann. D'fan sí tamall dear ag féacaint irteac ann. D'eirig sí a cur gruaige. Táiníc meangar beag ar a béal, áct ní ó'n gcroidhe é, áct go ndubrad léite uair go mba coramail le maide gréine lá rneacta an meangar rin. Tairiníg an ruo conaic sí ra rgeatán léite. Rinne sí gráiró go raib sí com péacac rin. Conaic sí an mannt nuair d'orgail sí a béal. Táiníc cantal beag uirri . . .

Rug sí ar an feargharóid buirto arís, aét ní deárna sí móran oibre. Uí sí leam de'n traozal, gur eirís sí n-a fearam agus gur tarrainis an brat glar ar leactaob, agus go b'faca sí an fear ós tall. Deannuisí sí 'ó le n-a ceann, agus tús cuiread 'ó teact éicé . . . .

Ní raib don ceapad aici an cuiread tabairt 'ó. Dá buideacár minne sí é. Uí náire uirru go raib sí com' d'ána rin. Céard veirfead sí leir? Cé'n baramail béad aige uirru?

Uí a croide ar pheadad agus luirne n-a gnúir nuair buail pé irtead. Céard veirfead sí leir? An leirfead sí uirru péin nár tús sí cuiread 'ó, gur dearmad bí air? Dá labrad sí i 'torac ar teact irtead 'ó tuirfead pé a corraigeite ir bí sí.

Ádmáil go leór, minne reirean an cuir ir mó de'n éainnt go raib sí ar a ruaimnear.

"Níl áit ar bit," ar peadar Ó Domhail, "ir fearr liom uair a éiteam ann ná i riora seantocra."

"Ní raib pé i b'fad uair," ar ríre.

"Ní raib, aét bí r'gát orm a teact."

"Sgát? Tuise?"

"Romacta."

"Uíuil coramlaét com' nímnead rin orm?" agus táime r'f'isio an m'gaird n-a r'úilb.

"Ní hé rin é aét an poll—an poll g'earr tú ran mb'rat glar," agus t'arbáin pé 'ó é.

Crocad' ruar am'án ran reómra ar éul an t'iora.

"Túsar cuiread 'úit teact annreo," ar ríre.

"Uí fát agus leir. Síleat le f'ada innreac' tuit go mb'ionn daoine as f'aire ar 'ó reómra g'ac lá."

“Cé'n fórc óaoiné?” arpa pεαοap agur é ap a aipe ap an nóiméad.

“Pεap caol áno ip mó bíor ann,” ap ripe.

“Pεap plucac óonn,” arpa pεαοap, agur éus pé tuaiupg an bleactaipe ói.

“Óionn pé annreo beagnac gac lá,” ap ripe, “leigeann pé aip go bfuil ruim móp aige rna pean-leabhraib rin éall, acé ní ró-fáda go ótugasar paol óearna gur ag faipe oipra bíor pé.”

Éáinic coramlaét imníóeac ap pεαοap. Pé ap bit céapó bí ap ruibal aige, níor píl pé go paib píor ag na bleactaipiú cá gcaitead pé a páoipe beag; agur éus pé cuipead óo cáipoiú leip éeacé go ótí an reómra rin anoct péin le ceip éábaéac a íocpuéad. Ó'aicneócaíúe gac óuine aca, agur bí pé ró-óeipeannaé an cóimóail a éur ap cáipóe . . . .

Óí pé péin agur bé an τσιορα peanδαқта n-a pεapam taob le taob i n-aice leip an gcapn leabap.

“Annreo ip mó bíor pé,” arp an bé, “ag óearcaó anonn ap óo íeómra-pa. Tis leip gac uile fórc íeiceál ó'n áit reo . . . .”

“Ófuil aicne máit agac aip?” Ó'féac pεαοap ioip an óá píil uippi.

“Tá aicne máit agam aip,” ap ripe, “tá pé ag íappaió beit móp liom,” agur éáinic cúéalaét uippi.

Ó'eipug pεαοap an-rmaointeac.

“An bféapóá é méallaó ap an τριário reo anoct ap don éaol?”

Óa leip ói ó'n gcaol ap íappi pé uippi a leitéro a óéanam go paib togaó áóóaip aige le n-a acéuinge. Ní paib pí píoppac, acé bí ponn an trapóail uippi a

fiarpuige de céarṑ a bí an fear eile reo ag iarraidṑ a dṑanamṑ aṑ, nó an maib ré féin i n-don cṑntabhairt uaidṑ.

“Dṑanfaṑ é,” ar rṑpe go mall, “ní cuipṑd ré irṑeacṑ ort anocṑt.”

Ṓrait reardar lám léitṑ go beannaṑtaṑ.

“Deiṑ fṑr agad uair eile cé'n fáṑ sup iarṑ mé ort é rin a dṑanamṑ,” ar reirean, agur d'féacṑ ré uirṑ ar a nṑr airṑeacṑ féin : d'aicṑis an dṑá ciarṑs a céile . . . .

Ṓait an bleacṑaire agur bé an triopa reanṑtaṑ cuṑ de'n oirṑce le céile i nṑmṑr Ceóil ; bí glionṑar aṑ sup glac rṑ le n-a cuipṑad. Bí ré cainṑteacṑ go leṑr léitṑ ; d'innṑr ré dṑi go maib páiṑe máit aige, go maib porṑa faoi'n maṑaltar aige, go mbéadṑ pinṑiún aige i ndeire a fáoṑail . . . . maracṑ sup bain an ṑuma mṑr geit ar d'iarṑfaṑ ré uirṑ é póraṑ! Acṑ níor cṑala rṑ mṑrán dṑá cuṑ cainṑte agur an méiṑ ar cṑala rṑ ní maib don áirṑ aici aṑ ; glṑr an fṑr eile bí n-a cluaraibṑ, a dṑealbṑ agur a cṑot bí ṑr comṑar a dṑá rṑil i mṑt na hoirṑce agur innṑde uirṑ go maib ré i sṑntabhairṑ. Dṑá bṑeardṑaṑ rṑ cabruṑadṑ leir!

Ní maib an bleacṑaire acṑ leacṑfárṑa nuair rṑar ré léitṑ. Sílteadṑ go bṑeardṑaṑ rṑ áirṑ níor reárrṑ ṑabhairṑ ar a glṑr ; acṑ leir an aimṑrṑ, d'eirṑgeadṑ leir níor reárrṑ—corrṑ-bean nacṑ nṑeillṑeacṑ dṑó-ran ra deireadṑ ; táimic coramṑlacṑ na mṑrcṑire aṑ . . . .

Ag reo cuṑ beag de'n tuairṑis cuṑr ré irṑeacṑ an oirṑce rin :—

“Ṓ'n b a cṑos go ṑtṑ 10.30 ran oirṑce i Spáirṑ na

Uipe dom aS faine feómpa feadair Uí Domhnaill. Níor táinig ré féin ná don tuine dá cáirtoib éuis an áit i gcáiteam ná haimpíre rin !”

An céad uair eile a dtáinig feadair irtead éuici, d’fíarhuig bÉ an tsiora seantacta de cé’n róir tuine bí ra bfeair rin leir ar cáit rí cúpla uair i nÁrur Ceóil.

D’innir feadair oi cé’n céirto bí aise.

Táinig fearS uirri.

“A Sur d’iarr tú orim dul n-a éirteactain !” ar ríre.

“Bí gábad leir,” arfa feadair so réir rocair.

D’féadadair beirt ar a céite.

“A Sur má iarrtar ort é déanam ár,” ar rírean,
“ní rílim so sclirríó tú.”

“Ní éirríó,” ar ríre ; bí iongnad uirri an muingin bí aS an bfeair óS reo airto, act ní raib fíor aici sur éuir feadair a tuairis aSur so raib fíor aise ó túr cé dá ríóib í.

Nárb í ingean a hačar í?

. . . . .

Mí n-a óiaro reo bí Eirge-Amac ann. Gabad feadair Ó Domhnaill. Olorad é. Cuiread ríleir ann . . . . .

. . . . .

B’É an lá ar cáitead feadair Ó Domhnaill é . . . . .

Bí an bleactaire leir féin n-a feómpa. Ar a glúnaib bí ré aSur rairrín n-a glaic aise. Cuir ré

raibh i n-íorá raibh' óe go dúitáda. Táda
creada dhí ó an go nam. Bí a ceann faoi aise,
asur a éadan ráite ra leabaid, áct tigeaó pictiúr
i n-íorá pictiúr ór comair a óá fúl óá buidealar.

Cúinne de réomra i gCairleán áta Cliaó ir mó
ó'feiceaó ré. Tolg ann; fear gonta n-a luige dhí;
a éolann gan bhí; a anam dhí laraó le óiosrair
asur le óilre . . . .

D'eirg an bleadair óá glúnaib. Óróc ré ruar
an raibhín ór cionn a leaptan réin. Óraíó ré uirce
coirreagan dhí a baíóir. Súró ré coir na fuinneóige,
asur ó'féac amaó dhí an ttráio. Áct ní hí an
ttráio a éonnaic ré. Ní heaó. Ióir na óaóine bí
as gabáil éairé óioaó an pictiúr céaóna reo dhí
asur dhí eile . . . . Ó'feiceaó ré an cúinne
céaóna de'n ttréomra rin ran gCairleán; tolg ann;
fear gonta n-a luige dhí; a éolann gan bhí; a
anam dhí laraó le óiosrair asur le óilre . . . .

Cúairt rócaó ós éairé dhí an ttráio ríor faoi asur
é as gabáil fuinn. Bí an fuinneóis dhí orraile, asur
éuala ré an céaó cúir de'n amrán; áct de réir a
éile fílteá gur átruígeaó an porit, gur focla eile
bí gá gcanáó as an rócaó.

An éainnt reo bí gá canaó as an rócaó óá mb'fíor
óo éluaraid an bleadairé:—

“An fáda ó cúir tú aíte dhí an bhpríoráda i
ótorá?”

Oirigeaó dhí a cúir an éiré dhí. Bí óream
beas eile áca éairé dhí an tolg áct ní raib dhí as
an bhfear gonta bí faoi éráll orra.

“Trí bliána go leir.”

“Innir dúinn anoir cé'n éaoi ar éait ré an ainneoin rin.”

Toruis ré féin as cainnt. Cuala ré a glór féin, anoir féin, agus é n-a fuide as an bfuinneóis. B'éigin do corp a cur leir féin ó am go ham; bí síle an fíri gonta gá fáitead. An tarcuirne bí le peiceál ionnta! An tarcuirne bí aise doib go léir! Cé'n éaoi a b'éadfad fear naé raib i ndán do áct breit an báir beit éom neamairiad rin?

“ . . . n-a diaid rin bíod reómra beas aise i Sráid na Life . . . Bíod beirt de'n triúr a d'adrad cúpla lá ó foin as teact ar cuairt aise ann. . . . Tá riopa seantacta ar a d'adrad amad. Bínn féin ra riopa rin gá b'airne . . . ”

D'eirig an bleactaire. Síle ré dearmad a déanam ar an rgeal ar fad. Bí ré as baint coitad na hoirdé de. Bí ré as baint ruaimnear an lae de. Eirean a cuir peadar. Ó Domnaill cun báir. Deiread don duine leir é. An raib don éall leir? Naé b'éadfad ré a mairt de tuairis tabairt air? Naé b'éadfad ré a rád . . .

Bí páiréar ar an mbóid i n-aise leir. Ó ceannaire na mbleactairí éainic an páiréar rin. Cuir an rgeal bí ann croide beas ann. Árdugad páide agus sradam nuad . . .

Áct an oicmeas béad as cáe air! Cé'n b'rig tarcuirne an p'riórúnaig? Naé raib ré faoi dol agus gaimm anoir? Áct cé'n ceart bí as an oirgead ós de luét na cúirte é marlad? Naé as cuirugad leó bí ré féin? Má cuir ré craiceann ar an rgeal doib ar labair ré áct an f'irinne? Cé'n éaoi

a b'éadofairde fear a 'd'aoiré san ríadnuire? Agus cé'n ríadnuire d'féadofairde fásgail san bleadóirí?

Bí a cóimbleadóirí boðar aige le tamall. Bí fé faoálaó ó d'úttar, agus ní fárocaó don ruo é áct an r'geal ó túr deirdeó innreáct do gac duine aca agus a b'reiteamhar fásgail. Cearaó ag an áruir i Sráio Úrnuiric go raib fé ag eirge beagán beag éadóiríom n-a céann. Saoirde beag a bí uairó . . . . áct ní raib fíor aca go raib dá fúil 'deadóirí uí 'Dóimnail gá leanamaint de ló agus d'oióce agus tarcuirne tar don tarcuirne dá rí factar i fúilib fíri aríam ionnta . . . .

Tuit an oióce . . . .

D'factar d'ó go raib a feómra lán de fúilib. 'Tóruigeadóir ag eirge ruar ra doircaóir gac uile áit dá b'éadofairde fé. Tarcuirne ir mó bí le tabairt faoi deara rna fúilib reo. Da le daoine éasgramla iad uile go léir; fúile na bé i ríopa na seantácata; fúile a mátar féin; fúile dearb'rátar leir a cailleaó faoó; fúile seanná bíoó ra teac aca; fúile a seanoirde rgoile; fúile 'deadóir; fúile na n-oirigeac a 'd'aoir é; fúile na rai'g'oiúirí a cáit é ar maidin; tarcuirne rna fúilib uile; g'ráin ionnta uile; ruac ionnta uile . . . .

'Tarrainis fé riar a cátaoir go raib a 'd'ruim le balla. Áct níor eirig leir éalu'gáó ó na fúilib nuinneaca rin. Bíoðar gac uile áit tarf air. Uairseannta, ní feiceaó fé áct don dá fúil amáin, agus na foillirí ag teacé agus ag imteacé ionnta mar béaó i fúilib daonna. Tíocaó buile air anhrin, agus d'eirigeaó le n-a bualaó le n-a cátaoir, áct

nuaib u'eirigeaó beirí r glanta. áct ní túirse
 fuidéaó ré arí nā u'eirigeaó péire eile ór a
 comair . . . .

Táinic bean a' tige irteaó agus lampa aici.
 Óearuig rí an bóro agus u'fás an tae air. U'aoibinn
 leir í feiceál. Ní bainfeáó thaoideáct nā diab-
 lairdeáct leir an áit an fáo ir béaó ríre ann.

U'iarri ré uirri r gataim a cáiteam leir.

Cait. áct ní raió rí i bpaó ann gur eirig ré
 rmaointeaó. Níor fan don cáinnt aige. Lean ríre
 gá cniotál, áct níor airig rí go bpaó rí a loirdeoir
 ar a haóaró amaó, a cátaoir i n-áirde aige agus gá
 rgréaó uairó—

“Sgrior! Sgrior! Sgrior!” deiréaó ré i n-áir
 a goá agus ríuig na buile n-a rúil . . . .

áct ní ar bean a' tige bí ré ag bairt na
 cátaoiréáct áct ar na rúile bí gá céaraó!

U'eirig léiti é méallaó, agus iallaó a cup air an
 leabairó a cábairt air féin. áct ní corlaó ciúin a
 fuair pé. Cuala bean a' tige é ag ráimlaó agus
 ag cup ríor ar rúile de'n uile éineál agus de'n uile
 óat go raió ré i bpaó ran oirde . . . .

. . . . .

Ói an máirín go haoibinn. Sman na bealtaine
 ag órdaó na cátraó brónaige. Daláó trom na
 fairrige irteaó ar an rgaoir. faoileáin go glion-
 tanaó agus go rgréaóáct ór cionn na haibne. Dia ag
 iarrairó ciorde cráirde a múinntire a óóóáil . . . .

Siuéal an bleaóaire curó mór de'n cáair ríom
 an deic a ólog. Ói a ríancíor féin ag teaó ar

air do'n baile móir. Cloireadó an bleáctaire ainm
 þeadair Uí Dóinnaill gá luadó do minic. Séaradó
 fear aš coinnéal rraíde ašur páiréar nuairdeácta
 foršailte aige. D'feiceadó ré fósma ann ó luét
 an airm bí i reilb na caírac aš innreáct cé na
 daoine de luét na þobalaáct' Láimriugaó an máiríon
 roimé. Tíocadó gíorgán ríacal air ašur ríuáó pola.
 Šluairadó leir ar a ríige, ašur an diabál n-a éróide
 ircíš . . . .

Da léir do'n bleáctaire cé'n zean bí ar þeadair.
 Þeadair boáct, veireadó bean ašur veóir faoi n-a
 rúil. Þeadair boáct, veireadó fear ašur rún díogal-
 tair n-a éróide. Þeadair boáct, veireadó na faoileáin
 bí aš eiteall ór cionn na haibne. Þeadair boáct,
 veireadó an gaoit anoir irteáó ó'n muir móir . . . .

Ašur d'feiceadó an bleáctaire rúile tarcuirneáca
 an þríorúnaiš gonta bí n-a luige ar an tolg i
 gcúinne de feóma i gcairleán ácta Cliaá gáó uile
 uair a cloireadó ré an focal.

Bí ré cinnte naó maib na lozanna ar feábar aige.
 Níor móir óó cuairt a tábairt ar óóctúir. Áct bí
 barámaíl aige naó omuganna an leigear ab' feárr
 óó, áct focal beaš molta, focal beaš a cuirfeadó
 bpiš ašur borraó ann arír . . . .

Tug ré ašaró ar Sráiró na lífe. I ríopa na
 reandaácta d'feiceadó ré rúile daonna, cloirfeadó ré
 glór daonna arír. Ní béáó a ríor aš bé an tríopa
 cé'n baínt bí aige le luét marbáta þeadair. Ní
 móide go mbéáó a ríor aici guraó é þeadair bíóó
 ra feóma taob éall uairí.

Rinne ré veirir.

Νί παιθ δον έαινντ αιγε λείττι ό ποιή αν ειηγε-
 Δμαά : cé'n θαραμάιλ βέαθ άιαι άρ αν οβαίρ? Όί πέ
 cleάάταά άρ θρέαζαίθ ιννρεάά—βί πορπιγίτε αιγε
 μολαθ έαβαίρτ το πέ άρ βιέ θρεαμ τοίθ ιρ πέάρρ α
 έαιτνίγ λείττι. Ό'ρέαοραθ πέ α μάθ λείττι ζο παιθ πέ
 πέιν άζ τροιθ άζυρ ζυρ ειηίγ λειρ έαλυζαθ άρ, τά
 mba μυθ έ ζο mboσφαίθε α εροιθε άρ αν τοίγ ριν.

άάτ ιρ βεαζ αν ριορ βί αιγε. Νί παιθ δον έάραθ
 αιγε ζο παιθ ρί μόρ le βεαοαρ, ζο οτυζ ρί ζεαν α
 εροιθε τοθ, ζο παιθ αν εροιθε ριν n-α έτοιέ n-α λάρ
 ανοίρ . . . .

Έυαιθ πέ έαρ αν θρυννεόιζ. Νί παιθ πέ θε μίρνεάά
 αιγε ούλ ιρτεάά. Όεαρρ πέ άρ αν θρυννεόιζ έαλλ,
 άιτ α mβίοθ βεαοαρ Ό τομνάιλ n-α ριυθε άζυρ έ
 πέιν ζά ραιρ. Όί θαλλόζα άρ na ρυννεόζαίθ ινοιυ.

Ξλαε πέ μίρνεάά. Ξάβραθ πέ ιρτεάά. Ιαρραθ πέ
 υιηρ έ πόραθ. Ξλαναθ πέ λειρ ό'n ζεάταίρ. Ρειλμ
 βεαζ ρά'n οτυαιέ βέαθ άα. Νί βέαθ α ριορ άζ δον
 τοινε cé'n έείρτ βί αιγε. Νί βέαθ ριορ άζ βέ αν
 τριορα ρεανδαάτα ζο θεό έ . . . .

Όί ρί ιρτιζ ποίμε. Όρón έαρ δον θρón τά θραα
 πέ άριαίθ n-α ηέαοαν.

Ξειτ ρί νυαιρ έonnaic ρί cé βί άιαι άnn. N-α
 ριυθε ι n-αιε αν τοραίρ βί ρί.

“Τυρα έεάάτ άnnρεο!” άρ ρί.

“Τυιζε ναά οτιοεραίιν άζυρ αν άιμρην έράιότε
 άτά άnn? Αν άιμρην έυβυιρτεάά άτά άnn —,” ρίλ
 πέ λάιθ α λεαζαίτ άρ λάιθ λείττι βί εαιέτε έαρ έύλ na
 εάάοιρνεάά άάτ ρζιοθ ρί υαιθ ί.

“Όίοόάά μόρ λιομ υαιρ,” άρ ρείρεαν ζο εαρ-
 άοιθεάά.

“A amadán,” ar ríre, “nac maib fíor aḡad nac maib mé aríam áct aḡ íarríatú tú meallaó ionnór ḡo bḡeapadḡ pḡadap boct a cúro ḡnóca a úeanaím ar a fuaímneap.”

“D’eiríḡ an bean n-a pḡapám ḡo maoróca.”

“Imctíḡ ar an teacḡ reo,” ar ríre ḡo huḡḡadaráracḡ,
“aḡur ná feicteap anreoo arír tú, a beicteamnaíḡ.”

“D’imctíḡ ré.”

Pḡadap boct an focal bí aici. Pḡadap boct veirḡeáó an pḡap ar an tḡrḡáíó aḡur rún díoḡaltair n-a éroíóe. Pḡadap boct veirḡeáó bean aḡur veóir faoi n-a rúil. Pḡadap boct veirḡeáó na faoileáin ór cionn ábna na lífe. Pḡadap boct veirḡeáó an ḡaoit anoir ó’n muir . . . .

. . . . .

Cait an bleacḡairḡe an cúro eile ve’n lá n-a feómra féin. Táinic an oíóce, aḡur nuair a táinic, táinic na rúile pḡeirín : rúile tarcuirneacḡa ve’n uile óac aḡur ve’n uile éineál. Úioír éall ír í ófur. Íaó aḡ veapcaó anonn ’r anall, aníor aḡur anuar air. Íaó maḡamail rḡíḡeamail. Íaó tarcuirneacḡ baḡapḡacḡ. Súile pḡadap anreoo. Súile bé an tḡiopa reandácḡa anríúó . . . .

Lar fé coinneal. Níor cúir pín ruairḡ oḡra. Rug fé ar a hata aḡur síl íaó a bualaó mar buailḡea míolḡóḡa nó cuileóḡa tíḡe lá rampaíó. É aḡ beic-íuḡaó aḡur aḡ rḡrḡeacḡaó aḡur aḡ baḡairḡ oḡra . . . .

Connac fé péire díó ór cionn na teine. Táinic buile air. Síil fé a noibírḡ. Rinne fé íarracḡ ar a mbladap le bḡiáḡra boḡa béil. ḡeall fé reo aḡur

riúo dóib dact imteact uair ar fearo uair a cluis.
 Ní déanfao pé don bleactaireact airí coirde.
 Sgarfao pé leir an raogal. Šabfao pé irteac i
 mainirtir . . . .

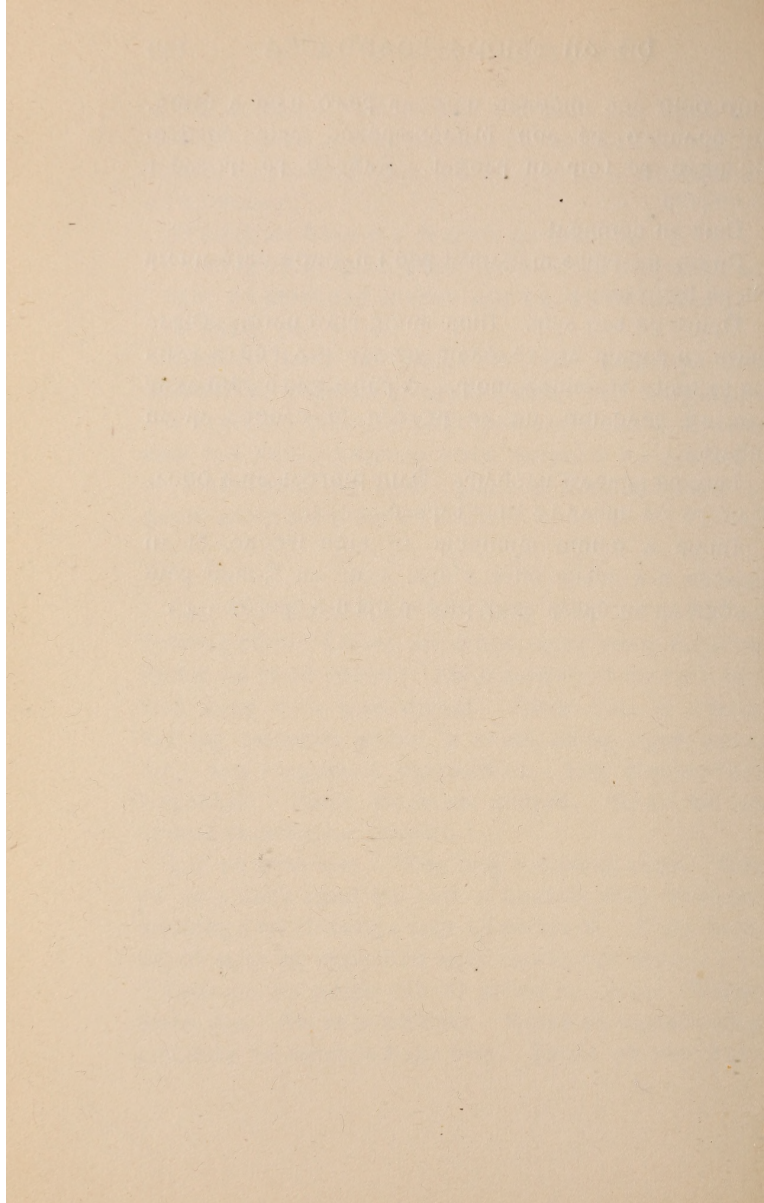
Tuit an coinneal.

Čuair na rúile' magamla reo i n-airde uair nuair
 ríl pé breit orra.

Óruio pé leó airí. Níor iméig ríao uair. Ó'fan
 ríao go rocair as féacaint irteac n-a rúilíó péin.
 Súile buile bí ionnta anoir. A rúile buile péin asur
 iao as féacaint air ar ršatán bí crocta ar an
 mballa . . . .

Leis pé ršneao uatbáir. Úain píortal ar a póca.
 Čait pé óá upcar le tuar lappac . . . .

Nuair a éainic muinntir an tige irteac, bí an
 ršatán n-a mílte míle píopa, asur an Š-man péin
 caitte ar an úrlár asur piléar éirí n-a éroióe . . .

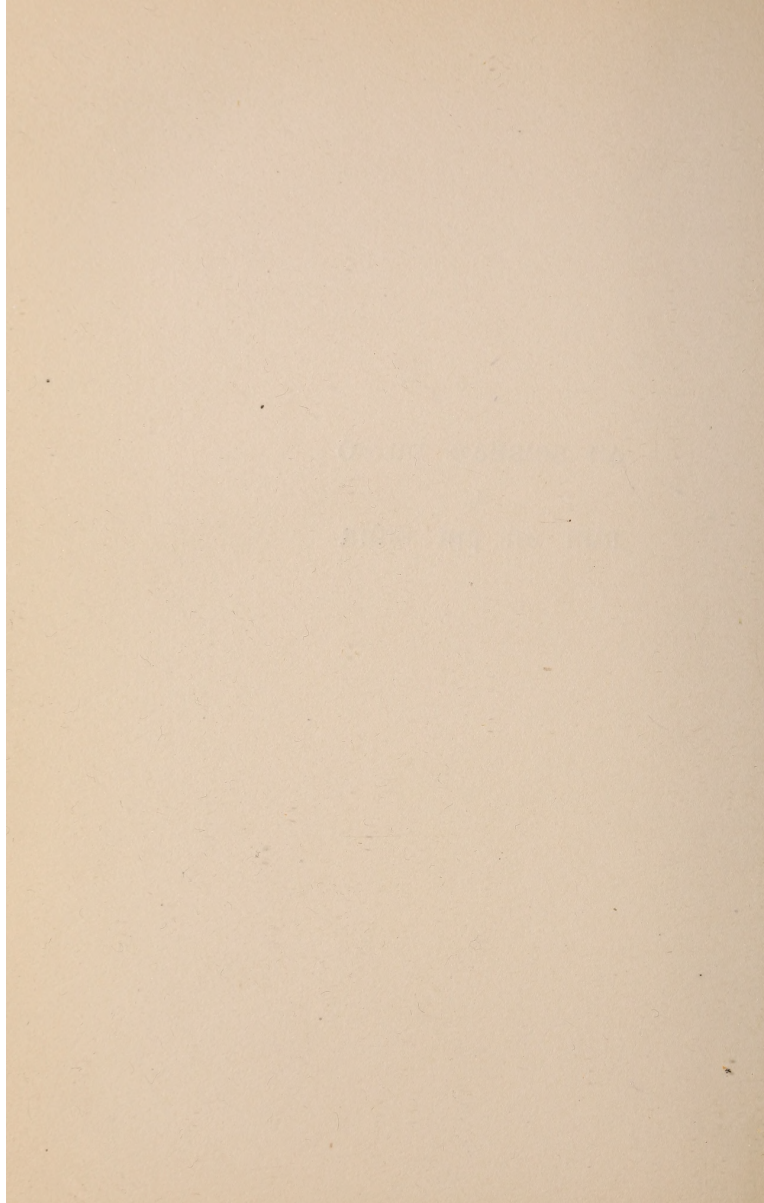

AN SEISEADÓ BUADÓ

.1.

RÚN AN FÉR MÓIR

RÚN AN FÍR MÓIR

Siar i nIarConnactaib víor, i n-áit a dtugtar Coill Dúide ar má bí tú ann ariam. Bí donac ar an gCoill an Lá rin, áct ní ar an donac bí mise; go deimhin ní cuimneac liom anoir cé'n gnó nó earbairé gnóta tug ran áit mé.

Lá móir báirtige bí ann, agus óir nac raib móran ar m'aire níor rgarar leir an leabairé te teólaide go raib píora maic bainte de'n maidin, sió sup dúirigeat le páinne an lae mé le reitread na gcapall, le géimneac na mbó, le méirleac na gcaoraic, agus le rsgreadgail mífoigheac na bfeap. Cúpla uair nó mar rin dom ioir coulaó agus dúireac ag iarrairé na bfoical boib Gaedilge a piocac amac ar an topmán bí ag luét an donais ríor rúm ar an ttráiré, sup táinic mífoighe oim, sup eirigeap, go ndeacar ríor an rtaighe le béile na maidne a caiteam.

Cé beac ag an mbóiré rómam ra teac órca áct mo feandara Éamonn Ó Laoig, máigiricir rgoile Ror na gCaoraic.

Cuir pé na milte míle páilte rómam. Cuir pé na céadta ceirc oim gan uain tabairt dom don ceann sca a fpeagairt. An raib mé beo ar cor ar bit? Cé'n caoi a' raib an raogal ag eirge liom? An raib mé pórtá? Tuige nac raib? Nac raib pé tar am agam? Agus a liacraige bean áluinn bí ra tír!

Mí maib ré páirta liom éor ar bit náir tuzar an bean liom. *

“ Féad anoir,” ar reirean, “ tuige naé n-deáirna tú mar sinne do duine muinntearó?”

“ Cé ad?”

“ An fear Mór ar noisg—Séamur Seóige d'eile?”

“ Agus céaró tá déanta aigerean?”

“ Pór ré a m'anam.”

Bí iongantar oim. Bí mo duine muinntearó, an fear Mór mar tuzaró ar i gcomhuidé, bí ré tar leitcéad bliadain d'aoir, agus ceapad ag an raogal naé gcuirfidé faoi éuing an póirta go deó é.

“ Agus deir tú liom go bfuil an fear Mór póirta?”

“ Tá. Pór ré reáctmáin nó mar rin i noiaró na Cársa.”

Bí a béile caitte aige. Déarf ré an píopa. Táimic fonn cainnte ar.

“ Seáctmáin nó coigéior nó mar rin ó íoin pórt ré an céad uair — ”

“ An céad uair!”

“ Sead.”

“ Adt an céad bean céaró r'airgú ói?”

Cuir ré gail i n-áirde uair.

“ Del, rin ruo naé bfuil íor ag don duine. Deir daoine gur fuaduigead ar an tead í faoi meadon oiróce; gur bean de na ríde bí innti, gur goit an fear Mór uata í, agus go dtáimiceadair n-a rluairgú cúpla oiróce i noiaró an póirta le n-a fuargailt . . . . Adt ar noisg ní éireofeadó don duine é rin?”

“Níl coramlaáct na fírinne aih,” a deirimpre, “áct céaró veir an fĕar Mór fĕin?”

“Tuige óuit ceirt mar rin a cúir orm? Nac bfuil aithe agat ar an bĕear Mór? Da óeacair cainnt bainc ar an lá ab fĕárr bí ré, áct má cuirtear ceirt aih anoir faoi'n gcéad mínaoi tagann taom éigin aih, buaileann ré faoi ar cátaoir, bain-eann ré naircín ar a póca, coinniĕeann ré le n-a éadan é agur gan le cloirint uairé idir gac óa orna áct, an bean bóct! an bean bóct! Óeáó truaig agat do'n fĕear Mór bóct óa bfeicteá é ag caoineáó na mná rin. Ní leigfeáó do éiríóe óuit don ceirt eile cúir aih, an crĕatúir!”

“Agur cé'n éaóí ar cailleáó í? An bĕaca don tuine marb í?”

“Ní fuil fĕior ag don tuine cé'n éaóí ar cailleáó í. So veimín níor faáctar an corp ariamh.”

“Ar faáctar beó í?” arfa míre agur cineál aihmŕir orm an raib a leitéro de mínaoi ann ariamh.

“Connac an pobul uilig beó í ar ndóig. Óior fĕin ar an mbainir. Agur ba bĕeáĕ an bainir í. Síor i gConnóae an Cláir póraó iad, agur táinic ríao amac annreo ar gailim agur cóiróe ceitre gcapall fúta. A leitéro de raic ní faca tú ariamh! Níor innir ré do don tuine ar fágáil an tige óó go raib ré le póraó, agur ní raib rúil againn go bpórfáó cóiróe áct an oirĕao leir an raĕarĕ. Áct nuair a éuala an pobul go raib ré ra mbairĕ, agur an bean aige, bailiĕeáóar uilig timcéall ar an áit go bfeicfĕoir an bean a bóĕ éiríóe cĕuaró an fĕir mór . . . .”

“Cé'n róirt tuine bí inni?”

D'eirigh mo cara rmaointeac.

“Ní raib sí anochtámaíl mar rin,” ar reirean,
 “doirde máit inni; deirteá go raib sí ró-árto;
 leicne bána tanaíde uirri, díreac ír dá mbéad sí tar
 éir taom tinnir a cúr ói; cora móra fúiti, agus lámha
 cruada garba—bean a rinne obair le n-a raogal
 agus bí i n-ann obair a déanam. Sin é an fáct gur rór
 an fear Mór í b'féidir: é rin agus an rpre . . .”

“Deas ré an píora arí.”

“Acé féac anoir, ní móide go bfuil mé as tabairt
 ceart do'n fear Mór. Ír cinnte go bfuil cumá air
 i ndiaid na mná rin; acé ní féiditigeann ré leir an
 gcumá agus leir an mbíón gur rór ré arí i gceann
 míora i ndiaid a báir—má'r bár a fuair sí. An
 féiditigeann anoir? Acé an cumá bíor air nuair
 tráctar uirri!”

“Acé ar ndóig,” arsa mire agus cantal orim, “ar
 ndóig tá fíor as tuine éigin cá bfuair sí bár——”

“Factar í oíche Dia hdoine as bleasán na mbó.
 Bí toga na pláinte aici an oíche rin. Maidin lá'r
 n-a bárac ní raib sí ann. Ní raib an fear Mór ra
 mbailé acé oiread. Dubairt an cailín aimpire go
 ndeacadar ar cuairt as daoine muinntearóda leir
 an mnáoi. Cuirtear a dtuairigh anrín as na daoine
 muinntearóda; an gceitíteá é? níor tugaadar cuairt
 orra aríam! Acé i gceann ceitire lá, d'fíll an
 fear Mór gan an bean. Sac uile tuine cúir ceirt
 air ó foín n-a taob bain ré sol ar. Da mór an truaig
 an fear Mór feiceál as caoinead na mná . . .”

Cuir mo tuine gail eile i n-áirde uaid.

“Aétt þór ré arír i gceann míora, nár þór?”
 arpa mire.

“Þór. Cuir rin iongnað ar a lán. Fear nað
 maib a céat bean faoi'n gcré aét mí! Aður com
 cumamár ir bí ré n-a diaið!”

“Óféadé ré n-a timceall ar faicðior go maib don
 duine as éirteadé linn.

“Aður cogar,” ar peirean, “tá daoine i n-dámhear
 ar an bfeær Mór; curð aca a ráð nað bfuil rí maib
 ar cor ar bit, aður go gcuirfeær an olige ar faoi
 beirt ðan beirt aige; curð eile aca a ráð go bfuil
 rí com maib le Crom, aét gurab é féin márbuig i.
 Cuirfeær an olige ar com cinnte ir tá rhuoball ar
 luic . . . .”

“Aét céartð veir an dapa bean faoi'n rgeal?”

Leig ré feað iongantair. Óeirig n-a fearam
 aður coraig as riubal anonn 'r anall aður gpeann
 aður iongnað air.

“Maioir léiti riúð,” ar peirean, “níor euata rí
 an rgeal ar cor ar bit go otámic rí ran áit. Duine
 ðe na comarranaib ó'innir ði i otorað é nuair tug
 an fear Mór abaité i, aður ó roin i leit nil raogal
 ná ruaimnear as an bfeær Mór . . . .”

“Ir dóca go gceapann rí go bfuil an céatð bean
 beð?” arpa mire.

“Nað gceaptá féin é? Má tá rí maib nað riltéa
 go n-abrócað ré car cailleað aður car cuireað i—
 maib é féin márbuig i; aður má tá rí beð . . . .
 nil fíor asam nað mbéað an rgeal níor námuige.
 Ar caoi ar bit, beirfar air aður beirð air an rgeal a
 rrocuðað ór comair bpeiteaman aður coirðe.”

Bí ar an máigirtir rgoile imteáct. D'fhanar féin ríáctamh ag an bpuinneóis ag maéctnamh ar an ríéal.

Bí an fear Mór i gcontabhairt. Bí daoine i n-aimhreach ar sup mairbhúis ré a céile nuad'óirta, nó go raib beirt ban beó aise. Níor daoine doon duine de mo muinntir ariamh ar ceáctar de'n dá coir rin— gíó go ndubhairt daoine áitiríde go raib ré tuillte ag cur aca. Nac mbéad ré náiread go ndoarfairde an fear Mór? Fear breá g' ríóir agur g'inn mar é! Fear a tóisreáó do éiríde le beir ag réadaint ar a aghaid breá g' leatán foineannnta! A muineál teann a cur irtead i lúb cnáibe! an dá columáin feóla raime rin bí faoi n-a cábail nac éadrom, a cur ag dampra ar aér! Má bí an bean marb bí rí marb, agur cé'n maic' déanraó ré 'óí crocáó áro tabairt óó-ran? Céarar a dul riar agur cuairt tabairt air le comairle glacaó leir agur le congnamh tabairt óó dá b'éadóirinn.

Tráctamhail go leór, cé carraide liom ar an donac áct rátoraic agur Séamur Seóige, col-ceatracá do'n fear Mór. Ní raib beirt níor fear le rá g'ail. Má tá fear i n-larConnactaib atá níor críona i gcomairle ná rátoraic ré Séamur é. Agur bí an beirt aca ar don inntinn go g'crocraide an fear Mór.

Da b'rónac an trír rinn ag dul riar. Ré ar bit mairnead agur croide bí ionnam féin i dtoraó bain an báirtead agur an beirt eile óiom é. Báirtead— níor factar ariamh a leiríde ríltead, áct trí fuinn-eógaib an airc. Ní anuar ó na r'péiríob amáin bí ré ag teáct oráinn áct aníor ó'n mbótar nuair

řáitřeas̄ an capall na cora irteas̄ řna ločáin bí
řómáinn řa trliže. Šilteá oráinn řo řaib̄ ář nřuine
muinntear̄da cřočta čeana, řo řařamari tar̄ éir an
čuaiřt řeireas̄ čabaiřt ařř. An torann bí ař na
řočaiř—bí řé 'řom řočřač: ní řaib̄ ačt an t-aon
řořt ařáin řá čarač aca—

Cřočas̄ ářt . . . .

Cřočas̄ ářt . . . .

Cřočas̄ ářt—lá řaoite !

Řeareř Šeámuř an řiopa le tuas̄. Ř'eiriř řé
řmaointeas̄.

"Meař tú an le řřian řinneas̄ řé é ?" ař řeirean.

"Nó i čaičean̄ de b̄ařř áille," ařřa řářořaic.

"Nó a b̄aičeas̄ i bpoll móna," ařřa Šeámuř.

"Nó řiléari čur n-a cřoičde," ařřa řářořaic.

"Nó a tačtas̄," ařřa Šeámuř, "nač řin é an čaoi
ir čařřaič? Ař čuala tú ařiař an řřéal řaoi'n
řčairtín Đurde . . . ."

Niopi čualar.

"Šé an čaoi řur tačtařř řé a bean. Ůi řé čom̄
řřom leiř an řřear Mōř řéin . . . . čuřačar řři
iařřačt le n-a čřočas̄ . . . . řřur an teas̄ řři
huariře. Šřaoiteas̄ amač é řa veire. Ní řaca mé
ařiař aon řear bí čom̄ řřom leiř. Čřaič mé lám̄
leiř aon uariř ařáin ař aonač na řailime . . . ."

"Đeřč teas̄ lářořř ař teařřáil uača leiř an
řřear Mōř a čřočas̄," ařřa řářořaic. "Ař čuala
tú ařiař an řřéal řin řaoi'n Đočtūřř Ō loiriřř
cřočas̄ i nřailim̄ ?" ař řé liomřa. "M̄ařbuřř řé
bean de muinntiř řuačáin . . . ."

Níor éuala mé an rḡéal ariam. Níor éuala mé an uair rin féin é, ḡiḡ ḡur innir pé 'dom é. Níor éuala mé don ruḡ aḡt plabaḡ na báirtige faoi coraib an éapaill, ceḡl brónaḡ na ḡaoite irteaḡ ó'n brairrige móir aḡur an reanḡorḡ rin—

Crocaḡ áro,
Crocaḡ áro,
Crocaḡ áro—!á ḡaoite!

aḡur é ḡá éapaḡ de fíor aḡ roḡaib an cáir. Sílteá ar an tríúr aḡainn nuair fíroiceamaḡ an teaḡ ḡur le rḡeala faoi báḡ ár nḡuine muinntearḡa éáiniceamaḡ.

Ní raib feaḡ an tige ann noḡainn. An bean— an ḡara bean—o'orḡail an ḡoraḡ. Níor aicḡis rí ceáḡtar aḡainn ár nḡóig. Ní faḡa rí ariam rínn. O'féaḡ rí ḡo ḡeáḡ ar fáḡoraic; rḡrúḡaig rí Séamur ó bonn coire ḡo mullaḡ cinn; éḡur rí féaḡaint faḡa fuar oḡm féin.

Ḗuail an tríúr aḡainn irteaḡ ar an úrláḡ pul ar labair rí.

“Níl feaḡ a' tige ra mbaile,” ar rípe.

O'féaḡ Séamur oḡmḡa aḡur éaḡ pé rúil. Má'r féirḡir don ruḡ a ráḡ leir an trúil ḡubairḡ reirean é. Ḗubairḡ an trúil:

“O'éaluisḡ pé. Tá eaḡla air ḡo mbeirfeáḡ air.”

Ḗuailéamaḡ irteaḡ ar an úrláḡ aḡur ríar linn ra reóḡmḡa ḡan cuiréaḡ ḡan iarraíḡ. Lean an bean rínn.

“Ḗeirḡim lib air naḡ brúil pé ra mbaile,” ar rípe ḡo reairḡ.

Ḗí rí i n-aíḡfeáḡ oḡainn ḡo cinnḡe. Tríúr náḡ aicḡis rí éaḡḡ ar loḡis a fíḡ, aḡur eirean ar a

teiteadh ó luét olíge! Cárb fíor oi nac conrtáblaí
bí aici ra teadh!

“ Daoine muinnteartha leir an triúr aghainn,” arsa
míre.

“ An eadh mír?” ar míre, aet beadh fíor aghat ar
an gcaoi a ndubhairt rí é náir éireo rí ár rgeal.

“ An fada ó t’fás ré an baile?” arsa Séamur.

“ Sin fuo nac bfuil fíor agham.”

“ An fada go bfillrío ré?”

“ Níl fíor agham rin aet oíreath.”

“ Ar máite leir táinic muid,” arsa pádraic, “ cá
bhuil ré?”

“ Níl fíor a’m.”

“ Cailrío muid fanaet go ttiocfaid ré,” arsa
Séamur.

“ Tis lib,” aghur amad léici ra gceirtiníe.

Ní maib don aithreap orainn nac maib ré ar a
teiteadh rna rleibte, aghur go maib a bean ag cab-
ruadh leir. Má bí rí úir doimída féin linn, taicíníe
an bean liom. Nac i bí oíir oá fear! Nac cor-
uair cappaide bean leat corhócaid fear a meall ar
an doíe rin i! Í rórad gan innreath oi go maib bean
curta aige! Da móir an triuaie go maib rí i n-aithreap
orainn aghur rinn ag iarrmaid cabruadh leir an
mbeirt.

O’féad mé ar pádraic. Bí ré n-a fearam i n-aice
na fuinneóige—fear áro caol aghur culait nuad
gorm air. Aghur bí culait nuad gorm ar Séamur!
Aghur culait nuad gorm oim féin! An ionghaó é
ghur ceap rí ghr conrtáblaí rinn, aghur a fear ar a
teiteadh?

“Táirneamair na caithneada timcheall ar an teimh.”

“Tá pé ar a teitead,” arsa Séamur.

“Tá,” arsa Pádraic.

“Beirfeair aih,” arsa Séamur.

“Beirfeair,” arsa Pádraic.

“Croófar é,” arsa Séamur.

“Croófar,” arsa Pádraic.

“Díor féin buadairca. Da beas aghur ba las an mairnead éus an beirt rin dom aghur iad ar creada le fuad aghur le flice ór cionn na teine. Cúimnígear ar lób . . . .”

“So zcuirfidh Dia an t-ádh oir,” arsa Séamur, “adé bfuil fíor a’o cá mbíonn an poitín aige?”

“Cuairteamair. Fuairteamair é. D’ólamar é. Uos an bhaon an beirt . . . .”

“Bí áit deair aige, an fear boct,” arsa Séamur.

“Bí m’anam.”

“Cúis céad acra anreo, feilm eile tall rna Roraib, aigead móir ra mbannic má’r fíor . . . .”

“A bean geibear uilig é,” arsa Pádraic so rmaointeac.

“I’ d’óca,” arsa Séamur liomra, “i’ d’óca nac b’órfá baintreabac dá zcroctairde a céad fear?”

“Croófar é so cinnce,” arsa Pádraic.

“Aghur geibidh an baintreabac fear n-a óiaid,” arsa Séamur.

“Duine de’n tmuir aghainn b’féidir . . . .”

Bí ríad aghur oib aghur aghur togaó fíor do’n mnaoi nac raib n-a baintreabais fíor nuair éualamar coir-méis mall t’rom ar an t’ráid. An fear móir féin!

Nac é bí dána a sur a teac̄t faoi r̄ḡat na hoit̄ce
féin! Cait̄r̄o ré an̄gean beit̄ aige ar a m̄naoi a sur
cuair̄t tābair̄t uir̄ri a sur a t̄ul i s̄con̄tābair̄t a
c̄rōc̄ta ar a ron!

“Bí cluar̄ oim̄ go s̄cloir̄pinn cé'n fáilte m̄or̄ béat̄
aici roim̄e. Éat̄ bí n-a gl̄or̄ nuair̄ lab̄air̄ r̄i.

“A' b̄raca tú i?” ar r̄ipe.

M̄or̄ lab̄air̄ r̄eirean.

“An r̄aib̄ lá maic̄ āgat léit̄i?” ar r̄ipe, “m̄or̄ an
tr̄uaiḡ go r̄aib̄ an lá c̄om̄ dona rin oim̄raib̄! Ir̄ t̄óc̄a
n̄ár̄ féat̄ r̄ib̄ bualāt̄ amāc̄ ās r̄rair̄t̄ōēōir̄eac̄t le
c̄éile c̄or̄ ar bit̄. Cé'n r̄órt̄ aic̄ r̄uair̄ tú t̄i?
Dōc̄án ar tāōb̄ r̄léib̄e nó teac̄ beās ra m̄baile m̄or̄?
M̄or̄ tārb̄áin tú a r̄ic̄t̄iúr̄ t̄om̄ ariam̄. Ba m̄or̄ an
r̄aillige é rin. Cé nac̄ leis̄reac̄ r̄i t̄uit̄ é t̄éanām̄?
Nac̄ aici at̄á an r̄māc̄t oir̄t!”

An t-éat̄ a sur an r̄eir̄be bí n-a gl̄or̄! An c̄aoi a
n̄oubair̄t r̄i ‘nac̄ aici at̄á an r̄māc̄t oir̄t!’ An bean
éat̄m̄ar̄ rin!

“Deirim̄ teat̄ nac̄ b̄ruil a leit̄éit̄ō ann ar c̄or̄ ar
bit̄,” ar̄r̄ an r̄ear̄ m̄or̄ go t̄oiligeārāc̄, “n̄ár̄ innir̄
mé go minic̄ t̄uit̄ gur̄ cailleac̄t̄ i . . . .”

“Má cailleac̄t̄ i, c̄ár̄ cailleac̄t̄ i? C̄ár̄ cuir̄eac̄t̄ i?
Innir̄ rin t̄om̄ anoir̄,” a sur r̄il̄t̄eá nac̄ r̄aib̄ r̄úil aici
le r̄reac̄s̄ra ac̄t̄ r̄reac̄s̄ra nac̄ s̄c̄reir̄ōreac̄t̄ r̄i.

“A r̄eiḡ . . . .” Sílt̄eá go r̄aib̄ an r̄ear̄ m̄or̄
go t̄ēōrāc̄.

“Ná tābair̄ r̄eiḡ oim̄ra r̄ear̄ta,” ar r̄ipe, “r̄eiḡ
at̄á ar an bean eile,” a sur an-éat̄ uir̄ri.

“A M̄uir̄ . . . ḡéit̄ō,” ar̄r̄ an r̄ear̄ m̄or̄, “Deirim̄ mo
m̄ionn̄ a sur mo m̄óit̄ō t̄uit̄ nac̄ b̄ruil a leit̄éit̄ō ann,

nað þrúit don þean ar an raogal agam aðt tú þein
amán, sur meara liom tú ná . . . .”

“Cuir rí irteað ar an scainnt blaðarað reo.

“Þreit!” ar þire, “má tá rí marð cá’l rí curta?
Sin ceirt agur níor tús tú þreagna air fóf. Aðt
ní fáða so ttiubriatú . . . . þoin þreitím agur
coirde þreirin,” so baðaræað aubairt rí an éainnt
ðeirneannað, “tá tþiúr irtið —”

“Cé’n áit?”

“Sa þárlúr. Tþiúr aca. Seað, tþiúr aca, tþiúr
conrtáblaí —”

“Conrtáblaí! Con . . . rtáb . . . laí!”

“Ar to tóir atá ríað,” ar þire.

“Conrtáblaí!” agur ðeiræá sur tþreíð an bríð
agur an þuinneam agur an meaðcan móf þein é leir
an þfíor-eagla táinic air.

Þí ré n-a þiude n-a cátaoir móf ra scirtinið
nuair a þuail an tþiúr againn amað. Ná gæða ar
pileað leir, a ceann móf leigðe ríar ar ðruim na
cátaoiræað, a þéal ar leaðað agur rðannræað n-a
ðá þúil. Ní fáca tú a oigre aríam aðt bolðán
ðaoite agur an gaoð ag éaluðað ar. ðeiræað
þreitæam agur coirde cúirte so ríað coir éigin
ðéanta aige, agur eagla mar rin tæaðt air þoin
conrtáblaib.

“Níl faic ðéanta agam—níl, a þreig,” ar reirean
so lag-ðlómað pul a þraca ré rinn-ne.

“Ní conrtáblaí muio,” arra mife, “aðt cáirde.
Cáirde táinic annreo ar máite leat, cáirde táinic
annreo le cáðruðað leat þé ar bið cé’n coir atá
ðéanta agat —”

“Ní deáirna mé coir ariamh,” ar an fear Mór ioir dá orna, “ní deáirna rin—braoinín beas uirge,” ar reirean, agus ceaptá ar an bfeair Mór go raib ré as dul i laige, “ní deáirna mé coir ariamh —”

“A beiteamhnaig na mbreás!” ar an bean, “nár póir tú mire agus bean eile beó asat? Acé fan go bfaig’ mire spreim mo dá láim uirru . . .” agus nac í bí nimneac?

“Cé’n maic duit an rgeal a ceilt orainn-ne?” arfa mire leir; “má tá an céad bean marb, ar ndóig ní dochar duit innreacé dúinn faoi rún cá’r marbhigead í —”

“Cá’r marbhig tú í —,” arfa Séamur.

“Níl rí marb,” ar an fear Mór, “níl rí marb ar cor ar bié doirum . . .”

“Nac maic a bí fíor asam é!” ar an bean, “a éladairne an traogail, cá’l rí i bfolac asat? Cá bfuil rí doirum go rtracfaid mé ó céile í?” agus fonn uirru an clear céadna déanamh leir an scárhán mór feola bí n-a fuidhe n-a lob las ar an scataoir móir ar a haigaid amac.

“I’r feárr liom ná deic rguilleaca go bfuil rí beó,” arfa Séamur; “níor cnoacé fear ariamh ar beirt ban beic aige —”

“A leibide móir na feola éreataig!” ar an bean, “a rumaacán an buig móir! leig cuige mé,” ar ríre le Séamur bí i nspreim innri, “leig cuige mé go rtracfaid mé na putóga amac ar . . .”

Ní béad an fear mór beataide faiteac i n-ann é féin a coraint ar an mnaoi mire rin dá rgaoilfead Séamur a spreim. Ní faca tú a leitéro de feic

aríam—dá cloic ir fice d'féoil éireadais corruigthe ar cátaoir móir iunnead le n-a aghair féin aghur an bean beas as iarraid a ionnraige!

“A éalóidhe gan náire,” ar ríre, “nár domuis tú anoir go raib beirt ban aghat?”

“Níor domuis,” ar reirean aghur beasán bríge as teact ann.

D'féadamar uilig ari. Dubairt ré ceana go raib an bean eile beó, aghur nac raib a fíor as các sur póir ré í? Nac raib an paráirde ar fad as an mbainir?

“Na bréasa bíor aige!” ar an bean, “act fan go ttiocfaió mo cúigean dearbhrádaí amárac! Bainfirí ríadran fírinne ar, an reanrliab feóla!”

Ní raib an rgeal roiléir aghainn ar cor ar bit. Ní raib fíor as don duine act go raib bainir as an bfean Mór tar éir na Cárta aghur sur póir ré aríir i gceann míora. Act cá raib an céad bean?

“Bfuil an bean eile beó?” adreimpre.

“Níl fíor a'm.”

“A éalóidhe! Aghur tú i n-donfeact léití ar fead an tae inóe!”

Ói an fean Mór as teact cúige féin. Mirneac as teact ann.

“Seo,” arra Séamur, “innir dúinn cá bfuil rí aghat? Dubairt tú ar ball go raib rí beó, aghur anhrin aríir dubairt tú nac raib fíor aghat a' raib nó nac raib —”

“An bean boct! an bean boct!” ar an fean Mór go cumámar. Bain ré naircín móir deas ar a póca aghur coinnis le n-a fúilib é. Sac orna dá

leisfeadh pé craití a colann mór milltead agus éoirteá an cátaoir ag giorgán faoi'n meadóan mór corraic bí anuar uirthi. Cuma cé'n ceirt cuirteá air, cuma cé'n marlaó beirfeadh a bean úd, ní éoirteá uairt aic ornagail mí-maíalta do-éorsta, agus na focla rin, an bean boct! an bean boct!

Ní raib don maic beic leir. Tugamar uilig na learraicá orainn féin agus an triúr againn cinnte gurab é an cáoi gur márbuig pé an céad bean agus go raib aicriúe air ar a fion.

Ar maidin bí an beirt eile imtúgáte rui ar eirigear féin. Ní raib an fear mór le feiceál i n-don áit, agus ó bí cineál rúat orim labairt le n-a mnaoi go bfeicfinn é féin i dtorac, éuairt mé amac go bfeicfinn cé'n baramail bí ag muinntir na háite faoi'n rúeal.

Bí rúata beag bátoirí fíor ar an gcéib agus ó bí aicne maic aca orim féin agus ar mo muinntir, ní ró-fada go raibamar i gciúin-éoiriáó.

"Ar loig mna éainic tú ra tír reo ir dóca," arfa fear aca ag gáiríó.

"Ir mór an mifnead béad ag bean agus duine dá muinntir a rórad," arfa fear eile; "cá bfiór oi nac ndéanrad pé mar sinne a fear gaoil leir an gcéad bean fuair pé."

"Agus céard sinne pé?" arfa mire le baint ar.

"Nac bfuil fíor ag an raogal céard a sinne pé? i márbad o'eile?"

"Da mór an éoir é," arfa fear eile, "aic cá bfiór dúinn nac buile éobann éainic ar an bfeair boct. Nac mimic leag Dia lámh érom ar duine mar

rin? An fear boct! ir mōir an tōiol truaige é ionu!”

“Δετ an fearbeiteamnac! Cé'n ceart bí aige an tarna bean a póradh agus an céad bean san ear mí marb? Náir mōir an náire é rin?”

“Δετ cá bfuor tōib,” arfa mife, “sur mairbuis ré í?”

“D'féadadh uile go léir orm. Nac mé bí bog!”

“Marac sur mairbuis ré í ar ndóig t'innreodad ré cá bfuair sí bār nó cá'ir cuirlead í?”

Bí rad uile go léir cinnte sur mairbuis an fear mōir a céad bean. Ní raib ag déanamh imníde tōib déτ cé'n éad a ndéarma ré an gníom. An í báad pinlead? An é an éad sur éad ré í? Nó, an buile tobann éadnic air ran oitce agus sur éadtaig ré í? B'í Dia iol-cumáctac—rin é an bār uaebárad bí i ndán do'n mnaoi boct aige ó tūr aimrife, agus ní raib ran bfeair mōir déτ an oiméir. An créatúr! Da mōir an truaig bí aca tō. Náir bfuair t'aitint air cé'n aicmige bí gá déanamh aige. An té bead ráctac cruad-éroided a hainm a luad n-a ládar nac bfeicread ré cé'n croidé-brúgad tiocrad air. Agus an raictóir bí orra go mbeirfide air, go tpmallfride é, go gpcócmide é . . . . Ní raib don fear ann nac tciubrad a anam féin le n-a rábdil ó'n oidead rin agus nac gceappad go mbéad gníom ionmolta gá déanamh aige . . . .

Cuirlead ríor ar an mbairir. Do hinnriged rdoi'n gcedo bean. Nac í bí lágac cartannac! Δετ nac raib mōirán cainnte aici—an bean boct! cá'ir bfuor nac raib léaragus éigin aici ó 'Dia cé'n bār

bí i noán oi. Aḡur nár cūg 'c uile tūine faoi deapa com zeanamail ip bí an fear Mór uirri? An éaoi a éait ré an cūro ip mó de'n oirde n-a fūirde le n-a hair! Aḡur nuair cūir ré lám faoi n-a muineál le pōs tábairt oi, i nḡan fīor, cé'n ceart bí aici eirḡe n-a fearam aḡur imteact uair, má bí an braon beag réin olta aige? Aḡur an ḡúna breáḡ bán rīoda bí uirri! Aḡur na bráirleirí aḡur na fáinní aḡur 'c uile fōrt!

Cé t'feicfirde cūgaimn aḡur an éainnt ar riubal act an reáirḡint. Fear tésarptac bectairde atá ann, ḡruais tanaide fionnruad aḡ eirḡe anīor tīreac ar a ceann, rīon air com ḡorm ip t'feicfirde ar bacac bōtair maidin cūruaid feaca. Síl ré a laḡar cūir irteac ra éainnt, act nuair nac ttráct-fairde act ar an tpoó-aimrīr, ba beag an máit tō beit ann má'r aḡ iarrair eólar fáḡáil faoi'n b'fear Mór táinic ré.

Aḡur b'eaḡ ba cōramail. Ba mōr an t-aimrēar bí aḡ luēt an olḡe air.

"Ip tōca," arra fear na rīóine ḡuirme i mbéarla, "ip tōca nár éail an fear Mór an tapa bean fōr," ar reirean ḡo rḡizeamail.

"Fīortpoó aimrīr' atá air, a reáirḡint," arra reanbádóir. Ar noóis nīor tuis ré an éainnt!

"Aḡur deirtear liom," ar an reáirḡint, "ḡur bean anḡacamail bí innti, ḡo raib rī breáḡ aró láir: an b'aca don tūine aḡaib í?"

"Fīor tūit, a reáirḡint. Tá báirteac air," arra bádóir eile.

Mara b'fuair an reáirḡint don eólar ó'n tream

bí ar an gcéib cúir a cúro cainte i gcéill doimpra go maib rúta mo ùine muinnteartha a gabad san móran moille. San aimpear, do déanfaidhe ceana é marac an meap bí air. Ní déanfaid ré cúir fear raióbhir mar é a gabad san rianaire maic. Marac go maib ré n-a luptair le pice bliadan, marac go maib lám-irrig aige le luét maigaltair, marac go maib ré i scoinnairde scoinnairde i n-aghaid luét acrainn agus poilitideacta, bíor cinnte go mbéad ceangal na gcúig caol air le rada an lá.

Acé níor móir óó glanad leir ar an tír go ceann ríadain ar éol ar bíc nó cáir b'íor céar do'eireodad óó. Caidrinn féin é comairliugad.

Bíor ar tí imteact ar a loig nuair táinic púcán beag irtead i mbéal an éalaid raió lántréol.

“M'anam féin go bfuil ríad aghainn ra deiread,” arfa reanfeap.

“Cé híd?”

“Muinntir na dara mná. Dream com' troc-múinte ir tá le ríadil ra gcúige. Truaid an fear boct atá i gcleainar leó!”

Táinic an báo i ríir. B'íor do'n reanfeap é. Níor leagar ríil go minic ar don cúigeap fear com' ríadanta leir an gcúigeap táinic amac ar an bpúcán. Dá mbéad námaro aghainn níor maic liom iad beic cáirdeamail leir. Dá mbéad gníom ríil nó ríola le déanam b'íin iad ba éora a togaó.

“Bfuil na bataí aghainn?” arfa fear aca.

“Tá.”

“A míicil,” ar ré, “ní móir ùit an t-óro éadairt leat ríeirín. Tá an ríabal anláir: agus má

ἔδωκεν ὄνον ἕως αἰῶνος οὐκ ἔστιν ἐπιθυμία ἡ
ἐπιθυμία . . . .”

Ἰὺναιρ λέε ὄν τῖς ἀν φῖρ μόρ ἀγυρ κορᾶν-
λαὲτ κομῖαις οἷρα.

Ὢ ἀν φεαρ μόρ ἰ ὄτεαντᾶ ἀνοῖρ νό ἀριαμ. Πᾶ
πορᾶρῖ ρεο λε ν-α λεαῶραὸ λε βαταῖθ τῖομα ἀγυρ
ὄᾶ ν-εῖρεδᾶὸ λειρ ᾶ ἀναμ ἔαβαῖρτ ῖλᾶν υᾶτᾶ ζᾶν
ροῖμῃ ἀτ ἀν ἐροὲ!

Ὢ ῖρῖλ λε ὄια ἀγᾶμ νᾶς μβῆαὸ ἀν φεαρ μόρ ῖα
μβαῖλε ῖόμπα. Νῖ ϖαῖθ.

ὸυαῖλ μέ ϖῖν ἰρτεᾶὲ ἀγυρ μόρϖεῖρεαρ φεαρ λε μο
κοῖρ λειρ ἀν ἔφεαρ μόρ ᾶ ἐορᾶντ ἀρ νᾶ κλῖᾶμᾶν.

Νῖ ῖῖλῖμ ζυρ εᾶζλα βῖ οῖμ νυαῖρ ἐυαῖὸ μέ ἰρτεᾶὲ
μαρ ᾶ ϖαῖθ κλῖᾶμᾶν ἀν φῖρ μόρ. Ἀγυρ νῖ ϖαῖτᾶῖορ
βῖ οῖμ νᾶ ϖζᾶτ ἀτ κορῖυζᾶὸ εῖζῖν ἐροῖδε νᾶρ
αἰνμῖζῆαὸ ζο ϖόῖλ.

Ὢ ῖρᾶὸ υἰλῖς ἔαρτ ἀρ ἔορὸ νυαῖρ ἐυαῖὸ μέ ἰρτεᾶὲ ;
ζῆ μόρ ζᾶ ϖοῖντ ᾶα ἀγυρ κύρλα βυῖδεᾶλ μαῖτ μόρ
ὄε'ν ϖοῖτῖν ἀρ ἀν ζκῶρ. ὄ'όλαὸ φεαρ ᾶα ζλοῖνε
λᾶν, ῖῖνεᾶὸ ϖῆ ἀν τ-ᾶρᾶὲ ϖόλλᾶμ ἐυῖς ᾶ ὄεᾶρβῖᾶτᾶρ,
ὄῆᾶναὸ ϖεῖρεᾶν ἀν κλεαρ κῆᾶτᾶ λειρ, ζο νῖοῆᾶ ἀν
ζλοῖνε ἔαρτ κῖς νό ϖῆ ὄ'υαῖρῖθ. ὄε ϖῆρ μαρ βῖὸ
ἀν ϖοῖτῆᾶὲ βεᾶς ἀς βόρῖᾶῖλ ἔαρτ, βῖὸ μαλαῖ νᾶ
ζκλῖᾶμᾶν ἀς οὔλ ἰ μέῖρ ἀγυρ ἰ νῖυῖβε, βῖὸ νᾶ
ῖῖτε βῖ ῖῖτᾶ ἀς οὔλ ἰ ἔρῖᾶὸᾶντᾶρ ἀγυρ ἰ ηζῖρῖαῖμ.
ἰρτῖς ὄῖρεᾶὲ ἰ λᾶρ βυῖλ ζᾶὲ ῖῖτε ὄῖθ βῖ ϖῖρῖζῖρ νᾶ
ϖεῖρζε ἀγυρ ἀν υἰτῆ λε ϖεῖκεᾶλ ζο ῖὸ-ῖοῖλέῖρ, ἀγυρ
μέᾶὸ ἀγυρ βῖῖς ἀς τεᾶᾶτ ἀν ἰ ν-ᾶζᾶῖὸ ἀν νοῖμέῖρ.
Ὢ ζᾶὲ υἰτε ὄυῖνε ὄε'ν ἐυῖρεᾶᾶτᾶν ῖὸ-λᾶν ὄε'ν
μῖορῖαῖρ λε ϖοκαλ ᾶ ῖᾶὸ. Ἰεῖτεᾶὸ ὄυῖνε ᾶα ὀ ᾶμ
ζο ἡμ. ἔυῖρεᾶὸ ἀν ἐυῖρ εῖλε κλεαρ οἷρα ϖῖν.

Óearraíoir go raið leó—go raið an fear mór ar
faḡáil. Nuair nac raið cuirfirde an gloine tarc arís.

An ḡé breáḡ rórta bí ar an mbóro níor cuirleadó
fórc féin inni . . . .

Ṫáinic bean an tiḡe irtead. Bí cireán mór ar
iomcúir aici. Čait rí a raið ann ar an úrlár.

“Seo, féadaið annreo,” ar ríre ḡá nḡríorað
cum tḡoda aḡur díoltair, “féadaið ar fás rí n-a
diaíð.”

Snáití aḡur rḡátaí, cniotáil, ḡreár-obair, píoraí
beaḡa d’éadač de’n uile čineál ioir línéadač aḡur
éadač caḡáir, feanḡocaí aḡur ḡocaí nac raið
leatčcniotáilte—bí ríad annrin ar an úrlár aici. Ní
féadfað don tuine a leitčéir de bḡúrḡar a bailluḡað
ačt bean tiḡe.

“Aḡ cniotáil ḡocaí d’ó bí rí,” deirleadó an bean
go rḡiḡeamáil aḡur ḡreim aici ar péire ḡocaí, “aḡ
cniotáil ḡocaí d’ó, aḡur ḡan í tarc ḡrí lá ra tead!”

Ruḡ rí ar čúpla píora d’éadač ioir órḡóis aḡur
méar ḡoraíḡ.

“Léine!” ar ríre, “léine! Nac breáḡ mar čait
rí an aimir! Ní raið rí rárta ḡan léintreada
d’éanaí d’ó aḡur ḡan cáll leó. An boḡad mór! ir
raḡa go n’deanfara léine d’ó,” aḡur čait rí uaití
an t-éadač go tarccuirleadó.

Ní raið a fíor aḡ na fearaið a mba čearc an čéad
bean a mólað nó í čáinead ar feadbar a tíoḡbair.

“Aḡur an hata breáḡ čeannuḡ ré d’i!”

Čuir rí hata de’n fáiriún ba feanda d’á bḡacar
aríam ar a ceann aḡur ḡoraíḡ aḡ ríubal anonn ’r
anall aḡur aḡ cur ḡoici uirri féin.

“Nac í bíos mórbála ar. Féac na cleití breágha cneataca!” deirleadh rí, “asur na daota iongantaca uaire! Asur an cuma áluinn!” d’uimlaigh rí údóib, “ar ndóig níor ceap rí b’aruaí go bfeicfeadh rí a leicéio de fíodó ar ceann buir ndearb’fúir boct?”

Rug rí ar an hata. Strac rí ó céile é. Satail rí faoi coraib é.

“Go dtiocfaid ré ra raogal,” ar ríre, “go mbéad hata mná eile ar buir ndearb’fúir!”

Torais rí ag léimniú air le teann miorcaire.

“Asur hata ceannuis ré do’n céad bean,” ar ríre, “hata ceannuis ré do’n céad bean, hata ceannuis ré do’n céad bean——,” asur dubhairt rí an éainnt rin fá cúis, asur shac uile uair deirleadh rí é tiubhadh rí léim asur bhrúghad rí an hata míad-maraic faoi n-a coraib.

“Asur anoir féin tá ré i n-donntúis léití, i bpolac i n-áit éigin léití, asur mire im’ ádhar mághad asur fonóide ag an raogal móir.”

Níor labair éinne aet í féin.

“Nac mé an truaigh anocht,” ar ríre, “san fear asam le mo coraint, san dreacháir asam le díoltar a baint amac dom! Cúigeas asuib annsin asur san don maic ionnaib aet an oiread le cúigeas ban! A rppioráin, cár fás rí b’ an fuinneam asur an rpreacaó bí nbuir muinntir? A éladáirí san maic san maoin san bhrígh san mirneac, féac buir ndearb’fúir boct annreo náirúgha ór comhair an traogail san fíor aici an rtríopaic í nó bean póirta . . . .”

Cait rí a dá láim amac uaití mar béad rí ag iarrmaidh oirra cabrughad léití. Da millteac an feic

ī, a ʒɪuaidʒ fʌtʌ tʊb̥ ʌr fʌnaitʊ ʌʒur biɔr n-a tʌ rŭil. Nī tʊdʌrɪna na tʊʌrɔ̃rʌitʃrɛʌtʌ ʌt̥ bɪrɛt̥ nīɔr tʊlŭitʃtʃ ʌr na batʌit̥; tʌimic mɛrʊ rʌ bɪrɪʒitʃ rɛirɪʒɛ bī n-a rŭilit̥b̥ ʊ tʃŭr; tʊfʌitʒ rɪʌtʊ na rɪʌtʌ ʒʊ rʌit̥b̥ ʌ nʒiɔrʒʌn lɛ clɔr ʌr rʌtʊ ʌn tɪrɛɔ̃mɪʌ.

“Oioltar!” ʌrrʌ rɛʌr ʌcʌ ʌʒur tʃrʊt̥ rɛ ʌ mʌitʊ rʌn ʌrɪ.

“Oioltar!” ʌrr ʌn tʌrʌ tʊinɛ ʌʒur buʌit̥ rɛ ʌɔn ʌt̥imʊʒ ʌmʌin ʌr ʌn mbʊrʊ.

“Oioltar!” ʌr rɪʌtʊ uilɛ ʒʊ lɛrɪ ʒʊ rɪɔt̥mʌr.

Cluineʌtʊ tɔrʌnn bɪrʊʒ rʌ ʒɪrɪtɪnɪʒ. ʒɛitɛʌtʌr uilɛ. Cuiɪrɛʌtʌr cʌmʌ tɪrʊtʌ ʌʒur cʊmʃrʌic ɔrɪʌ rɛin. Oioltar ʌnɔir nʊ ʌrɪʌm̃! ʌn tʊʌrɔ̃rʌit̥ bī mʌr tʃɛʌnn ɔrɪʌ nuʌir tʃʌtʌtʌr ʒʊ tʊrʌr, ʌʒur ʌ bʌtʌ ɪ nʒrɛim ʒʊ tʊt̥t̥ ʌʒ ʒʌt̥ rɛʌr tʊib̥. Tʌ mʊr ʌn rɛʌtʌrɪɛ nʌt̥ ʒɪuɪrɪtʃrɔ̃it̥ rʒʌt̥ ʌrɪ.

ʌt̥ nīɔrʊb̥ ɛ ʌn fɛʌr mʊr bī ʌcʌ ʌnn, ʌt̥ bɛirɪt̥ cʊnrɪtʌblʌ ʌʒur rɛʌirʒint̥ ʌ tʌimic lɛ “cŭrʌ cɛirɪt̥ ʌ tʃŭr ʌr fɛʌr ʌn tɪʒɛ.”

Tʊɛʌlɪʒɛʌr rɛin ʌmʌt̥ lɛ cʊʒʌr ʌ tʃŭr ɪ ʒclɪʌir ʌn fĪr MŌIR tʌ bɪrɛʌtʃrʌinn ɛ fʌʒʌil. Tʌ mɛʌt̥ ɔlc bī ʌcʌ tʊʊ, bīɔr cinnɪtɛ nʌt̥ bɪrɪʒɛʌt̥ luɛt̥ ʌn tʊlɪʒɛ mʊrʌn ɛʊlʌir ʊ'n tʊrɛʌm tʊfʌʒʌr 'mʊ tʊʌit̥.

ʌ nɔioltar rɛin bī uʌtʌ rɪtʊ . . . .

ʌt̥ bī mɛ tuiɪrɛʌt̥ tʊ'n fɛʌr mʊr ʌʒur tʌ tʃŭrʌit̥b̥. Mʌ bī ʒʌbʌt̥ cʊm̃ mʊr rɪn ʌɪʒɛ ʌ tʃɛʌt̥ bɛʌn ʌ mʌrɔ̃bʒʌt̥ nʌr tʃɛʌrɪt̥ tʊʊ ɛ tʊɛʌnʌm̃ 'ʒʊr ɪrɛʌl ʒʌn ʌn rʌic ʌʒur ʌn nʌirɛ rɛʊ tʌrɪrʌinnʒɪt̥ ʌnuʌʌr ʌr rɛin ʌʒur ʌr ʌ tʃʌirʊit̥b̥ ʒʌɔil? Muro nʌirɪʒtɛ ʒʊ tʊʊ ʌɪʒɛ—ɛ rɛin ʌʒur ʌ tʃŭr bʌn! Mʌ bī rʊnn ʌr bɛirɪt̥ bʌn bɛit̥ ʌɪʒɛ n-a rɛʌnʌɔir, nʌt̥ rɪltɛʌ ʒʊ

mbéad níor mó céille aige ná ceachtar oib a pórad. Cé'n meaf o'féatpáinn beit agham ar féar nac raib ré n-a cumaf a gno' déanam i gceart gan a' t'ul i n-acpáinn leir an' o'lige aghur le n-a éiamháib' aineólaige buile? Oá' b'púigead' ré leatpá' iom-eacáin uac'a nac raib a' oá' o'péat' tuillte aige? Oá' b'púigead' ré an' émo'c' ó' lu'ct' an' o'lige ba' cuma' liom, ná'p' t'uill' ré' rin' aghur an' ná'ipe' éur' ré' ar' a' múinntir' gaol' aghur coimheara? An' leib'ioe! nuair' a' p'oc-raig' ré' a' céat' bean' a' má'rbu'gá'c' cé'n' fá'c' ná'p' cum' ré' r'géal' éigin' a' mbéad' c'páiceann' air' le' o'aoine' a' o'alla'c'? Aghur' ma'ra' raib' ré' n-a' éoigeann' mó'p' á'omuro' an' o'péat' rin' a' o'éanam' cé'n' ceart' b'í' aige' aon' bean' a' éur' cum' bá'p'? Nac' b'féatpá'c' ré' beit' ar' an' r'géal' céat'ona' gá'c' uair' le' gá'c' tuine' r'eac'ar' beit' gá' b'p'éaghu'gá'c' féin' a' p'á'c' go' raib' r'í' beo' uair' aghur' gá' caoinead' uair' eile? Aghur' an' na'p'cín' mó'p' o'ear'g' rin' b'í'od' aige' le' n-a' p'á'ilib'!

Ní' raib' meaf' ná' g'eann' agham' air', an' plair'ce' gan' é'p'eac'c'! Ac'c' é'air'p'ioe' é' é'opá'nt' ar' an' o'lige. Uéinn' ná'p'ig'c'e' go' o'eo' ma'ra' b'féatpá'inn' an' beagán' beag' rin' o'éanam' o'o'n' ama'ó'án' aghur' an' gaol' gá'p'io' b'í' agham' leir. É' éur' anonn' é'ar' p'á'ile' go' n'g'lan'pá'c' na' r'p'éar'c'a' p'oinnt', rin' é' é'ear'p'ar' a' o'éanam'.

B'í' g'luair'teán' ag' Múinntir' Ruair'c' ar' an' g'Cloic' léit'. Cúig' g'íní' b'p'eá'g' é'ug'ar' o'o'n' Ruair'c'ac', aghur' b'í' an' gléar' ion'g'ant'ac' iom'éur' rin' ar' mo' é'omá'p'le' féin' agham' go' ceann' o'á' lá. B'í' ar' n'ouine, an' féar' mó'p', ar' an' uac'tar'. É'ualar' go' raib'. Aghur' r'í'ú'o' ar' a'g'ar'ó' mé' ra' n'g'luair'teán' go' o'tiocpá'inn' ruar' leir, go' o'tiub'pá'inn' go' o'á'ile' á'c'a' Clia'c' é', go' b'p'raig'p'inn'

pairnéaraict óó ar bóro luinge as triall go
Amearicá . . . .

Ní daorfairde asur ní érocfairde tuine de mo
muinntir-re cuma cé'n coir nó amairdeact béal
deanta aige. Báirteac asur puiteac, puiteac asur
báirteac, baltaca bréana, giorgan rocaí asur oir-
néir' ; luactar gaoite fúinn, gail de'n uile óat uainn,
rgréadgail asur feadgail uainn, alltaact asur
uaabár orainn go mburfirde ar muineál orainn gac
ré noimead. Amadán ar loig a brácar . . . .

Act ní bfuair ré a brácar má fuair ré an fear
Mór féin. Ní maib don éoraílaact ar an mboc rin
asur é ar a fuaimhear ra gcaéaoir ba mó asur ba
focamlaige bí i tteac órta Uí Múrcada ar an
Uactar, go ndéanna ré coir amaim, ná go maib ré ar
a teitead ó luct tligé, ná go maib muinntir a mná
ar éoir a éuro fola.

Sé bí rocair párra leir féin ; buidéal móir de'n
fíon Spáinneac ór a cómair amac ; a óá coir crocta
aige ar cátaoir ; píopa fada cáilce n-a béal asur
an reómra lán de gail an tobac. Ir beas an
ceapad béal as tuine sur márbuis ré a bean . . . .

B'é an fear Mór ceanan céadna é, an fear Mór
gan buadairt gan imníde tíreac ir óá mba náir póir
ré amaim.

Suir mé féin. Síin ré gloine fíona éugam go
maoirda.

Torais ré as maoidem asur as déanam gairge.

"Mé féin rinne é," ar reirean go mórbálaac, "mé
féin a rinne é gan cabair gan congnaím ar mo
rtuaim féin. A tigeanna, nac agam bí an oíde !

An cónađairt! An buađairt! An imnióe! Ađur
an buađo ra veipe!”

Ó bí ré muinntearóa liom, bí mé ar mo títceall
ađ iarriaró é rđiobađ ó'n đcoiúe béađ tuillte aige
marac cóm đaolmar ip bí ré liompa, ađt níor taitniđ
ré liom é veit ađ déanam đairđe ar a đníom ŋola.

“Seo,” arpa mire, “tá đluairteađ annreo ađampa
ađur tairiđ irteađ ann ađur đeibíó mire pairnéir-
eacđ tuit tar ráile đo nđlanparó na rpeápa.”

“Tuige a' nđabrainnre tar ráile?”

“Do céađ bean ——”

Đain ré an naircín móri deapđ ar a póca. Cuir
ré le n-a éađan é. Síleap ar nođiđ đo raib ré le
na ráile a tábairt mar ba đnátađ leir nuair luad-
paríoe ainm na mná rin; ađt ní hé rin a rinne ré
ađt a řearđairt đáirió a curí oe đurí ceapap đo
tciubpađ cora ađur řmáma na cađaoircađ uata leir
an meaođcan móri creatađ bí anuar orpa.

Đoil an řđairteađ rin đo móri orim. řear đan
cpióie bí ann đo cinnte. řear a đainřeađ đreann de'n
třóit rin ar tóinnarbađ cári břior cá řtaořpađ ré?

Ó'imtiđ an řađt đáirió. Ó'eiriđ ré řmaointeađ.

“Níor řileap ařmáđ,” ar řeirean, “đo břeađřainn
a leitéio a déanam. Níor ceapap đo břeađřainn
leir. Óa n-abřuiđtí liom óa mí ó řoin đo mbéađ
láđ ar bit ađam n-a leitéio o'obair cónađairtcađ
tiubřainn amađán ar an té veirřeađ é. Ađur řeađ
anoir mé ——,” o'eiriđ ré n-a řearřađ ađur móřóail
air, “řeađ anoir mé—Séamur Seóiđe, lúrtair,
comairleóiri connrae ađur eile—ađur an đníom rin
deanta . . . .”

“Úí náire oim. Nac uatbárac an ruo go raib tuine muinntearóda liom féin as déanamh sairse ar bean a márbad!”

“Úí ríbh uilig as dul amuóda,” ar ar fear móir, “ac níor féad mé go dtí anocht féin an rgeal innreac.”

Cuir ré zota na rgealaidéacra air féin, asur tar éir zloine eile ól tubairt ré an cainnt reo asur loinnir airteac n-a óá fúil:—

“Ar an donac i mbáile ára an Ríog a bíor, asur mé as dul abáile liom féin ar an zcárr, nuair connaicear an fear beas cúgam asur cuma an anró air.

“Tabair marcaidéac dom,” ar an fear beas.

“Cúg. Súró ré ar an zcárr. Síleat go raib ré faiteac, go raib daoine ar a tóir, go raib ré as éaluzaó ó tuine éigin. Úí an oirce fuar zarb, asur ní déarna ceacra asainn-mórán cainnte. Úí borca móir ar an zcárr liom.

“Ófúil fíor a’o céaró tá ra mborca rin?’ aoirimpe, le cainnt a baint ar.

“Ní raib fíor aise ar noóig.

“Éadaiḡ ban acá ann —”

“Éadaiḡ ban?’

“Sead. Tá mé le pórad zán ró-moill.”

“A’ otiubréá domra ar iaracó iad?’ ar reirean asur binb ann.

“I noiaió beagan eile cainnte o’innir ré dom cérb’ é féin, asur cé’n znoáa bí aise re na héadaiḡ ban. Cé béad asam acó —, an fear bí n-a ceannaire ar luó an eirge-dmac! Asur é ar a coimead!”

“‘Tá mé beas,’ ar reirean, ‘ceapfar gur bean mé ádt na héadaiḡ rin beit orim . . . .’

“‘Tá fíor aḡat féin com nínnead ip bíor i ḡcom-naiḡe i n-aḡaiḡ luét aḡrainn aḡur eirḡe-amad ; ádt bíoḡs ruḡ éirín ‘mo cḡoiḡe an oirḡe rin . . . .’”

Ní naid an fear Mór i n-ann innreádt dom cé’n t-aḡruḡad táinic air. Earbaid fokal bí air. Rus pé ar láim orim ḡo tobann, aḡur lean dá rḡéal:—

“‘A’ ḡreirḡeá é?’” ar reirean, “‘tḡsar na héadaiḡ ḡó. Cuir pé air féin iad anhrin ar taob an bóḡair. Ní fílreádt don duine gur fear bí ann.

“‘Ḳruil fíor aḡat céarḡ a ḡeanfar mé?’” arfa mipe, ‘tiubraid mé abaidé tú aḡur veirpḡ mé leir an bprobul uilḡ ḡo bḡruil mé tar éir pórtá. Veirḡ bainir aḡainn . . . .’

“‘Soḡruḡeádt air rin. Tá fíor aḡat féin an cúir eile de’n rḡéal.”

Lion an fear Mór ḡloine dom. Lion pé ḡloine ḡó féin. Ḳuaidemair an dá ḡloine le céile.

“‘Nuair a tiocfar ‘mo céad bean’ abaidé ó’n Oileán Ūr,’” ar reirean, “‘ḡo naid aḡruḡad raoḡail aḡur ríadaltair aḡainn i n-éirinn.”

Ḳféadamar ar a céile, aḡur anhrin tuis mé ḡo roiléir cé’n t-aḡruḡad mór bí tar éir teádt ar cḡoiḡe an fíri Móiri aḡur ḡníom contabairteádt ḡeanam ar maite le n-a tír.

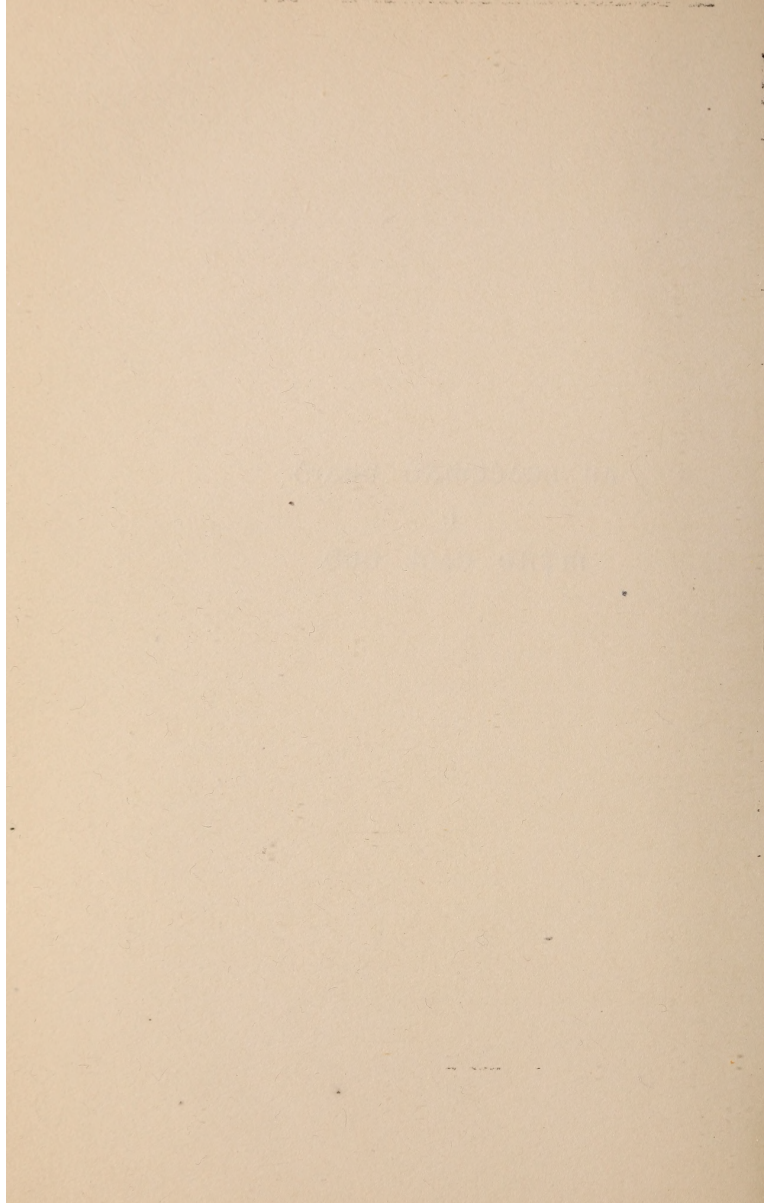
The first part of the report is devoted to a general description of the country, its position, and its resources. It is then divided into several sections, each dealing with a different aspect of the country's development. The first section deals with the country's geography, its climate, and its natural resources. The second section deals with the country's population, its distribution, and its social conditions. The third section deals with the country's economy, its industries, and its trade. The fourth section deals with the country's government, its laws, and its administration. The fifth section deals with the country's education, its schools, and its universities. The sixth section deals with the country's culture, its arts, and its literature. The seventh section deals with the country's religion, its churches, and its monasteries. The eighth section deals with the country's history, its events, and its heroes. The ninth section deals with the country's future, its prospects, and its challenges. The tenth section deals with the country's present, its current state, and its needs.

AN SEACTMAD BUAD

.1.

m'file caol ouo

m'file Caol Dub

Leabhráin beaga filidheálta agus dánta ionnta a tógfaid do croíde leir an bfríor-áilne atá ag baint leó—rin a bfuil fásca agaimn anoir de fáozal agus de fáozar an Dúrcasg Dub a cleáctuis céaró an file i mDáile Áta Cliaic le n-ár linn féin. Sead, na leabhráin do-fáscaíta seo—agus cuimne cruaidh i gcroíde mhá.

Áic bí rúil ag a cáirde uile le n-a málaire trád: pé áit a maicar tú faoi láthair, má bíonn daoine ag cur ríor ar an Eirge-Amac ann, cluinfeair an ceirt: céaró a tápla do'n Dúrcac Dub? Cé'n baint bí aige leir na gníomharthaib iongnantaíca pinnead le linn na Cársa 1916? Agus nuair adheirteair le luic na gceirt a cur, nac n-deáirna pé faic áic dán molta a ceapad ar na fearaib a pinne, bíonn iongnad ar áic; ní cáinteair é i n-don áit, agus rin cruicusaíomlán ríorairde go bfuil comháir agus tuigrint ag baint le fearaib fáil, mar bí cáinead tuillte aige má bí ag don fear ariam náir cáircaig pé le n-a ríoréal le gníom, agus an fáil aige.

Carpar a lán daoine leat féadofar innreáic duit cé'n ríort duine bí ann nuair cuirtead áicne air ra gcaitair i dcorac; gur bíodg pé croíde na bantreáca le n-a binbhriaicraib fileadta agus le d'raoirdeáic

a glarriort, agus sup sriortais ré na rin éun gníom-
artha móra le tear agus le díreleáct a meóin, an dá
baramail ir coitcéanta éluinfeap tú. Ir iomóda bean
agus tiz luirne n-a sruaó agus loinnir n-a rúil
nuair bíor rí agus cup ríor air; agus má bíonn don
aitne máit asat uirru, innreócaíó rí dúit cé'n uraim
móir bí aici óó tríáct; áct má tá léaragus ar bit asat
ar érióde mná tuisrió tú so bfuil an uraim bantó
rin anghaolmair leir an ngráó. Tá cuio eile de na
mnáib agus beió ríad agus sabáil leirrgéil leat faoi
nac raió ra bfile gníom a óéanaíó i n-aimpír na
ngníom, agus má cúipeann tú i gcéill dóib reo nac
eapbaíó mիրոց bí air beió ríad móir leat so deó na
noeóir . . . .

Caráó móirfeirair ban liom le goirio. Bí aítne
agus an uile bean oib ar an bfile, ar an mbúrcáct
Dub—aitne máit agus cuio oib, agus aítne rúil amáin
agus an gcúio eile—áct ní raió bean oib náir cáit
cuio máit de'n aimpír agus cup ríor air. Trúir oib
náir labair áct ar a cúio ríróeácta: ní raió aca
air áct aítne cáil. Beirte eile agus molaóar é ar
óatamlaáct a réairran ar óóig cúcalaó bantó: túr
gráóda an molaó rin dubriar liom féin. Bean eile
oib, agus bí a raió de óróc-rgeáltaib náireáca
dubraó faoi ariam ar báir a teangán aici: bean
náir tús ré don áirto uirru ariam b'eaó i ríúó. Áct
an bean eile, an reáctmáó bean—bí nim n-a cpióde
ríúó do'n file. Ir beas náir réabaó an olúct-
cáirtoear luácmair atá eapriann le na bliadóantaib
nuair a ríleap páirt an file a sabáil léiti. Úir rí
irteaó orim leir an rgeál reo:—

sgéal na mná

I

Cé'n máit ùit béit ag cainnt ná ag iarraidh a leitrsgéal a gabáil! Nac agampa atá an aithe máit air! A bhírcas na filidheacta a bhfuil an t-oraioideact 'do 'dá fáil, agus an focal beo binne 'do béal cun mná a mealladh, tá aithe agampa oir, an aithe nac mbhionntar aet ar beasán! Ná raib an aithe cuip agur anamha rin ag don mnaoi ar don fear mar é air coitche . . . .

Cúis bliatna bíor pórtá nuair connaicear i dtorad é. Ní raib don clann oim. Bí m'fear—céard ir féoir liom a ráib aet go raib an beirt agaimn rátae tuipreac dá céile? Tuipreac dá céile—reab, rin é an focal ir feileamnaige; ní raib gáin agam air—dá mbéad o'féatpáinn na hoitcheannta fáda cup irteac máit go leór ag clámpán agur ag clámpar leir. Aet cé'n caoi a bhéatpáib bean clámpar a tógbáil le fear agur gan don truum aici ann? An neamfuum agur an tuipre croidé bí ag milleadh an traosáil oráinn beirt . . . .

Nuair atá bean i n-aoir a veic mbliatna rícaeo, gan don clann uipri, fear réitócúireac neamfuum-eamail aici, agur a dótáin móri de máoin an traosáil reo aici, síltae go bhéatpáib rí an aimpri a cup irteac máit go leór i gcaetáir de'n tróirt reo. Aet féac éart. Tá na céadta agur na céadta agaimn de mnáib raibóire agur raosáil ruairc ruairac gá

caiteamh aca—ag riopadóiríeáct ra tráctóna, tae agur cáinead na scoimharran agur na scairad n-a diaid, an traen abaille, uinnéar, fear an tige ag rriannad ór cionn an páiréir nuaidéacá—ué! tige múiriam orm nuair a cuimnígim air . . . .

Agur rin é an raogal bí agamra gur carad an búrcac Dub liom—an búrcac Dub, file agur cladóiríe . . . .

Ní raib tú i mBaile Áta Cliat an uair rin, áct éuala tú cainnt raoi na damraib bíod i nÁrur na héigre. Carraidé Baile Áta Cliat ar raó leat ann—nó don duine go raib cáil de don tróirt air. Fíli! ná bí ag cainnt, a duine! An t-árur móir lán leó! Caitíeá veit ar t'aire nó beiréad duine aca ort agur ní rgaóilead pé a zheim go mbéad dán raóa dá déantúr ráidte aige irteac 'to éluair. Minic cáill mé damra maic leó . . . .

Silim gurab i Dectí Ní Laois éus ann i doiraé mé . . . . Sí. Caitíeó mé záiríó a déanamh anoir féin nuair a cuimnígim ar an ngúna cáit rí an oirdé rin. Bí ar éuile duine leigint air gur duine eile bí ann; leis Dectí boct uirri gur zéarrcaile rgoile bí innti. Dá bpeicteá i! Bean áro caol ruad, dá rzdóir bliadain caicte aici agur zúna beag caóair go zlúnaib uirri. A polt raóa ruad léiti. Í cornoct—nac ríleann tú nac ceairt de don bean atá foámuiréac záigeac n-a coraib dul zan bróza i látair cuiréacéan fear? Áct ba cuma le Dectí: ní raib fear uaiti . . . .

Bí an beirt againn n-ár ruidé ag ceann reómra an damra agur zpear bíodáin doibinn ar ríubal

aḡainn nuair cónnaiceamar cugainn é. Bí culait ari
 an oirdce rin mar béad ar fáigtoíur ḡairibáilveac—
 léine deariḡ aḡur eile; aḡur veirimpe leat ḡur
 maít téirdeann a leicéir d'feirtear de fear aró
 toub dactamail. Dainead truirleós beaḡ ar i lán an
 treómpa, aét mar rin féin, níor bain ré rin ná an
 meangad táinic ar a lán de'n cuideactain an maori-
 dáct de. D'fáirḡ ré na riacail, táinic dact bán ar
 a ceannaadáib, aḡur d'féad tarḡ ḡo fíocmar ar luét
 an ḡrinn. Táitniḡ ré liom ar an toirḡ . . . .
 Rugar ar láim ar Uetti ḡo bfiarḡuiginn oi cérb é,
 aét pul a riab ré d'uain aici fpeaḡra tabairḡ oim,
 bí ré le mo táob. Bí ceann ari bí com deáḡcumta
 ir bí ar don fear ariam, ceann aḡur aḡaid aḡur
 muineál aḡur ḡuailne—aét marac ḡur ruḡar ar
 láim ar Uetti d'feicḡinn a cora aḡur a ḡlúna . . . .
 bí ré com barac le bacac bótar! Tá aítne
 maít aḡatra oim, aḡur tá fíor aḡat nac bfead-
 rainn don rpeir a cup i mbaracán—aét ar caoi éigin
 coinnigead ré duine ó funndar tabairḡ dá coraib
 baraca . . . .

Labair ré le Uetti—bí aítne aḡ an uile duine
 uirri—aét má labair ir oimpa bí ré aḡ féadaint.
 ḡab ré le n-a fúilib airdéaca mé. Cuadar tríom
 aḡur mian d'púireamail a ériode ḡá noctad rna
 fúilib rin . . . .

Táinic uaébar oim. Táinic ponn oim éaluḡad
 uaid aḡur a dól i bpolac i n-áit éigin ar imeall an
 doimain. Aét níor féadar é; bíor ar nóir an bhuic
 béad i bparḡod ar ceann doruḡa. Imteaét an ead?
 Ní riab ḡoir aḡam ari, aḡur pul a riab fíor aḡam

céaró bí ar riubal bí an beirt aḡainn ar an úrlár
i lár an tpeómra aḡ daípra aḡur aḡ daípra aḡur aḡ
daípra . . . .

An daípra rin! Tis imeaḡla orm anoir féin
nuair cuimníḡim air; tis creataḡ ball orm aḡur
pneadaḡ crioíde; tis ḡráin orm . . . . Ní fílim ḡo
nḡeáirna an daípra céatna rin ariamḡ roime rin i
mḡaile áta Cliaḡ; i ḡtíoraibḡ teḡ na hárice,
imearḡ na bḡear dub, ceapaḡ i ḡtopac é le altuḡaḡ
taḡairḡ ḡo ḡia na ḡeineamḡna. Tuise a nḡeáirnar é
an eaḡ? cuir ceirt eile orm. Múrḡluigeaḡ rean-
tiaḡal éigin 'mo crioíde. An fear reo bí ar mo tóir
ar an reannór páḡánaḡ a ceannruḡaḡ, rin é bí uaim;
é ḡríoraḡ, an ainmian corporḡa bí ann a méatruḡaḡ
aḡur anhrin é claoirḡ, é bḡruḡaḡ faoi cḡir . . . .

Áct baineaḡ de mo tḡeoir mé—an ceól a ceapaḡ
o'áon úim le ainmian a beḡḡcaint, an tear, an cneap
le cneap, cora an daípra barbarḡa, aḡur a fúile
ríuḡ—reaḡ, a fúile ríuḡ buailte liom beaḡnaḡ aḡur
faḡdar ifrinn n-a lár irḡiḡ; céarḡ o'féatopaḡ bean
boḡc laḡbḡígeaḡ mar mire a ḡéanamḡ—bean a tḡḡaḡ
le ceól aḡur le doibḡear, le róḡ aḡur le pléiríur an
traoḡail faoi rḡeírḡibḡ cumarḡa ḡorma an Oirḡir?

Ar ócáirḡ de'n tḡóirḡ rin, tá canamḡaint na rúl
níor beaḡcte aḡur níor bḡíogḡmaire ná úrlabaḡra
béil. ḡéill mo fúile ḡó, aḡur nuair ḡéillear fúile
mná ḡo fear, rin túr aḡur deirneaḡ an rḡéil. Tuise
an búrcaḡ Dub an méirḡ rin ḡo maíḡ. Cuirneaḡ corḡ
leir an ḡceól ḡo tobann; cuirneaḡ corḡ leir an
daípra, aḡur bí an beirt aḡainn anhrin n-ár fearamḡ
i lár an tpeómra aḡur tuiseirint diaḡalta aḡainn ar

an rún diaimair faoi'aoisalta rin naé zclaoiðpeap
zo briaéac . . . . táinic rzaé ompra. Sílim zo maib
rzaé ar an bpeap ppeirín . . . .

Ói tú irzié zo minic i nZáiróin an tSoza atá
vipeac ar azaíð áruir na héigre. Níl áit níor
doibne i n-aice na caépac. Ói an ðealtaine ann—
ðealtaine na mblac asur na mbalac; cumaraéc
tíom a ðallað vo céapraíð as eirze aníor ar an
íteir asur ar na lurrmaib úra; réaltóza masamail
asur réaltóza polamanta as deapcað anuar orainn;
tormán imcéan na caépac le clor íoir uainn ar nó
maðarta eapraiz; táinic rmatam beas zaoite bí
luécuiéte le baltaib oíðce irteac ó na pléibte asur
éoraiz as véanam móir le mo zuaillnib asur le mo
brázaíð—íilteá zo vtaimic éad ar an bpeap leir an
rmatam rin zaoite, mar rué pé ar mo élóca asur
éapraing timcéall ar mo zuaillnib é . . . . Cuair a
méara i n-aímpéíð 'mo cúro zruaize. Ó'fan a lám
tamall deap éap ar mo múineál asur é as féacaint
irteac 'mo íuilnib zo ííócmair . . . . zluair rrué
teapa, rrué tinntrize érí mo éopp . . . .

Innir dom anoir, asur ná hinnir don bpeáz: an
vtaazann an corpuzað cpoíðe céadna ar an bpeap ir
éiz ar an mnaoi, an ngluaireann tinntriac érí n-a
éuirleacáib ar an nóir céadna ir zluair an rrué érí
mo éuirleacáib ar an ócáio peo?

Tá loc beas as ceann an Záiróin, crann bpeáz
fuinnreóize ar a bruaé, asur ruíðcán faoi bun an
érainn. Ann a ruíðeamar. Ói an beirt azainn n-ár
vtopr ó v'fázamár áruir na héigre. Eiréan as
féacaint amaé uair ar uirze an loca asur na

féaltóga ag lonnrad ann, ar an mbriac éall agus túb-úoréadar na rgeac agus na otom bí ag fáir air. Mire ar m'aire, roinnt easlaic, dá roinnt dána, rúil agam le—ní abrócaó cé leir!

Éóg ré a ceann agus o'féac ruar rna rpreicib. Bí solur maic ann agus bí a leat-éadan le feiceál go roiléir agam—cuirpinn geall náir féac bean banta ar an éadan rin ariamh san rpreir a cup ran té ar leir é. Ceapar gac uile noiméac go maib ré ar tí labairt, go maib ré ar tí oiaoióeacé agus diaíaireacé na hoitóce agus na hócáioe a noctacó dom trí briaétraib beóda fileacóca . . . . Tá rgaioleacó ré uair na gcaire iad, dá mbeireacó ré oim annrin, mar beireacó ar neantóis, béac leir. Nac mé bí ag rúil le filioeacé, le briaétraib molta, le focla mealtaic', le urlabairta plámárac doibinn! Acé bí an file n-a toirt . . . .

Ní ró-fada bí áitac. Cor dá otus ré agus bualaó póca a caróige i n-agair an truirócaín. Léim buioéal aníor ar; tuit ar an talamh; bpireacó é.

“A diaibal!” ar an file, ag féacaint 'mo tpeó.

Agus náirb fíor óó? Nac mé an diaibal éar bárr ir a beic ag cainnt mar reo leatra?

An an-mian, agus an airtegeacé bí eadainn ó caracó le céile pinn, glan an focal maic macánta rin ar an mbealac iad. Ruais ré an taom buail pinn agus an daíra ar riubal. Tuigeamar a céile . . . .

Cuireamar aicne níor féair ar a céile. O'ait-nigeair ar a iomcup agus ar a urlabairta gur file bí ann ó dúccar, acé níor léigeair don cuio dá béantúr ariamh. Go veimín ir ar éigin go maib a fíor agam

Sur rshriob ré don ruo—siotaí filideacta rna páiréir, agus mar rin. Focal éigin dá ndubhar agus torais ré as cur de. A glór! Cé'n maic dom beic as iarraidé tráct air? Dán beas rshriob ré an lá rin, dubairt ré liom é—dán beas faoi naoim; níor éitnis na naoim go rí-mór liom ariam—níor féadar a gcúirairde beata a tuigrint—act an naoim reo ar ar tráct an file bí le mo taob, tuigear a éiride com maic ir tuigim mo éiride féin . . .

Cuir áilne an dáin bis aitear ar mo éiride. Táimic doibnear ar éiride an file freirin. Labair ré liom ar nóir labarta le tuine bí ar aicne asat le bliadantaib faoa. D'innir ré dom céaró bí faoi a déanam pa raogaal. Srad tíne agus filideact an dá nio bí gá shrioraó an uair rin. Ó ná habair é! ná habair go deó é! Na mná agus an t-ól freirin an eao? U'féirir—b'féirir é; torais an Dúircac Dub ar dubaircib agus ar subaircib an traogail a cleactaó agus é an-ós . . .

Tugar ceao do pós tabairt dom pul ar págamar an Sártoin, agus d'iméig liom abailé agus lútgáir ar mo éiride.

II

Tugao faoi deara san móran moille go raib átrugaó mór as teact orm; go raib feabhar as teact ar mo fláinte; go raib mé as eirge breas éirideamail dérac tar mar bíod. As toul i n-óige i n-asaró an lae bíor, dubraó. Agus b'fior é. Bí lias maic asam; an filideact agus an contabairt,

an íc ír cumáctaiḡe aḡ mnáib̄ de mo íóirta. Aḡur bí an domán brátaḡ de'n íc rin aḡampa. Carráide an pile liom ḡaḡ uile áit. Romne reo níorb̄ feárr leir áit a ḡcaitfead̄ ré píora de'n tráctnóna ná i ttead̄ óil; áct dá ḡcloirfead̄ ré ḡo maib̄ mire le beit̄ ar cuairt n-a leit̄eio reo de tead̄, aḡ ól tae nó aḡ déanam̄ biodáin, tíocfad̄ reirfean pul a mbéad̄ mo cuairt írtiḡ aḡam aḡur reólaḡ ré abáile mé. Ar ndóiḡ bí cainnt ann; cainnt aḡur cainnt aḡur cainnt—áct ba c̄uma linn. Bí ar raogal ruairc ruaimnead̄ féin aḡainn-ne—aḡur nuair t̄ainic an ramraḡ breaḡ buide, líonamar ruar é le filid̄eáct aḡur le d̄raoideáct, le ḡean aḡur le ḡreann . . . .

An aimpir bí aḡainn an ramraḡ rin! An áitne c̄uirfeamar ar a céile! Sílim nac̄ maib̄ rruḡio rubáilce n-a c̄roide náir méad̄aiḡ an uair rin. Léiḡ tú an leab̄ar beaḡ filid̄eácta c̄uir ré amaḡ an bliad̄ain rin; níl d̄án ann náir c̄um ré d̄ompa, d̄ompa, aḡur d̄ompa amáin.

Ní ionḡnaḡ ḡo maib̄ bláct̄ na hóige aḡ tead̄t or̄m arír. O'f̄ill an trláinte aḡur an c̄roideam̄laḡt. T̄us ḡaḡ uile d̄uine raoi deara é áct amáin mo feár céile. Cé'n c̄aoi a d̄tiub̄raḡ reirfean raoi deara é aḡur ḡan ruim aige i n-aon niḡ áct n-a ḡnóta aḡur ran tíomruḡaḡ féileac̄án atá bailiḡte aige—na mílte míle de ḡaḡ cineál d̄at̄ aḡur déanam̄. Imt̄iḡeann an doir uair nuair fáḡann ré ceann nuad̄ neam̄-choit̄c̄ianna. Ní ceart d̄'feár dá leit̄eio beit̄ póirta ar c̄or ar bit̄. Áct ruair ré c̄úpla féileac̄án c̄uir doib̄near ar a c̄roide raoi'n am reo, aḡur ní fáca tú feár ariam̄ bí c̄om̄ br̄od̄am̄ail leir. Céar na

reanbuaðailli bíor ar traen a naoi leir zác maidin
 zo raið ríméad air zo raið mire as teact éugam féin.
 Rinneadar comhghairdeas ar leir faoi mo fláinte, na
 hamadain!

Bí Dectí i zcaráirde i bpozur doib. 'Sí o'innir
 dompa an éainnt. Act cé'n zoir atá asampa leagan
 Dectí cur air? An lob bog rin Tuatac Ún laog-
 aine—ó, tá aithe asad air, nac bpuil? Bíonn ré as
 zabáil éart i zcomhaidé le Síle Réamonn—act
 éorais reirean as fiarpuiže o'Éamonn (rin é an
 t-ainm reirce bí asam ar m'feair—bí ré ancoramail
 le reanptománaidé bíod as mo múinntir faod: riné
 an fáct zo otugar Éamonn air), o'fiarpuiž an lob
 bog de ra traen cé'n doctúir bí asampa, nac raið
 ré pártá le n-a liaž féin, asur ó rinne mo doctúir
 maic dompa zo mb'féirir zo noéanfad ré maic
 do-pan! Ní raið tuine ra zcaráirde ná raiž an
 rzeal, asur nac aca bí an zreann asur an caoçad
 rúl ar cúl na bparéar nuaidéacta!

An doctúir a leizriž mire! Nac raið fiór as an
 raoçal nac raið doctúir asam act m'file caol dub
 amáin! Asur éar riadoran nac raið fiór as m'feair
 é; éapar féin freirin é—an uair rin. Feair ar
 leit, feair ann féin, feair doimín aiméirdeac—ir
 beas tuine tuiz ariam tū, a Éamuinn . . . .

Ar éaoi ar bit, nuair éainic ré abailé an oitce rin
 —bí an beirt asainn n-ár ruide coir teine asur an
 béile caitte asainn—o'fan ré annrin n-a éort asur
 é anrmaointeac ar fao. Déarçad ré orm zo zéar
 ó am zo ham. Úa coramail le meandóte teó an
 féacaint rin. An ruo bí ar mo coinriar b'féirir . . .

1 gceann rḡaḡaím túbairt ré :

“ Fiafpuigeaḡ óiom inḡiu cé'n t-ainm bí ar an doḡtúir aḡá aḡaḡ, a Eiblín,” ar reirean go bog réiḡ.

“ Ó,” arra mire, aḡur baíneaḡ geit aram : an focal rin “ doḡtúir ” a rinne é ; mar naḡ minic aḡur naḡ ró-mínic aḡubairt mé le m'fíle túb naḡ nḡeáirna aon doḡtúir ruḡaḡ an oíreaḡ maíteara ḡom ir rinne reirean ? Sílear ḡur hinnriḡeaḡ ḡaḡ uile íóir ḡó, aḡur naḡ aon ḡeáḡleas an cuíreaḡ ar an rḡeal—béaḡ ré n-a aḡrann, n-a ḡroio, n-a rúille-búille, n-a máirbaḡ b'féioir . . . .

“ An doḡtúir rin —,” bí a ḡá rúil ráíte ionnam aḡur ḡan cor ḡá éur ḡá ceannaḡaib. Stop ré.

“ Bí mo ceann aḡ túb timceall ; mo rmaointe i n-aḡrann aḡur i n-aiúiréiḡ n-a céile. Aḡt rílim naḡ n-aiḡneḡaíḡe oim é : náir mór an ḡar ḡom go raḡar rḡaḡaím beaḡ ar an rḡáirre i n-áirclainn na Máinirḡeaḡ ?

“ An doḡtúir rin—ba ceart . . . .”

“ Bí ré aḡ teaḡt aḡur nuair a ḡioḡraḡ ré ḡioḡraḡ ré ḡrom. Ríorḡal—bí íor aḡam go raib ríorḡal aige ; bí lám leir n-a róca aḡur bí leaḡrúil liom ḡreamuíḡte ra lám rin—an ran éaḡan a cuíreaḡ ré an t-uirḡar ? Bí rúil aḡam náir ead ; míliríḡe mé—níor máit le mnaoi réacaíḡ mar mire ḡroḡ-érot beit uirri ran uaiḡ réin. Arḡ réáir ḡom an rḡeal n-a iomlán innreaḡt ḡó ? Céara a ḡárlócaḡ annrin ? An ḡuairreaḡ ré é ? An ḡreioḡeaḡ ré é ? An n-eireḡcaḡ liom an cḡntaḡairt a éur ḡart ar an ḡóir rin ?

“ Síit ré a leaḡlám ríor níor ḡoimne n-a róca. Sílear go raib mo ré ḡart . . . .

Ná bí aς ζάιριò púm aοειριμ. Le aς το λάιη αη μο έροιθε. Ναé βφιλ ré aς πρεαβαò αη νόη αη τυβυιηθε ανοιη réιη ηύαιη έυιηηιγίη αη αη ηοιμέαò ηιη?

Ό'ειηις ré η-α ηεαηαή.

Α Τίγεαηηα! Ριηηεαη ηύη έροιθε-βρυζαò—αέτ ηί ηζέιέηηιηη αη μο φίλε τó βφυιζιηη η'αηαη αηη. Αη ζεοιηηηιηη αη ηλέαηηαò ηυλ α τ'ιηηίγεαò αη τó υαιη? Έοηυιζεαη aς κοηαιηεαή—α ηαοη, α τó, α ηηί, α εεάταιη . . . .

Βί 'το έοηη αοειριη : εέ'η έαοι α ηβέαò ηύιη aςαη ηε η-α ηαλαηητ τ'αοιθεαò? Ηάη λέις τύ ευηο ηαητ θε ηιηηηζέαλταιβ αη λαε ιηηιυ aςυη εέαηη εηηε τ'πέαοηαò ηεαη α θέαηαή ηε μο λειτέηο-ηα θε έέηη θε ηέηη ηα η-υζταη?

Αηηηη . . . . έηηη ηιοη aςυη εηεηο ηέ—αηηηηη τυβαηητ ré :

“Τά ηύιη aςαη ηαέ ηοóιγηò αη εαηίη αηηηηε αη λειηε οηαηηη αηίη αηοέτ.”

Ζλαηαη ηιοη αη' αη ηεóηηα. Όυαηηεαη ηύη αη έάέαοιη ηα ζεηηηιηηις, ηιηηεαη ζολ aςυη ζάιριò ηε έέηηη aςυη ι ηοιαηò α έέηηη aςυη ηηί η-α έέηηη ζο τσί ηαέ ηαιβ ιοηηαη ηεαηαή.

Α λειτέηο τ'ηεαη . . . .

Αέτ ζλαοιò ré οηηη ζαη αοη αέαη.

“Συηò,” αη ηεηηεαη.

Συηòεαη.

“Έά ζεαηέαηηη τύ αη έυηο ηη' ηó θε'η αηηηηη ηαοι λάταιη,” αη ηεηηεαη.

Μο έροιθε βοέτ αηίη! Ηί ηαιβ αη έοηηαβαηητ έαηη ηόη, αέτ βίοη ηίοη τάηα ηά βί ι ττοηαέ. Αη ηαέτ όυαηη ηα ζεηηηιηηις ηέ β'πέηοηη . . . . Έεαηαη αη ηζέαλ η-α ιοηλάν aςυη η-α ηίηιηηηη ηηηηεαέτ τó.

Agus nac orm bi an lúctáir nac faib an fírinne níor
 meara ná bí! Ní heaó . . . ní hé rin é; nílim ar
 an mbairneáil rin ar cor ar bit—rílim nac bfuil ra
 rlozal reo aét faic a baint ar—aét an náire, reao,
 an náire beaó orm as innreao na fírinne óó; dá
 mbéaó orm a ráó . . .

A' tuiqeann tú leat mé? Aét ní faib orm don
 rgeal innreao óó; torais ré féin as caint asgur
 reo é doubaire ré:

“A Eiblin,” ar reirean, “as toul i n-óige atá tú.
 Tá cuma na maiteara ort le ráite. Tá tú as eirge
 croidéaáil ceólinar; ruaircear as ríleaó uait;
 duaircear óibruíte uait: an doilizear asgur an
 reantuirre ar fuairceáil uait . . .”

Bí ré com gearnaáil com báirdeao rin n-a glór
 asgur n-a féadaint so faib mé óirdeao ar tí innreao
 óó cé'n ráé gur aéruiqeao ar an gcaoi rin mé nuair
 óós ré a lám le coris a cur liom.

“Ní call tuit innreao dom,” ar reirean, “cé'n
 cúir atá leir an aéruiqeao móir. Tá fíor asgam féin é.
 Bí fíor asgam ó túr é. Bí fíor asgam cé'n doctúir
 leigris tú sió gur ríil na hamadóin ra traen ar
 maoin so faib mé dall air. Mo léan nac faib ré
 ionnamra é óéanaáil, a Eiblin; aét —”

Stop ré. D'eiruis ré anbrónaó.

“Ní bacrao leir rin anoét,” ar ré, “tuiqeann tú
 féin cé mar tá an rgeal eadrainn, cé mar bí an
 rgeal eadrainn ó túr —”

Leigear féin orna.

“Sin é é . . . maic so leór anoir. Tá fíor asgam
 céaro a leigris tú—ruo nac faib asgamra le
 taóaire tuit paraoir. Tá fíor asgam freirin cé

leisriḡ táb—ní luathrao a ainm go n-abrocaib táb
féin i dtoraé é. Ac̄t tá fíor aḡam a cáil—a cáil,
an eaó? A feac̄t ḡcáil ba córa dom a ráó; a cáil
fileaóta, a cáil tírḡráó, a cáil áilhe, a cáil óil-
reaóta . . . .”

An molaó bí mo céile aḡ tabairt do mo file an
focal ba binne cualar uaió ó pór mé: an ḡceirteá
rin? U'fóbaip dom pós tabairt do!

Lean fé leip an ḡcainnt.

“Cualar,” ar peirean, “an cáil atá aip faoi ól,
faoi mháib, faoi . . . .”

U'féac̄ mé le cur irteaé aip ac̄t níor leis fé
dom. Anoir féin cuirteann fé feapḡ orim má veip-
tear go raib tpoócáil aip mo file tuib faoi mháib.
Tuige?

“Ac̄t má tá na feac̄t ḡcáil rin féin aip táim
buidéac̄ de: náip fuaimniḡ fé an raoḡal duitre?
Aḡur má tá tpoócáil aip faoi mháib tá muinḡin
aḡam aratra—aḡur beir go brátaé . . . .”

Cuair a féac̄aint ériom. Náé doibinn náé raib
don nió le ceilt aḡam?

“A Eiblin . . . .”

Lorḡ an féac̄aint truaiḡméalaé bí n-a fúilib
m'anam irtiḡ.

Dá mbéaó fpuḡio na peirce féin eaómaip aip-
beoócairde é an uair rin; ní raib—nac̄ aimpéirdeac̄
iaó bealaiḡ Dé?

“Tabair anreó é,” ar peirean, “cuirteao fáilte
poime—aip do fon-ra . . . .”

Cuair fé go tpoar an treóma. Seap fé tamall
aḡ féac̄aint orim.

“Mo céao léan,” ar fé, “nac̄ bfuil miḡe i n-ann

an áit atá aige 'do éiríde-ra a baint de, agus túb irteac ann mé féin, a Eiblín."

U'imtíḡ fé ḡo tobann. Ac̄t o'fíll i ḡceann leac-noiméíde.

"Atá don comairle amáin aḡam le tabairt duit," ar peirean agus é n-a féaram aḡ an dorar agus a'ruḡaḡ mór ar a ḡlór, "má tá coinne déanta aḡat leir anocht, reácaín aér na hoirdce nó tiorcaíḡ a'luḡe ort. Tabair annreo é —"

O'fás fé an reómra ar a nór mear féin ḡan focal eile a ráḡ.

Cuirear oim bí coinne aḡam le mo fíle túb. Aḡ ḡabáil tar fuinneóis m'fíri dom, o'féac̄ar irteac̄. Bí fé n-a féaram aḡ bóro, mionraḡaírcán le n-a fíll agus é aḡ déanam ruiroéir ar féileacán.

Ní raib fíor aige ḡo raib mé aḡ féac̄aint ar ar noḡis. Ac̄t cáitear pḡs cúise agus mé aḡ imteac̄ . . . .

A leitéro o'fear!

III

Ḥus tá féin taitneam do mnaoi uair. Ní call dom innreac̄t duit cé'n veifíri bíor ar duine agus rḡéal mór aige dá leanán. Ní fíor dom anoir cé'n ḡléar iomcúir bí aḡam—brat o'raoídeac̄ta ó'n Oirtear nó mo rḡéal ionḡantaḡ féin?

Ac̄t bí peirean ann poimam—annrin aḡ ceann Spáio ḡnarpton. É n-a féaram raol lócrainn rḡáíde agus leab̄ar forḡailte n-a ḡlaic aige. Na raoinne bí aḡ ḡabáil an trlḡe bí orra é timceallaḡ—é n-a cárrais fearta annrin i lár rḡoḡa raonna.

Beannuigeap dó. Beannuig pé dom—ní creiteá a dt an maorúda dt bí ag baint leir ar uairib; d'féad-
rao pé a bairéad baint de ar dóig faoi leit—béara
na b'fianncad agus oilead dt na n'éireanna dt meargta
n-a céile.

“Ó, tá do leabair nuad ar faóal,” arsa mife,
“nac toirteamail é!”

“Ní hé adá agam,” ar seirean, agus fin pé an
leabair éagam.

Ir beag nár cáilleap maorac na rúl. Tomair
céaro bí aige. A dt ní déanpá go bráda é. Leabair
mór ealaóanta ag cur rior ar faóal na b'féileacán!

“Gluair linn n-ár oioit. Ag gabáil tar Oioidead
Uí Conaill dúinn táimic an cáinnit éagam.”

“Agus a' gcuireann tura rpeir rna b'féileacán
rpeirin?”

Ir ar éigin bí ionnam an céirt a cur. Mo céile
agus gon rpeir aige i n-aon nu dt a dt rna feiteoib
bráda' reo, agus mo file dub oile i gcontabairt
imtead ar an ealaóain céadna! Nac agam bí an
gráin orsa mar féileacán!

“Ó, read, an leabair rin—,” a dt ní raib pé
d'uain aige innreac dt dom cé'n fá dt o dt rpeir a cur
ran ealaóain rin—feap bí ag imtead tar beannuig
dó agus cur cáinnit air ór íreal, feap nac b'feicfeap
ar an faóal reo arir coitce . . . .

“Gluair linn arir.”

“Innreac dt rai'n leabair ran amairclann,”
ar seirean.

Ar riuad tú Spáir Uí Conaill ariam rna laetib
óir ra rin agus file cluimail nó feap poilitiúeada
le do coit? Ba geall le gluairead rios agus

bainníoḡna trí n-a bpríom-éadair iar n-a ḡcórónuḡad ár nḡluairéad-na, mire aḡur mo file caol dub.

Níor tuisgear ariamh go dtí an oíche rin cé'n meap aḡur cáil bí air? ḡad uile éúis rlat beannuḡealḡ duine óó. Na mná ir mó tḡsarp féin faoi deara. ḡad bean oíob o'aitníḡ é (aḡur ir corpḡduine nár aítníḡ) bíod ceirt faoi n-a rúil aici: cé hí an bean éomhtíḡealḡ reo bíor i ḡcomhairde le búrcalḡ file anoir? Meap tú cé'n ḡreim atá aici air? Óeamán a ḡcuireann ré rpeír i n-aon bean adt í . . . .

Nó: aḡur an í rin í? Naé airtealḡ aḡur naé ḡránda an ḡúna atá uirru? Ó read, tuisim—rḡeal airtealḡ ar fao . . . .

Nó: Ní féadfao ré beit amlaio! Í rin! aḡur ar rḡríob ré ariamh de óántaib faoi áilne ran mhaoi!

Adt ba éuma liomra céarḡ deirfidír. Naé raib mo file caol dub aḡam féin óom féin, aḡur má bí an bantraad éadmar naé raib cúir máit aca?

Óainealḡ an mórdáil óiom ḡan móran adair. Bean bí aḡ ḡabáil tarḡ aḡur éualar í a ráó:

“Ir ar éigim o'aitneóctá go raib ré barac ar cor ar bit ran oíche.”

Óá mbéinn liom féin, rílim go mbeirinn uirru aḡur go dtiubhainn leatós ói . . . .

Óoraig mo file caol dub aḡ cur de go meap faoi—ní rior tom cé'n ruo. Ir eagal liom go ḡcuala ré focal na mná aḡur ḡur ḡoil ré air. An fear boct! Ir aḡam bí an truaig óó . . . . adt tuisrío tú féin cé'n ḡean bí aḡam óó rna laetib rin nár cúir ré ar tom a baraiḡe ir bí mo file caol dub.

aḡur an ḡráin bíod aḡam ar an deamar rin!

IV

Áct leabhar na b'féileacáin bí ag mo file caol dub—fan; tá iurleabhar rghriobhar faoi'n am rin ra mborgha annreo agam. Níor léig duine ná daon-nairde ariam é, áct léigfead gíota ar duitre anoir ó . . . ó—nác bfuil fíor agad féin cé'n fáct?

Áct éirt, agur ná bíod don treapóid mar rin ort, a duine:—

Oidce Sáimna—deamán ar rghriob mé ríor an bliadain, áct nác cuma? Oidce Sáimna: i ndámair-clainn na Mainirtreac le mo file caol dub: dráma le Synge: an céad uair dá b'acair é: níor tugar mórán áirí air i dtorac: níor cualar tráct ar an ughdar roime rin, agur bíor trí n-a céile roinnt—an cainnt bí agam le m'fear agur an ealaóid nuad bí gá foğluim ag mo leanán: na féileacáin b'raodac' shánada!

Áct níorb fáda gur rugad ar mo lámh. O'fáirgead i. Cualar an glór bog ceolmar—mo file caol dub ar ndóig.

“A Eiblin . . . éirt! éirt!”

Cuirfead cluar orm féin. Ag rúil le binbhriacraib mealltaí uair bíor—ag rúil le cainnt doibinn plámárac féileadta o'feilfead do'n ócáid agur do'n b'aróig bí aige ar mo lámh—áct má bíor ag rúil le filidheact fuairfead an fuad bí uaim, áct ní ó'n b'file bí le m'air é áct ó luét an r'táitre.

Fear riuabail bí ag cainnt le bean tige a raib a fear marb agur é ag iarraid i meallad leir.

“Téanam liomra,” adreifead ré, “agur beid muid ag imteact de riuabail oidce faoi coillicib duba

diaimra agus beid réaltóga neimhe as deargadh anuar
 orainn agus muid n-ár luige faoi tom . . . . agus
 tiocfaid bheacadh an lae agus torhódair na héanlaic
 as ceileadhar ar an gcraoib — ”

“D'fáirgear lámh mo file caoil tuis—acé rgiobar
 mo lámh uaid ar an toirt ar eagla go rílfead ré go
 mba cuifead dó an éainnt céadna a fadó liomra an
 bharrós rin . . . .

Bualt taom airdeac mé. D'aicnig mo leandán orim
 a corruigíte ir bíor—an rruic aibleacáta nó comháir
 bíor easrainn. Bí fíor agus go faib ré as cur na
 rúl érim fa leatdórcádar, go faib ré as cur
 traoidéacé orim, go faib contabhairt domra agus
 dó-ran fa bfeadaint rin. Bí fíor agus go bfeicfinn
 tuis a ériote agus a anma n-a rúilib, gur énué ré
 liom ior corp agus anam, go faib gaeete teó uaid,
 go faib na gaeete rin dom' cuimilt agus dom'
 dóigead agus dom' érad . . . .

An ríad bíor orim roim na rúile rin!

Acé trácamail go leor, táimic an bpat anuar,
 tóigead na roille, corruig an ceól. Síil mé éainnt a
 déanam leir. Teir orim i toirac. Síil mé innreacé
 dó faoi'n gcainnt bí agus le m'feir. Teir orim
 arir. Tuig ré cé'n ríad agus bí fíor aige go faib
 fíor agusra gur tuig. Níor éabruig ré liom. D'aíl
 leir an éimacé bí aige orim a éleacá.

Maraé an leabhar féileacán bí aige béinn gan
 adbar éainnte sí go faib mo ériote agus m'anam
 lán.

“Sead,” arir mire, “tá ruim agus rna bfeil-
 eacán,” agus rugar ar an leabhar.

“Tá agus níl.”

Cuirpinn ceirt air le mo fúilib marac go raib fíor
 agham nac raib an taom tarb ballac.

"Marac tura ní beac an leabar rin agham," ar
 reirean.

"Mire?"

'D'innir ré an rgeal dom: go raib ré le toul ar
 cuairt as teac áitir; go raib mo céile le beic
 ann; go raib ré as iarrat eolar a cupi ar ealaóain
 na bfeileacán go bfeacpac ré labairt leir go clirre
 n-a scac—muo nac bfeacpac acf fíorbacán i
 mbailc áca Clac a déanam. Agus annrin—tá
 náire orm é ráó paol mo file caol toub—annrin bí
 ré cinnce go bfuicpac ré cuireac teac ar cuairt
 aghainn-ne . . . .

An tairreacac bíor ioir na fearaib! Mo léan
 gan cuo de deágréicrib mo céile i mo leanán—a
 uairreacac, a intinn móri forgalte, an muingín acá
 aige arampa abair; é rin nó traoidreacac fearranta
 mo file beic as mo céile—acf ní gnatac le Dia a
 leicéio a bponnac ar don mnaoi . . . .

Acf ir cinnce nac n-abrócac le mo file caol toub
 go bfuil cuireac aige cun an tige ceana féin. Tá
 contabairt ann, contabairt móri . . . . agus tá
 muingín as mo céile arampa . . . . má fiappuictear
 óiom cé'n pác nac bfuil ré as teacac—nac cnaicte
 an rgeal agham ar don cuma é!

An beic fear rin!

V

Siota eile ar an iurleabar é reo:—

Táinic beic iurac cúgam trácóna. Rinne pí

biosdán taitníg liom go móir—áct éit pí uair fáda a éluig ag cáinead mo file caoil tuib.

Ir pí-déacair corg éur le Detti nuair tóruigear pí ar tuine a cáinead. Bíonn an dá bhuig i gcom-naithe leir an uile focal rghaoileann pí uaiti agus má cuirtear irtead uirru deirpíó pí nac é rin bí gá ríad aici ar éor ar bit áct a malairt. Áct fázann a curd cainnte oíocblar 'do béal. Bíonn aihéar agus ar an té cáinte ar an doig rin cuma cé'n mear bí agus air foime rin.

Innriigeann pí rghéalta beaga sránda faoi'n tuine nac dtaitnígeann léiti; cuireann pí corg léiti féin go tobann agus deireann:

“Ó, ní ceart dom an rghéal rin a ríad agus com móir leir ir tá tura.”

Áct fázann pí ag maétnam tú, agus ní feáirde do leanán é.

An éad atá uirru go bfuil file caol tuib mar leanán agusamra? Ní féidir é mar ir léir go bfuil sráin aici air. Ní hé rin é áct croidhe beag agus anam nárb fíú tráct air beit aici: ir fuat léiti tuine beit níor ronaraige ná í féin . . . .

An maora ra mainréir—níl fíor agusam cé ceap an fáct-rghéal rin—áct tá an leabair agusam ra tead agus cuiread cóir éuici anocht tríó an bpoirt: agus an céad uair eile tíocfar pí ar cuairt ní beid mé ra mbailé foimpi, má éallim biosdán na caérad féin.

Mairg sur innir mé an oiread rin i toirac ói. Áct bí cara, bí anamcara uaim—bean go bfeáorainn fúin mo croidhe noctad ói. Áct ní déanfad fearra é. Ir feáir na fíir le haíad a leitéirde: áct nac orm atá an míad—cé'n fáct go mbíonn ríad ag fíor-

iaipaiò pnaòm níor tóúite ná cáirdear a ceangal?
 Ašur aš iapaiò pòš ašur barròš tabairt dom
 nuair innrišim ršéal truaišméalaš tóúib . . . .

Act tá liom: déanfaò pìoràra dom' céile—ní
 fear mar cáš é—ašur beirò mo file caol tuib n-a
 leanáan ašam šo deò na n-deòr . . . .

Šo deò na n-deòr—nac í Uetti šníteatò ršize dá
 bfeicfeatò rí na focail rin! Šo deò na n-deòr—
 ašur a maib ašam ceana de leanáin! Fíce?
 U'féiròir é—táim ró-tuirpeac anocht le n-a šcom-
 aipeam . . . . act tá pìor aš Dia nac maib don fear
 tìob ar nór mo file caoil tuib . . . .

Ar nór mo file caoil tuib—act cé'n nór é rin?
 Sead, cé'n nór é rin? Táim buarfa cmaíòte ó bí
 Uetti aš cainnt faoi. U'fuil pé com' dona ir tá a
 cáil? U'fuil šean aige oim ar cor ar bit? U'fuil
 uairò act mo corp?

Ašur leabar na bfeileacán—tiz šráin oim šur
 ceannuiz pé an leabar rin, šo mb'féiròir šo u'fuil pé
 ór a cionn anoir féin le eólar baint ar í n-don
 tuirar le mo céile a méallaò . . . . Sead, ní maib
 an cuirpeatò uairò act le n-ašairò rin; é méallaò ar
 an feannór . . . . ué!

Tá a pìoctúir ór mo comair ašur na focla reo šá
 ršríòbaò ašam: cé'n fáč šo u'fuil urúir ašur ain-
 mian corporòš, leibideact ašur inntleact, ruaracár
 ašur uairpeact ran éadon bpeaš rin? Act ir annra
 liom é ná don fear dári rušad. U'eirpeatò pòš tuir,
 a diaðail: a haon . . . . a tó . . . . a trí . . . .

A tigearna!

Anoir mačatò amac. Carrar liom é. Labarraiò
 pé liom ar a feannór ionšantaš féin. Tìbpeòcáirò

ré na rḡamaill. Cuirpró ré ruais ar an aímhear.
Deiró ré aḡam féinín féin aímáin . . . .

A fíle éaol túb, a rúin mo éléib, a máigirtir na
háilne aḡur na ḡmaoideácta, leatra aḡur leatra
aímáin mire ioir corḡ aḡur anam má'r oiaḡal ná
naom túb . . . .

n.b.—ḡan ceao éabairt o'fear na billeḡḡa reo
léiḡeao ḡo deó.

VI

A leicéio o'fear ní fáca mé ariam! Tá mé 'mo
fúioe anreo 'mo toḡt le veic noiméao aḡ rúil le
ceirt áicirio uait, aḡur níor éuir túb an éirt rin.
Cé'n éirt an eao? Níor fíarpuig túb óiom cé'n
ḡúna éait mé aon uair oá raib mé le mo fíle caol
túb aḡur eólar beaéct aḡat ar an uile ḡúna oá
bpuil aḡam . . . .

Iḡ beaḡ a beireao oim ḡan a tuilleao de'n rḡéal
innreaoé tuit, aéct ní déanrao cleaḡ mar rin leao,
mar tá túb deaḡ, andeaḡ, andeaḡ amaé 'r amaé—
ar oó bealaé féin . . . .

Seao, buail mo fíle caol túb liom an oiréce rin a
raib Deccí ar cuairt aḡam oíreaoé mar fíleaḡ. Óior
i bḡarḡóó aige ar áit na mbonn. Óior corpuigéce,
loinne ionnam, ḡan an rmaéct ceairt aḡam oim
féin. Túig reirean é. Ní fáca túb ariam aéct an
léaḡsur bí aige i ruo de'n tróit rin, léaḡsur míor-
búilteaé. O'féaoḡaoé ré a roḡa ruo a déanam liom
ar ócaio de'n tróit rin, aḡur naé maic bí a fíor n
aige.

Ói tram aḡ ḡabáil éairt. Ruḡ ré ar uillinn oim.

“Díor ar bárr an tram leir rui a raib fíor agham cá raib mé.

“Táinig siolla na tóicéad.

“Ó á ceann go Raitphearnáin,” arfa mo file caol dub.

“Ácť,” arfa mire, “níl fúmpa dul com fáda rin.”

Fuar ré na ticéoi. D'imctis an siolla. D'iomar linn féin.

Síleat eirge aghur imteact uair. Bí cineál eagla orm roime—nó roimam féin.

“Suir,” ar reirean go huíodarác.

Suirdear.

Cé'n cábair duit a fiarruige díom cé'n fáť sur fuiddear? Níl fíor agham féin anoir é.

Bí ré n-a máigirtir orm go cinnte; aghur ná crier don bean a veireann leat nac breáđ léicti máigirtreacť.

Iarrair eile cun eirge.

“A Eiblin,” ar reirean, aghur d'aitnigeat ar a glór sur tuis ré go raib ré n-a máigirtir orm, “a Eiblin,” ar reirean, “támuio agh dul amac anoct fá na coilte . . . .”

“Ácť níor síleat ácť ceatramá uaire a cáiteam leat,” arfa mire go lag-brígeacť.

“Amac fá na coilte duba darais . . . .”

“Ácť tá m'feat agh fanacť liom ra mbaile.”

Sílteá nár cuala ré céarť bí mé a ráť. Tóruis ré agh cur de—a leicéio de cáinnt fileadťta níor cualar ariam roime rin fiú amáin uair féin. Ní iongnad liom sur meall ré leir mé.

Ir mimic connaic mé é aghur coramlaact aghur mianac beictiúis gránťa le tabairť faoi veara n-a

éadan; agus annsin fuil a n-aičneóctá, béad ré n-a fear uasal fileadta doibinn arís. Táinig an t-actruagad sin arís ó carad liom é gur fhoiceamar an coil.

Tá doine beag ann—b'féidir go bfuil ré ceatramá míle ó'n mbótar—crainn giuáire ar fad tarb ann agus san le feiceál áct pairde beag de gorm na rpeire ór do éionn.

Ann a fuidéamar agus rídeóga agus taidbri crann n-ár dtimceall dá bfeadpairde a bfeiceál.

Toruisg an gaoit ag caoinead na marb rna géagaid.

Bí cantal oimra gur tuagad ann mé dom buid-eadar. Doibnear go raib ré i n-aice liom agus a feanórot áluinn féin arís.

Bí ré an-trocair rmaointeac agus san rian don tpoct-rud n-a ghuir.

"Tá mo ragoal millte oim agusra, a Eiblin," ar ré rá deóig.

Rinnear gáirid. Tuige? Mé beic ag cuimnead cé méad fear adubairt an focal céadna sin liom agus san don duine aca i ndá ríuib.

Táinig rruigto na feirge rai n-a fúil. Smactais ré é féin, rud nac rinne mire.

"B'féidir gur fearr a taidneócad ríuideact leat anoct ná feallramnaact," ar feirean.

Dubairt ré dán beag de glór áluinn dútractac.

Micrátamail go leór, ré an dán adubairt ré ceann a cum ré radó ariam do mnaoi bí móir leir an uair sin. Uectí d'innir domra é; inoiu féin éualar uaiti cé'n éineamaint ruz ar an mnaoi boct nuair t'eirig mo file caol dub tuirreac di . . . .

“An é an caoi gur báit rí í féin?” arsa mire go leanabac agus fonn orm ole a cupa air.

“Cé hí?”

“D’innir mé an rgeal dó díreac mar cualar é.

“Níl fonn orm éirteac le filídeac, ná le don ruo eile anocht,” arsa mire, “táim ag dul abaithe.”

D’eirigear. Rus ré orm.

“Níl tú ag dul abaithe,” ar peirean, agus bí an beirídeac gránna ar ar tráctar ceana n-a éadan.

Bí coimhinc ann. Leasaó mire. Táinig laige orm . . . . acé tá gráin agam air, gráin nac múcpar ar fead na ríoraideacá . . . .

VII

Leigfiró mé siota eile dúit:—

Ní facar le mí é, ó'n oirde rin bíomar ra scoill, agus táim cráirte céarta breidínte.

Ní breas a ráó go bfuil mé breidínte. Níor fágar an leabair le reacrmain agus ní heól do don duine céaró tá orm.

Uaireannta bím ag ráó liom féin nac labraíó mé leir arír coirde; uaireannta eile ag tñt leir. Diabal é, diabál é i gcoramlaac duine. Acé má'r diabál nó duine é, tá greim do-rhaoilte aise ar mo éiríde . . . . rgríobpar litir cuige a ráó leir ceacé anreó. Déanpar anoir díreac é . . . .

Acé cé'n maic rin? Cé méad litir ar rgríobpar cuige le mí ag ráó leir go mba fuac liom é, ag ráó go mba doibinn liom é, agus ní ríor céaró eile—leitreaca nár cuiread cum bealaig ariam?

Ir dóca nac breicfead arír coirde é . . . .

. . . . .

Céaró rin? Seadó, an pléarḡadó rin? Céaró veir
tú? Eirḡe-amaó? Eirḡe-amaó? Cé'n éainnt rin
oirt? Sunnaí aḡ pléarḡadó? Na hÓḡlaic?

A tḡearna! Ní féadḡadó ré veit ríor.

Cainnt! cainnt! cainnt! Naó minic aḡubairt
mé é, naó minic aḡubairt mé le mo file caol dub
féin é, aḡur é aḡ cur ríor ar an obair bí rúta a
d'éanaí, naó minic aḡubairt mé naó n'óearḡairde don
ḡníom aríur ḡo veó i n'éirinn aó cainnt! cainnt!
cainnt!

Aḡur rin iadó na sunnaí óom b'reaḡnuḡadó!

Mo file caol dub—veiró ré i lár an éata . . . .

“Tá an rḡéal ríor. Tá Eirḡe-amaó ann,” arḡa
mo céile ar teacó irteacó óó, “Eirḡe-amaó—cé
éaradó ḡo mbéadó an mirneac aḡ an o'ream rin?”

“Mo file caol dub —,” rḡiorḡ na focla uaim.

“Liaḡ mair eile imtḡe,” arḡa mo céile aḡ
imteacó amaó an doḡar óó.

Tá an fear rin ḡan c'roide cinnte.

. . . . .

Níor éodail mé néal aréir. Naó mé aḡá mórbálaó
ar mo muinntir! Naó mé aḡá b'óideamail ḡur
eirḡeadoar amaó i n-aḡaio a náimve! An mirneac
uairal rin—ḡo moltaḡ ḡo veó é.

Óá mbéinn im' fear, óá mbéadó an trláinte féin
aḡam, óá mbéadó ré ionnam eirḡe ar an leabairó reo,
cá mbéinn anoir aó mé féin aḡur mo file caol dub
ḡuala le ḡualainn ran áit ir t'reire an coimraó . . . .

Eiréan—i lár an éata aḡá ré, a cuiró fear n-a
t'imceall, é ḡá o'treóruḡadó aḡur ḡá mb'oirḡuḡadó
cun ḡním . . . .

A Óia!

Óim anoir é fuar marb ar caol a dhroma, a dghair uapal foineannta tugta ar na rreírictib, meangad buadac ar a beal, piléar trí n-a éiríde . . . .

Canfar a ainm go deó na ndéir. Mairfean a locta. Mairim do éionta—ir tū mo laoc, mo cuit, mo tairge, a file caoil duib . . . .

. . . . .

Táinic laige orm de báir na hairlinge rin con-naicear.

Nuair mhúrgluigear bí mo céile ór mo éionn.

“A Eiblin,” ar reirean i bfao níor ghrádmáire ná dubairt ré ariam céana é.

Aót éairtear an lá ar fao as namallad agus as baot-éainnt agus as cur ríor ar mo file caol duib. As iarraid éirge agus a corp uapal fásáil bíor, dubrad liom.

Ar tead an tráchnóna, táinic poinnt céille éugam.

Suir m'fean le hair na leabtan—bí ré ann ar fead an adair dá mbéad fíor agus é.

“A Eiblin,” ar reirean, agus leas ré lám ar mo bairt, “A Eiblin, ná bíod buairt ort. Tiofaiod t'file ar air . . . .”

“Ní tíofaiod! ní tíofaiod éiríde ná go brátae.”

Labair ré aríor go réir focair.

“A Eiblin,” ar reirean, “naoat irtead ra gcaitar. Tá fíor agus cá bfuil fear go mbíonn an uile fíor nuairéadé aige. Ní tíofaiod mé ar air go mbeir tuairis t'file agus . . . .”

Tus ré rós dom, ar an mbairt, agus bí ré iméirte rui an tuis mé céad a bí naoi a déanam.

Mo céile imtígte i gcontabairt a báir le tuairis mo leanáin a cúir ar máite liomra! Ar rugaó a leitéro eile o'fear iongantac ar óruim an domáin ariam?

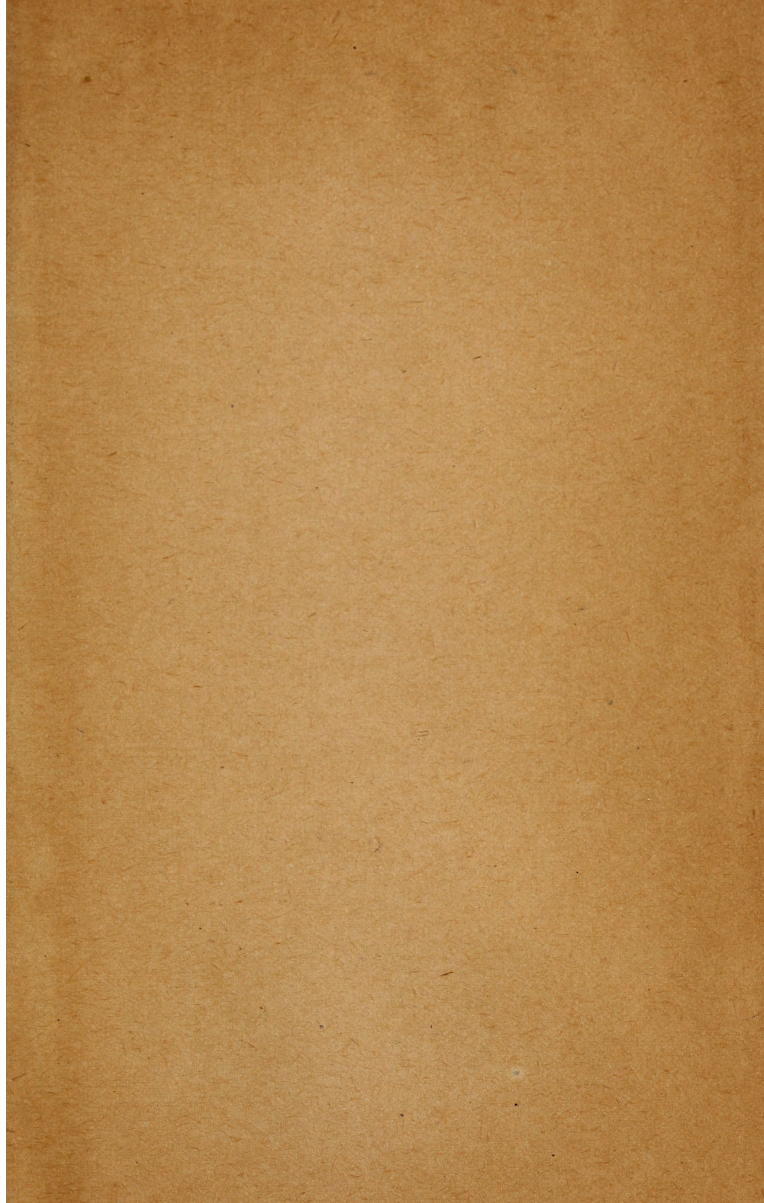
VIII

Ní cáil dom níor mó a léigeadó. Tá fíor agraó veinead an rgeil com maic liom féin. Daintreabac anoir mé. Frioctad mo céile maró i gcúlfráio i n-aice le Porrtobello agraú piléar trí n-a cloigeann . . . .

Agraú mo fíle caol dub? Cé náir caraó leat i mDaire Áta Cliaic le goirio é? Tá ré le feiceál gac uile áit ann, ag innreacó do'n té tiubrar cuar do cé'n fáic nac maib ré féin ran Eirge-Ámac, agraú an baint bí aise leir an gcineál pin oibre le bliadantaib fáda.

Níor innir ré domra fóir é agraú má innrigeann . . . .

Ó readó, ó tá tú ag imteacó epoc leat an dán beas reo cúir ré cúgam ar maidin—dán ag molaó luic na ngníom readó é. Níor léigear féin é agraú ní léigfeadó. Déan; tabair leat ar fáo iad—na leabráin beasa filideacó agraú dánta ionnta a tógfaó do énoide leir an bfríoráilne acá ag baint leó; tabair leat ar fáo iad—acó fás agraú an cúimne éruaio acá agraú 'mo énoide ar mo fíle caol dub . . . .

Date Due

April 15 2 E. Murphy

231605

BOSTON COLLEGE

3 9031 01192119 4

231605

Author O'Conaire, Padraic.

Title Seacht mBuaid an eirge-
amac.

O'Conaire, Padraic

Boston College Library

Chestnut Hill 67, Mass.

Books may be kept for two weeks unless a shorter time is specified.

Two cents a day is charged for each 2-week book kept overtime; 25 cents a day for each overnight book.

If you cannot find what you want, inquire at the delivery desk for assistance.

2-50

